

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY
ÚSTAV TEORIE

FACULTY OF ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF THEORY

PRINCIPY FORMOVÁNÍ ZELENĚ JAKO SOUČÁSTI MĚSTSKÉHO
INTERIÉRU

DIZERTAČNÍ PRÁCE
DOCTORAL THESIS

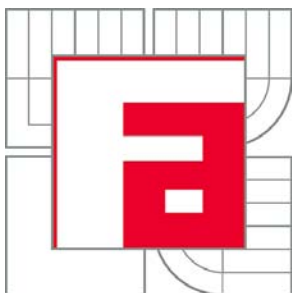
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Ing. DENISA ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ

BRNO 2013

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY
ÚSTAV TEORIE
FACULTY OF ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF THEORY

PRINCIPY FORMOVÁNÍ ZELENĚ JAKO SOUČÁSTÍ MĚSTSKÉHO INTERIÉRU

PRINCIPLES OF FORMATION OF URBAN GREENERY AS A PART OF URBAN INTERIOR

DIZERTAČNÍ PRÁCE
DOCTORAL THESIS

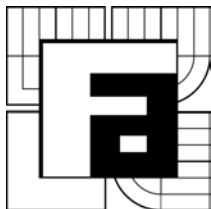
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Ing. DENISA ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

doc. Ing. arch. MAXMILIÁN
WITTMANN, Ph.D.

BRNO 2013

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta architektury
Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání dizertační práce

Číslo dizertační práce: ---
Ústav: Ústav teorie
Student(ka): **Ing. Denisa Šamšulová Hrubanová**
Studijní program: Architektura a urbanismus (P3501)
Studijní obor: Urbanismus (3501V009)
Vedoucí dizertační práce: **doc. Ing. arch. Maxmilián Wittmann, Ph.D.**
Konzultanti dizertační práce:

Akademický rok: **2012/13**

Název dizertační práce:

Principy formování zeleně jako součásti městského interiéru

Zadání dizertační práce:

Cílem práce je přinést náhled na způsob formování zeleně v prostředí městského interiéru a stanovit inovované principy jejího utváření z pohledu udržitelného rozvoje měst. Práce si klade rovněž za cíl zobecnění zásad principů tvorby zeleně uplatňujících se v prostranstvích měst. Výsledky práce mohou být využitelné jako teoretická podpora při tvorbě územně plánovací dokumentace a jejich podkladů, které je nutné vést v intencích udržitelného rozvoje území. Práce může sloužit rovněž studentům jako inspirační zdroj pro jejich následnou tvorbu, která může charakter nových prostranství zásadně ovlivnit.

Rozsah grafických prací:

Stanovená hypotéza vychází z teoretického zhodnocení vývoje a postupného formování veřejné zeleně vlivem urbanizace až do současného stavu. Existuje zde předpoklad, že z praktického hlediska může být veřejná zeleň při utváření nových prostranství opomíjena na úkor utváření ostatních složek urbánního prostředí, kterými jsou nejčastěji doprava, technická infrastruktura a komerční a obytná zástavba. V procesu suburbanizace a deurbanizace se však současně, obdobně jako v 19. století, začíná znovu utvářet požadavek na reurbanizaci městských prostranství s uplatněním kvalitní městské zeleně, která poskytuje útočiště uživatelům v nehostinném městském prostranství. Práce tak hypoteticky zkoumá zda existuje inovativní přístup při utváření nových prostranství městského interiéru s uplatněním veřejné zeleně, která jsou současná, moderní, žádoucí a přitom udržitelná. Na základě jejich praktických uplatnění se práce snaží zhodnotit nové inovativní a inspirativní přístupy formulací principů utváření zeleně v prostředí současného městského interiéru.

Seznam odborné literatury:

BAUMEISTER, Nicolette. New landscape architecture: Germany-Austria-Switzerland. 1. vyd. Berlin: Verlagshaus Braun, 2006. 448 s. ISBN 3-935455-90-9
DAY, Christopher: Duch a místo. 1. vyd. Brno: ERA, 2004. 314 s. ISBN 80-86517-95-0.
GEHL, Jan - GEMZOE, Lars. Nové městské prostory. 1. vyd. Brno: ERA, 2002. 264 s. ISBN 87-7407-235-8
KRIER, Léon. Architektura - volba nebo osud. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0012-7
LYNCH, Kevin. Obraz města/The Image of the City. Praha: Bova Polygon, 2004. 224 s. ISBN 80-7273-094-0
MÍCHAL, Igor. Ekologická stabilita. 2. vyd. Brno: Veronica, 1994. 276 s. ISBN 80-85368-22-6.

Termín zadání dizertační práce: 5.11.2008

Termín odevzdání dizertační práce:

Dizertační práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a dizertační práce v elektronické podobě.

Ing. Denisa Šamšulová Hrubanová
Student(ka)

doc. Ing. arch. Maxmilián Wittmann, Ph.
Vedoucí práce

prof. Ing. arch. Vladimír Šlapeta, DrSc.
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 5.11.2008

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

ABSTRAKT

*Obrázek 1: Městský interiér*¹

Prostředí městského interiéru nejčastěji slouží jako místo, kde se odehrávají různá setkávání a společenské události. Tato prostranství ožívají díky lidem, kteří dávají těmto prostorům opodstatnění a smysl. Z tohoto pohledu zůstává ovšem otázkou, jakou úlohu zaujímá městský interiér v současné době, která je na počátku nového tisíciletí charakterizovaná velkou mírou individualismu. V rámci deurbanizačních tendencí jsou často objekty a na ně navazující prostranství přimykající centrálním oblastem měst opouštěny a jejich ruch se přesouvá na jejich periferie. Chceme-li vrátit městskému interiéru jeho společenskou funkci, jako místa střetávání a příjemných mezilidských vztahů, musíme na jeho utváření nahlížet z pohledu současných tendencí rozvoje lidské společnosti. Z pohledu udržitelného rozvoje je rovněž nutné nerozšiřovat zbytečně hranice urbanizovaného území do přilehlé krajiny na úkor opuštěné zástavby centrální polohy měst a zachovat tak její intenzivní charakter. Z tohoto pohledu je zapotřebí si uvědomit, že je to právě zeleň, která dává městu příležitost, aby byly veřejné prostory vnímány jako plnohodnotná součást městského života. Aby tyto prostory nebyly jen místy, kterými jejich obyvatelé pouze procházejí a nemají důvod se v nich zdržovat déle než je nezbytně nutné. Uplatnění zeleně v prostředí městského interiéru poskytuje městu řadu pozitivních specifik. Zeleň je přidanou hodnotou, která může působit i zcela samostatně jako funkční celek, který propojuje ostatní funkce městského organismu. Ať už ve své solitérní podobě, tak v liniových a plošných aplikacích. Spolu s vodními prvky, mobiliářem, různorodými zpevněnými povrchy a terénními úpravami utváří příjemné a kompozičně zajímavé prostředí pro život ve městě, které může být v současnosti znovu žádoucí a vyhledávané.

Cílem práce je přinést náhled na způsob formování zeleně v prostředí městského interiéru a stanovit inovované principy jejího utváření z pohledu udržitelného rozvoje

¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Berlín*. Vlastní fotoarchiv, 2004

měst. Práce si klade rovněž za cíl zobecnění zásad principů tvorby zeleně uplatňujících se v prostranstvích měst. Výsledky práce mohou být využitelné jako teoretická podpora při tvorbě územně plánovací dokumentace a jejich podkladů, které je nutné vést v intencích udržitelného rozvoje území. Práce může sloužit rovněž studentům jako inspirační zdroj pro jejich následnou tvorbu, která může charakter nových prostranství zásadně ovlivnit.

ABSTRACT

Urban interior environment mostly serves as a place for various meetings and social events. Thus, these spaces come alive thanks to people, who give them reason and meaning. However, the question is what role urban interior has in the present day, which, at the beginning of the new millennium, is characterized by a high degree of individualism. Within the deurbanization tendencies, buildings and adjoining areas in central parts of cities are often abandoned and the activities move to the periphery. If we want to return the social function to the urban interior, as a place of pleasant encounters and relationships, we need to approach its formation with respect to current trends in the development of human society. From the perspective of sustainable development, it is also necessary not to extend the boundaries of urbanized area to adjacent landscape, while abandoning the central locations in cities, but to maintain their intensive character. From this point of view, it is necessary to realize, that it is the greenery that gives the city an opportunity to perceive public spaces as an integral part of urban life and not just as places that people walk through having no reason to stay longer than necessary. Application of greenery in urban interior provides many positive features to the city. Greenery is an added value that can also operate independently as a functional unit that links the other functions of the urban organism. Both in its solitary form and in line or area applications. Along with water elements, urban furniture, various hard surfaces and landscaping, greenery creates a pleasant and interesting living environment in the city that can be desirable and sought-after again.

The aim is to provide insight into the way of greenery formation in urban interior and to define innovative principles of greenery formation with respect to sustainable urban development. Also, the dissertation aims to generalize the principles of greenery formation applied in urban spaces. The results of this dissertation can be used as a theoretical basis in the development of planning documentation and materials in order to stick to the principles of sustainable development. The dissertation may also serve students as a source of inspiration for their subsequent creative activity, which may significantly affect the character of new spaces.

Klíčová slova

urbánní prostředí, městský interiér, veřejné prostory, centra a historická jádra měst, městská a příměstská zeleň, funkční, provozní, prostorotvorný, estetický a taxonomický význam zeleně, urbanizace, suburbanizace, deurbanizace, reurbanizace, brownfields, urban sprawl, shrinking cities, udržitelný rozvoj.

Key words

urban environment, urban interior, public spaces, centres and historical cores of cities, urban and suburban greenery, functional, operational, space-formation, aesthetic, and taxonomic importance of greenery, urbanization, suburbanization, deurbanization, reurbanization, brownfields, urban sprawl, shrinking cities, sustainable development.

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, D. *Principy formování zeleně jako součásti městského interiéru*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, 2013. 231 s. Vedoucí dizertační práce doc. Ing. arch. Maxmilián Wittmann, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem dizertační práci na téma "Principy formování zeleně jako součásti městského interiéru" vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této práce.

Ing. Denisa Šamšulová Hrubanová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala mému školiteli doc. Ing. arch. Maxmiliánovi Wittmannovi, Ph.D. za poskytnutí cenných připomínek k mé dizertační práci a rovněž za pedagogické vedení a spolupráci při mém doktorském studiu.

Mé díky také patří doc. Ing. arch. Miloslavovi Konvičkovi, CSc. za velmi cenné rady, četné inspirace a podporu v průběhu mého studia.

Velký dík patří mé rodině, která mě v mém studiu podporovala a poskytovala zázemí při sběru analytických podkladů dizertační práce.

OBSAH

1	ÚVOD.....	13
2	PRVKY ZELENĚ VE STRUKTUŘE MĚSTSKÉHO INTERIÉRU	14
2.1	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	14
3	PŘEHLED O SOUČASNÉM STAVU FORMOVÁNÍ ZELENĚ	19
3.1	FORMOVÁNÍ ZELENĚ Z HISTORICKÉHO POHLEDU	19
3.2	FORMOVÁNÍ ZELENĚ V PROCESU URBANIZACE 19. a 20. STOLETÍ	25
3.3	FORMOVÁNÍ ZELENĚ V PROCESU SUBURBANIZACE A REURBANIZACE	29
3.4	FORMOVÁNÍ ZELENĚ Z POHLEDU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE.....	31
3.4.1	KLASIFIKACE MĚSTSKÉ ZELENĚ DLE NÁSTROJŮ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ ...	37
3.4.2	LOKALIZACE ZELENĚ V URBÁNNÍM PROSTŘEDÍ.....	40
4	CÍL INOVACE PRINCIPŮ UTVÁŘENÍ ZELENĚ	41
4.1	CÍL DIZERTAČNÍ PRÁCE	41
4.2	VĚDECKÁ METODA ZKOUMÁNÍ	41
5	PRŮZKUMY A ROZBORY	44
5.1	SOUČASNÉ UPLATNĚNÍ ZELENĚ V PROSTŘEDÍ MĚSTSKÉHO INTERIÉRU	44
5.2	ANALÝZA ZELENĚ U VYBRANÝCH PŘÍKLADŮ MĚSTSKÉHO INTERIÉRU	52
5.2.1	BODOVÉ PRVKY.....	52
5.2.2	LINIOVÉ PRVKY.....	77
5.2.3	PLOŠNÉ PRVKY	103
5.2.4	VERTIKÁLNÍ PRVKY	147
5.3	VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH PROSTRANSTVÍ.....	157
6	ZHODNOCENÍ PRINCIPŮ FORMOVÁNÍ ZELENĚ	169
6.1	SHRNUTÍ.....	169
6.1.1	OBNOVA PŮVODNÍCH INTENCÍ	170
6.1.2	ZANOŘENÍ DOPRAVY DO PODZEMÍ.....	171
6.1.3	PŘÍRODNÍ A PŘIROZENÁ SPOLEČENSTVA	173
6.1.4	KONVERZE NEVYUŽITÝCH PROSTRANSTVÍ BROWNFIELDS	178
6.1.5	VERTIKÁLNÍ PROFILACE	180
6.1.6	ZELENÉ MOSTY DO KRAJINY	181
7	ZÁVĚREČNÉ VYHODNOCENÍ PRINCIPŮ FORMOVÁNÍ ZELENĚ.....	183
7.1	PROMĚNY ZELENĚ V MĚSTSKÉM INTERIÉRU.....	185

7.2	PRINCIPY UPLATNĚNÍ PRVKŮ ZELENĚ V INTERIÉRU MĚSTA	187
7.2.1	UPLATNĚNÍ ZDRAVOTNÍ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU	189
7.2.2	UPLATNĚNÍ PROSTOROTVORNÉ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU	190
7.2.3	UPLATNĚNÍ TAXONOMICKÉ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU	191
7.3	ZÁVĚR A PŘÍNOS PRÁCE	196
8	SEZNAM VLASTNÍCH PRACÍ A AKTIVIT	201
9	SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	204
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	212
11	SEZNAM ZKRATEK	223
12	SEZNAM PŘÍLOH.....	224
13	PŘÍLOHA 1 - ZADÁNÍ CVIČENÍ A UKÁZKA STUDENTSKÝCH PRACÍ	225

1 ÚVOD

Formování zeleně je nedílnou součástí života člověka jako individuality tak celé společnosti. Zeleň je doprovodným prvkem životního prostředí lidstva již od pradávna. Toto prostředí, ať veřejné či soukromé, je téměř vždy vytvářeno pro člověka jako jedince, který své okolí vnímá intenzivně všemi smysly.

Pro pochopení tvorby formování a utváření zeleně a k zachování jejího odkazu pro následující generace je nezbytné hledat souvislosti v historickém vývoji lidského společenstva, jehož kořeny jsou důležitým inspiračním zdrojem, který vede k utváření veřejných i soukromých prostranství respektujících nejen *Genia loci*, ale vede také k principům udržitelnosti rozvoje daného místa spojeného s tradičními hodnotami předchozích generací.

Rovněž je nutné respektovat stávající vývoj městských struktur a reagovat na současný stav, který může být v důsledku postupujících urbanizačních tendencí podléhajícím tlaku developerů pro veřejná prostranství městského interiéru neúprosný. Stále více častějším jevem se stává vznik opuštěných prostranství v centrálních částech měst, jejichž původní živoucí ruch se přesouvá k periferiím. Avšak potenciál městského interiéru by neměl zůstat opuštěn, bez povšimnutí. Stějně tak z pohledu uplatnění polyfunkční strategie utváření městských struktur spolu s upřednostněním dílčích subcenter mohou nová subprostranství, uplatňující prvky veřejné zeleně, nabídnout městu velkou hodnotu, která je přidaná a přitom prozatím často nevyužitá.

2 PRVKY ZELENĚ VE STRUKTUŘE MĚSTSKÉHO INTERIÉRU

2.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Urbánní prostředí města je chápáno jako sídelní prostor, který je dán jeho hmotným uspořádáním. Toto prostředí je vnímáno a hodnoceno jeho obyvateli a návštěvníky při pohybu jako obraz jednotlivých prostorů - náměstí, parků, nábřeží a ulic, které působí v uceleném smyslu jako obraz města v tzv. urbanistické scéně městského interiéru.²

Městský interiér je chápán jako volný, nezastavěný, zejména veřejný prostor, který je vymezený nejčastěji architektonickými objekty nebo jejich vnitřním členěním (pasáže) a je situován především v centrálních polohách městského historického jádra a nebo dílčích center jednotlivých městských částí.³

Kvalita a uspořádání městského interiéru je nedílnou součástí atraktivity, která se podílí na individuálním vzhledu každého města. Na utváření městského interiéru se nejvíce podílí jednotlivé prvky, jež jsou jeho skladebnými součástmi. Jedná se nejčastěji o zeleň ve svých různorodých formacích, pochozí povrchy, terénní modelace, vodní prvky a městský mobiliář. Na originální identitě konkrétních městských interiérů mají významný podíl přírodní podmínky - z nichž nejvýraznější tvář udává geomorfologie krajiny a s ní spojená terénní konfigurace, nadmořská výška, přítomnost vodních toků a ploch, okolní vegetační kryt a v jejich souvislostech rovněž utvořené mikro a makroklima, které utváří specifické životní prostředí uvnitř městského interiéru.

Slovník územního plánování⁴ vybírá **definici zeleně** dle Zásad a pravidel územního plánování jako "všechny plochy porostlé vegetací na území sídel i ve volné krajině, které jsou využívány pro různé funkce. Patří k nim i prvky liniového a bodového charakteru

² KONVIČKA, Miloslav. *Česká architektura a urbanismus v nové situaci. B. 4 Urbánní prostředí*. Výzkumný záměr. Brno: FA VUT, 2007.

³ KONVIČKA, Miloslav. *Tvorba městského interiéru*. Urbanismus a územní rozvoj, 2005, roč. VIII, č. 1, s 11-16. ISSN 1212-0855.

⁴ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Slovník*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. [cit. 2011]. Dostupné na [www: <www.uur.cz>](http://www.uur.cz)

(solitérní dřeviny, skupiny dřevin, aleje, břehové porosty a podobně) a plochy zemědělské půdy, pokud jsou využívány jako sad nebo trvalý drn. *Zásady a pravidla územního plánování: Názvosloví. Brno: VÚVA, 1983.*"

Stejný slovník⁵ dle Názvosloví urbanismu a územního plánování popisuje **zeleň** jako "Soubor tvořený živými a neživými (přírodními nebo umělými) prvky zeleně, záměrně založenými nebo spontánně vzniklými, o které je zpravidla pečováno sadovnicko krajinářskými metodami; výjimečně jej může tvořit i jen jeden vegetační prvek. V územním plánování se zelení zpravidla rozumí funkční náplň území. *Oberstein, Ivo, Cach, Jan: Názvosloví urbanismu a územního plánování. Praha: FA ČVUT, 2001. Materiál z výzkumného úkolu MSM 210000026 „Proměny urbanismu“.*"

Urbánní struktura města je prostorovým seskupením jednotlivých městotvorných prvků a složek, které zastávají samostatnou úlohu, a nebo se projevují vzájemnými funkčními a provozními vazbami. Mezi nejdůležitější složky patří bydlení, doprava, rekreace, veřejná infrastruktura (volná prostranství, obchodní, edukační), technická infrastruktura, výroba a obchod.

Mezi základní prvky veřejných prostorů městského interiéru v nichž nachází důležité uplatnění zeleň patří:

Náměstí je definováno jako veřejné nezastavěné prostranství ve městech, vyhrazené pro shromažďování, obchod, dopravu a různým jiným účelům. Většinou je obestavěné nebo vymezené terénem či zelení. Rozlišují se náměstí veřejná, rozptylovací, dopravní, tržní, odpočinková, parkově upravená. Další členění vychází z lokalizace daného prostoru. Náměstí se tak člení na hlavní – velká (centrální), menšího významu (rovněž v centrální poloze města), sektorová a okrsková (čtvrťová). Náměstí zaujímají v urbánní struktuře strategické body, do nichž může člověk vstupovat propojenými liniemi ulic a pěších zón.⁶

⁵ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Slovník*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. [cit. 2011]. Dostupné na www.uur.cz. >

⁶ KONVIČKA, Miloslav. Náměstí – tvorba, pojetí a výraz parteru. In. *Náměstí – prostorový fenomén městské struktury: sborník příspěvků z konference*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, 2006, s. 96 - 106. ISBN 80-227-23-65-7.

Nástupní prostranství význačných budov jsou specifická prostranství, která se nachází například u divadel, výstavních domů, kostelů, muzeí, soudů, obchodních galerií, výstavištních areálů a sportovních stadionů. Jedná se zpravidla o reprezentativní předprostory, které navozují důležitost funkce uvnitř budovy. U těchto typů prostranství se jedná o reprezentativní druh veřejné plochy, která plní funkci kumulační – slouží ke shromáždění většího počtu osob, které se chystají danou budovu navštívit. Tato plocha také navozuje atmosféru a náplň jednotlivých budov. Nároky na úpravu těchto prostranství bývají často vysoké. Z hlediska urbánní struktury města se jedná o specifickou formu náměstí se shromažďovací funkcí.

Park je definován jako souvislá sadovnický upravená plocha. Kriteériem zařazení do této kategorie je velkoplošná rozloha a schopnost poskytnout účinnou rekreaci v přírodním prostředí.⁷ Z hlediska náplně a provozu jsou rozlišovány parky centrální, obvodové, lázeňské, historické, specializované pro určité zaměření - jako například sportovní, relaxační, výstavní a nebo edukační. Dle možnosti přístupu veřejnosti jsou tyto specificky zaměřené parky často oploceny a mají tak zvýšený režim údržby a časově omezenou přístupnost. U takto vymezených prostranství je proto častěji možné setkat se spíše s označením *zahrady*, jež jsou slovem odvozeným z historické potřeby člověka *ohradit*⁸ určitý prostor. Z hlediska funkční náplně se nejčastěji jedná o botanické zahrady, arboreta, zoologické zahrady, zahrady pro nevidomé, klášterní zahrady a hřbitovy.

Obdobné, avšak menší plochy se řadí do skupiny **parkově upravené plochy**. Toto rozdělení je nutné proto, že menší plochy ztrácejí schopnost uspokojivě plnit rekreační funkci, která je nejvýznamnějším faktorem při zřizování parkových ploch.⁹ Jedná se nejčastěji o lokální bodová prostranství, která zaujímají centrální postavení daného urbánního celku. Jedná se nejčastěji o odpočinkové plochy, které zaujímají funkci estetickou, která například doprovází určitý artefakt, vodní prvek a nebo dětské hřiště. Často se jedná také o doprovodné plochy, které zaujímají hlavně funkci mikroklimatickou a vyskytují se například v prostředí obytných souborů a nebo specifických zařízení škol,

⁷ JELÍNKOVÁ, Marie a kol. *Generely zeleně*. Průhonice: 1982. 103 s.

⁸ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

⁹ JELÍNKOVÁ, Marie a kol. *Generely zeleně*. Průhonice: 1982. 103 s.

kampusů, sportovišť, nemocnic, kostelů, domovů důchodců a nebo jako ochranná zeleň u průmyslových a výrobních zařízení.

Ulice zaujímají v urbánní struktuře města nejčastěji komunikační spojení mezi jednotlivými objekty. Jedná se o veřejnou komunikační plochu lidských sídel, která je zpravidla oboustranně zastavěná a nebo vymezená terénními útvary a zelení. Dle upřednostněného provozu se tato prostranství člení na ulice dopravní, obslužné, pěší, cyklistické, obchodní, tržní, obytné, korza a promenády. Ulice¹⁰ se řadí vedle náměstí také k významným veřejným prostranstvím, jejichž vzájemná vazba a propojení se významně podílí na identitě daného města. Nejčastější doprovodné formy zeleně jsou alejové formace, které tvoří liniová seskupení.

Pěší zóny jsou definovány jako prostory, ve kterých se odehrává intenzivní dynamický život města vyvolaný určitým stupněm atraktivity prostředí. Tento prostor je izolován od dopravy. Důležitými prostorotvornými prvky jsou různé skladby dlažeb a zajímavý mobiliář.¹¹ Uplatnění zde nachází mimo jiné i mobilní zeleň, která řeší nedostatek prostoru daných pěších zón a reaguje také na zvýšenou hustotu podzemních inženýrských sítí, které výsadbu vzrostlých dřevin zamezují.

Nábřeží zaujímají v urbánní struktuře města nejčastěji liniový charakter. Znamenají rovněž určitý předěl vymezující prostranství, která mohou být zpřístupněna přemostěním. Doprovodná zeleň utváří zelenou linii vedoucí podél vodních toků. Upravená nábřeží jsou často vybavena mobiliářem, vyhlídkami a zahrnují cestní síť pro pěší, cyklistický a nebo dopravní účel. Často se jedná o přirozené přírodní porosty, které jsou součástí územního systému ekologické stability. Tyto biokoridory poskytují mimo svůj ekologický záměr rovněž rekreaci i pro místní obyvatele a jsou jistou náhradou parkových ploch.

¹⁰ WITTMANN, Maxmilian. Urbanistická struktura a její uspořádání. Ulice. In WITTMANN, Maxmilian; ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa; KOUTNÝ, Jan; HORKÁ, Julie; LÖW, Jiří; DOKOUPILOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802-1. Kapitola 3.1.1, s. 22.

¹¹ BRATH, Josef. *Pešie zóny v meste*. 1. vyd. Bratislava: Alfa, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, 1987. 240 s.

Městské lesy a lesoparky zaujímají úlohu v městském interiéru jako plošné přírodní prvky, které poskytují obyvatelům města prostor pro individuální relaxaci. Mají specifický režim údržby, který je založen na přirozených přírodních procesech.

Přírodní prvky jsou fragmenty původní krajiny, která prostupuje městským prostředím a jsou důležitými interakčními prvky, které zajišťují prolínání krajinné struktury s městskou. Krajina prostupující městským organizmem je nejčastěji prezentována prvky ÚSES.

Zvláštními prostranstvími jsou **zahrádkářské kolonie** a osady, které zaujímají specifické uspořádání zeleně a podílí se na úpravě klimatického prostředí města svérázným způsobem.

Zvláštní pojetí městského interiéru uplatňují **lázeňská města**, která vyžadují specifické principy formování veřejné zeleně. Urbánní prostředí těchto měst je obvykle utvářeno jako jeden „velký park“. Rozlohu, rozmístění a způsob úpravy lázeňského prostředí ovlivňují místní podmínky, druh lázní a léčby, sezónnost, počet návštěvníků a požadavky na přírodní prostředí z hlediska lázeňské léčebné péče, která zahrnuje odpočinek ve stínu a zvýšení vzdušné vlhkosti, možnost procházek a nebo provozování různých sportovních aktivit. Toto kulturní a společenské lázeňské prostředí je velmi náročné na výtvarnou kvalitu koncepce zelených ploch. Architektonické doplňky a umělecká díla jako součást sadovnické koncepce musí navazovat na architekturu okolních lázeňských objektů.¹² V lázeňském prostředí lze také uplatnit větší rozmanitost druhového spektra rostlin. Vzhledem k psychoterapeutické funkci zeleně je v tomto prostředí často využívána atraktivnost zvláště kvetoucích rostlin, která působí optimisticky.

¹² WAGNER, Bohdan. *Sadovnická tvorba*. 1. vyd. 2. díl. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 328 s. ISBN 80-209-0032-2.

3 PŘEHLED O SOUČASNÉM STAVU FORMOVÁNÍ ZELENĚ

3.1 FORMOVÁNÍ ZELENĚ Z HISTORICKÉHO POHLEDU

Historie utváření zeleně spadá až do období vzniku existence člověka samého, jeho vlastního sebeuvědomění. Lidé měli odjakživa potřebu formovat své okolí k obrazu svému, aby se v něm cítili dobře. Prvními uvědomělými projevy organizování krajinného prostoru mohou být megalitické stavby pravěkého člověka. Prvopočátky pravěkých lidských kultur znamenají předobraz vývoje formování krajinného prostředí. Postupem doby si lidé začali svá obydlí ohrazovat, aby je chránily před nepříznivými vnějšími vlivy. Nejčastěji upraveným prostorem byla zformovaná zeleň zahrad, která byla doprovodným jevem prvních lidských sídel.¹³ Její podoba byla ovlivňována zejména geografickými, klimatickými a ekologickými podmínkami. Především však kulturní úrovní dané společnosti, která se vyznačovala zvláště vyspělým hospodářstvím. Charakter upravených prostorů byl zpočátku užitek. Později se rozvinula různorodá prostranství pro okrasu a reprezentaci daného sídla, zvláště pro kratochvilnou potěchu aristokratických rodů. Upravené prostory vznikaly rovněž z náboženských přesvědčení jako prostor pro meditace a uctívání. Kompozice zeleně jsou formou umění a odrážejí zvláštnost kultury, filosofie a doby. S vývojem lidské společnosti se souběžně upravovala veřejná prostranství, která sloužila pro významné akce a události. Podle společenské funkce vznikaly upravené plochy zeleně u paláců a chrámů, klášterů, zahrady u vil, městské zahrady a parky, posvátné háje, pohřebiště, lovecké obory, zahrady botanické a doprovodná zeleň ve městech i v krajině.¹⁴

Uvědomělé ztvárnění zeleně ve veřejném anebo soukromém prostranství je známé již z období **starověku**. Úpravy soukromých zahrad zejména ve spojení se zelení a vodními prvky měly formální pravidelný charakter, který byl ztvárněn ve formě pravidelné

¹³ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

¹⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Historický vývoj zahradního umění. In WITTMANN, Maximilian; ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa; KOUTNÝ, Jan; HORKÁ, Julie; LÖW, Jiří; DOKOUPILOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802-1. Kapitola 5, s. 50-65.

sítě cest, vodních kanálů a nebo bazénů komponovaných často v symetrii os daného prostranství. Vodní rezervoáry sloužily nejen k funkci estetické, ale zastávali i funkci hospodářskou, neboť byly zdrojem závlahy zemědělských kultur. Oblíbené byly i fontány a vodní stříky, které zajišťovaly potřebnou vlhkost vzduchu a zpříjemňovali tak spolu s bazény pobyt v daném prostranství.¹⁵ Součástí mezopotamských a egyptských měst byly široké a monumentální slavnostní třídy. Konceptně rozvinutá veřejná uliční prostranství jsou známá také ze starověkého Řecka. Objevují se zde také první formy náměstí - *agory*, které zaujímají stejně jako římská fora prostorotvornou a funkční podobu veřejného prostoru.¹⁶ Římané často vysazovali stromy do sponu, ve kterém byly čtverce doplněny o další řady v průsečících úhlopříček, které vytvářely tvar "pětiky" na hrací kostce - *quincunx*.¹⁷

U **středověkých měst** pokračoval rozvoj veřejných prostranství ve formě ulic a soustav náměstí s především obchodní a tržní funkcí. Kompaktní středověká zástavba vycházela ze starších forem osídlení a vyznačovala se značnou hustotou zástavby, která co nejvíce využívala plochu a zbytečně se nerozšiřovala dále do krajiny, což bylo dáno ochrannou a obrannou funkcí těchto zastavěných prostorů. Tvarosloví těchto náměstí byla často pravidelná. Zeleň v těchto prostranstvích nebyla příliš nárokována, neboť se nacházela v blízkých vzdálenostech za hradebními zdmi. V období středověkém znamenaly úpravy zeleně často symbolický význam a jejich kompozice byly realizovány v rajských zahradách - *viridariích* za zdmi klášterů, k užitku se pěstovaly stromy v ovocných sadech - *štěpnicích*. Významné postavení nacházel také vodní prvek. Jednalo se nejčastěji o životadárnou studnu, která byla umístěna ve středu rajské zahrady členěné křížením cest, které byly symbolem stékání čtyř biblických řek. Maurská kultura naopak povyšovala vodní prvek i z hlediska estetického. Jako klidné vodní zrcadlo a nebo ve formě zurčících potůčků, kanálků, tryskajících vodních alejí a nebo bublajících studánek se zde voda stala nezastupitelným prvkem, jehož estetické působení později převzaly například kompozice tzv. francouzského stylu zahradního umění. V prostředí středověkých hradů byly venkovní

¹⁵ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

¹⁶ KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.

¹⁷ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

úpravy omezeny na malé hradní zahrádky ohrazené zdmi - *hortus conclusus*. Jednalo se zpravidla o klidné místo pro odpočinek se studnou a místem k posezení na upraveném zatravněném terénu - *drnové lavičce*. Tyto zahrádky byly svou podstatou obdobou klášterního rajského dvora a jsou předchůdci prvních renesančních zahradek - *giardinetti*, které vznikají ve 14. století na nepravidelných plochách přestavovaných středověkých hradů.¹⁸

Období **novověku** znamená formální návaznost na odkaz antických uměleckých tradic. Vzniká zde snaha o provázanost prostorů kompozičně mezi sebou navzájem. Vzniká také období komponovaného utváření krajiny. Významné postavení získávají novověké monumentální bulváry se zelení, které začínají být utvářeny koncem tohoto období.¹⁹ S výstavbou reprezentačních paláců a vil nachází ve městech uplatnění zeleň. U soukromých zahrad aristokratických vil a paláců vzniká novodobé pojetí zahradních uměleckých stylů. Italská *renesance* způsobila revoluci v zahradním umění. Kombinací charakteru okolní hornaté krajiny s reliéfem porostlým specifickou vegetací²⁰ vznikl nový zahradně architektonický styl, který znamenal unikátní předobraz, který se stal inspirací pro zahradní tvorbu ostatních evropských zemí. Z kompozičního hlediska se jedná opět o geometrický typ zahrad.²¹ Styl tvorby italské zahradní architektury se v průběhu období od renesance po baroko řídí těmito pravidly:²² *finito* - matematická (geometrická) definice všech prvků, *collocatio* - vzájemný vztah všech prvků v prostoru, *concinnitas* - zákon harmonie s důrazem na vztah emocionálního působení a racionality uspořádání. Italská zahrada zpravidla zahrnuje slunný čtvercový parter a tmavý stinný cypřišový nebo dubový háj - *bosco*. Tento efekt kontrastu světla a stínu byl v zahradách často využíván.

¹⁸ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

¹⁹ KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.

²⁰ DAMEC, Jiří. *Teorie a vývoj zahradní architektury*. Brno: MZLU - ústní sdělení z přednášek, 2002

²¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Historický vývoj zahradního umění. In WITTMANN, Maximilian; ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa; KOUTNÝ, Jan; HORKÁ, Julie; LÖW, Jiří; DOKOUPILOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802-1. Kapitola 5, s. 50-65.

²² VOREL, Ivan. *Zahradní a krajinářská tvorba, otázky ke zkoušce - ZS 2005/2006* [cit. 2011] Dostupné na: <http://www.c14.cz/zkousky/zahradni-a-krajinarska-tvorba/03/07/2007/>

Nezastupitelným doprovodným prvkem je voda, která se vyskytuje v klidové formě, v kaskádách a fontánách a vytváří živý symbolický program celé zahrady, který je často spojován s plodností a bohatstvím přírody. Jedinečnými příklady v současnosti veřejnosti zpřístupněných zahrad jsou *Villa Gamberaia at Settignano*, *Villa Medici di Castello*, *Villa Medici at Fiesole*, *Villa Lante at Bagnaia* a *Villa Farnese at Caprarola*. *Villa D'Este* se svým bohatým symbolickým vodním programem se řadí již do období manýrismu. Italský zahradní styl se mění s nástupem *baroka*. V interiéru volných nezastavěných ploch, jejichž plošný nárůst je značný, se prosazuje ve velké míře umělecká výzdoba a na veřejných prostranstvích se objevuje zeleň ve formách stromořadí a později také jako výtvarný reprezentační a obytný doplněk významných stavebních souborů. Sídla již nejsou chápána jako samostatné útvary, ale jsou záměrně spojovány s okolní krajinou systémem průhledů, vyhlídek, umístěním dominant do příjezdových os. Komunikační cesty s několikařadými alejemi pronikají do krajiny, která je často komponována a záměrně formována výsadbami zeleně, výstavbou architektonických doplňků a vyhlídek.²³ Tento sloh se ve venkovních úpravách projevil prolamováním přímých linií, zakulacením rohů, plastickým modelováním terénu, výsadbou plastických ornamentálních záhonů s květinami i barevnými písky. Rozvíjí se propojením os a prostorů. Vegetace byla tvarována až do bizarních tvarů napodobujících různé předměty a zvířata. Vznikají tak zelené sochy - *topiary*. Tyto kvalitativní přeměny přinesly obohacení ve tvarosloví, větší rozmanitost a živost. Často byly používány ve větší míře architektonické a umělecké doplňky, umělé jeskyně - *grotty* s krápníkovou výzdobou, voliéry, bludiště a další zajímavé prvky. Barokní zahrady jsou teatrální a jsou zde využívány různé formy iluzí. Barokní architekti byli mistry v překonávání terénních překážek, které si dokonce v období vrcholného baroka uměle vytvářely, aby je následně překonávaly. V zahradách bylo vše podřízeno snaze o maximální emoci. Masivnost barokních hmot byla často přeháněna a vedla postupně k dekadenci baroka a touze po zjemnělejších tvarech.²⁴ Mezi typické příklady, které si zachovaly svou původní podobu se řadí *Villa Garzoni di Collodi*, *Villa Aldobrandini at Frascati*, *Isola Bella na jezeře Lago di Maggiore*.

²³ ŠTENCEL, Václav – SOUČEK, Vladimír – ŠONSKÝ, Drahošlav. *Architektonické úpravy veřejných prostranství*. 1. vyd. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1983. 172 s. 04-726-83

²⁴ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

Klasicistní přestavba měst znamenala výrazné změny v plošném a prostorovém vývoji veřejných prostranství. Nové společenskoekonomické podmínky vyžadovaly nároky na další přestavbu měst. Byly zakládány velkorysé městské komunikační systémy, vytvářeny nové typy veřejných prostranství. Vedle vysokých nároků na výtvarné řešení se uplatňovaly také funkční požadavky provozu, dopravy a obytnosti města. Klasicismus vytvořil podmínky pro uplatnění zeleně ve městech.²⁵ Francouzský zahradní styl se odlišuje od italského stylu způsobem utváření a měřítkem. Francouzský park je založen na symetrii, která je často mnohostranná. Cesty jsou doprovázeny výsadbou často víceřadých alejí, které se paprskově sbíhají. Zahradní parky byly zvláště využívány k promenádním procházkám. Prostory mezi cestami byly vyplněny kompaktními zelenými stěny - *bosquety*, které vymezovaly soukromé prostory. Francouzská zahrada²⁶ je budována na principu kontrastu okázalosti a intimity. Promenády pak byly komponovány od objektu k objektu s jasně vyjádřeným začátkem a koncem, ze kterého vzniklo základní pravidlo francouzské barokněklasicistní zahrady - pohledový cíl - *point de vue*. Francouzská zahrada uplatňuje tzv. 3. osu - diagonálu *patte de oi* – „husí noha“. Dalším prvkem je *vertikalita* ve formě stříhaných kuželů, přenosné zeleně, uplatnění topiary, uplatnění popínavých rostlin na trelážích a laťových loubích, uplatnění altánů a pergol. Součástí zahrad byly i *oranžérie* a *konírny*. Schody a rampy byly součástí terénních úprav. *Voda* vytváří hlavní motiv zahrady. Často v podobě vodního zrcadla, které má formu dlouhých nekonečných kanálů, které princip nekonečnosti výrazně násobí. Voda se vyskytuje i ve vertikální podobě ve formě vodních stříků, které vytváří monumentální efekty a zvyšují tak dojem gradace v plochém prostoru. Voda ve vzduchu navíc vytváří hru světla. Parter v blízkosti zámku byl dekorativně upraven stříhanými plůtky vytvářejícími různé rostlinné ornamenty, vyplněné květinami nebo barevnými šterky - *parterre de broderie*. Dalšími dekorativními prvky byly *parterre a compartiment*, který byl jednoduší na údržbu a broderie jsou zde kombinovány s plochami trávniku, kobercových květin a písku. *Parterre de pieces coupés* byl na druhou stranu nejbohatší formou, ve které převládala barevná květinová pole. *Parterre a l'anglais* neboli také "bouligrin" (z anglického přepisu bowling

²⁵ ŠTENEC, Václav – SOUČEK, Vladimír – ŠONSKÝ, Drahošlav. *Architektonické úpravy veřejných prostranství*. 1. vyd. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1983. 172 s. 04-726-83

²⁶ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

green) byl nejjednodušší úpravou parteru, kdy ornament tvořil zpravidla jen dekorativní lem úzkých pruhů písku a buxusu. Celkový vjem byl založen na dokonalých plochách intenzivně stříhaného trávníku. Výrazným dekorativním prvkem byl také zelený koberec - *tapis vert* - zatravněná plocha lemující cestu bez květinové výsadby. Významná díla z tohoto období jsou tvorbou *André Le Nôtre*, který při své tvorbě vycházel z francouzských vegetačních a topografických podmínek. Na rovinném terénu v okolí Paříže vytvořil monumentální dlouhé pohledy a průhledy, které byly vymezeny stříhanou, nebo volně rostoucí vegetací. Z pohledu urbánní koncepce Paříže se André Le Nôtre²⁷ významně zasadil na přetvoření ulice *Champs-Élysées*, která vznikla prodloužením centrální pohledové osy zahrad *Tuileries*. Osy cest směřovaly vždy ke komponovanému cíli. V zahradních úpravách pokračovala hlavní pohledová osa často vodním kanálem, který se křížil s bočními kanály, které byly kratší a užší. Pohledy vedly často celým parkem a ústily až do volné krajiny, kde pokračovaly dlouhými stromořadími a končily význačným krajinným útvarem. Časté bylo i *uplatnění iluzí*, které vytvářely *optické klamy zdůrazňující perspektivní hloubku* vedoucí ke kompozičnímu umocnění celého prostoru. Zahrady byly pompézní a často postrádaly lidské měřítko.^{28, 29} Stěžejními díly "francouzského období" jsou zahrady u zámku *Vaux le Vicomte*, *Versailles*, *Fontainebleau*, *Chantilly* a *Sceaux*.

Ke konci 18. století došlo k postupnému ústupu feudální moci. Velká Francouzská revoluce znamenala vyústění dlouhodobého filozofického přerodu vyvolaného rozvojem sociálního citění, průmyslu a obchodu. Se vznikem kapitalismu vznikla i nová společenská třída. V tomto období vznikl požadavek na přirozenější prostředí. Heslo "**zpět k přírodě**" postupně vytváří filosofický směr - *romantismus*. Ke konkrétním změnám v oblasti životního prostředí došlo v Anglii, kde se postupně rozvinul nový zahradní sloh - *anglický park*, který se postupně vyvinul ve skutečný obraz volné přírody. Na rozdíl od francouzských, středověkých, i starověkých zahradních stylů je anglický přírodně krajinářský park *nepravidelný, nesymetrický a nemá přímé linie*. Architekti se úmyslně co

²⁷ WIKIPEDIA: *André Le Nôtre*. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Le_N%C3%B4tre>](http://en.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Le_N%C3%B4tre)

²⁸ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

²⁹ DAMEC, Jiří. *Teorie a vývoj zahradní architektury*. Brno: MZLU - ústní sdělení z přednášek, 2002

nejvíce vyhýbají geometrickým tvarům v krajině, aby dosáhli *dojmu původní krajiny*.^{30, 31} Častým kompozičním prvkem bylo "neviditelné" ohrazení zahrady terénním zářezem - příkopem - "*Ha-Ha drénem*", který vizuálně spojoval zahradu s volnou krajinou, ale přitom zamezoval přístupu volné zvěře do vlastní zahrady. *Významnými díly, která představují principy tohoto období jsou krajinářské parky Rousham, Blenheim, Stowe, Prior garden, Petworth park*. Jedním z přístupů anglické krajinářské tvorby se stal tzv. okrasný statek zvaný *ornamented farm* neboli také "*ferme ornée*". Vycházel z barokně klasicistní upravené zemědělské krajiny. Spojením užitkových zemědělských ploch s přirozenými a uměle vytvořenými krajinnými útvary a drobnými romantickými stavbami - *salety* byl vytvořen neobyčejně působivý princip. Volná prostranství polí a luk byla proložena stromořadími, hraničními porosty, potoky, rybníky a vodními kanály, které se tak podílely na estetickém celkovém vjemu. Výsledkem byla kultivovaná obhospodařovaná krajina, která navíc sloužila i k rekreačním účelům.³² Příkladem *ferme ornée* u nás je Lednicko-valtický areál, který je součástí světového a kulturního dědictví UNESCO a je historickou ukázkou přechodu komponovaných prvků do krajinného prostředí.

3.2 FORMOVÁNÍ ZELENĚ V PROCESU URBANIZACE 19. a 20. STOLETÍ

Zeleň ve veřejných prostranstvích se začíná nejvíce vědomě uplatňovat v 19. století, kdy dochází k výrazné urbanizaci a získává tak důležité postavení v prostorotvorném utváření urbánní struktury měst. Úroveň zeleně městského prostředí je úzce spjata s historickým vývojem daného města. Průmyslová revoluce souvisí se společenskými, ekonomickými a technologickými změnami, které způsobily proměny urbánní struktury a přinesly do měst nové funkce a organizaci prostorových forem. Strukturu městského organismu jako celku nejvíce změnil postupný rozvoj dopravy, zvláště železnice. **Utváření železničních tahů vnáší nevratné změny do struktury měst.**³³ Rozvoj průmyslu, těžby uhlí, dopravy, infrastruktury a stavebních konstrukcí a dále také

³⁰ KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

³¹ DAMEC, Jiří. *Teorie a vývoj zahradní architektury*. Brno: MZLU - ústní sdělení z přednášek, 2002

³² KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.

³³ KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.

zrušení nevolnictví, roboty a cechovního systému vedlo k velkému přílivu obyvatel do měst. Mnohá města³⁴ tak začínají nebývale růst. Zahušťují se městská jádra, parcelují se soukromé okrasné i užitkové zahrady, zastavují se volné plochy zrušených hřbitovů a zahrad zrušených klášterů. Sídla překračují své hradby, které již ztrácejí svou fortifikační funkci a dochází k jejich postupnému rušení. Některá města³⁵ jejich nebývalý nárůst propojuje s předměstími, okolní zástavbou a přilehlými sídly. Při realizaci nových stavebních regulací zástavby jsou rozšiřovány a napřimovány stávající uliční prostory, vznikají nové průrazy často z potřeby **upřednostnění dopravní funkce**. V tomto důsledku proměny stávajících prostorů a zástavby rovněž některé historické veřejné prostory zanikají. V souvislosti s novou výstavbou také vznikají nová veřejná prostranství - ulice, bulváry, náměstí. Začíná se postupně formovat pojem veřejnost³⁶ a proces emancipace obyvatel měst sebou přináší **požadavek všem přístupné, veřejné zeleně**. Do uličních prostranství jsou vysazovány aleje listnatých stromů, vytváří se promenády, kolonády a veřejné parky. Obyvatelé měst tak začínají vnímat celé své město. Spolupodílí se na jeho společenském, politickém a kulturním životě. Navštěvují letní divadla, výletní restaurace, zahradní slavnosti, nejrůznější klubové, sportovní a jiné zájmové podniky, zábavní parky a lidové slavnosti. Tomu odpovídá i příslušná vybavenost městské zeleně. Pro 19. století je tedy typická výrazná účast obyvatelstva, které se svou dobrovolnou prací podílí na tvorbě městské zeleně. Vzniká množství okrašlovacích, turistických, horských a osvětových spolků. V 19. století se zezeň již záměrně a uvědoměle zapojuje do městského organismu. Veřejný městský park, sad, zahrada jsou součástí plánovaného rozvoje města. Vznikají různé typy historických zelených ploch vzniklých například **rušením hřbitovů a přeměnou klášterních zahrad**, ale také **zpřístupňováním aristokratických historických zahrad a parků**. Také ulice a náměstí uvnitř centra města hrají důležitou roli při rozvoji městské veřejné zeleně. Středověká náměstí slouží obchodu a proto zde není pro zezeň místo. Když se v 19. století mění způsob obchodování, vznikají na náměstích často veřejné parky. Velký potenciál pro vznik nových zelených ploch skýtá hradební pás. Podél hradeb bývá

³⁴ KUPKA, Jiří. *Zeleň v historii města*. ČVUT v Praze. 1. vyd. 2006. 146. s. ISBN 80-01- 03443-7

³⁵ KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.

³⁶ KUPKA, Jiří. *Zeleň v historii města*. ČVUT v Praze. 1. vyd. 2006. 146. s. ISBN 80-01- 03443-7

z obranných důvodů ponechán nezastavitelný pás - *glacis*, který odděluje historické město od předměstí. Rozlehlé plochy se také nachází na vlastních valech barokního opevnění a na bastionech. Postupem času tyto plochy ztrácí vojenský význam a jsou předávány veřejnosti k rekreaci. Na hradbách a podél hradeb jsou zakládány již od konce 18. století promenádní aleje, které často tvoří předstupeň budoucích parků. Procházka městem patří v 19. století k veřejnému životu a vyžaduje nové vybavení, které zpříjemní jejím uživatelům procházku.

Ve druhé polovině 19. století je nejvýznamnějším a ve své době nejinspirativnějším projektem přestavba Paříže – *Haussmannizace*, při které vznikají nové trasy městských tříd, nová náměstí a veřejné parky. Jako další stěžejní příklad může sloužit proces plánování a realizace vídeňské *Ringstraße*, která se stává vzorem a inspirací pro řadu střeoevropských měst. Výrazným impulsem pro parkovou tvorbu je také americké parkové hnutí, kde jsou formulovány nové zásady tvorby městské zeleně. V roce 1853 zakládá *Frederick Law Olmsted* newyorský *Central park* podle zásady, že park má sloužit obyvatelům města jako náhrada přírody. Vzniká tak veřejná městská zeleň, která slouží především ke vzdělávání a odpočinku a která doplňuje, případně rozšiřuje veřejný prostor. Důležitou reakcí na problémy překotného vývoje měst je také myšlenka *zahradního města*, s níž roku 1898 přišel *Ebenezer Howard*, *lineárního města Sorya y Maty* s koncepcí řešení dopravního problému a rovněž nová koncepce *průmyslového města Toni Garniera* jako předchůdce *funkcionalistických měst*.³⁷ Koncepce zahradních měst byla vytvořena ve snaze vytvořit zdravější město, ve kterém je příjemné žít - pracovat i odpočívat.³⁸ Snahy o vytvoření ideálního města v závěru 19. století jsou odrazem neschopnosti řešit nové požadavky na urbánní prostředí. Hlavní myšlenka se zabývá zónováním města a rozvojem osídlení. Na jádrové město, do kterého byly umístěny jednotlivé funkce v koncentrických zónách oddělených zelení a průmyslem situovaným na okraji, navazoval systém obytných

³⁷ HRŮZA, Jiří. – ZAJÍC, Josef. *Vývoj urbanismu II.*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. 182 s. ISBN 80-01-01549-1.

³⁸ LEHMANN, Marek. Zahradní města. [online] B. m.: Životní prostor, 2002. [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://www.archinet.cz/index.php?mode=article&art=10641&sec=10019>](http://www.archinet.cz/index.php?mode=article&art=10641&sec=10019)

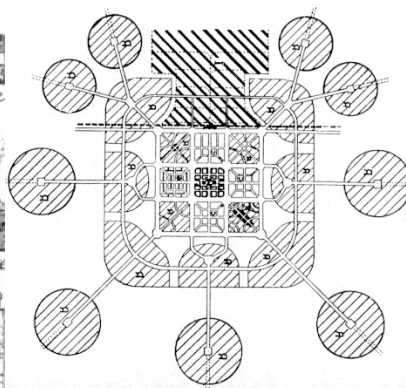
satelitů.³⁹ Ukázkou tvorby zahradních měst je například anglické město Letchworth s centrálním parkově upraveným náměstím a zahradní město Welwyn, jehož plán řeší uplatnění zeleně ve vztahu k průmyslu a výrobě.

Obrázek 2: Letchworth⁴⁰

Obrázek 3: Welwyn⁴¹

Obrázek 4: R. Unwin - schéma⁴²

Z pohledu vývoje městské zeleně zaujímají v tomto období velký význam také lázeňská města, jejichž rekreační hodnota je podtržena vysokým podílem zelených ploch napojených na příměstskou zeleň. Nejvýznamnější přínos přináší výstavba *Mariánských Lázní*, kde se zeleň dokonce stává hlavním koncepčním principem. Zkušenosti a poznatky z uplatnění lázeňských parků pak také přispívají k zakládání obdobných parků městských.

Ve 20. století pokračují urbanizační tendence růstu měst a je tak postupně dokončován **proces proměny historických měst v města moderní**. Z pohledu koncepčního rozvoje se formuje *funkcionalistický* přístup utváření urbánních struktur, který vychází z kritiky hygienických podmínek tehdejší zástavby a vede k jasným koncepčním zásadám a rozvolněným formám zástavby. Tyto koncepční zásady definovala

³⁹ KOUTNÝ, Jan. *Moderní urbanistické koncepce. (Vývoj urbanistických koncepcí)*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 6/2004. [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2004/2004-06/30_koncepce.pdf>](http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2004/2004-06/30_koncepce.pdf)

⁴⁰ GOOGLEMAPS. *Centrální poloha zahradního města Letchworth*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?q=Letchworth+garden+city&biw=1044&bih=630&bav=on.2,or.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&sa=X&ei=WT9uUbviHcO8PemvgfAP&ved=0CAgQ_AUoAg>](http://maps.google.cz/maps?q=Letchworth+garden+city&biw=1044&bih=630&bav=on.2,or.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&sa=X&ei=WT9uUbviHcO8PemvgfAP&ved=0CAgQ_AUoAg)

⁴¹ Propagační leták zahradního města Welwyn jako cesta k řešení urbánní krize tehdejší doby.

CECCHINI, Domenico. *Corso di Urbanistica. Formazione delle aree urbane e metropolitane XX secolo fino agli anni '70*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.cittasostenibili.it/urbana/urbana_Scheda_8.htm>](http://www.cittasostenibili.it/urbana/urbana_Scheda_8.htm)

⁴² Schéma R. Unwina s ukázkou centrálního průmyslového města s návazností satelitů. Zdroj tamtéž.

v roce 1933 *Athénská charta*, která vymezila základní funkce města a určila zásady jeho uspořádání. V uličních prostranstvích se stále více upřednostňuje dopravní funkce a zužují se tak prostory pro pěší. **Život měst ovlivňuje stále více doprava, která se spolu s narůstající výrobní funkcí začíná podílet na nehostinnosti a neobyvatelnosti prostředí.** Začínají se tak koncem 20. století objevovat snahy o snížení negativních dopadů působení lidské společnosti na životní prostředí.⁴³ Ve druhé polovině 20. století se ve Spojených státech amerických utváří nový druh umění *LANDART*, který využívá krajinu jako prostředek ke ztvárnění umění. Využívá přírodních prostředků pomocí vyjádření kompozičních principů kontrastů barev, struktur, textur a nejvíce měřítka, metrické řady, rytmu a gradace. Uplatnění těchto forem umění často slouží také jako signalizace upozornění na nevhodné zacházení s přírodou a krajinou.

3.3 FORMOVÁNÍ ZELENĚ V PROCESU SUBURBANIZACE A REURBANIZACE

Charakter současných veřejných prostranství je dán úrovní naší společnosti. Zvláště sociálními a ekonomickými poměry, kulturními a historickými tradicemi, které vytvořili generace předešlé. S růstem vyspělosti společnosti, modernizací technologií a následkem překotného zrychlení tempa životních pochodů dospěla současná společnost k výraznému přetěžování svého okolí. Důsledkem je znevážení kulturních a historických tradic, nerespektování tradičního formování krajinného a sídelního prostředí. Dochází ke vzniku opuštěných zón *brownfields* ve vnitřních částech měst a k suburbánním jevům, které vedou k živelnému růstu zástavby za hranicemi měst směřujícím až ke vzniku *urban sprawl*. V rámci deurbanizačních tendencí se ruch městských obyvatel přesouvá do městských periferií a nebo blízkých obcí. Demografické změny, podstatné přesuny ve struktuře hospodářství a fenomén suburbanizace vedou ke zmenšování měst a změnám jejich kvality. Tento jev smršťujících měst - *shrinking cities*⁴⁴ vede ke stagnaci městských center, které ohrožuje ztráta atraktivity a vylidnění.

⁴³ KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.

⁴⁴ SCHMEIDLER, Karel - JIŘÍČKOVÁ, Hana - ZÁMEČNÍK, Petr. *Výzva shrinking cities u nás, v Evropě i ve světě*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, časopis Urbanismus a územní rozvoj, ročník XIV č. 6/2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www: < http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-06/05_vyzva.pdf>](http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-06/05_vyzva.pdf)

Veřejná prostranství v centrálních polohách měst se stávají místy, kterými lidé jen prochází k zajištění nezbytných funkcí. Prostranství nemají tendenci být využívány a postupně se projevuje jejich výrazová přestárlost daná často absencí údržby zeleně, či únavou mobiliáře a materiálů povrchů, které nejsou modernizovány. Naopak v suburbánních oblastech veřejná prostranství a vybavenost často zcela chybí. Mění se také vnitřní městské klimatické podmínky. Ze současných měst mizí zeleň. Převažují nepropustné zpevněné plochy ulic, náměstí a rozlehlých parkovišť, které nedovolují pozvolné vsakování dešťové vody. Přívalové srážky následně neúměrně zatěžují kanalizaci a čím dál častěji hrozí lokální záplavy. Mění se i městské mikroklima. Stoupá teplota ovzduší a snižuje se vzdušná vlhkost. Upřednostnění dopravy znamená zvýšené množství smogu a zviřený prach snižují obyvatelnost veřejných prostranství. Nové dopravní komunikační tahy předělují celé městské části a přispívají k neprostupnosti městského území. Z pohledu udržitelného rozvoje je proto důležité hledat nové principy utváření prostranství v rámci zásad ekologického plánování, které by přispěly k oživení veřejných prostranství měst.

Z pohledu procesu reurbanizace je zvláště nutné zaměřit se na plochy brownfields⁴⁵, jež tvoří nevyužívané nebo ekonomicky nedostatečně efektivně využívané průmyslové a logistické zóny a komerční či obytné objekty v kompaktně zastavěných územích a nebo zemědělské, vojenské a další plochy a budovy ve "volné" krajině. Neboť brownfields představují poměrně zásadní problém a překážku pro další rozvoj obcí, měst i regionů směrem k udržitelnosti. Jedná se rovněž o pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití. Tvoří je nevyužité plochy v intravilánu měst, které po ukončení své funkce zůstaly opuštěny a pomalu chátrají. Takto dané oblasti jsou často spojeny s reálnou nebo předpokládanou kontaminací životního prostředí, které znamenají značnou ekologickou zátěž pro své prostředí. Revitalizace těchto ploch je žádoucí nejen z hlediska opětného využití území, ale rovněž z řady dalších pozitivních faktorů jako je zvýšení estetické hodnoty sanovaných lokalit, vyhnutí se záboru půdy pro stavby "na zelené louce" nebo vytvoření nových pracovních příležitostí.

⁴⁵ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Slovník*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. [cit. 2011]. Dostupné na [www: <www.uur.cz>](http://www.uur.cz)

3.4 FORMOVÁNÍ ZELENĚ Z POHLEDU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Udržitelný rozvoj je v současné době synonymem pro dříve obvyklé spojení "trvale udržitelný rozvoj", kdy však zdůrazňuje nevhodnost slova trvale, neboť z pohledu vývoje není nic trvalé.⁴⁶

Termín udržitelnost je odvozen od ekologických principů ekosystémového pojetí procesů přírodních společenstev, který se rozšířil ve svém praktickém měřítku do většiny oblastí života a činností lidské společnosti. Přímé úvahy v souvislosti s udržitelností se objevují již v 19. století, kdy začal být více zkoumán vztah mezi lidskými sídly a krajinou, vztah člověka s přírodou. Druhá polovina 20. století znamená v důsledku energetické krize a nekontrolovatelného rozvoje technologií ohrožení životního prostředí. Kniha *Meze růstu* (Limits to Growth) od autorů Donella a Dennis Meadows je pravděpodobně první publikací, která tento termín udržitelnosti popisuje. V závěru 20. století je ustálena obecná formulace, dle které udržitelný rozvoj zprostředkuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval životní podmínky budoucích generací.⁴⁷

Základní dokument vymezující udržitelný rozvoj byl formulován v deklaraci o životním prostředí a rozvoji v Riu (The Rio Declaration on Environment and Development). Tento dokument, formulující sociální, environmentální a ekonomické principy udržitelného rozvoje, byl přijat Světovou konferencí OSN o životním prostředí a rozvoji roku 1992. Konkrétní principy udržitelného rozvoje jsou dále upřesněny pro jednotlivé oblasti lidské činnosti v *Agendě 21*.⁴⁸ Udržitelný rozvoj v území je v podmínkách České republiky realizován formou územního a krajinného plánování, které má koordinační úlohu při využití a uspořádání území.⁴⁹

Proces plánování v území je vymezen stavebním zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu v platném znění. Stavební zákon stanovuje cíle a

⁴⁶ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Slovník*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. [cit. 2011]. Dostupné na www.uur.cz. >

⁴⁷ KOUTNÝ, Jan - WITTMANN, Maxmilian - PETŘÍČKOVÁ, Monika - URBÁŠKOVÁ, Hana - ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Manuál inovace*. Projekt OPVK. 2011. 211 s. ISBN: 978-80-214-4384- 6.

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ HURNÍKOVÁ, Jana - VESELÝ, Robert. Udržitelný rozvoj území ve stavebním zákoně č. 183/2006 Sb. a vyhlášce č. 500/2006 Sb. Přednáška powerpoint. In Workshop Udržitelná sídla / Sustainable Settlement, Brno: Fa VUT, 2011.

úkoly územního plánování, jejichž prioritou je vytvářet předpoklady pro výstavbu a **udržitelný rozvoj území**.⁵⁰

Z tohoto hlediska je pro zajištění potřeb současné generace důležité vytvoření vyváženého vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel. Tato platforma však nesmí ohrozit životní podmínky budoucích generací. Územní plánování zajišťuje tyto předpoklady řešením účelného využití a prostorového uspořádání území, které má za cíl dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, které rovněž zahrnují urbanistické, architektonické a archeologické dědictví. Souběžně chrání krajinu jakožto podstatnou složku životního prostředí obyvatel, která je základem jejich totožnosti. Z tohoto hlediska určuje územní plánování podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků, jimiž mohou být například pozemky veřejné zeleně a parků sloužících k veřejnému užívání.⁵¹

Územnímu plánování je kladeno za úkol zjišťování a posuzování stavu území a přírodní, kulturní a civilizační hodnoty. Stanovuje urbanistickou koncepci rozvoje území s ohledem na hodnoty a podmínky řešeného území. Jeho úkolem je také prověřování a posuzování potřeby změn v území, veřejného zájmu na jejich provedení, jejich přínosů, problémů a rizik s ohledem na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a její hospodárné využívání. Jedním z úkolů územního plánování je také stanovení urbanistických, architektonických a estetických požadavků na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny s ohledem na stávající charakter a hodnoty území. Odstraňování důsledků a snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof přírodě blízkým způsobem, určení nutných asanačních, rekonstrukčních a rekultivačních zásahů do území jsou dalšími úkoly územního plánování, stejně jako stanovení podmínek pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a kvality bydlení.

⁵⁰ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ tamtéž

Plánování území má uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování, ekologie a památkové péče.⁵²

Cíle a úkoly územního plánování jsou naplňovány prostřednictvím **nástrojů územního plánování**, jimiž jsou územně plánovací podklady, politika územního rozvoje a územně plánovací dokumentace.⁵³

V procesu tvorby a navrhování území nacházejí důležité postavení **územně analytické podklady**, které zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území. **Územní studie** pak ověřují možnosti a podmínky změn v území. Tyto podklady slouží jako platforma k pořizování politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace a pro rozhodování v území.⁵⁴

V intencích **politiky územního rozvoje** jsou z hlediska zajištění udržitelného rozvoje území stanoveny republikové priority územního plánování, jimiž jsou například:⁵⁵

- hospodárné a polyfunkční využívání území
- polycentrický rozvoj
- zlepšování územní dostupnosti
- ochrana hodnot území (ochrana nezastavěného území a zachování veřejné zeleně, včetně minimalizace její fragmentace)
- polyfunkční využívání opuštěných areálů (tzv. brownfields) průmyslového, zemědělského, vojenského a jiného původu
- zachování souvislých pásů nezastavěného území v bezprostředním okolí velkých měst pro nenáročné formy krátkodobé rekreace a zachování prostupnosti krajiny
- udržování ekologické stability a rozmanitosti

Mezi prvky udržitelné městské struktury také patří:⁵⁶

⁵² Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁵³ tamtéž

⁵⁴ tamtéž

⁵⁵ HURNÍKOVÁ, Jana - VESELÝ, Robert. Udržitelný rozvoj území ve stavebním zákoně č. 183/2006 Sb. a vyhlášce č. 500/2006 Sb. Přednáška powerpoint. In Workshop Udržitelná sídla / Sustainable Settlement, Brno: Fa VUT, 2011.

- udržitelné - energeticky šetrné objekty
- objekty využívající místní zdroje energie
- multifunkční, flexibilní bloky umožňující aktuálně potřebnou funkční proměnu
- kompaktní městské formy
- pěší doprava podporující sociální pilíř udržitelnosti
- kvalitní a různorodá veřejná prostranství podporující sociální pilíř udržitelnosti
- všestranně kvalitní městská a příměstská zeleň mající dopad na environmentální i sociální pilíř udržitelnosti

Za žádoucí principy rozvoje měst jsou považovány následující pravidla:⁵⁷

- podpora využití obnovitelných energetických zdrojů
- podpora přírodního zázemí
- podpora různorodých forem bydlení
- integrace sociálně vyloučených lokalit do celoměstské struktury
- podpora environmentálně příznivého ekonomického růstu a pracovních příležitostí
- podpora smíšeného využití území

Zásady územního rozvoje jsou jedním z typů územně plánovací dokumentace. Jejich účelem je stanovení základních požadavků na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezují plochy nebo koridory nadmístního významu a stanovují požadavky na jejich využití, zejména plochy nebo koridory pro veřejně prospěšné stavby.⁵⁸

Územní plán je stěžejním územně plánovacím dokumentem. Stanovuje základní koncepci rozvoje území obce, podílí se na ochraně hodnot území, jeho plošného a prostorového uspořádání - urbanistické koncepce, dále má vliv na uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury. Vymezuje jednak stávající zastavěné území, plochy a koridory a dále zvláště vymezuje zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území - *plochy přestavby*. Součástí územního plánu je vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území,

⁵⁶ KOUTNÝ, Jan - WITTMANN, Maximilian - PETŘÍČKOVÁ, Monika - URBÁŠKOVÁ, Hana - ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Manuál inovace*. Projekt OPVK. 2011. 211 s. ISBN: 978-80-214-4384- 6.

⁵⁷ tamtéž

⁵⁸ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) a vliv na evropsky významnou lokalitu či ptačí oblast soustavy NATURA 2000.⁵⁹

Regulační plán stanovuje podrobné podmínky a upřesňuje a konkretizuje plošné a prostorové uspořádání jednotlivých ploch a parcel včetně staveb.⁶⁰

Volná krajina se stále více prolíná s městskými strukturami. Z tohoto hlediska zastává důležité postavení **krajinné plánování**. Jedná se o odvětví odvozené od územního plánování, avšak je soustředěno na posuzování krajinných struktur v území a má tedy velmi blízko k přírodním podmínkám ve vztahu k řešeným územím. Oblast krajinného plánování má tedy i velmi blízký vztah k prostředí městského interiéru, který může mít přímou návaznost na "vnitřní krajinu" daného města. V zahraničí⁶¹ je tento pojem znám jako LANDEP (Landscape ecological planning)⁶², jež je mezinárodně uznávanou metodikou akceptovanou Komisí expertů Rady Evropy v dokumentech konference OSN O životním prostředí v Rio de Janeiru. LANDEP patří mezi jednu z doporučených metod pro integrovanou ochranu přírodních zdrojů, která je zakotvena v Agendě 21. **Krajinný plán** (respektive krajinně-ekologický plán)⁶³ je dokument mezioborové úrovně, který slouží jako nástroj preventivní ochrany krajiny. Jedná se o dokument, který integruje práci několika specifických oborů - od krajinářských architektů po sociology, ekonomy a urbanisty. Tento dokument posuzuje vlastnosti krajiny a navrhuje způsob jejího racionálního využívání včetně nutných revitalizačních opatření. V současné době tak získává tento dokument v souvislosti s nekoordinovanou suburbanizací a požadavkem udržitelnosti na značné významnosti.

Cílem krajinného plánování je uvedení do souladu současné trendy rozvoje lidské společnosti s principy ochrany přírody a krajiny. Některé formy krajinného plánování jsou

⁵⁹ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ tamtéž

⁶¹ jako například na Slovensku

⁶² JAREŠ, V. *Krajinná ekologie*. [online]. 2007. [cit. 2010-01-10]. Dostupné na [www: <http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>](http://www.uake.cz/frvs1269/index.html). In SOBKOVÁ, Veronika. *Krajinný plán jako nástroj územního plánování*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. [online] Brno, 2010 [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf>](http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf)

⁶³ SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. 2. vyd. Praha: Naděжда Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9

definovány stavebním zákonem, jako například pořízení územních systémů ekologické stability (ÚSES)⁶⁴.

Mezi obecně platné cíle krajinného (prostorotvorného) plánování dle Löwa a Míchala patří⁶⁵:

- vyvážený socio-ekonomický rozvoj regionů
- zlepšování životních podmínek obyvatelstva
- zodpovědné zacházení s přírodními zdroji a ochrana životního prostředí
- racionální využívání území.

V Německu má krajinné plánování podporu zakotvenou v legislativě a je definováno pomocí nástrojů tvořivé ochrany přírody. Mezi kategorie týkající se území ve smyslu užšího měřítka patří například tyto projektové dokumentace:^{66, 67}

- Landschaftsplan (**Krajinný plán**), projektová dokumentace místní úrovně (v měřítku 1:10 000 - 1: 5 000)
- Grünordnungsplan (**Plán uspořádání zeleně**), projektová dokumentace, která řeší podrobněji zeleň v části obce jako například součást zastavovacího plánu (v měřítku 1:2500, 1: 500)

Významným prostředkem ochrany krajiny je také například program EECNET (European Ecological Network), který byl deklarován v dokumentu Rady Evropy nazvaném Evropská strategie biologické a krajinné diverzity ve Štrasburku v roce 1995 jako společný cíl států Evropské unie, s hlavním záměrem zajistit ochranu ekosystémů, ekotopů, druhů

⁶⁴ JAREŠ, V. *Krajinná ekologie*. [online]. 2007. [cit. 2010-01-10]. Dostupné na [www: <http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>](http://www.uake.cz/frvs1269/index.html). In SOBKOVA, Veronika. *Krajinný plán jako nástroj územního plánování*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. [online] Brno, 2010 [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf>](http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf)

⁶⁴ SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. 2. vyd. Praha: Naděжда Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9

⁶⁵ tamtéž

⁶⁶ KYSELKA, I. Boj o krajinný plán. Krajinné a územní plánování - společně nebo zvlášť? Zahrada - park - krajina. 2003, č. 3, s. 2 - 8. In SOBKOVA, Veronika. *Krajinný plán jako nástroj územního plánování*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. [online] Brno, 2010 [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf>](http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf)

⁶⁷ WIKIPEDIA: Landschaftsprogramm. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www: <http://de.wikipedia.org/wiki/Landschaftsprogramm>](http://de.wikipedia.org/wiki/Landschaftsprogramm)

organizmů i genetické diverzity kontinentu ochranou krajín evropského významu v územně propojené podobě.⁶⁸

3.4.1 KLASIFIKACE MĚSTSKÉ ZELENĚ DLE NÁSTROJŮ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Městské prostředí, které zahrnuje dostatek zeleně, naplňuje dané prostředí nejen po stránce vzhledové, ale má široké vazby na celou řadu aktivit a disciplín. Úloha zeleně zastává v městském prostředí významnou roli z pohledu jejího vztahu k **funkčnímu, provoznímu a prostorovému (kompozičnímu)** utváření urbánního prostoru. Z hlediska těchto uvedených vazeb posuzují zeď vybrané nástroje územního plánování, jimiž jsou nejčastěji generel zeleně, pasport zeleně a dendrologický průzkum, které jsou řazeny mezi územně plánovací (technické) podklady a dokumentace.

Současnou zeď v městském prostředí lze posuzovat a klasifikovat dle různých kritérií. Například dle urbanistické klasifikace se zeď člení na *veřejnou, vyhrazenou, soukromou, zeď zvláštního účelu, zeď hospodářskou a krajinnou*. Další metodika člení zeď do čtyř charakteristických kategorií: *zeď veřejnou, zeď v obytných souborech, zeď občanského vybavení a ostatní zeď*. Toto třídění využívají například *Generely zeleně* daného sídelního útvaru jež jsou územně plánovacím podkladem, který se zabývá řešením rozvoje městské zeleně. Generel zeleně pak klasifikuje zeď dle kategorií, stanovuje stav jednotlivých ploch zeleně a jejich potřebné množství, jejich možný rozvoj a v neposlední řadě řeší systém zeleně daného města.⁶⁹ Například generel zeleně města Prostějova vychází z tohoto klasického členění:⁷⁰

Veřejná zeď – parky, zeď městská ostatní, stromořadí, rekreační a esteticky významné porosty

Zeď obytných souborů - plochy vegetace uvnitř soustředěné bytové zástavby, zeď soukromých zahrad

⁶⁸ JAREŠ, V. Krajinná ekologie. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www: <http://www.uake.cz/frvs1269/kapitola9.html>](http://www.uake.cz/frvs1269/kapitola9.html)

⁶⁹ JELÍNKOVÁ, Marie a kol. *Generely zeleně*. Průhonice: 1982. 103 s.

⁷⁰ LÖW, Jiří a spol. *Generel města Prostějov*. 2001.

Zeleň občanského vybavení - botanické zahrady, hřbitovy, zeď zdravotnických zařízení, zeď školských a kulturních zařízení, zeď sportovních zařízení, zeď obchodních center

Zeleň ostatní - zeď dopravních ploch, produkční plochy

Třídění zeleně města Brna vychází z Vyhlášky č. 10/1994 O zeleni v městě Brně a je kompatibilní s územním plánem města Brna. Z tohoto pohledu vyplývá, že město Brno dává plochám městského interiéru samostatnou funkci a v ostatních případech na ni nahlíží jako na doplněk pro jinou funkci. Člení ji na čtyři základní kategorie:⁷¹

A) *Funkčně samostatná zeď* je zeď veřejně přístupná, která je v územně plánovací dokumentaci zařazena do volných (nezastavěných) ploch, není součástí žádné jiné funkce města. Má funkci rekreační, krajinotvornou a estetickou. Dělí se na městskou zeď, která zahrnuje - zeď parkovou a rekreační, zeď městskou ostatní, městská stromořadí a dále na krajinnou zeď, která zahrnuje rozptýlenou zeď v krajině a část jejich ploch je zařazena do územního systému ekologické stability krajiny.

B) *Zeď s doplňkovou funkcí k jiné hlavní funkci města* zahrnuje zeď v plochách pro bydlení, zeď v plochách pracovních aktivit, zeď ve zvláštních plochách pro rekreaci, zeď v ostatních zvláštních plochách, zeď v plochách obecní a veřejné vybavenosti, zeď v plochách pro dopravu, zeď v plochách pro technickou vybavenost.

C) *Zeď hřbitovů* je pietním prostředím, které zajišťuje estetické a hygienické funkce.

D) *Zeď zahrádkářských osad* je utvářena na sdružených plochách užitkových a okrasných zahrádek, které slouží nejčastěji k individuální rekreaci obyvatel města.

Pro potřeby uplatnění v praxi se zde často užívá ještě specifická kategorie "veřejně přístupná zeď", která zahrnuje veškerou zeď ze skupiny A a zeď sídlištní ze skupiny B.

Dalším územně plánovacím podkladem je *pasport zeleně* daného města, který je řazen mezi územně technické podklady. Pasport zeleně poskytuje úplnou a přehlednou evidenci biologických a technických prvků, ze které je patrná lokalizace předmětů, tvořících daný majetkový soubor. Tato evidence je základem správného hospodaření s plochami nacházejícími se ve správě města. Základní evidovanou jednotkou v pasportu

⁷¹ Vyhláška č. 10/1994 Sb., O zeleni v městě Brně.

zeleně je ucelená plocha, tvořená jednou, častěji více parcelami. Plocha se skládá z prvků, vyjádřitelných výměrou v m, m² nebo počtem kusů. Znalost současného stavu je důležitá pro rozhodování při zajišťování údržby a rozšiřování ploch zeleně v obytném prostředí a k rozborům ekonomických ukazatelů. Pasport zeleně dále rozlišuje jednotlivé plochy dle druhu zeleně, přístupnosti, dává přehled o stavu jednotlivých ploch, svažitosti a třídí je do jednotlivých intenzitních tříd údržby.⁷²

*Kategorizace intenzitních tříd údržby*⁷³

Intenzitní třída údržby je kategorie, charakterizovaná četností prací při údržbě základních sadovnických prvků za rok. Plochy řešeného území jsou zařazeny do intenzitních tříd údržby podle následujícího klíče:

- I. intenzitní třída údržby - nejintenzivněji udržované reprezentační plochy zeleně
- II. intenzitní třída údržby - intenzivní údržba silně zatěžovaných ploch zeleně
- III. intenzitní třída údržby - extenzivní údržba okrajových a méně významných ploch
- IV. intenzitní třída údržby - údržba příměstských, rekreačních a lesů zvláštního určení
- V. intenzitní třída údržby - plochy neudržované zeleně nebo udržované příležitostně.

Jednotlivá města mají zatřídění do těchto tříd různá. Centrální polohy měst jsou nejčastěji zařazeny do I. třídy údržby a tyto prostranství zaujímají pro město nejvyšší finanční náklady. Plochy obepínající městské jádro se řadí do intenzitní třídy údržby č. II. Okrajové plochy měst spadají do intenzitní třídy údržby č. III. Okrajová zeleň přecházející v zeleň krajinnou se řadí do intenzitní třídy údržby č. IV. Zeleň v katastrálním území je zařazena do následujících kategorií - park, sadovnický upravená plocha, zeleň obytné zástavby, hřbitov, botanická zahrada, arboretum, zoologická zahrada, les, uliční zeleň, stromořadí - alej, doprovodná zeleň, krajinná zeleň, hospodářská zeleň, zeleň občanské vybavenosti, zeleň rekreační, degradovaná plocha zeleně a zeleň jiná. V rámci těchto kategorií řešených ploch rozlišuje pasport zeleně následující biologické prvky: trávník – parterový, parkový, luční, sportovní, záhonové výsadby letniček, trvalek, růží, cibulovin, smíšené výsadby, pokryvné výsadby keřů, rozvolněné skupiny keřů, zapojené skupiny keřů,

⁷² JANÍKOVÁ, Jana a kol. *Pasport města Boskovice – aktualizace 2008*. Brno: Zahradní a krajinářská tvorba s. r. o., 2008.

⁷³ tamtéž

solitérní keře, solitérní stromy, zapojené skupiny stromů, stromy ve stromořadí, živé ploty volně rostlé, živé ploty tvarované, plochy bez vegetačního krytu, ruderalizované plochy.⁷⁴

Nejpodrobnějším podkladem je potom *dendrologický průzkum* zeleně, který již řeší podrobně jednotlivé dřeviny daného území z hlediska jejich dendrometrických a taxačních údajů. Výsledným hodnocením je sadovnická hodnota, která zohledňuje hodnocení dané dřeviny z hlediska habitu, zdravotního stavu, vitality a stability. Dendrologický průzkum, někdy také nazývaný inventarizace dřevin, slouží zejména k oceňování dřevinných vegetačních prvků, k získávání podkladů týkajících se náplně, provozu a kompozice objektu zeleně, regenerace a obnovy dřevinných vegetačních prvků, z hlediska údržby objektu stanovuje standardní péstební opatření.

3.4.2 LOKALIZACE ZELENE V URBÁNNÍM PROSTŘEDÍ

Při rozmístění jednotlivých ploch zeleně je stěžejním kritériem snadná dostupnost zeleně obyvatelům města, aby byl zajištěn její bezprostřední kontakt. Rozlišují se různé systémy zeleně, které obvykle souhlasí s urbanistickou koncepcí sídel. Z tohoto pohledu existují dva systémy – přirozený a umělý. Přirozený systém je dán historickým vývojem a přírodními podmínkami daného města. Umělý systém zeleně je dán urbanistickou koncepcí a je nejčastěji okružní (prstencový), paprscitý (klínový), šachovnicový (kombinace prstenců a klínů).^{75, 76}

Z pohledu lokalizace zeleně je rovněž důležité její použití v adekvátní míře. Jednoznačná norma pro množství zeleně nebyla dosud stanovena. Existují jen uznávané normativy, neboť objektivní rozsah zeleně nemůže být vymezen obecně. Na její optimální účinek má vliv široká škála faktorů. Nejdůležitějším je geografická a topografická situace, hygienické a klimatické vztahy a způsob výroby daného města.

⁷⁴ JANÍKOVÁ, Jana a kol. *Pasport města Boskovice – aktualizace 2008*. Brno: Zahradní a krajinářská tvorba s. r. o., 2008.

⁷⁵ WAGNER, Bohdan. *Sadovnická tvorba*. 1. vyd. 2. díl. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 328 s. ISBN 80-209-0032-2.

⁷⁶ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

4 CÍL INOVACE PRINCIPŮ UTVÁŘENÍ ZELENĚ

4.1 CÍL DIZERTAČNÍ PRÁCE

Cílem práce je zobecnění forem současného způsobu utváření zeleně v prostředí městského interiéru a stanovit inovované principy formování z pohledu udržitelného rozvoje měst.

Výsledky práce mohou být využitelné jako teoretická podpora při tvorbě územně plánovací dokumentace a jejich podkladů, které je nutné vést v intencích udržitelného rozvoje území. Stejně tak může sloužit i studentům, kteří mohou získat další dimenzi vnímání a náhled na utváření městských prostranství z pohledu principů zahradně krajinářské tvorby. Mohou tak získat integrované znalosti "krajinného" urbanisty.

4.2 VĚDECKÁ METODA ZKOUMÁNÍ

Základ řešení metodického postupu dizertační práce tvoří souběžně teoretické i praktické metody.

Stanovená hypotéza vychází z teoretického zhodnocení vývoje a postupného formování struktury veřejné zeleně vlivem urbanizace až do současného stavu. Existuje zde předpoklad, že z praktického hlediska může být veřejná zeleň při utváření nových prostranství opomíjena na úkor utváření ostatních složek urbánního prostředí, kterými jsou nejčastěji doprava, technická infrastruktura a komerční a obytná zástavba. V procesu suburbanizace a deurbanizace se však současně, obdobně jako v 19. století, začíná znovu utvářet požadavek na reurbanizaci městských prostranství s uplatněním kvalitní městské zeleně, která poskytuje útočiště uživatelům v nehostinném městském prostranství. Práce tak hypoteticky zkoumá zda existuje inovativní přístup při utváření nových prostranství městského interiéru s uplatněním veřejné zeleně, která jsou současná, moderní, žádoucí a přitom udržitelná. Na základě jejich praktických uplatnění se práce snaží zhodnotit nové inovativní a inspirativní přístupy formulací principů utváření zeleně v prostředí současného městského interiéru. Stanovená hypotéza byla ověřována pozorováním.

V prvním kroku jsem přistoupila ke sběru materiálů, informací a dat, které jsem následně vyhodnocovala. Konkrétně byly posuzovány veřejné urbánní prostory formou terénních průzkumů, analýzou projektových dokumentací a také rozbořem a studiem dostupné literatury a internetových stránek zabývajících se danou problematikou. Jako stěžejní metoda byla zvolena analýza, která zanalyzovala daný problém a následnou syntézou bylo dospěno k řešení – zobecnění (zákonitostem) a konkrétním výsledkům. Dále bylo počítáno s využitím metod abstrakce, idealizace, srovnávání a třídění.

Ke konkrétnímu řešení jsem jako řešitel dizertační práce dospěla několikaletou studií veřejných prostranství, které jsem navštívila jednak formou odborných exkurzí do zahraničí - Anglie (studium historických zahrad a parků, 2002), Itálie (studium historických zahrad a prostranství, 2003), Francie (studium historických a moderních parků a veřejných prostranství, 2004) a Německa (studium současných prostranství - Stuttgart, Mnichov, Berlín, 2004). V roce 2008 jsem byla řešitelem grantového projektu financovaného z Fondu rozvoje vysokých škol FRVŠ číslo 586/2008, TO/spec: G2, Téma: "Objektivizace potřeby městské zeleně z pohledu ekonomicko-společenských dopadů současné doby" v jehož rámci jsem si jako jeden z cílů stanovila zahraniční cestu do Německa (Drážďany, Lipsko, Duisburg, Mnichov, Ronnengurg) a Rakouska (St. Pölten, Graz), kde jsem navštívila řadu inovativních současných realizací, které jsem předem selektovala dle zahraniční literatury.

Z praktického hlediska spolupracuji od roku 2005 s atelierem Zahradní a krajinářská tvorba spol. s r. o., kde se podílím na projekčních pracích a četných terénních průzkumech v rámci České republiky. Od roku 2005 jsem navštívila řadu měst, kde jsem měla možnost podrobně poznat současný stav prostranství městského interiéru formou dílčích průzkumů při pasportizaci zeleně, tvorbě generelů zeleně a nebo dendrologických průzkumů objektů různorodého charakteru (veřejná prostranství, historické parky, doprovodná zeleň nábreží a komunikací, zeleň specifických zařízení - botanické a zoologické zahrady, vojenské areály, školní zařízení), stejně jako projekční činnosti nových parků a veřejných prostranství s různou náplní a funkcí. Získala jsem tak náhled na současný praktický stav městského interiéru našich měst a podílela se na návrhu a následné inovaci vybraných prostranství městského interiéru. Pro příklad jsem podrobněji navštívila následující lokality: Planá u Mariánských lázní - pasportizace zeleně a veřejného

osvětlení, Milevsko - pasportizace zeleně, Frýdek-Místek - pasportizace zeleně, návrhy náhradních výsadeb stromů a průzkumy a spolupráce na návrhu parku Pod zámkem, Rožnov pod Radhoštěm - pasportizace zeleně, Boskovice - pasportizace zeleně, návrhy výsadeb stromů, Jevíčko - generel zeleně, Bruntál - pasportizace zeleně, Pardubice - pasportizace zeleně, Mikulov - plošný dendrologický průzkum zeleně veřejných ploch města, Brno - mapování ploch veřejné zeleně pro vyhlášku V 10 Zeleně města Brna, generel zeleně zoologické zahrady, dendrologické průzkumy a návrhy veřejných prostranství dílčích městských částí, Třinec - terénní průzkumy a návrh veřejného prostranství, Nový Jičín - úpravy veřejných prostranství, sadové úpravy parku "Zahrady gymnázia", Praha - dendrologický průzkum zahrady Kinských, dendrologické průzkumy a návrhy dalších vybraných prostranství, projekční práce na návrhu "Parku pod VVN", pasport zeleně dílčích městských částí, Slavkov u Brna - dendrologický průzkum a obnova zámeckého parku a historických alejí, Jaroměřice nad Rokýtnou - dendrologický průzkum a obnova zámeckého parku a další.

V roce 2011 a 2012 jsem se podílela na dílčích konkrétních výstupech grantového projektu financovaného z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) s názvem CZ.1.07/ 2.2.00/15.0485 "Inovace magisterského a bakalářského studijního programu Architektura a urbanismus Fakulty architektury VUT v Brně - implementace principů trvale udržitelného rozvoje do výuky", kde jsem své poznatky z předchozích cest teoreticky publikovala v několika kapitolách vybraných publikací sepsaných týmem autorů s mezioborovou působností.

V rámci svého studia na Fakultě architektury se jako doktorand podílím na výuce vybraných předmětů "Landscape architecture" a "Tvorba urbánního a krajinného prostředí". Přehled vlastních prací, týkajících se tématu dizertační práce je uveden v kapitole 9.

5 PRŮZKUMY A ROZBORY

5.1 SOUČASNÉ UPLATNĚNÍ ZELENĚ V PROSTŘEDÍ MĚSTSKÉHO INTERIÉRU

Přírodní složky, zahrnující plochy zeleně ve všech svých formách, zaujímají důležitou roli při utváření veřejných prostranství měst. Mají velký podíl na principu jejich vnímání. Urbánní prostředí města je nejen obrazem kulturnosti, ale i historického povědomí městského obyvatelstva. Zároveň také dokumentuje ekonomicko-společenskou úroveň současné doby. Současné město se potýká v důsledku suburbanizace a deurbanizace s procesy, které vedou ke strukturálním změnám městského území dotýkajících se problematiky brownfields, urban sprawl a shrinking cities. Úroveň urbánního prostředí měst je velmi rozdílná. Některá města prosperují, jiná mohou stagnovat. Charakteristickým rysem stagnujících měst bývá mimo jiné výtvarná a výrazová nekonceptnost a značná zanedbanost na jejíž podobě má zeleň nemalý podíl. V podmínkách České republiky, až na výjimky, není veřejný prostor mnohdy vnímán jako plnohodnotná součást života lidí. Častá úprava veřejných prostranství spočívá v „sadovnický upraveném prostoru, na který se nevstupuje“. Vzniká tak zelení vyplněná plocha, která tvoří pouze kulisu chodníků pro pěší vedoucích okolo. Tato prostranství tak nemají lidem co nabídnout, nemají je čím zaujmout, aby je více využívali. Souběžně narůstá tlak na využití volných prostranství pro výstavbu, upřednostnění automobilové dopravy a snížení absence parkovacích stání. Je tedy důležité hledat nové strategie z pohledu reurbanizace, které ožíví veřejná prostranství měst a přispějí tak k jejich udržitelnosti pro generace další.

Současný stav veřejných prostranství - nalezneme rozdíl?

Obrázek 5 a 6: Interiér uličního prostrovství v Praze⁷⁷ a v Mnichově⁷⁸.

Oba obrázky představují obdobný charakter veřejného prostrovství. Jejich náplň je ale poměrně různorodá. Zeleň v prostředí ulice městské části Praha 10 - Malešice dotváří pouze výplň středového pásu a působí v celkovém vjemu spíše odpudivě nežli esteticky. Navíc je členěná četnými výšlapy, které svědčí o nevhodné bariéře vedoucí k neprostupnosti území a také o tom, že uživatel prostrovství jako "černý pasažér" rychle přeběhne a nezdrží se déle než po dobu vynaloženou k přechodu na druhou stranu komunikace. Druhý obrázek prezentuje prostrovství Petuelparku v německém Mnichově. Zde se původně jednalo o daleko neprostupnější bariéru, která rozdělovala dvě městské části osmiproudou komunikací. V současné době je tato rušná dopravní tepna zanořená o podlaží níže a v úrovni stávající urbánní struktury byl vytvořen park, který obě městské části znovu spojuje.

O tom, že brownfields nemusí nutně znamenat jen kontaminované opuštěné průmyslové areály svědčí například centrum Prostějova. Toto město se pyšní soustavou několika propojených náměstí. Avšak pravé historické jádro, původně intenzivně zastavěné úzkými židovskými uličkami, zeje prázdnotou. Nevzhledné přístřešky tržnice, které nechtěně rámuji pohledové panorama význačných budov městského interiéru navíc doplňují výšlapy vedoucí k nim. V současné době město plánuje úpravu příliš nevyužívaného Kulturního a společenského centra (KASCENTRA) na úpravu obchodní galerie, jejíž úpravy koncepčně pracují i s přilehlými prostrovstvími této centrální polohy

⁷⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha 10*. Vlastní fotoarchiv, 2010

⁷⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

města. Rovněž brněnské Janáčkově divadlo ani nemuselo pozbýt svou funkci. Jeho reprezentativní předprostor, který se nese v duchu velkolepého měřítka s rozlehlým vodním prvkem - vodním zrcadlem, již není funkční a na místo lidského měřítka nabízí kolemjdoucím rozměry ze sféry automobilové dimenze. Že se jedná o plně funkční městské divadlo se snad ani nechce věřit. V současné době již byly započaty rekonstrukční práce části zeleného prstence tzv. brněnské okružní třídy, jehož Janáčkův divadelní předprostor je součástí a znovu tak získá na reprezentativnosti hodné veřejného prostranství v centrální poloze interiéru města Brna.

Obrázek 7 a 8: Interiér historického jádra v Prostějově a reprezentativní předprostor Janáčkově divadla v Brně.⁷⁹

Obrázek 9 a 10: Interiér nástupního prostranství Eden v Praze a náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě.⁸⁰

Méně je více? Tato myšlenka násobně platí u úpravy prostranství před nákupním centrem Eden, které se nachází v bezprostřední blízkosti úřadu městské části Praha 10.

⁷⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

⁸⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha 10 a Vysoké Mýto*. Vlastní fotoarchiv, 2013 a 2008

Prostor utváří nekonečné množství střídajících se druhů a typů dlažeb, které dále člení vyvýšené záhony a betonové lavice. Celkový prostor korunuje kruhová fontána nezměrné dimenze, jejíž údržba může být natolik nákladná, že může vést k její degradaci. Úprava náměstí ve Vysokém Mýtě - náměstí Přemysla Otakara II. se rovněž vyznačuje koncepčně překombinovanou formou, kde nechybí terénní výškové úpravy v místě, kde to terénní konfigurace nevyžaduje a nahloučené vertikální prvky s trelážemi prostor příliš negradují.

Obrázek 11 a 12: Pohledová osa směřující z obytné zóny k zámku v Mikulově.⁸¹

Obrázek 13 a 14: Nevhodně tvarované koruny stromů v obytné zóně v Mikulově a přirozený habitus solitérní Paulownie v centrální poloze městského interiéru Mikulova.⁸²

Mezi doprovodné prvky přímé urbanistické osy směřující z obytné zóny sídliště k zámku v Mikulově patří kontejnery, nálety dřevin a nevzhledné dřeviny se zanedbanou údržbou. Urbanistická koncepce není z druhé strany podpořena žádným kompozičním

⁸¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mikulov*. Vlastní fotoarchiv, 2011

⁸² tamtéž

cílem, který by vyvážil průhled v opačném směru od zámku. Cestu lemují listnaté aleje nevhodně tvarované hlavovým řezem, které působí velmi podivným až bizarním dojmem. Tento udržovací řez navíc zbytečně snižuje měřítko stromů, nehledě na drastický zásah, který má navíc neblahý dopad na jejich vitalitu a finance vynaložené na jejich údržbu. Naopak solitérní *Paulownia* rostoucí v těsné blízkosti Dietrichsteinské hrobky v centrální poloze interiéru města působí se svou přirozenou křivolakou strukturou větvení malebně.

Obrázek 15 a 16: Uliční prostranství v Novém Jičíně a zeleň dotvářející historický vodní prvek ve Vimperku.⁸³

Podivné homole finančně nákladných letniček poutají pozornost na trávnickové povrchy s absencí údržby, které jsou navíc členěné "zlegalizovanými" výšlapy z nepříliš atraktivního zvoleného typu zatravnovací dlažby podél uličního prostranství v Novém Jičíně. Zatímco na náměstí ve Vimperku identická „kaskáda letniček“ správně poutá pozornost směrem k historické kašně v centrální poloze města.

Aplikace četných zákazových tabulí působí často daleko nevzhledněji než samotná aktivita na kterou direktivně poukazují. Jedná-li se zvláště o reprezentativní nástupní prostor význačné budovy městského soudu v Brně, který by si zasloužil úpravu zamezující tuto aktivitu estetičtějšíм způsobem, například výsadbou půdopokryvných rostlin jako náhradu trávniku, na které nikoho nenapadne vstoupit. Obdobně jako se nabízí kreativní řešení reprezentativního prostranství význačné budovy muzea v Drážďanech. Toto prostranství naopak přímo vybízí ke vstupu, neboť kobercové výsadby půdopokryvných

⁸³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Nový Jičín a Vimperk*. Vlastní fotoarchiv, 2008 a 2009

mateřídoušek užitých jako náhrada trávníku jsou navíc členěny rastrem pochozích úzkých dlážděných pásků.

Obrázek 17 a 18: Reprezentativní předprostor městského soudu v Brně a reprezentativní nástupní předprostor muzea v Drážďanech.⁸⁴

Obrázek 19 a 20: Třída Kapitána Jaroše v Brně a Uliční interiér města Funchal.⁸⁵

Potenciálně zajímavá koncepce třídy Kapitána Jaroše v Brně je tvořená ve své středové linii jednoduchou asfaltovou plochou pěší komunikace se zastaralým mobiliářem včetně nevzhledného osvětlení. Lokalizací, měřítkem i strukturou shodná ulice města Funchal nabízí kvalitativně zcela odlišné parametry veřejného prostranství.

V podmínkách České republiky je možné rovněž nalézt evropsky srovnatelná prostranství, která působí dojmem vyžadujícím respekt, jakým je například platanová alej v Rejskové ulici v Prostějově. Z uplatnění stromů v trase uliční zeleně je patrné, že stromy

⁸⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

⁸⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Brno a Funchal*. Vlastní fotoarchiv, 2008 a 2011

zde mají přednost před dopravou a tak vůbec nevadí, že vzrostlý platan zasahuje přímo do automobilové dráhy poměrně rušné, i když promenádní, komunikace ulice Estrada Monumental v předměstí hlavního města Funchal.

*Obrázek 21 a 22: Platanová alej při Rejskově ulici v Prostějově a platanová alej ulice Estrada Monumental ve městě Funchal.*⁸⁶

*Obrázek 23 a 24: Liniové výsadby při ulici Otakara Kubína v Boskovicích.*⁸⁷

Alej z jehličnatých stromů - stříbrných smrků v Boskovicích při ulici Otakara Kubína je dokladem taxonomicky nevhodně zvoleného druhu alejového stromu. Návštěvníkům podbízí klamavou identitu města "z podhůří velehor".

⁸⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov a Funchal*. Vlastní fotoarchiv, 2008 a 2011

⁸⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Travnaté pásy vytvořené ozeleněním zrušené tramvajové zastávky v Brně Nových Sadech přispívají k retenci městské krajiny, snižují prašnost a zadržují také vlhkost díky transpiraci. Navíc působí v uličním parteru esteticky a oživují jinak šedé prostředí, které znázorňuje obdobně strukturovaná ulice v Praze 10.

Obrázek 25 a 26: Absence zeleně v uličním interiéru v Praze 10⁸⁸ a zatravněný zrušený tramvajový ostrůvek na Nových Sadech v Brně.⁸⁹

Polosoukromý prostor v interiéru obytného vnitrobloku v Praze nemůže plnohodnotně plnit očekávané funkce. Oproti tomu úprava vnitrobloku v obytné zóně městské části Riem v Mnichově nabízí uživatelům mnohem příjemnější prostředí, které má pozitivní vliv na sociální soudržnost obyvatel.

Obrázek 27 a 28: Polosoukromý prostor obytného bloku v Praze⁹⁰ a upravený polosoukromý prostor obytného vnitrobloku v Mnichově.⁹¹

⁸⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha 10*. Vlastní fotoarchiv, 2013

⁸⁹ GOOGLEMAPS. *Nové Sady*. [online] , [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl>](http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl)

⁹⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha 10*. Vlastní fotoarchiv, 2013

⁹¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

5.2 ANALÝZA ZELENĚ U VYBRANÝCH PŘÍKLADŮ MĚSTSKÉHO INTERIÉRU

Základní členění analýzy jednotlivých ploch dělí zkoumané prvky struktury městského interiéru na bodové, liniové, plošné a vertikální.

5.2.1 BODOVÉ PRVKY

Bodové prvky znamenají v postavení městského interiéru solitérní umístění z hlediska vztahu k utváření městské struktury. Jedná se o „**ostrovy**“, které zpříjemňují pobyt v prostředí městského interiéru. Z plošného hlediska se jedná o plochy menších rozměrů, jejichž základní vjem je založen na detailním provedení a propracovanosti. Nachází se nejčastěji ve středových polohách městského jádra a lokálních center a svým charakterem spojitých vlastností se často jedná o komunikační *uzly*. Pro přehlednost jsou značeny zkratkou B a číselným označením dle stanoveného řešeného pořadí. Nejčastější bodové formace utváří náměstí, parkově upravené plochy a reprezentativní úpravy okolí budov městské infrastruktury. Důležité prostorotvorné prvky tvoří pochozí povrchy, ale také zeleň, která příliš nezatěžuje technickou infrastrukturu například při uplatnění jejích mobilních a popínavých forem.

Náměstí Schlossbergplatz v Grazu je příkladem městského interiéru, který formuje původní geomorfologie krajiny. Tato dispozice poskytuje náměstí jedinečný ráz. Příkrá stezka směřující k vrchu hory Schlossberg poskytuje zpětný pohled na náměstí a čím výše se návštěvník dostává, poskytuje rázem výhled na historickou část města, jehož panorama nevšedně kontrastuje s moderní stavbou domu umění. Zeleň se zde vyskytuje v solitérních formacích, která rámuje průhled na významné dominanty.

Obrázek 29-33: Interiér náměstí Schlossbergplatz v Grazu.⁹²

⁹² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Lokální náměstí Karmeliterplatz v historickém interiéru města Graz poskytuje návštěvníkům možnost pobytu v moderně upraveném prostředí. Souběžně je toto prostranství urbánním propojením ucelených porostů zeleně hory Schlossberg a Stadtparku, které obklopují historické centrum města. Formální propojení zajišťuje koncepčně rastr dvouřadé aleje malokorunných stromů *Koelreuteria paniculata* umístěných v mlatových čtvercových plochách, které kopírují odstín podzimního zbarvení listů a plodenství. Stromy dále poskytují zastínění několika lavičkám umístěným v tomto prostoru.

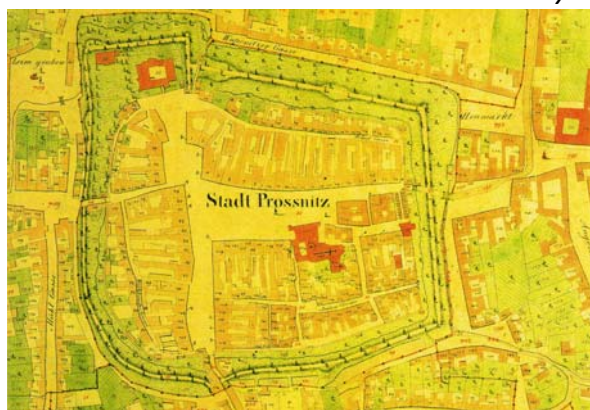

Obrázek 34-39: Interiér náměstí Karmeliterplatz v Grazu.⁹³

⁹³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 40: Situace revitalizace Smetanových sadů v Prostějově.⁹⁴

Obrázek 41: Situace historického jádra Prostějova s hradebním opevněním v roce 1833.⁹⁵

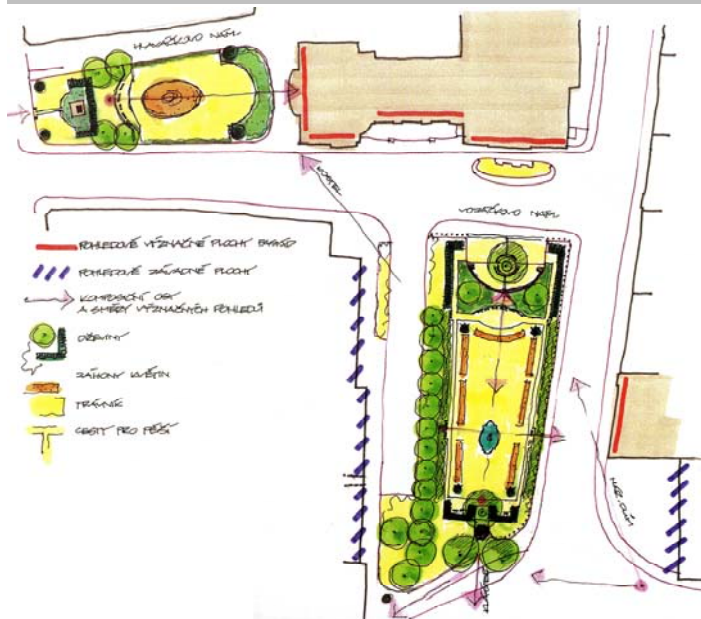
Obrázek 42: Dnešní Smetanovy sady v Prostějově se zbytkem hradebního opevnění.⁹⁶

Parkově upravená plocha Smetanovy sady vznikla v místě původního hradebního opevnění historického jádra. Zajímavostí je dochovaná ohradní zeď, která utváří intimitu prostranství a vyčleňuje jej z ruchu přilehlé centrální polohy města. Současná revitalizace parku pojímá komplexní obnovu přestárých dřevin, které již znamenaly pro uživatele prostranství ohrožení bezpečnosti. Park mimo jiné slouží i jako exteriérový výstavní prostor pro různá sochařská sympozia.

⁹⁴ DOČKALOVÁ, Pavla. *Smetanovy sady jsou za plotem, park projde razantní proměnou*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na www.itydenik.cz/obsah/smetanovy-sady-jsou-za-plotem-park-projde-razantni-promenou

⁹⁵ MĚSTSKÝ ÚŘAD PROSTĚJOV. *Územní plán sídelního útvaru Prostějov*. Propagační sborník, leden 2003, vydal Městský úřad v Prostějově, odbor koncepce a rozvoje.

⁹⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov*. Vlastní fotoarchiv, 2008

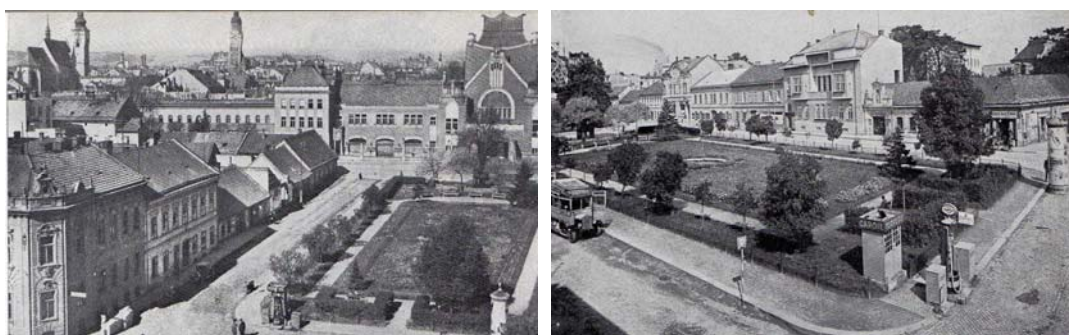

Obrázek 43: Situace návrhu úprav Vojáckova náměstí v Prostějově.⁹⁷

Obnova parkově upraveného prostranství v okolí význačné stavby Národního domu v Prostějově se vztahuje k období svého vzniku. Úpravy jsou historizujícími prvky upomínajícími na období 19. století, kdy byla tato parková plocha založena okrašlovacím spolkem. Prostranství zaujímá významné postavení ve vnitřní okružní komunikaci města a

bezprostředně navazuje na

Smetanovy sady. Parkově upravená plocha na Vojáckově náměstí dotváří významnou budovu Národního domu s objektem divadla, jež je jedinečnou ukázkou architektury nesoucí prvky přechodu období historizmu k moderně od Jana Kotěry a dále vilou Josefa Kovářika postaveného dle plánů Emila Králíka, jež je ukázkovou stavbou období moderny.

Obrázek 44 a 45: Parkově upravená plocha na Vojáckově náměstí v Prostějově založená Okrašlovacím spolkem.⁹⁸

Z hlediska venkovních úprav zde byly nově rekonstruovány dlážděné povrchy v duchu původních skladebných vzorů kamenných kostek. Veškerý mobiliář jako oplocení, lavičky,

⁹⁷ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

⁹⁸ GRŮZOVÁ, Ludmila – MAREK, Pavel. *Prostějov v proměnách staletí*. 1. vyd. Prostějov: Městský úřad v Prostějově, Muzeum Prostějovska v Prostějově, Státní okresní archiv v Prostějově, 1994. 161 s. ISBN 80-900106-4-4.

odpadkové koše, lampy a meteoaltán nesou prvky původního moderně-historizujícího stylu. Výsadby doplňují volné plochy trávníku s obnovenou fontánou. Klidové zákoutí s lavičkami doplňuje drobný vodní prvek pítka. Autorem obnovy je profesor Ivar Otruba.

Obrázek 46 - 53: Parkově upravená plocha na Vojáckově náměstí v Prostějově obnovená dle historických podkladů.⁹⁹

⁹⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 54: Současná úprava náměstí T. G. Masaryka v Prostějově.¹⁰⁰

Obrázek 55: Úprava náměstí T. G. Masaryka v Prostějově dle návrhu Jindřicha Kumpošta¹⁰¹

V souvislosti s rozvojem průmyslu znamená přelom 19. a 20. století období důležité proměny vývoje celkové urbánní struktury města Prostějova. Význačnou stavbou předválečného stavebního rozvoje se stala realizace nové radnice na nám. T. G. Masaryka od prof. Karla Hugo Kepky, která stylově zapadá do období historismu a secese. Na přelomu 19. století se však objevují snahy opustit historizující formu architektury 19.

století a vytvořit tvorbu, která bude držet krok s technickou, účelovou a estetickou úrovní

tehdejší doby - jedná se o umělecký směr tzv. moderny, který následně vyústil v architekturu nového vývojového stupně – funkcionalismus, který se stal mezinárodním stylem meziválečného období. Autorem návrhu úprav, který byl realizován v roce 1933 včetně zeleně je Jindřich Kumpošt. Koncepti s moderním vzorem dláždění původně členily pravoúhlé pásy trávníku s liniovými výsadbami. Díky promyšlené koncepci se v centrální dlážděné ose promítá stín šedesátšesti metrové věže radnice.

¹⁰⁰ GOOGLEMAPS. *Náměstí T. G. Masaryka*. [online] , [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl>](http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl)

¹⁰¹ GRŮZOVÁ, Ludmila – MAREK, Pavel. *Prostějov v proměnách staletí*. 1. vyd. Prostějov: Městský úřad v Prostějově, Muzeum Prostějovska v Prostějově, Státní okresní archiv v Prostějově, 1994. 161 s. ISBN 80-900106-4-4.

Obrázek 56: Pohled na soudobou úpravu náměstí Spojenců těsně po dokončení.¹⁰²

Obrázek 57: Současná úprava náměstí Spojenců v Prostějově.¹⁰³

Po skončení první světové války byl nový zastavovací plán Prostějova zadán Josefu Peňázovi a Jindřichu Kumpoštovi. Jejich celková idea byla ovlivněna koncepcí anglických zahradních měst a obohacovala město o množství zeleně a zajímavých centrálních prostorů. Podle Kumpoštova regulačního plánu města z roku 1923 bylo ve 30. letech vytvořeno dnešní náměstí Spojenců, jemuž dominuje budova Finančních úřadů od Eduarda Žáčka.¹⁰⁴ Interiér náměstí dále lemují architektonicky významné budovy tohoto období - obytný dům městské spořitelny od Miroslava Putny a Švehlova zemská odborná hospodářská škola. Vznikl tak velkorysý centrální prostor, ze kterého se paprskovitě do všech stran rozbíhají přístupové cesty. Z pohledu urbanistické koncepce je zde patrný rukopis myšlenky utváření ucelených center jako nosných bodů zahradních měst. Náměstí utváří rozlehlá travnatá plocha, kterou lemují po dvou protilehlých stranách aleje lip, které navíc zdůrazňují nárožní polohy obdélným seskupením "bosketů", které vytváří soukromější prostory s různými náplněmi. V jednom nároží se původně nacházelo brouzdaliště, ve druhém dětské hřiště, další měly odpočinkovou náplň. Čistotu koncepce tohoto náměstí postupem doby mírně narušily úpravy z let následujících - smíšené výsadby dřevin, umístění nevhodného mobiliáře, zrušení brouzdaliště a jiné.

¹⁰² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov*. Rodinný fotoarchiv, kolem roku 1925

¹⁰³ MAPY.CZ. *Náměstí Spojenců*. [online] , [cit. 2013]. Dostupné na [http://www.mapy.cz/#x=17.120795&y=49.475137&z=16&d=stre_126345_1&t=s&q=n%25C3%25A1m%25C4%259Bst%25C3%25AD%2520spojenc%25C5%25AF%2520prost%25C4%259Bjov&qp=10.911721_47.95327_7_17.282783_51.586660_6&l=9"\)\)>](http://www.mapy.cz/#x=17.120795&y=49.475137&z=16&d=stre_126345_1&t=s&q=n%25C3%25A1m%25C4%259Bst%25C3%25AD%2520spojenc%25C5%25AF%2520prost%25C4%259Bjov&qp=10.911721_47.95327_7_17.282783_51.586660_6&l=9)

¹⁰⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov a jeho architektonicky význačné stavby první poloviny 20. století*. Seminární práce z předmětu Teorie a vývoj architektury. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2007.

Obrázek 58: Situace návrhu renovovaných úprav Slovanského náměstí.¹⁰⁵

Obrázek 59 a 60: Původní průjezd MHD přetínající parkově upravenou plochu na Slovanském náměstí v Brně.¹⁰⁶

Slovanské náměstí v Brně je veřejným prostranstvím, které utváří parkově upravená plocha. Jedná se o ostrov zeleně v historickém centru městské části Královo pole. Z pohledu urbanistické koncepce se jedná o uzlový bod, který se stává těžištěm několika křížení ulic. Park vznikl v roce 1913¹⁰⁷ jako veřejné prostranství pro novou výstavbu tehdy nové obytné čtvrti Na Slovanech dle projektu hamburského zahradního architekta Leberechta Migga. Park byl později upraven Josefem Kumpánem, který do koncepce vnesl pravidelné cesty, rondelová odpočívadla a pásy okrasných keřů a stromů. Od roku 1965 náměstí přetínala přímá trasa trolejbusů MHD, která tak narušovala jeho kontinuitu. Jejím zrušením získal park znovu na celistvosti. Vnitřní prostor parku je ohraničen dvouřadou alejí tvarovaných lip, které vytváří zelené boskety a oddělují dopravní provoz a vytváří klidový interiér parku, který byl renovován v roce 2005 dle návrhu atelieru Zdeňka

¹⁰⁵ MIXX21. *Park na Slovanském náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://mixx21.blog.cz/0707/park-na-slovanskem-namesti>](http://mixx21.blog.cz/0707/park-na-slovanskem-namesti)

¹⁰⁶ BMHD. *Fotogalerie Město Brno, ulice Slovanské náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://foto.bmhd.cz/list.php?mesto=Brno&ulice=Slovansk%C3%A920n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD>](http://foto.bmhd.cz/list.php?mesto=Brno&ulice=Slovansk%C3%A920n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD)

¹⁰⁷ ENCYKLOPEDIE BRNA. *Park na Slovanském náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=479>](http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=479)

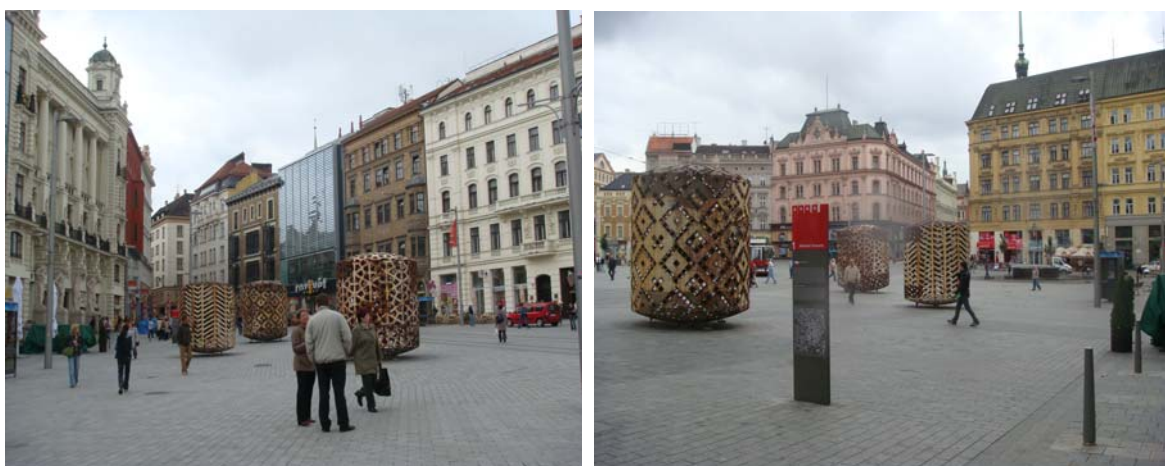
Sendlera ve spolupráci s architektonickou kanceláří Radko Květa. Park člení dvě výškové úrovně, které nový návrh striktně vymezuje posedovým schodištěm s ohradními zdmi z barveného pohledového betonu. Výškový rozdíl dal vzniknout nové vyhlídkové terase za kterou bylo situováno nové dětské hřiště s pítkem. Pod terasou je plánována kavárna jako místo pro společenské setkávání lidí.

Obrázek 61-68: Současné úpravy Slovanského náměstí v Brně. ¹⁰⁸

¹⁰⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Brno*. Vlastní fotoarchiv, 2007

Nová úprava centrálního náměstí v Brně vyvolala po svém dokončení rozporuplné názory. Jako celek působila tato plocha nekonečným volným prostranstvím téměř bez zeleně, která však poskytuje dostatek místa pro konání různých sezónních trhů a akcí. Absenci zeleně zde nahrazují mohutné závěsné květináče s barevnými výsadbami letniček, které jsou však velmi náročné na pravidelnou zálivku v takto exponovaném suchém mikroklima, které zde vytváří jednotvárný dlážděný interiér náměstí. Dlážděná plocha je v jednom nenápadném detailu členěná kovovými pásky, které upomínají na půdorys kostela, který zde byl dříve situován. Myšlenka volného prostranství je zde ale na místě, neboť z historického hlediska centrální náměstí nebyly náročné na umístění vzrostlé zeleně, neboť zeleň krajinná byla v docházkové vzdálenosti - téměř za hranicemi hradebních pásů. S postupnou urbanizací se však krajinná zeleň začala centrálním polohám měst vzdalovat a tak v současné době je její přítomnost nezbytná. V roce 2008 byla navržena úprava náměstí, která spočívala v dosazení další stromů a laviček. Prostranství v jeho dvou nárožních polohách zpřijemňují dva zajímavé vodní prvky - fontána a pítko, které ve své konstrukci nabízí verše básníka Jana Skácela. Autorem vodních prvků je atelier Kuba & Pilař architekti, kteří zvítězili v architektonické soutěži v roce 2001 a realizována byla v roce 2006. Interiér náměstí ozvláštnila v roce 2008 dočasná instalace soch Čestmíra Sušky v rámci akce Brno Art Open 2008 - Sochy v ulicích, která znamenala instalaci 27 sochařských děl ve veřejných prostranstvích města Brna.

Obrázek 69 a 70: Současné úpravy náměstí Svobody v Brně.¹⁰⁹

¹⁰⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Poměrně zastaralý interiér parkové úpravy na Moravském náměstí v Brně nově oživují nenáročné přírodě blízké kombinace trvalkových výsadeb, které nyní člení trávnickové plochy. Trávníky tak v dnešní době slouží jako pobytové palouky. Pultové výsadby trvalek vytváří barevný kontrast, ale přitom současně působí svou jemnou texturou harmonicky. Osové průhledy navíc podporují mobilní nádoby s pestrobarevnou výsadbou letniček.

Obrázek 71-73: Dosadby nenáročných trvalek na Moravském náměstí v Brně. ¹¹⁰

¹¹⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Brno*. Vlastní fotoarchiv, 2012

Město Litomyšl si postupem času získalo velmi hodnotnou pozici v úpravě současných veřejných prostranství se začleněním zajímavých architektonických objektů. Příznivé podmínky jsou zde dány přítomností funkce městského architekta, který zajišťuje rozvoj města moderním směrem. Významný podíl zde zaujímá systém vypisování veřejných architektonických soutěží, které přináší nevšední návrhy. Město je tak vynikajícím příkladem přímé úměry, jak finanční prostředky vynaložené na úpravu veřejných městských prostranství a architektonických objektů pozitivně ovlivňují vnímání města nejen svými obyvateli, ale rovněž přináší do města i řadu návštěvníků, kteří jsou další potenciální nákupní silou. Příkladná transformace původního autobusového nádraží v lokalitě Bělidla, které bylo v minulém období

Obrázek 74: Situační zakres autobusového nádraží v Litomyšli. ¹¹¹

¹¹¹ GEBRIAN, Adam. *Litomyšl má nádraží jako artefakt a jediný hezký supermarket v ČR.* [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=ln-bydleni&c=A130128_194710_ln-bydleni_ter&foto=TER48db7b_situace.jpg>](http://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=ln-bydleni&c=A130128_194710_ln-bydleni_ter&foto=TER48db7b_situace.jpg)

projekčně předimenzované, zde spojuje několik funkcí do jednoho místa, které dříve sloužilo jen funkci jediné a to dopravní. Autorkou celkové urbanistické koncepce přeměny autobusového nádraží je městská architektka Litomyšle Zdeňka Vydrová. V místě původního autobusového nádraží byla navržena nová budova nádraží s obchodním centrem, parkovací stání a v neposlední řadě parkově upravená centrální plocha. Autorem objektů je architektonická kancelář Rusín a Wahla a koncepce sadových úprav parkově upraveného prostranství je Zdeněk Sendler z kanceláře Sendler a Babka.¹¹² Kumulace funkcí zde tvoří spojitý celek. Parkově upravenou plochu s četnými lavičkami mohou

využít jak cestující čekající na odjezd či příjezd autobusu, mohou zde nakoupit před jízdou a nebo po příjezdu, zaparkovat auto a provozovat další aktivity spojené se soustředěním těchto funkcí v jednom místě.

V roce 2007 byla realizována odpočinková plocha „mlžiště“ dle návrhu zahradního architekta Zdeňka Sendlera jako provizorní úprava předprostoru autobusového nádraží, který bude v budoucnu využit pro objekt s veřejnoprávní funkcí.

*Obrázek 75 a 76: Vegetační úpravy ve veřejném prostranství při autobusovém nádraží v Litomyšli.*¹¹³

¹¹² MĚSTO LITOMYŠL. *Bělidla (autobusové nádraží)*. [online] B. m. n.: 2011. [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.litomysl.cz/?co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836683152>](http://www.litomysl.cz/?co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836683152)

¹¹³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Tento netradičně ztvárněný předprostor nyní zpřijemňuje cestujícím dobu čekání na odjezd autobusu, které jsou eliminovány jen na poměrně menší část plochy. Provizorní veřejné prostranství tvoří mlatové povrchy pravidelně členěné okrasnými záhony s výsadbou nenáročných rostlin mulčovaných štěrkem. Stěžejním detailem je netradiční vodní prvek, který je zde aplikován ve formě mlžného kanálku, jenž v nepravidelných intervalech mlží drobné kapky vody a vedle vizuálního efektu se podílí na zpřijemnění městského mikroklimatu.

Vegetační úpravy zde byly navrženy v duchu přírodních nenáročných úprav, které nevyžadují přílišné výdaje na údržbu. Z dřevin zde byly vysazeny břízy, které jsou zástupci pionýrských dřevin - tedy dřevin primárně osidlujících nová stanoviště. Jedná se o dřeviny rychle rostoucí a krátkověké a to zcela vyhovuje koncepci "dočasné" parkové plochy uprostřed autobusového nádraží. Koncepce má velký úspěch a do Litomyšle se jezdí dívat lidé z dotčených oborů jako na jednu velkou inspiraci.

Obrázek 77: Letecký snímek z roku 2006 znázorňuje původní stav předimenzovaného autobusového nádraží. ¹¹⁴

Obrázek 78-80: Dočasné nenáročné výsadby v prostoru původně předimenzovaných stanovišť autobusů v Litomyšli. ¹¹⁵

¹¹⁴ MAPY.CZ. Litomyšl autobusové nádraží. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=16.312766&y=49.866728&z=16&l=9&d=muni_2810_1&t=s&q=litomysl&qp=-4.801655_39.538536_26.419335_52.917598_4 >](http://www.mapy.cz/#x=16.312766&y=49.866728&z=16&l=9&d=muni_2810_1&t=s&q=litomysl&qp=-4.801655_39.538536_26.419335_52.917598_4)

¹¹⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Netradiční řešení dopravního uzlu formou veřejného prostranství kombinuje náročné vegetační úpravy s přírodě blízkými. Umělé terénní modelace trávníku situované na vyvýšených záhonech působí elegantním lehkým a současně reprezentativním dojmem. Vysoké náklady na údržbu této plochy potvrzují důležitost tohoto lokálního drobného náměstí při dopravním uzlu. Solitérní strom - magnólie celé prostranství čistě podtrhuje. Navazující přilehlá plocha tramvajové zastávky je kontrastně navržena v duchu přírodě blízkých úprav s převahou trsnaté trávy - *metlice*, která není zdaleka tolik náročná na údržbu, neboť se jedná o okrasný druh trávy a proto zde odpadá nutnost častého kosení, které parterový trávník vyžaduje několikrát ročně.

Obrázek 81-85: Nákladné a méně nákladné výsadby v prostoru tramvajové smyčky Pisárky v Brně.¹¹⁶

¹¹⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Na údržbu nákladné úpravy centrálního náměstí evokují atmosféru lázeňství ačkoli se jedná o prostranství, jehož centrálním prvkem je dopravní stavba - kruhový objezd. Původní koncepce vycházela z dispozice dopravní křižovatky, která prostranství rozdělovala na čtyři samostatné úseky - na prostor před kostelem a parkově upravené plochy a náměstí.

Obrázek 86: Původní situace náměstí v Lázních Bohdaneč.¹¹⁷

Upravená koncepce řešení náměstí nyní vychází ze soustředného členění, které všechny kvadranty spojuje. Prostory dále vertikálně gradují obloukové rastry platanů, které mají navíc tvarované koruny dle konstrukce a budou časem tvořit zelené stěny bosketů. Parterový trávník střídají koberce půdopokryvných rostlin, které náročnost údržby zmírňují.

Obrázek 87: Nová koncepce úprav na náměstí v Lázních Bohdaneč.¹¹⁸

Vodní prvky jsou zde soustředně pravidelně rozmístěny podél náměstí a vnáší vertikalitu volnému prostranství ve "francouzském stylu". Výraznou dominantou náměstí je kostel, jehož předprostor je zajímavě řešen skladbou kamenných kostek a desek ve tvaru křížů.

¹¹⁷ MAPY.CZ. Lázně Bohdaneč. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=15.681301&y=50.076143&z=16&t=s&l=8&c=2-8-3-15-H&q=Pardubice&qp=15.677521_50.074650_15.683816_50.077536_16>](http://www.mapy.cz/#x=15.681301&y=50.076143&z=16&t=s&l=8&c=2-8-3-15-H&q=Pardubice&qp=15.677521_50.074650_15.683816_50.077536_16)

¹¹⁸ PPU. Rekonstrukce Masarykova náměstí. Referenční list stavby. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://ppusro.cz/Reference/Referencni%20list%20stavby%20-%20Lazne%20Bohdanec.pdf >](http://ppusro.cz/Reference/Referencni%20list%20stavby%20-%20Lazne%20Bohdanec.pdf)

Volná plocha trávníku je členěna úzkými chodníčky s lavičkami. Prostranství před kostelem doplňují solitérní stromy a alej listnatých stromů v nároží.

Obrázek 88-95: Úpravy náměstí v Lázních Bohdaneč.¹¹⁹

¹¹⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Lázně Bohdaneč. Vlastní fotoarchiv, 2010

Komerční a filmové centrum AFI palác v Pardubicích bylo vytvořeno z poměrně velké části v místě původního předimenzovaného parkoviště u hotelu Labe v blízkosti polikliniky. Vegetační úpravy v okolí komerčního a filmového centra vykazují téměř všechny atributy soudobých trendů v navrhování takto exponovaných prostranství městského interiéru. Uplatnění zde nachází mělké terénní modelace parterového trávníku, mobilní zeleň člení prostor na drobné intimnější partie se soliterními bloky k posezení. Jedná se o pěší zónu, která vhodně doplňuje veřejné prostranství v okolí nově vytvořeného kulturně komerčního centra, které předpokládá zvýšenou kumulaci návštěvníků.

Nahoře obrázek 96: Původní předimenzované parkoviště u hotelu Labe v Pardubicích.¹²⁰

Obrázek 97-100: Nové úpravy pěší zóny před AFI palácem v Pardubicích.¹²¹

¹²⁰ MAPY.CZ. *Pardubice*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=15.769953&y=50.037544&z=16&t=s&l=9&c=2-8-3-15-25-H-F&q=Pardubice&qp=15.712200_50.008547_15.812903_50.054655_12>](http://www.mapy.cz/#x=15.769953&y=50.037544&z=16&t=s&l=9&c=2-8-3-15-25-H-F&q=Pardubice&qp=15.712200_50.008547_15.812903_50.054655_12)

¹²¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Pardubice*. Vlastní fotoarchiv, 2009

Obrázek 101: Situace návrhu úprav v okolí polikliniky ve Starém Lískovci.¹²²

Nová forma veřejného prostranství vznikla v prostoru objektu polikliniky a obchodního centra, které se nachází v bezprostřední blízkosti stanice MHD. Z provozních vazeb vyplynul tento prostor jako komunikační uzel a byla zde proto vytvořena nová promenáda s parkovou úpravou a místem pro umístění prodejních stánků. Prostranství se nachází ve svažitém terénu. Výškové úrovně tak dělí schodiště, které je podpořené zajímavým detailem nasvětlené vodní stěny, která ozvláštňuje toto prostranství. Autorem návrhu je atelier PP architects ve spolupráci se Zahradní a krajinářskou tvorbou.

¹²² ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Návrh úprav polikliniky ve Starém Lískovci*. Projektová dokumentace, Brno, 2010

Nástupní prostranství radnice se nachází v původním areálu mateřské školky jejíž budova byla adaptována na budovu radnice ÚMČ Brno - Komín. Bylo proto nutné vytvořit nezbytné úpravy, které by původní zahradu přeměnily na reprezentativní předprostor.

Obrázek 102: Situace návrhu úprav v okolí polikliniky ve Starém Lískovci.¹²³

V rámci přípravy území byly odstraněny neperspektivní dřeviny a byly ponechány perspektivní solitérní listnaté stromy. Nástupní prostor získal novou dimenzi v přístupovém schodišti, které zakončuje posedové plato pod solitérním ponechaným listnatým stromem. Před tímto posedovým prvkem byla umístěna nová vývěsní úřední deska. Vlastní nástupní prostranství je řešeno jako malé náměstí se středovým vodním prvkem, který tvoří vodní chodník - "zrcadlo". V jeho protiváze se nachází kovová pergola, která bude časem popnutá ovíjivými rostlinami, které budou poskytovat stín posezení situovanému pod ní. Autorem návrhu je Zahradní a krajinářská tvorba ve spolupráci s atelierem PP architects.

Obrázek 103 a 104: Reprezentativní úpravy předprostoru radnice MČ Brno – Komín.¹²⁴

¹²³ ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Návrh úprav prostoru u staré radnice v Brně Komíně*. Projektová dokumentace, Brno, 2009

¹²⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Brno*. Vlastní fotoarchiv, 2010

Architektonická úprava nástupního prostranství v okolí budovy muzea Stadtmuseum-Landhaus v Drážďanech je pojednána jako polosoukromý prostor vymezený nízkou zídou. Tato plocha také navozuje atmosféru a náplň jednotlivých budov. Nároky na úpravu těchto prostranství bývají často vysoké. Celý prostor je pojednán rastrem čtverců, které jsou diagonálně odděleny velkými čtvercovými dlaždicemi, které tak tvoří pravidelnou síť cestíček. Samotné čtverce jsou vyplněny štěrkem, do kterého jsou zasazeny půdopokryvné mateřídoušky. Vertikalitu dávají tomuto prostoru solitérní listnaté keře rodu *Amelanchier*, které zaujmou svou zajímavou strukturou větvení a jemnou texturou olistění kumulovanou v horní části koruny. Tento zajímavý habitus keřů jakoby přebíral tvarosloví kovového schodiště navrženého v intencích architektonického směru High - tech. Prostor je dále doplněn vodními prvky – nízkou „bublající“ fontánkou a nenápadným vodním kanálkem, které nijak nekonkurují celkové koncepci, ale naopak přispívají k atraktivitě daného místa. Tato výtvarně pojatá úprava zaujme kolemjdoucí na první pohled a vtáhne je tak do svého děje. Zajímavá ukázka práce s rostlinným materiálem, který tak netvoří pouhou hmotu, ale je hlavním výtvarným akcentem celého návrhu.

Obrázek 105 a 106: Reprezentativní úpravy předprostoru muzea v Drážďanech.¹²⁵

¹²⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Budova Zemského sněmu byla přemístěna do rekonstruované budovy původního finančního úřadu. Vznikl zde požadavek na vytvoření reprezentativního nástupního prostoru v návaznosti na řeku Labe. Bylo zde vytvořeno volné prostranství, které člení rastr z platanů, jejichž koruny jsou vyvazovány na konstrukci, která vymezuje jejich čtverhranný tvar následně udržovaný pravidelným tvarovacím řezem. Prostor je dále doplněn nezbytným mobiliářem a zajímavým osvětlením, které jakoby svítilo i ve dne, kdy jej "prosvítí" sluneční paprsky.

Obrázek 107 - 109: Reprezentativní úpravy předprostoru zemského sněmu v Drážďanech. ¹²⁶

¹²⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

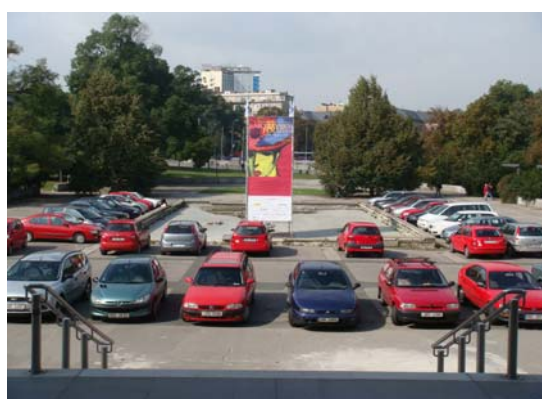
Dalším inspirativním příkladem je město Drážďany, které je městem zasaženým druhou světovou válkou. Úprava náměstí Postplatz upomíná svými artefakty na jizvy válečné minulosti. Z hlediska vegetačních úprav, je toto náměstí ukázkou přístupu spějícího k extenzifikaci údržby veřejných ploch. Okrasné záhony jsou tvořeny štěrkovým substrátem. Výsadby tvoří nenáročné trvalky, které jsou proměnné během celého ročního období, a které jsou současně velmi nenáročné na závlahu a tudíž jsou odolné vůči podmínkám takto exponovaného městského prostranství. Za zmínku stojí i zajímavá vodní fontána, která na sebe upozorňuje formou červeného rámu, ze kterého v nepravidelných intervalech "crčí závěs vodních špagátků". Tento vodní prvek je velmi atraktivní pro kolemjdoucí, kteří neváhají se u něj zastavit a hravě se ovlažít. Červený lem fontány navíc rámuje přesně vytipovaný pohled a směřuje návštěvníka k významné dominantě města.

Obrázek 110 - 112: Nenáročné úpravy na náměstí Postplatz v Drážďanech. ¹²⁷

¹²⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Reprezentativní předprostor městského divadla je součástí zeleného prstence brněnské okružní třídy, která vede v blízkosti význačných budov v centrální poloze města. Postavení tohoto prostranství je velmi důležité. Bohužel postupem času pozbylo svou funkci a stal se z něj veřejný "brownfield". Zdá se, jakoby velkolepé rozpadající se vodní zrcadlo svými obrubami jen překáželo v místech pro parkování, na která zarputile dohlíží socha Leoše Janáčka. Toto vsutku nevšední parkoviště v centru města již naštěstí brzy nahradí podzemní parkovací stání a prostor před divadlem bude opět upraven jako veřejná plocha nad konstrukcí podzemních garážových stání.

Obrázek 113 - 116: Neutěšený reprezentativní předprostor Janáčkova divadla v Brně. ¹²⁸

¹²⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Brno. Vlastní fotoarchiv, 2008

5.2.2 LINIOVÉ PRVKY

Liniové formace zaujímají v prostředí městského interiéru určitou formu, která může v území utvářet hranici. Z hlediska funkční náplně ale může naopak sloužit jako prvek propojující městské části, a nebo jako prvek doprovázející vodní toky. Nejčastější liniové formace utváří nábreží a ulice jejichž základním funkčním nástrojem jsou stromořadí. Novým trendem jsou v současné době liniové parky, které tvoří celé zelené pásy vymezující koridor v městském území. Základní prostorotvornou jednotkou jsou aleje, které jsou nezastupitelným liniovým kompozičním prvkem, který historicky propojuje interiér města s okolní krajinou. Aleje slouží jako liniový prvek, který je nejčastěji v doprovodné funkci uliční. Výrazně působí při orientaci v území a udávají v území směr. Z hlediska systému zeleně města se jedná o „**stuhy**“, které se rozvíjejí formou zelených klínů a nebo os, které mohou tvořit i koridory směřující pasanty městským územím a nepřímo se tak podílí na prostupnosti urbanizovaného území. Pro přehlednost jsou značeny zkratkou L a číselným označením dle stanoveného řešeného pořadí.

Významný podíl na jedinečné identitě městského interiéru města Slavkova zauímají historické aleje, které svým významným rysem zasahují také do historického parku. Tyto aleje svým barokně-klasicistním pojetím propojují město a historický park s krajinou ve velkolepém měřítku a v historii zastávaly významnou prostorotvornou a orientační funkci. Přístup k obnově takovéto významné památky s přírodně kulturní hodnotou byl velmi komplikovaný. Absence údržby vytvořila hostinné místo pro rozvoj chráněného brouka páchníka, který zde našel útočiště ve stojících suchých exemplářích. Zde ovšem nastala kolize, neboť park a aleje jsou hojně využívány ke krátkodobé rekreaci místních obyvatel. Nejčastěji je park využíván k procházkám maminek s kočárky, k vycházkám mateřských školek, k výuce tělesné výchovy, k procházkám místních obyvatel, venčení psů, k rekreačnímu běhu, k rodinným nebo školním výletům a nachází se zde cvičné golfové hřiště. Z hlediska posouzení zdravotního stavu dřevin se ale park nacházel ve velmi špatném zdravotním stavu a dřeviny měly často sníženou stabilitu. Tento stav dospěl až k závěru, kdy údržba parku vyvěsila u vstupu nápis upozorňující návštěvníky na padání "větví, či celých stromů" za nepříznivého počasí. Bylo proto nutné provést odstranění havarijních dřevin v souladu se zájmy ochrany přírody. Při obnově alejí bylo přistoupeno k postupné obnově, i když obnova jednorázová by byla velmi rázná, na druhou stranu by zajistila vyrovnanou věkovou strukturu, která by podpořila původní koncepci, kdy byly tyto aleje historicky zakládány jako liniový prvek, který má výraz ne v jednotlivci, ale v celkové formaci jako zelená stěna. Při postupné obnově není sice kácení tolik nápadné, ale následná dosadba mladých jedinců může následně působit jako záplata.

Obrázek 117 - 119: Historické aleje v zámeckém parku ve Slavkově u Brna.¹²⁹

¹²⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Slavkov u Brna*. Vlastní fotoarchiv, 2012

Plevelné nálety bylin, které mají při absenci kosení možnost vykvést a vysemenit, působí svou jemnou texturou a kontrastní barevností květenství "nečekaně" esteticky.

Obrázek 120 - 122: Doprovodné vegetační pásy při ulici v Plané u Mariánských lázní.¹³⁰

¹³⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Planá u Mariánských lázní*. Vlastní fotoarchiv, 2012

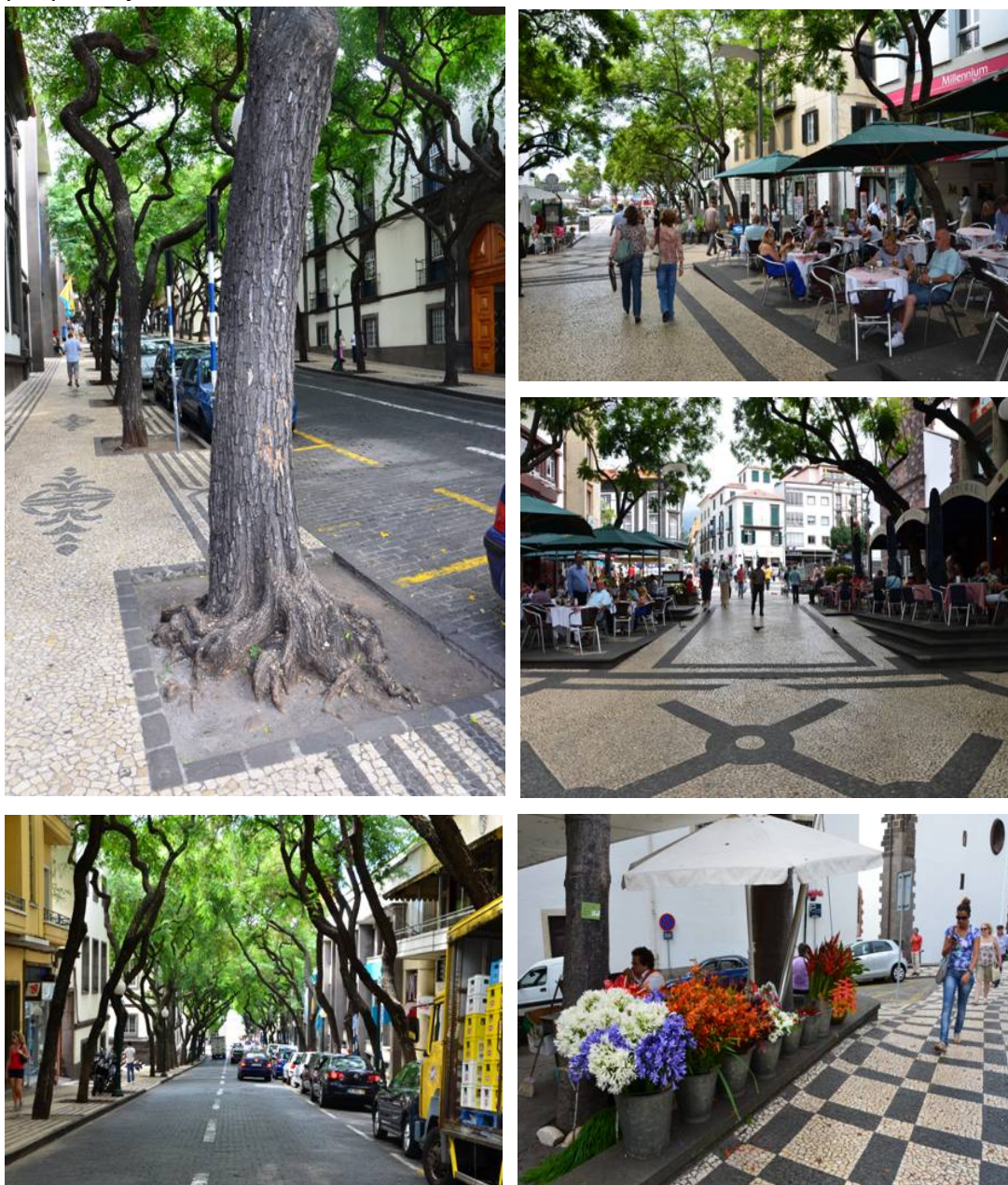
Mikulov je příkladem města, na jehož jedinečné identitě má významný podíl krajina, která doslova vstupuje do struktury městského interiéru a současně ji obklopuje jedinečnými panoramatickými pohledy. Absence kvalitní uliční zeleně nemusí být na první pohled znatelná, neboť krajinná a historická zeleň je zde v pěší dostupné vzdálenosti. Ulice poskytují četné průhledy a pohledy na krajinné dominanty. Váznoucí údržba doprovodných travnatých pásů dává opět vyniknout nevšedním kombinacím kvetoucích trav spolu s kvetoucími zahradními růžemi, které se snaží "vydobýt" si své místo na slunci.

Obrázek 123 - 128: Prolínání uličního interiéru s krajinou v Mikulově.¹³¹

¹³¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mikulov*. Vlastní fotoarchiv, 2012

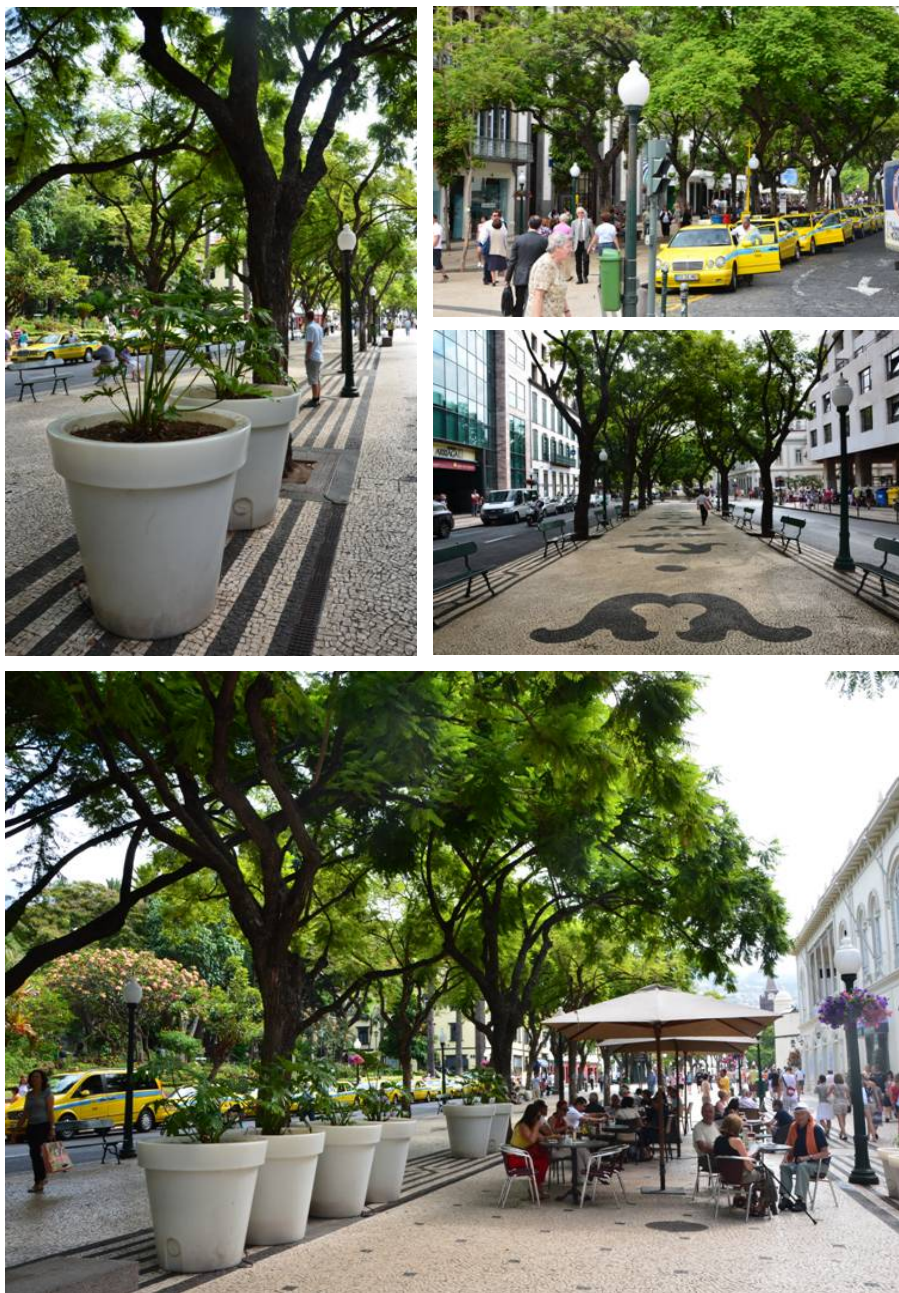
Městský interiér hlavního města portugalského ostrova Madeira - Funchalu je ovlivněn příznivými klimatickými podmínkami, které zde pro městskou zeleň panují. Růstově deformované kmeny alejových stromů v ulici Avenida Zarco naklánějící se za světlem vytváří zelenou klenbu nad uličním prostorem města. Tato vegetace spolu s množstvím kaváren, květinovými stánky a specifickými skladebnými vzory dlážděných povrchů přispívá k jedinečné identitě místa.

Obrázek 129 - 133: Uliční interiér města Funchal.¹³²

¹³² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Funchal*. Vlastní fotoarchiv, 2012

Rovněž mobilní zeleň zajímavě člení promenádu středového pásu ulice Avenida Arriaga. Zároveň je netradičním zpestřením, neboť imituje květináče s pokojovými rostlinami, které je zde možno udržovat po celý rok v otevřeném městském interiéru. Na obrázku je vysazen *Philodendron*, který je možno v podmínkách většiny evropských zemí pěstovat pouze v prostředí bytového interiéru. Květináče navíc velikostí zvoleného měřítka působí ve vztahu k poměru lidského těla zábavným dojmem.

Obrázek 134 - 137: Mobiliář v uličním parteru města Funchal. ¹³³

¹³³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Funchal*. Vlastní fotoarchiv, 2012

Projekt Madrid Río¹³⁴ je velkolepým projektem, který přetváří tvář celé městské oblasti, která vznikla díky zanoření komunikací a dálnice s vytvořením 43 km dlouhého tunelu, z jehož celkové délky vede 6 kilometrů v úseku podél řeky. Rozvojový plán koncepčně vytvořil nová prostranství: Salón de Pinos, Avenida de Portugal, Huerta de la Partida, Jardines del Puente de Segovia, Jardines del Puente de Toledo, Jardines de la Virgen del Puerto a Arganzuela Park. Celá nová oblast se rozprostírá na 649 hektarech a zasahuje do šesti městských částí, které tak spojuje. Tímto významným dílem byla odstraněna překážka ve formě komunikace M-30, která oddělovala městské části od centra. Součástí koncepce bylo vytvoření zelených zón, ve kterých bylo vysazeno více než 25 tisíc nových stromů. Projekt Madrid Río tak poskytuje propojení s jinými plochami zeleně ve městě. Arganzuela Park pokrývá rozlohu dvacetíhektarů, která je nyní trojnásobnou rozlohou původního parku z roku 1960. Tento park propojují s promenádou Salón de Pinos dva dopravní mosty Cascara Bridges. Plochy zeleně tvoří dohromady environmentální koridor, který je nyní významnou součástí zelených plí Madridu.

Obrázek 138 a 139: Plataforma del Rey a Huerta de la Partida a Cascara Bridges.¹³⁵

¹³⁴ ESMADRID. *Madrid Río*. [online] B. m. n.: 2013. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.esmadrid.com/en/madridrio>](http://www.esmadrid.com/en/madridrio)

¹³⁵ tamtéž

Salón de Pinos byl vytvořen na horní části dálničního tunelu. Vznikl tedy zanořením komunikačního obchvatu, který původně probíhal rovnoběžně s řekou Manzanares, do podzemí.

Tyto úpravy vyústily ve vytvoření nové oblasti zeleně s parkovou úpravou. Je navržený jako lineární pás zeleně, který nyní spojuje stávající a nově navržené městské prostory. Touto úpravou se nábreží stalo nedílnou součástí centra města a nabízí nyní návštěvníkům a místním obyvatelům rozlehlou oblast obklopenou vegetací s širokou řadou sportovních, rekreačních a kulturních zařízení. Jedná se o šest kilometrů dlouhou promenádu lemovanou výsadbou borovic, které poskytují stín pro řadu dětských hřišť, odpočívadel a cest pro pěší a cyklisty.

Obrázek 140 - 143: Salón de Pinos. ¹³⁶

¹³⁶ WEST8. *Madrid Rio*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.west8.nl/projects/madrid_rio>](http://www.west8.nl/projects/madrid_rio)

Krajinářský návrh ulice Portugal byl realizován v roce 2007 dle mezinárodního soutěžního návrhu pod vedením architekta Ginése Garrida Colmenera. Jedná se o pěší zónu vytvořenou v prostoru vzniklém po zanoření rušné osmiproudé komunikace. Celková kompozice má jednotný charakter založený z velké míry na detailu. Hlavní idea návrhu je zde jasně čitelná. Centrální osa ulice je členěná cestou dlážděnou z dlažebních kostek černé a bílé barvy, které připomínají květ třešně ptačí plnokvěté */Prunus avium 'Plena'/*, která je symbolem celé pěší zóny. Dláždění je provedeno dle portugalského zvyku kamennou kostkou světlou - vápenec a kamennou kostkou tmavou - čedič. Celkem se zde rozprostírá dvacetdvatisíc metrů čtverečních dlažby. Okraje těchto stylizovaných květů jsou lemovány zvýšeným betonovým obrubníkem, který tvoří současně pomyslnou nekonečně dlouhou posedovou zídku. Tato nepravidelná cesta je po obou stranách lemována rozlehlými alejemi v jarním období výrazně kvetoucími plnokvětými bezplodými kultivarů třešní. Celkem zde bylo vysazeno tisícčtyřista kusů stromů.¹³⁷

Obrázek 144 a 145: La avenida de Portugal – původní stav¹³⁸ a současné úpravy La avenida de Portugal – posedový mobiliář.¹³⁹

Z toho ve středové části sedmset kusů středně vzrůstných kvetoucích druhů převážně třešní - */Prunus avium, Prunus avium 'Plena', Prunus padus 'Watererii' a Prunus yedoensis/*. Tyto kvetoucí stromy evokují údolí Valle del Jerte, pro které jsou tyto kvetoucí stromy typické. Dále zde bylo navrženo pětset kusů vzrůstných exemplářů

¹³⁷ ES POR MADRID. *Tratamiento paisajístico en la avenida de Portugal*. [online] B. m. n.: 2007. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://www.espormadrid.es/2007/03/tnele-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html>](http://www.espormadrid.es/2007/03/tnele-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html).

¹³⁸ CRIL SEGURA. *Proyectos de traçado, alternativas*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.cril-segura.com/espanha.html>](http://www.cril-segura.com/espanha.html)

¹³⁹ WEST8. *Madrid Rio*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.west8.nl/projects/madrid_rio>](http://www.west8.nl/projects/madrid_rio)

platanů a kromě toho ještě dvěstě kusů topolů bílých, které lemují při okrajích ulice nepravidelné aleje kvetoucích stromů.

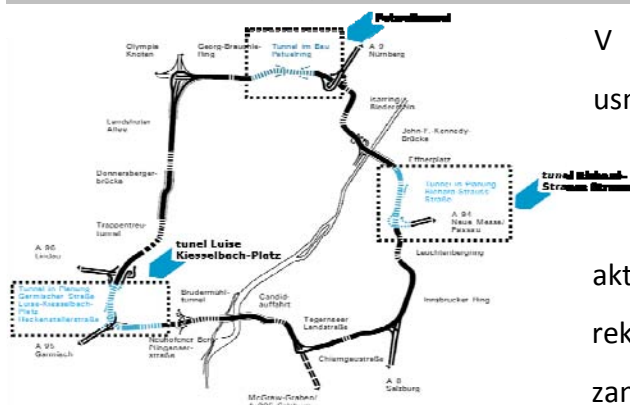
Obrázek 146 a 147: La avenida de Portugal – dláždění a výsadby v tvarosloví květu třešně plnokvěté.¹⁴⁰

Obrázek 148 a 149: La avenida de Portugal – řez strukturou ulice a její rozvržení při pohledu z ptáčí perspektivy.¹⁴¹

¹⁴⁰ WEST8. *Madrid Rio*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.west8.nl/projects/madrid_rio>](http://www.west8.nl/projects/madrid_rio)

¹⁴¹ ES POR MADRID. *Tratamiento paisajístico en la avenida de Portugal*. [online] B. m. n.: 2007. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://www.espormadrid.es/2007/03/tne1-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html>](http://www.espormadrid.es/2007/03/tne1-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html).

V roce 1996 se vedení města Mnichov usneslo zdokonalit vnitřní okruh města.

Cílem bylo vytvořit reprezentativní boulevard, v návaznosti na řadu dalších aktivit, jako jsou volná prostranství, zeleň, rekreace a umění. Bylo proto rozhodnuto zanořit tento okruh v několika místech do

Obrázek 150: Mittlerer Ring - vnitřní okruh Mnichova s lokalizací tří míst zanoření dopravy do podzemí.¹⁴²

podzemí. Byly vytipovány tři úseky, které mají přímý směr bez křižovatek. Postupně vznikly tři tunely - Petuertunnel, Richard-Strauss Tunnel a Tunnel Luise-Kiesselbach-Platz. První byl realizován Petuertunnel, který bylo rozhodnuto vystavět v okolí Petuelring, protože se zde nacházelo málo přípojných komunikací.

Obrázek 151 a 152: Petuelpark v Mnichově - původní stav - rušná komunikace předěluje dvě městské části a navrhovaný stav - nový park v místě zanořené komunikace.¹⁴³

¹⁴² LANDESHAUPTSTADT MÜNCHEN REFERAT FÜR STADTPLANUNG UND BAUORDNUNG (HRSG.). *Mittlerer Ring: Stadt - und freiraumplanerische Studie*. [online] München: B. n. 2000. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://de.wikipedia.org/wiki/Petuertunnel>](http://de.wikipedia.org/wiki/Petuertunnel)

¹⁴³ BERTRAM, Jühling. *Petuelpark*. [online] B. m. n.: 2004. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://www.petuelpark.de/fset-vorge.htm>](http://www.petuelpark.de/fset-vorge.htm)

Nově vzniklý prostor tak bylo možné dosadit parkovou úpravou - Petuelparku, která znovu spojila dva městské obvody - Schwabing a Milbertshofen. Území v okolí Petuelringu se tak stalo pozitivním příkladem reurbanizace využívající zdroje krajinářské architektury. Petuelpark byl realizován v letech 2000-2004 dle návrhu Stefanie Jühling a Otto A. Bertrama. Dispoziční řešení parku bylo dáno technickými požadavky. Cílem bylo vytvořit park 900 metrů dlouhý a v průměru ne více než 90 metrů široký. Díky výškovému skoku stěny tunelu je park podélně rozdělen do dvou úrovní. Nižší úroveň mezi tunelem a vodní cestou Nymphenburg-Biedersteiner Kanal je navržena jako klidová zóna. Zahrady zde slouží jako soukromý úkryt - bylo zde vytvořeno několik "obytných pokojů" - laicky nazvaných ložnice, koupelna, kuchyně a obývací pokoj. Plošina nad tunelem se svými herními zónami a rekreačními trávníky, promenádami a "náměstími" formuje aktivitu navazování kontaktů. Park se tak stal dalším článkem zelené sítě města Mnichova spolu s Olympijskou vesnicí a Engliher Garten v jihozápadním směru a v severojižním směru formuje zelenou linii spolu s prostranstvími Spielmeile a Luitpoldparkem. Park zastává rovněž ekologický aspekt, který je zvláště významný pro městské klima. Z hlediska náročnosti údržby sadových úprav jsou v parku kombinovány nákladnější úpravy s přírodě blízkými méně náročnými.¹⁴⁴

Obrázek 153-156: Interiér Petuelparku v Mnichově.¹⁴⁵

¹⁴⁴ BAUMEISTER, Nicolette. *New landscape architecture: Germany-Austria-Switzerland*. 1. vyd. Berlin: Verlagshaus Braun, 2006. 448 s. ISBN 3-935455-90-9.

¹⁴⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Park také nabízí spolu se svými květinovými záhony, vzrostlými ovocnými stromy a přírodně obnoveným vodním kanálem, širokou škálu možností uplatnění rekreace v blízkosti bydlení.

Obrázek 157-164: Uplatnění forem rekreace v interiéru Petuelparku v Mnichově. ¹⁴⁶

¹⁴⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 165: Centrální park v Praze 11 - celková situace.¹⁴⁷

Centrální park městské části Praha 11 je typem veřejného prostranství, které bylo vybudováno nad vedením podzemní trasy metra. Park se velkoryse rozprostírá po celé délce trasy mezi stanicemi Háje a Opatov. Byly zde vytvořeny opulentní terénní modelace, které poskytují návštěvníkům "soukromé" vyhlídky, které hojně využívají například skupinky studentů pro posezení v trávniku na "vybraném kopečku". Volné palouky jsou místy oživeny skupinami dřevin a protkány sítí pěšin s rozmístěným posedovým mobiliářem.

Obrázek 166-169: Volná prostranství v Centrálním parku v Praze 11.¹⁴⁸

¹⁴⁷ PRAHA11. Centrální park. [online], [cit. 2013]. Dostupné na www.praha11.cz/filemanager/files/file.php?file=2126

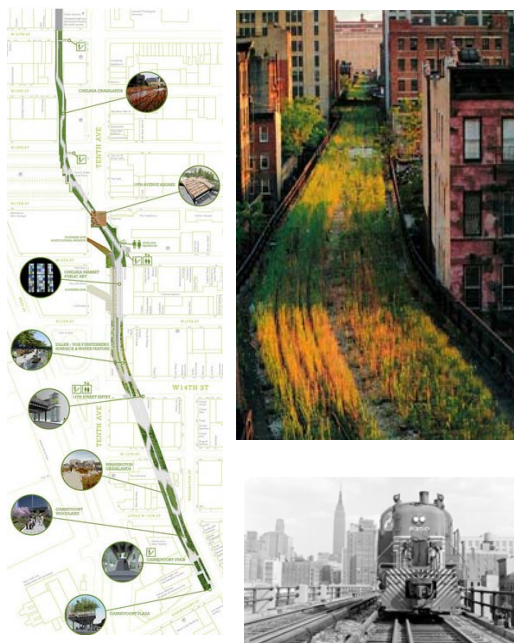
¹⁴⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Praha. Vlastní fotoarchiv, 2011

Poměrně dlouhé trasy jsou často využívány k promenádám pěších, nebo jako cyklotrasy i k pohybu na kolečkových bruslích. V blízkosti sídliště jsou lokalizována dětská hřiště.

Obrázek 170-175: Terénní modelace v Centrálním parku v Praze.¹⁴⁹

¹⁴⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2011

Kombinace železnice s dopravou na 10th Avenue v Manhattanu způsobovala četné nehody a vysloužila si tak nálepku "Death Avenue". V roce 1934 byla proto zbudována 21 kilometrů dlouhá vyzdvižená železniční trať, která spojovala více než 20 bloků. Tato v současné době nevyžívaná trať byla transformována na park. Jedná se o jedinečný příklad parku, který byl vytvořen na konstrukci ve výšce několika metrů. Koncept návrhu upřednostňuje přirozené prvky. Jako vegetační kryt byly použity druhy, které jsou v tomto prostředí přirozené a odolají suchému mikroklimatu tohoto prostředí. Návrh ozelenění vychází z charakteru náletové vegetace, která se zde po dobu nefunkčnosti dráhy samovolně vytvořila.

Nahoře obrázek 176-178: Liniová situace parku High Line v New Yorku¹⁵⁰, Náletová vegetace nefunkční dráhy v New Yorku¹⁵¹ a Původní železniční dráha.¹⁵²

Dole obrázek 179-181: Současný stav parku High Line v New Yorku¹⁵³ Pohled na konstrukci vyvýšené železniční dráhy v New Yorku¹⁵⁴ a Cesty zpevněné betonovými pražci v parku High line v New Yorku.¹⁵⁵

¹⁵⁰ ČERMÁKOVÁ, Markéta. *High Line Park*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=24&action=show&id=3194>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=24&action=show&id=3194)

¹⁵¹ NYC-ARCHITECTURE. *Highline*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://nyc-architecture.com/?attachment_id=2186>](http://nyc-architecture.com/?attachment_id=2186)

¹⁵² ASLA. *Sustainable landscapes*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.asla.org/sustainablelandscapes/highline.html>](http://www.asla.org/sustainablelandscapes/highline.html)

¹⁵³ tamtéž

¹⁵⁴ APPELBAUM, Alec. *High line backs down*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3772>](http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3772)

¹⁵⁵ CARPENTER, Aaron. *A Highline for London Design Competition*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://landarchs.com/highline-london-design-competition/>](http://landarchs.com/highline-london-design-competition/)

Obchodní čtvrť La Défense v Paříži jejímž středem vede protáhlé náměstí Esplanade de La Défense je dalším zdařilým příkladem upraveného prostranství, které bylo vytvořeno nad konstrukcí zanořeného dopravního tunelu, kterým vede dálnice a metro směrem z centra města. Esplanade de La Défense je tak obchodní promenádou, která je liniovým vyústěním osové komunikace, která se zanořuje pod touto pěší třídou do podzemí. Symbolem této moderní čtvrti je Grande Arche - velký oblouk, který je současně urbánní pohledovou závěrou nekonečné historické osy - Axe historique směřující přes velký vítězný oblouk, Avenue des Champs-Élysées, Place de la Concorde, zahrady Tuileries až k muzeu Louvre.

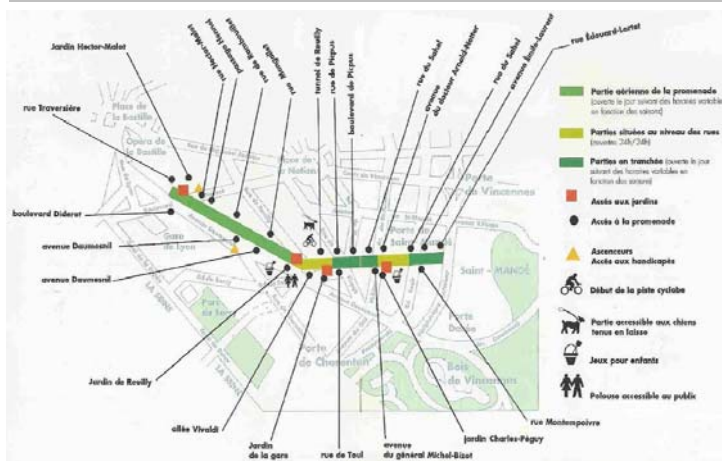
Obrázek 182: Nekonečná urbánní osa La Défense v Paříži.¹⁵⁶

Obrázek 183 a 184: Místo zanoření dráhy metra a pohledové cíle La Défense v Paříži.¹⁵⁷

¹⁵⁶ GOTHEREGUIDE. *La Defense information and pictures*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gothereguide.com/la+defense+paris-place/>](http://www.gothereguide.com/la+defense+paris-place/)

¹⁵⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Promenade de Plantée je dokonalou pařížskou pěší zónou, vytvořenou v místě bývalého železničního viaduktu. Je dlouhá 4,7 km a zahrnuje 3,7 ha. Celková plocha se všemi přilehlými zelenými plochami činí 6,5 ha.¹⁵⁸ Trasa je doplněna

mobilními nádobami, trelážemi s popínavými rostlinami či samotnou výsadbou rostlin, které mají formu intenzivní střešní zahrady. Pěší linie na několika místech sestupuje na malá nádvoří, či rozlehlá prostranství - spojuje tak další menší parky - Jardin de Reuilly, Jardin de la Gare de Reuilly, Square Charles-Péguy a Square Hector-Malot. Oblouky viaduktu byly také obnoveny a nyní slouží jako umělecké ateliery, kavárny a obchody.

Obrázek nahoře 185: Celková situace Promenade de Plantée v Paříži.¹⁵⁹

Obrázek dole 186-189: Interiéry Promenade de Plantée v Paříži.¹⁶⁰

¹⁵⁸ WIKIPEDIA. *Promenade plantée*. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Promenade_plant%C3%A9e>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Promenade_plant%C3%A9e)

¹⁵⁹ VISIT PARIS. *La promenade plantée*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www: <http://www.tovisitparis.com/2011/08/la-promenade-plantee.html>](http://www.tovisitparis.com/2011/08/la-promenade-plantee.html)

¹⁶⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Ekopark - Naturpark Schöneberger Südgelände vznikl přeměnou již nefunkčního nádraží v přírodní park, který slouží jako ukázka ekologické sukcese. Parkem vede naučná stezka s několika zastaveními. Jednotlivé cesty

jsou trasovány přímo v kolejisti a obruby cestní sítě tak jednoduše tvoří kolejnice. Zajímavý je pohled na nevyužívané trasy kolejisti, kde původně jezdil vlak a kde nyní v jejím středu vyrůstá pionýrská dřevina - bříza bělokorá */Betula pendula/*. Prostranství parku byly transformovány dle skupin místních umělců s využitím stávajících artefaktů vlakového nádraží. Tento ekologický projekt byl prezentován na celosvětové výstavě EXPO 2000, jejímž hlavním tématem bylo spojení člověk-příroda-technika.¹⁶¹

*Obrázek nahoře 190: Celková situace Naturparku v Berlíně.*¹⁶²

*Obrázky dole 191 - 193: Železniční artefakty v Naturparku v Berlíně.*¹⁶³

¹⁶¹ TS.BARRIEREFREI. Naturpark-Schöneberger-Südgelände. [online] B. m. n.: 2013. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://ts.barrierefrei-mobil-berlin.de/index.php?menuid=18&reporeid=190>](http://ts.barrierefrei-mobil-berlin.de/index.php?menuid=18&reporeid=190)

¹⁶² MAX LEY. Naturpark. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.max-ley.de/zoos/zoo_51.htm>](http://www.max-ley.de/zoos/zoo_51.htm)

¹⁶³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Berlín. Vlastní fotoarchiv, 2004

Obrázek 194: Celková situace parku Stadtteilpark Plagwitz.¹⁶⁴

Tento liniový park vznikl v místě původního lokálního nádraží. Celá úprava je detailně propracovaná a nese se v duchu železničních artefaktů posazených do přírodně upraveného prostředí. Jedna z vyhlídek na řeku Elster je například zastřešena slunolamem, který je jakoby pokračováním kolejnic spojených dřevěnými pražci.

Obrázky 195-198: Původní dispozice parku Stadtteilpark Plagwitz¹⁶⁵ a železniční artefakty parku Stadtteilpark Plagwitz.¹⁶⁶

¹⁶⁴ COMPETITIONLINE. *Stadtteilpark Plagwitz für die EXPO 2000*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.competitionline.com/de/wettbewerbe/5665>](http://www.competitionline.com/de/wettbewerbe/5665)

¹⁶⁵ LEIPZIG. *Das Gelände des zukünftigen Stadtteilparks Plagwitz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.leipzig.de/de/buerger/stadtentw/stadtern/ausgleichsbetraege/>](http://www.leipzig.de/de/buerger/stadtentw/stadtern/ausgleichsbetraege/)

¹⁶⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Celková koncepce parku byla prezentována na světové výstavě EXPO 2000.

Obrázky 199-206: Železniční artefakty v Interiéru parku Stadteilpark Plagwitz.¹⁶⁷

¹⁶⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

Linie revitalizovaného nábřeží se nachází v přímé návaznosti na okolí budov Saského zemského sněmu a mezinárodního kongresového centra podél levého břehu řeky Labe. Nově upravená část promenády je vymezena mosty Marienbrücke a Augustusbrücke a je součástí protipovodňové ochrany této administrativní části města. Je členěna zpevněnými chodníky s vyhlídkovými „sedacími“ schody. Na několika místech se zde uplatňují pochozí mlatové povrchy, které linii nábřeží zjemňují. Spolu s lemem oboustranných alejí listnatých stromů vytváří vhodný přechod k historické části města, která na tuto lokalitu bezprostředně navazuje. Nábřeží dále pokračuje formou vyvýšené historické terasy Brühlsche Terrasse, která poskytuje řadu vyhlídek na řeku a město. Terasa je zakončena parkovou úpravou, na kterou navazuje moderní úprava židovského muzea. Terasa je historickým architektonickým celkem, který je v Drážďanech hojně navštěvovanou turistickou atrakcí, a je také nazývána „balkonem Evropy“. Byla postavena jako součást opevnění Drážďan v 16. století a nachází se zde akademie výtvarných umění. Originální prvek - malířský rám, který rámuje pohled, který si kdysi vybral významný malíř jako předlohu pro svůj obraz - originální obraz zobrazený pod rámem, tak lze srovnat se současným pohledem. Stříhané boskety listnatých stromů ve vlastním parteru terasy vytváří stinná zákoutí s výhledem na město.

*Obrázky 207-210: Interiér nábřeží Labe v Drážďanech.*¹⁶⁸

¹⁶⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Promenáda podél nábřeží řeky Mur ve městě Graz tvoří nevšední souhru pohledů na historickou část města v kooperaci s moderní architekturou. Řeka Mur odděluje staré město a nové barokní předměstí, kde byla vytvořena unikátní budova domu umění – Kunsthausu v duchu architektury vznášející se „bubliny – blobu“, který je v daném prostředí naprosto výjimečný. Přímo nad vodní hladinou byl navržen Murinsel, plovoucí ostrov, který byl vytvořen u příležitosti vyhlášení města Graz Evropským hlavním městem kultury roku 2003¹⁶⁹. Návrh newyorského umělce vychází z tvarosloví mušle, která tvoří těžiště dvěma spojnícím – lávkám pro pěší propojující protilehlé břehy. V útrobách mušle se nachází kavárna, venkovní amfiteátr a dětské hřiště. Murinsel mimo jiné poskytuje také výhled na Zámecký vrch – Schlossberg, který se zvedá v bezprostřední blízkosti nábřeží řeky Mur. Město Graz je podél nábřeží protkáno sítí cyklostezek, které poskytují pohodlnou dopravu z místa na místo obyvatelům města.

Obrázky 211-218: Interiér nábřeží řeky Mur v Grazu.¹⁷⁰

¹⁶⁹ WIKIPEDIA. *Murinsel*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Murinsel >](http://cs.wikipedia.org/wiki/Murinsel)

¹⁷⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Úprava vodního toku Nymphenburg-Biedersteiner Kanal podél Petuelparku v Mnichově je příkladem revitalizace umělých vodních kanálů v urbanizovaném území. Nymphenburg-Biedersteiner Kanal byl vybudován na počátku 18. století jako systém zásobující zámecký park Nymphenburg vodou z řeky Würm.¹⁷¹ Vodní kanál následně protéká Olympiaparkem, kde napájí poměrně rozsáhlé uměle vytvořené jezero. Na svém toku je místy zatrubněn, aby nebyly přerušeny linie dopravních komunikací. Vodní kanál dále protéká oblastí podél Petuelparku, kde byla jeho část revitalizována a nedocenitelně tak přispěla ke zkvalitnění rekreace a mikroklimatu svého blízkého okolí. Jeho původní obraz tvořilo betonové koryto pocházející z 60. a 70. let minulého století. V současnosti jeho břehy tvoří přírodní obrysy s porostem vegetace, která volně přechází do liniové úpravy Petuelparku. Nymphenburg-Biedersteiner Kanal také napájí při své cestě jezero Schwabing a dále protéká podél Englischer Garten a následně se vlévá do řeky Isar.

Obrázky 219-222: Revitalizovaný Nymphenburg-Biedersteiner Kanal a netradiční vodní prvky ve vlastním interiéru Petuelparku.¹⁷²

¹⁷¹ LBV-MUENCHEN. *Münchner Biotope: Biedersteiner Kanal*. [online] 2012. [cit. 21. 3. 2012] Dostupné na [www:< http://www.lbv-muenchen.de >](http://www.lbv-muenchen.de)

¹⁷² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Emscherpromenade je promenádou vytvořenou v linii původního průmyslového vodního kanálu zvaného „stará Emscher“, který odváděl odpadní vody z průmyslového území do řeky Rýn. Bylo zde revitalizováno rozsáhlé území v oblasti bývalé továrny na železo Meidereich nazvané „Landschaftspark Duisburg – Nord“. Vodní kanál řeky Emscher, který protéká podél bývalé továrny, byl revitalizován a vznikla zde krajinná promenáda podél původní zásobovací železniční trati. Promenáda poskytuje řadu vyhlídek a přemostění směřujících přímo do Landschaftsparku. V jednotlivých komnatách původní čistírny odpadních vod byly vytvořeny "pokoje" s různou náplní. Do některých se dá dokonce pouze nahlédnout úzkým průhledem, v jiných se nachází dětské hřiště, posezení, část je naplněna vodou jako memento původního využití betonových stěn.

Obrázky 223-232: Interiér Emscherpromenade v Duisburgu.¹⁷³

¹⁷³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Zajímavou ukázkou příkladné revitalizace okolí vodního toku v urbanizovaném území je nábreží řeky Loučné Litomyšli. Jedná se o revitalizaci vodního toku přimykající se obytné zástavbě sídliště, které prošlo rekonstrukcí dle koncepce vítězného návrhu ateliéru Pleskot, jenž vzešel z architektonické soutěže. V soutěžní komisi se výběrového řízení zúčastnili vedle rady města, odborné veřejnosti a zástupců Ministerstva pro místní rozvoj také občané přilehlého sídliště. Cílem návrhu byla integrace sídliště uprostřed města s historickým jádrem. Mottem návrhu bylo: „Město zeleně, zeleň města, město města“. Z hlediska výchozího stavu se jednalo o zanedbané břehy řeky Loučné, kde navíc scházelo přemostění v komunikačně preferovaném místě. Přilehlé sídliště bylo navíc izolované od okolního města a také ve vztahu k přítomnosti tohoto vodního toku. V první etapě rekonstrukce byla realizována protipovodňová opatření a zpřístupnění celého břehu vodního toku pro krátkodobou rekreaci kolemjdoucích. Byla zde vytvořena promenáda zpřístupněná mimo jiné i přemostěním s protějším břehem, které tak komunikačně spojuje sídliště s protilehlou částí města.¹⁷⁴ Most je ztvárněn jako „jeviště“ s dřevěnými kvádry sloužícími jako posedové lavice a neslouží tak jen pro průchod, ale také k zastavení a krátkodobému pobytí přímo nad vodní hladinou. Na několika místech zpřístupňuje břeh vodní hladinu formou masivního dřevěného schodiště, které je propracováno do detailního záměru. Detaily ztvárnění se zde stávají jistou formou designu, který dává tomuto místu jedinečný punc a nádech vlastního genia loci.

Obrázky 233-235: Interiér nábreží řeky Loučné v Litomyšli.¹⁷⁵

¹⁷⁴ MĚSTO LITOMYŠL. *Nábreží řeky Loučné*. [online] 2012. [cit. 21. 3. 2012] Dostupné na [www:<http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836402229>](http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836402229)

¹⁷⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

5.2.3 PLOŠNÉ PRVKY

Plošné formace zaujímají v urbánním prostředí velmi významnou pozici. Jedná se nejčastěji o parky, a nebo celé pásy, které vymezují určitá území. Z mikroklimatického hlediska mají v městském organismu nezastupitelnou funkci a mohou být „oázami“ s vlastním systémem života a odlišnými vlastnostmi uvnitř městského interiéru. Pro přehlednost jsou značeny zkratkou P a číselným označením dle stanoveného řešeného pořadí.

Litomyšl – Klášterní zahrady

P1

Klášterní zahrady mají v urbánní struktuře městského interiéru velmi důležité postavení. Jedná se o třetí nejvýznamnější veřejný prostor vedle náměstí a zámeckého komplexu. Jedná se o areál původních klášterních zahrad, který je omezen dvěma kostely. Tento areál byl od roku 1948 neudržován. V roce 1997 byla vypsaná veřejná soutěž jejímž hlavním předmětem řešení bylo: "architektonické řešení prostoru Klášterních zahrad jako veřejného městského parku či zahrady". Stěžejním cílem návrhu bylo vytvoření veřejného

prostranství, jako odpočinkového místa v centru zámeckého návrší, navazujícího na kulturní a společensko-konferenční centrum zámku, s hlavním účelem využití pro krátkodobou rekreaci obyvatel a návštěvníků města. Vítězný plán vzešel z návrhu autorů Zdeněk Sendler, Radko Květ a Václav Babka a byl realizován v roce 2000.

Z důvodu nedostatečně dochovaných historických plánů zahrad byla myšlenka obnovy původního historického stavu nahrazena zcela inovativní koncepcí, která není výsledkem památkové obnovy, ale jedná se o současné

Obrázek 236: Celková situace návrhu Klášterních zahrad v Litomyšli.¹⁷⁶

¹⁷⁶ HRACHOVINA, Jiří. *Osvětlení Klášterních zahrad v Litomyšli*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=22907>](http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=22907)

dílo vsazené do autentického historického prostředí. Hlavní motiv návrhu "Zahrada-divadlo, divadlo-zahrada" spočívá v teatrálnosti polohy dominant kostelů s výhledem na pozadí historického města. Důležitou podmínkou rekonstrukce bylo geometrické pojetí prostoru a také logická vazba komunikací a vstupů do parku s propojením zámeckého areálu a zahrad a rovněž přístup z města od proboštského kostela. Významnou roli v koncepci návrhu hrají "průhledy v interiéru zahrady a pohledy interiéru - exteriéru (zahrada - městský horizont, zahrada - radniční věž, zahrada - věž špitálního kostela a další.). Významnou roli v rámci koncepce parku má stávající lipová alej při ulici Zámecká.¹⁷⁷

Parter u kostela je pojednán jako reminiscence renesančního čtvercového členění slunného prostranství v moderním obdélném pojetí s výsadbou nenáročných trvalek, mezi kterými je umístěno posezení venkovní kavárny. Sochařská výzdoba dále svým jakoby nahodilým rozmístěním oživuje interiéru parku. Zahrady jsou oplocené a vytváří tak polosoukromý pocit pro uživatele tohoto interiéru.

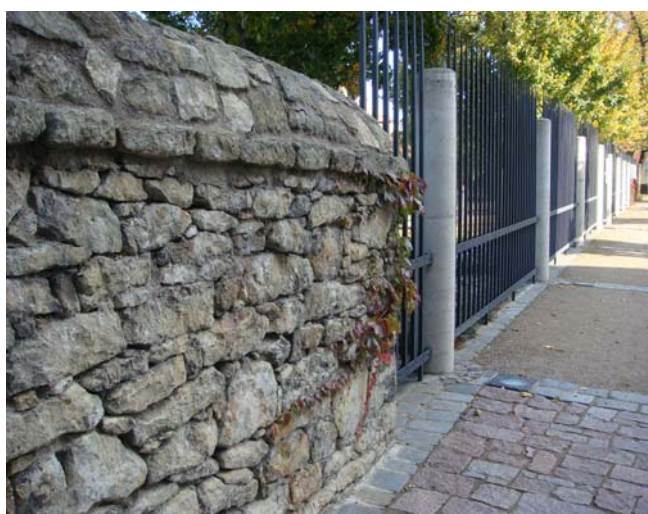

Obrázky 237-240: Interiér Klášterních zahrad v Litomyšli.¹⁷⁸

¹⁷⁷ MĚSTO LITOMYŠL. *Klášterní zahrady*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318589766183>](http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318589766183)

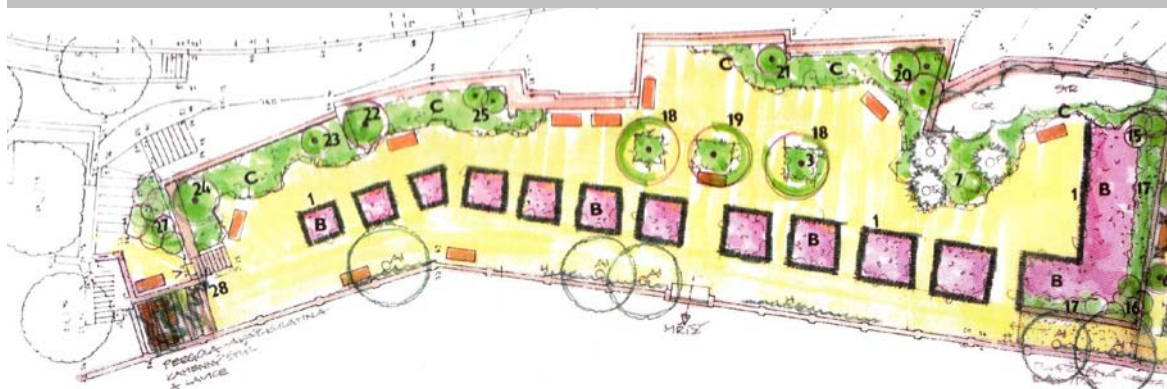
¹⁷⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Z kompozičního hlediska se jedná o dva obdélné prostory, které spojuje vodní prvek se sochařskou výzdobou Olbrama Zoubka. Dále se zde nachází nová drobná stavba - vyhlídkový altán, který se nachází nad terénními stupni členěnými pásy posedových zídek. Rastr drobných okrasných forem ovocných stromů je moderní připomínkou klášterní štěpnice, kterou zde upomíná jediný ponechaný solitérní strom na centrálním modelaci mělce sníženém pobytovém palouku.

Obrázky 241-246: Prostranství Klášterních zahrad v Litomyšli.¹⁷⁹

¹⁷⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 247: Celková situace návrhu rozária v zámecké zahradě v Mikulově.¹⁸⁰

Malá zahrádka rozária je částí komplexu zámeckých zahrad, které se vinou okolo zámku v Mikulově. Jedná se o intimní zahradu terénně sniženou a přístupnou jedním vstupem. Celou zahrádku lze však spatřit při pohledu "shora" při ohradní zídce z pěšiny o úroveň výše. Stěžeční tvarosloví je proto komponováno, aby vytvářelo pohledově zajímavý pravidelný rastr čtverců, které tvoří metrické řady členěné mlatovým povrchem. Tato forma je moderním pojetím historického prvku rozária.

Obrázky 248-251: Kompoziční prvky zámeckého rozária v Mikulově.¹⁸¹

¹⁸⁰ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

¹⁸¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mikulov*. Vlastní fotoarchiv, 2012

Zahrádka rovněž prezentuje také teplomilnou floru Mikulovska, která spadá v rámci České republiky do unikátní biogeografické oblasti Panonie. Lze zde nalézt řadu zákoutí s posezením pod dřevěným altánkem nebo pergolou. Autorem úprav je profesor Ivar Otruba. Nenáročné bylinné lemy na vyvýšených záhonech vymezují opěrné zídky při jednom ze vstupů do zámecké zahrady. Luční porosty jsou ale rovněž botanickou přehlídkou rostlinných druhů, které jsou označeny taxonomickými cedulkami a zastávají tak nejen estetickou, ale současně i výchovnou funkci, neboť se jedná o přírodní přirozená společenstva, představující přirozenou skladbu a mají zde z pohledu udržitelného rozvoje velmi důležité postavení.

Obrázky 252-257: Nenáročné vegetační prvky v areálu zámeckého parku v Mikulově.¹⁸²

¹⁸² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mikulov*. Vlastní fotoarchiv, 2012

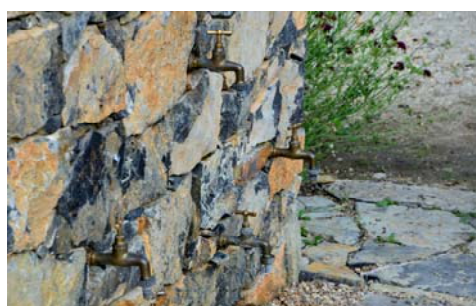

Obrázek 258: Celková situace návrhu přírodní bylinkové zahrady ve Valticích.¹⁸³

Tato zahrada tvoří samostatný polosoukromý prostor při zámku ve Valticích. Jedná se především o oddychový prostor s aplikací "výstavního prostranství" prezentujícího byliny pro různé účely léčitelství, které taxonomicky zařazuje. Záhony jsou členěny podle uplatnění léčivých bylin v rámci anatomie lidského těla - například se zde nachází záhony vhodné pro "plíce a dýchací cesty", jinde pro "srdce a krevní oběh" a nebo také "záhony antických léčiv" a podobně. Další část je řešená jako parkově upravený prostor s malým náměstíčkem doplněným netradičními vodními prvky. Prostor dále člení intimní partie, které poskytují návštěvníkovi soukromí k posezení. Zahrada je navržena jako prostor vhodný pro konání různých akcí a slavností. Bylinková zahrada je rovněž pilotním objektem zařazeným do programu "Přírodní zahrada bez hranic" jehož cílem je udržení neporušeného přírodního prostředí podporou přírodě blízkých zahrad a péče o rostliny. Zahrada nese certifikované označení Přírodní zahrada, které je udělováno zahradám splňujícím kritéria trvale udržitelného zahradničení podle biologických principů a nachází se v databázi veřejně dostupných přírodních zahrad. Pravidlem údržby je vyloučení pesticidů, rozpustných minerálních hnojiv a rašeliny k úpravě a obohacování půdy, ale naopak podpoření péče na biologických principech jako například mulčování,

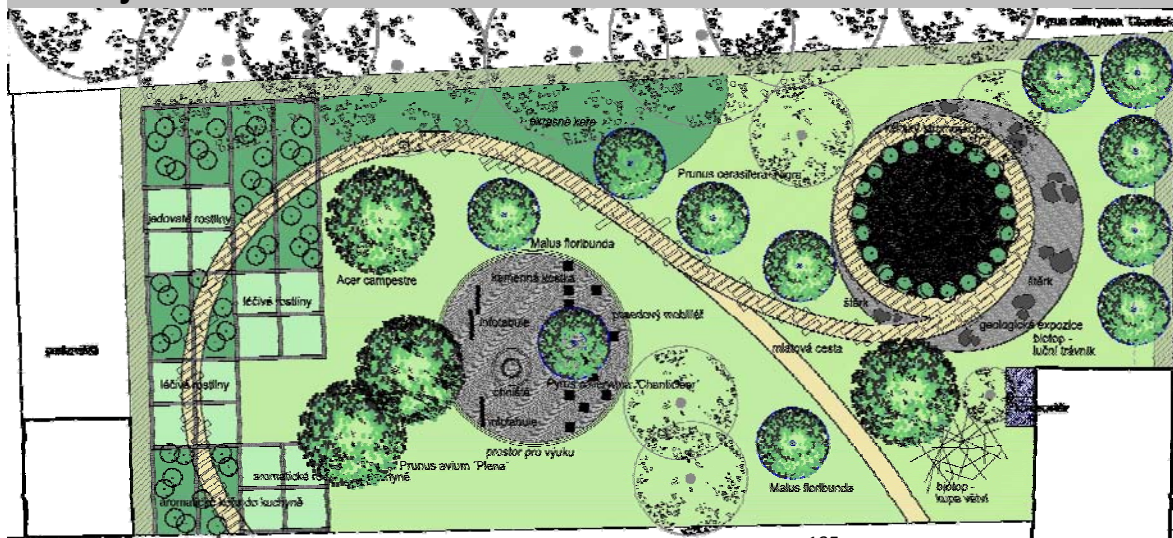
¹⁸³ ZÁMEK VALTICE. *Bylinková zahrada Tíře Chmelar*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.zamek-valtice.cz/historie-1/bylinkova-zahrada-tiree-chmelar/>](http://www.zamek-valtice.cz/historie-1/bylinkova-zahrada-tiree-chmelar/)

kompostování a jiné. Jako důkaz biologicky čisté zahrady jsou i hmyzí hotely, které jsou zde umístěny. Zahrada vznikla na základě studentské soutěže s hlavním účelem pro oddych a potěšení s cílem přinést návštěvníkům zámeckého areálu nové zážitky a poznání.

Obrázky 259-266: Uplatnění přírodních prvků v zámecké bylinkové zahradě ve Valticích.¹⁸⁴

¹⁸⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Valtice. Vlastní fotoarchiv, 2012

Obrázek 267: Návrh ekozahrady u základní školy v Prostějově.¹⁸⁵

Návrh přírodní ekozahrady při základní škole Eduarda Valenty v Prostějově vznikl z potřeby upravit již nevyužívané bývalé pozemky pracovní výchovy, které jsou v současné době zatravněné a užitkovou funkci zde připomínalo jen několik ovocných stromů. Základní škola má ve své profilaci mimo jiné zakotvenou ekologickou výchovu a proto se rozhodla vyřešit již dávno nevyužívané školní pozemky pro nový účel ekozahrady s edukační funkcí. Koncepční studie přírodní zahrady proto vychází z prezentace ekologických principů. Jednotlivé zóny vznikly z požadavků učitelského sboru a hlavně žáků základní školy. Stěžejním konceptem zahrady je šlapáková stezka tvořená z recyklovaných obrubníků, která nejprve prochází pravidelnými záhony s lokalizací rostlin vhodných do kuchyně, k užití v lékařství a rostlin jedovatých. Toto čtvercové členění je symbolikou raně renesančních giarditett, kde se tyto rostliny pěstovaly jednak k užtku, ale rovněž jako symbolický artefakt. Promenádní trasa dále vede okolo kruhového "náměstíčka", kde jsou umístěny informační tabule a posedové bloky určené pro výuku. Trasa dále vede k dalšímu prvku - keltskému stromoskopu, který obklopuje geologická expozice prezentující exponáty geologické skladby okolní krajiny. V okolí expozice je navržen nízkoúdržbový luční trávník jako prezentace tohoto biotopu s umístěním hmyzích hotelů a kupou větví - která se zde postupně "nakupí" po provedení udržovacích řezů ponechaných ovocných stromů a bude dále fungovat jako přirozené útočiště pro hmyz.

¹⁸⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Studie ekozahrady u ZŠ. E. Valenty v Prostějově*. Projektová dokumentace, 2011.

Nová koncepce zámecké zahrady ze 16. století je výsledkem vítězného návrhu architektonické soutěže. Jedná se o moderní úpravy v okolí historického objektu původní oranžérie, která rovněž získala nový způsob využití - jako kongresové centrum. Zahrada je řešena jako rekreační polosoukromý prostor, který zve své návštěvníky k meditativním procházkám a odpočinku v centrální poloze města.

Celý prostor člení měkké linie pěšin, které protínají přímé linie vodního kanálu, stříhaných plůtků a nebo kamenných desek ve formě šlapáků. Moderní úpravy historické zahrady v okolí oranžérie kombinují prvky vyžadující intenzivní údržbu - parterový trávník a stříhané habrové plůtky, které doplňují výsadby méně náročných okrasných trav. Celá kompozice vyniká zvláště v podzimním období, kdy přírodní prvky vytváří mezi sebou zajímavý kontrast.

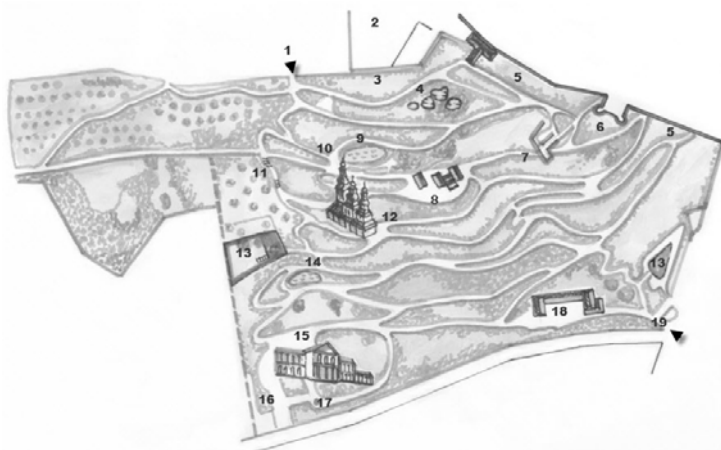
Obrázek 268: Celková situace návrhu zámecké zahrady Burggarten v Grazu.¹⁸⁶

¹⁸⁶ GARTENARCHITEKTIN. *Burggarten Graz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gartenarchitektin.at/index.php?m=2&s=3&i=38&contentid=66>](http://www.gartenarchitektin.at/index.php?m=2&s=3&i=38&contentid=66)

Obrázky 269-276: Vegetační prvky v interiéru zámecké zahrady Burggarten v Grazu.¹⁸⁷

¹⁸⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

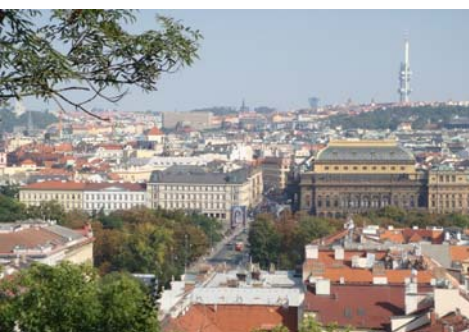
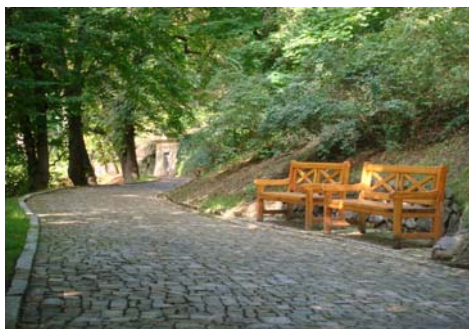
Zahrada Kinských v Praze se nachází v centrální poloze v blízkosti historického jádra, které svou polohou ve svažitém terénu pohledově rámuje. Z náhorní strany ji navíc obklopuje rezidenční bydlení a kampus Strahov jako kolejní zařízení

Obrázek 277: Celková situace Zahrady Kinských v Praze.¹⁸⁸ ČVUT. Jedná se o veřejný park, jehož původní stav tvořila neprostupná bariéra náletů dřevin s rozpadlou sítí asfaltových pěšin, četnými strmými výšlapy neustále spěchajících studentů a zničeným mobiliářem, který obývaly bezdomovci a jiná idividua. V roce 1999 započaly práce na památkové obnově tohoto rozsáhlého parku, který byl založen v roce 1827 na svazích Petřína vně pásu historického opevnění Prahy jako přírodně krajinářský park anglického stylu.¹⁸⁹ Autorem obnovy této kulturní památky je Magdaléna Dandová a Jaromír Kosnar. Byla obnovena cestní síť, která byla nově zadlážděna netradiční formou kamenných kostek - *divoké mozaiky*, která je tvořená nepravidelnými odštěpkami, které vzniknou jako vedlejší produkt při výrobě pravidelných kamenných kostek. Park je členěn barokními ohradními zdmi s bastionem, které byly rovněž zrekonstruovány. Byl proveden komplexní dendrologický průzkum stávajících dřevin zahradně-architektonickým atelierem Zahradní a krajinářská tvorba a následně byly navrženy probírky, které umožnily ve vztahu k cestní síti mnoho zajímavých průhledů a pohledů na historickou část Prahy. Došlo k výměně mobiliáře za masivní dřevěné lavičky jejichž tvarosloví odpovídá období vzniku parku. V parku se dále uplatňují četné dřevěné lávky a mostky, nová dětská hřiště s hygienickým zázemím a skladem herních prvků, vodní schodiště, pískovcové skály, horní jezírko s lachtanem a dolní jezírko s vodopádem a sochou Herkula bojujícího s Hydrou.

¹⁸⁸ PRAGUECITYLINE. *Zahrada Kinských - doporučená trasa*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na www.praguecityline.cz/tipy-na-vylety-praha-a-okoli/zahrada-kinskych-doporucena-trasa

¹⁸⁹ MLADÁ, Zdeňka. *Zahrada Kinských*. [online] Národní památkový ústav. [cit. 2013]. Dostupné na <http://www.npu.cz/novostavby/zive-mesto/vypis/detail/62/>

Zajímavostí parku je kostelík sv. Michala, který pochází ze Zakarpatské Ukrajiny a rozebrán byl znovu postaven v zahradě Kinských. Centrální pobytový palouk v dolní části zahrady se solitérními dřevinami a skupinami dřevin zakončuje dominantní stavba celého parku - letohrádek Kinských - Musaion, který byl dříve sídlem rodiny Kinských a v současné době zde sídlí národopisná expozice Národního muzea s kavárnou a zázemím.

Obrázky 278-285: Prvky v interiéru Zahrady Kinských v Praze.¹⁹⁰

¹⁹⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2010

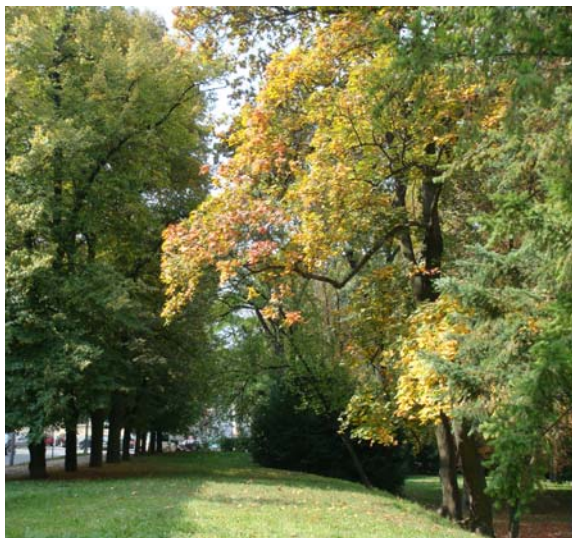
Obrázky 286: Celková situace parku Lužánky.¹⁹¹

Park Lužánky je jedním z nejstarších městských parků v České republice. Tento park je rovněž ukázkou veřejné plochy zeleně, která vznikla z původních přírodních dispozic, neboť již samotný název parku upomíná na místo jeho původního vzniku - lužního lesa v okolí vodního toku říčky Ponávka. Toto území bylo v 16. století přeměněno na užitkovou a okrasnou zahradu jezuitského kláštera. Koncem 18. století věnoval zahradu městu Brno císař Josef II za účelem vybudování prvního městského parku. Původní koncepce parku se nesla v duchu francouzských úprav a konaly se zde různé významné slavnosti. V 19. století byl potom park přeměněn do přírodního anglického stylu. V tomto období byl vyhledávaným místem bálů, letních divadel, koncertů, výstav a slavností. Na počátku 20. století vedlo silné znečištění říčky Ponávky k jejímu zatrubnění.¹⁹² Na konci 20. století byl

¹⁹¹ TUGENDHAT. Situační plán města Brna z roku 1890, výřez s parkem Lužánky a přilehlým svahem Černých Polí. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.tugendhat.eu/dum/lokalita.html>](http://www.tugendhat.eu/dum/lokalita.html)

¹⁹² PACÁKOVÁ HOŠŤÁKOVÁ, Božena – PETRŮ, Jaroslav – RIEDL, Dušan – SVOBODA, Antonín Marián: *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Libri, Praha 1999. 528 s. ISBN 80-85983-55-9

park rekonstruován dle návrhu profesora Ivara Otruby a tento jedinečný vodní prvek se do parku vrátil formou jeho reminiscence. Zatrubněná Ponávka dál protéká pod povrchem a v parku koluje uměle vytvořený vodní prvek, který však původní funkci říčky plně zastává a má vysoký estetický podíl na kvalitě vnímané koncepce parku.

Obrázky 287-292: Prvky v interiéru parku Lužánky v Brně.¹⁹³

¹⁹³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Brno*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 293: Návrh situace parku Pod zámkem ve Frýdku-Místku.¹⁹⁴

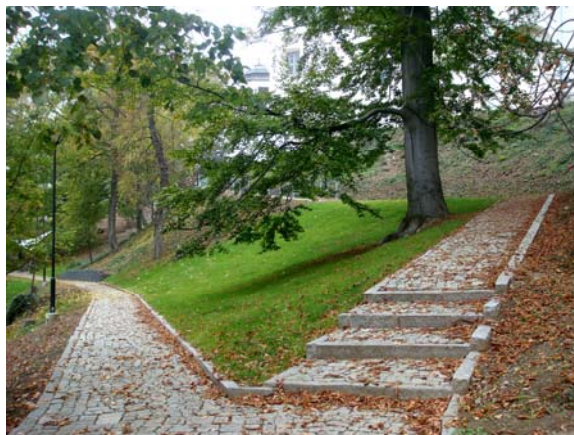
Park Pod zámkem lemuje jižní okraj historického jádra města. Rozprostírá se v poměrně svažitém území. Jedná se o lokalitu jižních svahů návrší historického slezského města Frýdku a dále navazuje na úpatí zámku a přilehlou obytnou zástavbu. Spodní hranici parku vymezuje železniční trať a přilehlý sportovní areál. Území je dle charakteru a historického vývoje rozděleno na dvě části - západní část území tvoří původní park pod Frýdeckým zámkem. Východní část území tvoří jižní svahy pod obytnou zástavbou při ul. Hasičská. Zde se vyskytovaly zanedbané pozemky užitkových zahrad a sadů. Zanedbaná údržba znamenala postupné zpustnutí parku, které vedlo k čím dál tím horší prostupnosti tímto územím. Četné porosty invazivních náletových dřevin spolu s černými skládkami tvořily provozní bariéru, která znemožňovala logické přímé spojení dvou historických center souměstí Frýdku-Místku. Proto se město rozhodlo pro obnovu parku, neboť původní část zámecké zahrady byla vyhlášena významným krajinným prvkem. Autorem úprav je Zahradní a krajinářská tvorba. Dendrologický průzkum vymezil dřeviny a porosty k odstranění a vyčistil tak vybrané solitérní exempláře, které nyní tvoří kostru parku. Díky četným probírkám vznikly zajímavé průhledy na město. Původní síť pěšin byla obnovena a vydlážděna. Svahy drží opěrné stěny z gabionů. Vyhlídková terasa byla ozvláštněna dřevěnou rampou pro imobilní. Roklina byla překlenuta dřevěným mostkem. V blízkosti obytné zástavby byla navržena dětská hřiště a pobytová vyhlídková prostranství. Původní

¹⁹⁴ ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park pod zámkem*. Projektová dokumentace, 2007

sady byly obnoveny jako jejich reminiscence. Díky úpravám se park stal znovu propojením dvou měst - Frýdku a Místku. Město získalo na úpravu parku finance z Regionálního operačního programu Moravskoslezsko, na revitalizaci zeleně finance z Operačního dotačního programu Životního prostředí a poměrně menší část financí pak byla financována z městského rozpočtu.¹⁹⁵

Obrázky 294 a 295: Původní výchozí stav parku Pod zámek ve Frýdku-Místku.¹⁹⁶

Obrázky 296 a 297: Obnovená cestní síť, vyhlídkový altán a probírky porostů od náletových dřevin v parku Pod zámek ve Frýdku-Místku.¹⁹⁷

¹⁹⁵ PARKY ROKU 2012. Využitá šance: Obnova zámeckého parku a Nový park Jižní svahy, Frýdek-Místek. In *Inspirace*. Brno: Svaz zakládání a údržby zeleně, 3/2012. s. 20-21 [online] [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-3_2012.pdf/>](http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-3_2012.pdf).

¹⁹⁶ ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park pod zámek*. Projektová dokumentace, 2007

¹⁹⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Frýdek-Místek*. Vlastní fotoarchiv, 2011

Obrázek 298: Návrh situace parku Pod VVN v Praze.¹⁹⁸

Nový park, který vznikl na volném prostranství jako požadavek parkové plochy pro přilehlé sídliště byl limitován přítomností nadzemního vedení VVN. Ochranné pásmo totiž nedovoluje výsadbu vzrostlých stromů, které bývají nosnými prvky kompozic parků. Vegetační prvky musely být v návrhu zastoupeny jiným řešením, které by zaujalo obyvatele k užívání parku. Byly zde navrženy mělké terénní modelace, členěné nízkými zídkami z barveného pohledového betonu a dále promenádní trasy, které mohou být využívány zvláště ke sportovním účelům. Promenádní trasy jsou navíc členěny

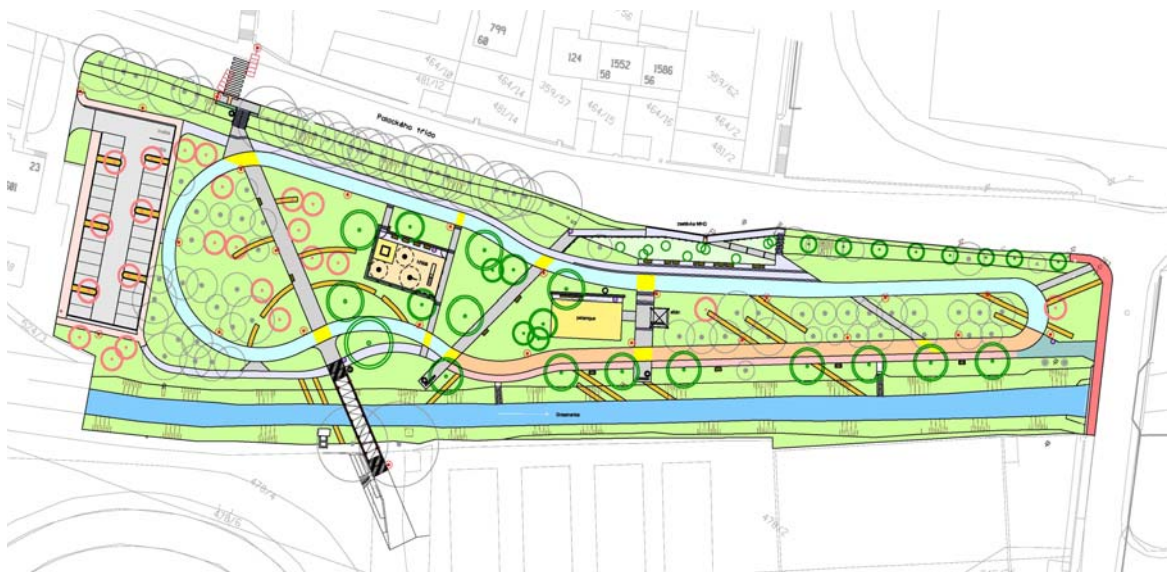

posedovými bloky a pásy nízkých stříhaných keřů. Autorem návrhu je Zahradní a krajinářská tvorba.

Obrázky 299-302: Prostorotvorné prvky v Parku pod VVN v Praze.¹⁹⁹

¹⁹⁸ ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park pod VVN v Praze*. Projektová dokumentace, 2007

¹⁹⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2011

Obrázek 303: Návrh situace parku Zahrady Gymnázia.²⁰⁰

Revitalizace bývalých zahrad u gymnázia je zajímavým počinem, který zvyšuje spolu s novou úpravou tržnice a vstupní brány atraktivitu města. Původní zahrady gymnázia byly v 60. - 80. letech minulého století využívány k praktické výuce pracovní výchovy. Od roku 1995 byly pozemky bez využití a začaly postupně chátrat. Objekty šaten a zahradního skladu osídlily bezdomovci a lokalita začala být vnímána jako bariéra v území mezi sportovním areálem a obytnou zástavbou. Návrh na revitalizaci zahrad počítal s vytvořením sportovně laděného parku s propojením s přilehlým sportovním areálem novou lávkou přes vodní tok Grasmanka.²⁰¹ Byla zde vytvořena in-line dráha, která vede původním ovocným sadem jehož dřeviny byly v co možná nevyšší míře zachovány a poskytly novému parku potenciál již vzrostlých dřevin. Souběžně s in-line dráhou vede i chodník pro pěší pohyb, aby nedocházelo ke kolizím mezi promenádní chůzí a sportovními aktivitami. Park byl doplněn dětskými hřišti a altánem s "malým náměstím". Doprovodné výsadby jsou řešeny formou pásů nízkoúdržbových okrasných trav, které zde zastávají

²⁰⁰ ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně*. Projektová dokumentace, 2010

²⁰¹ PARKY ROKU 2011. Revitalizace bývalých zahrad gymnázia v Novém Jičíně. In *Inspirace*. Brno: Svaz zakládání a údržby zeleně, 4/2011. s. 18-19 [online] [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-4_2011-k2.pdf>](http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-4_2011-k2.pdf).

formu "živých linií" směřujících a nebo zvýrazňujících určitý cíl - kvetoucí dřevinu, odpočívadlo s lavičkou a jiné.

Obrázky 304 - 306: Původní výchozí stav parku Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně.²⁰²

Obrázky 307 - 312: Navržený stav parku Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně.²⁰³

²⁰² ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně. Projektová dokumentace, 2010

²⁰³ CABÁK, Josef. Fotoarchiv Zahrady Gymnázia, 2011

Sportovně laděné úpravy obytného vnitrobloku Peštukova v Praze městské části Petřiny zahrnují vytvoření nové sítě pěšin, do které byl mezi stávajícími vzrostlými dřevinami rozmístěn sportovní mobiliář pro venkovní využití. Obyvatelé hojně využívají posilovací stroje ve stínu vzrostlých stromů a to dokonce i v zimním období. Ke sportu zde vybízí například posilovací stroj imitující pohyb na běžkách. V letních měsících se zde pořádají také sportovní lekce například pro seniory pod vedením lektora.

Obrázky 313-315: Situace a sportovní prvky vnitrobloku Peštukova v Praze.²⁰⁴

²⁰⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2010

Obrázky 316 a 317: Situace a letecký pohled parku Rabet v Neustadt-Neuschönfeld.²⁰⁵

Město Lipsko leží v oblasti bývalé NDR. Jedná se o město, které prošlo rozsáhlými změnami v oblasti ekonomiky a počtu obyvatel důsledkem procesu deurbanizace. Toto město je tak považováno za jeden z typických příkladů postindustriálního města a lze zde najít mnoho přístupů obnovy města z pohledu reurbanizace. Rozšíření a "redesign" parku v městské části Neustadt-Neuschönfeld znamenal zkvalitnění veřejného prostoru z hlediska trávení volného času a rekreace. Vznikl zde sportovně laděný park, který využívá stávající budovy jako klubovnu a mládežnické centrum. Parkem prochází trasa nadzemního horkovodu, který je začleněn do úprav jako výtvarný prvek.

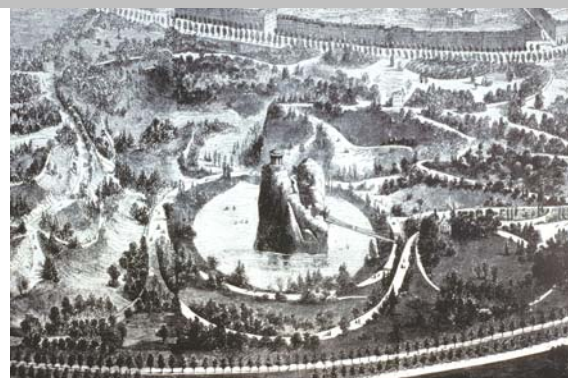
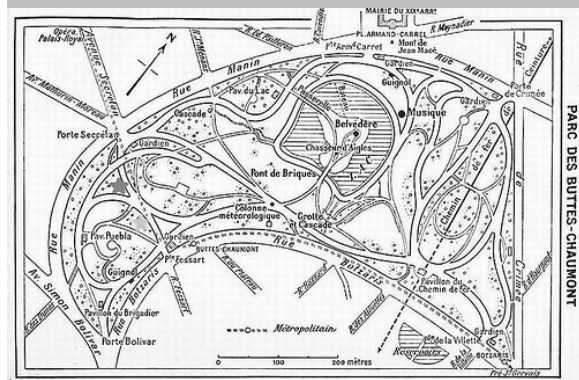
Obrázky 318 - 321: Sportovně laděné prvky v parku městské části Neustadt-Neuschönfeld v Lipsku.²⁰⁶

²⁰⁵ LEIPZIGER OSTEN. *Der neue Stadtteilpark Rabet: Grüne Oase im Leipziger Osten*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.leipziger-osten.de/content/stadtumbau/stadtteilpark-rabet/>](http://www.leipziger-osten.de/content/stadtumbau/stadtteilpark-rabet/)

²⁰⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Paříž – Parc Buttes Chaumont

P13

Obrázky 322 a 323: Celková situace parku Buttes Chaumont v Paříži²⁰⁷ a pohled na park.²⁰⁸

Historickým příkladem vybudování veřejné zeleně v místě, které již pozbylo svou původní funkci je v Paříži Parc Buttes Chaumont, který byl vybudován již ve 2. polovině 19. století, v bývalém vápencovém lomu, ve kterém byla dokonce po jeho opuštění městská skládka a smetiště. V letech 1864-67 bylo rozhodnuto prefektem Haussmannem, na podnět císaře Napoleona III., o využití prostoru jako městských sadů.²⁰⁹ Jámy, které vznikly lámáním kamene byly zavezeny sutí a přírodních nerovností terénu bylo využito k vybudování umělých návrší a skal. Bylo zde dokonce vytvořeno jezero, umělé krápníkové jeskyně a belvédér s antickým chrámkem, který ve výšce 50 m nad terénem poskytuje zajímavé pohledy na Montmartre a severní předměstí Paříže (Saint-Denis).

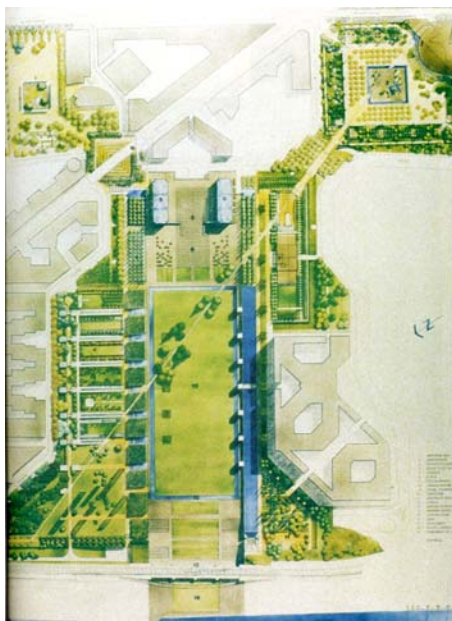
Obrázky 324 a 325: Vyhlídkový pahorek v parku Buttes Chaumont v Paříži.²¹⁰

²⁰⁷ KARINLYNN. *Parc des Buttes-Chaumont*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.flickr.com/photos/karinlynn/4130607449/sizes/m/in/photostream/>](http://www.flickr.com/photos/karinlynn/4130607449/sizes/m/in/photostream/)

²⁰⁸ COURSES. *Beginnings of Modernism - 19th-20th Century*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<https://courses.cit.cornell.edu/lanar5240/ModBeginsFranceSpain.html>](https://courses.cit.cornell.edu/lanar5240/ModBeginsFranceSpain.html)

²⁰⁹ DAMEC, Jiří. *Komentovaná osnova exkurze do Francie*. Brno: MZLU, 2004

²¹⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Parc Citroën, který je největším pařížským parkem, byl vybudován v roce 1992 v centru moderní obytné čtvrti v prostoru bývalé továrny automobilů Citroën. Jedná se o moderní pojetí pařížského parku s uplatněním historicky zakotvených prvků francouzského stylu zahradního umění. Dlouhé vodní kanály jsou současně vodním zrcadlem. Uplatnění vodních stříků v pozadí mezi dvěma stylizovanými vysokými oranžériemi vytváří výškovou gradaci prostoru. Tyto vodní stříky jsou umístěny v jinak pochozí dlažbě a v nepravidelných intervalech chrlí

vodu v pravidelném rastru. Často jsou v parných letních dnech hravě využívány návštěvníky parku k ovlažení. Vjem historického pojetí moderního francouzského parku umocňují stříhané boskety, které oddělují okázalý volný parter od intimních zahrad s tematickými zákoutími, kde se uplatňují vodní kaskády a vodní schody opět jako historizující reminiscence v moderním designu. V parku se nachází několik klidových zákoutí s rozmístěnými tvarovanými dřevěnými lehátky, které přímo vybízí k meditaci pod korunami stromů. Tyto zahrady jsou tematicky osázeny rostlinami a vytváří tak například zahradu modrou, bílou, černou, dle převládajícího barevného složení použitých rostlin.

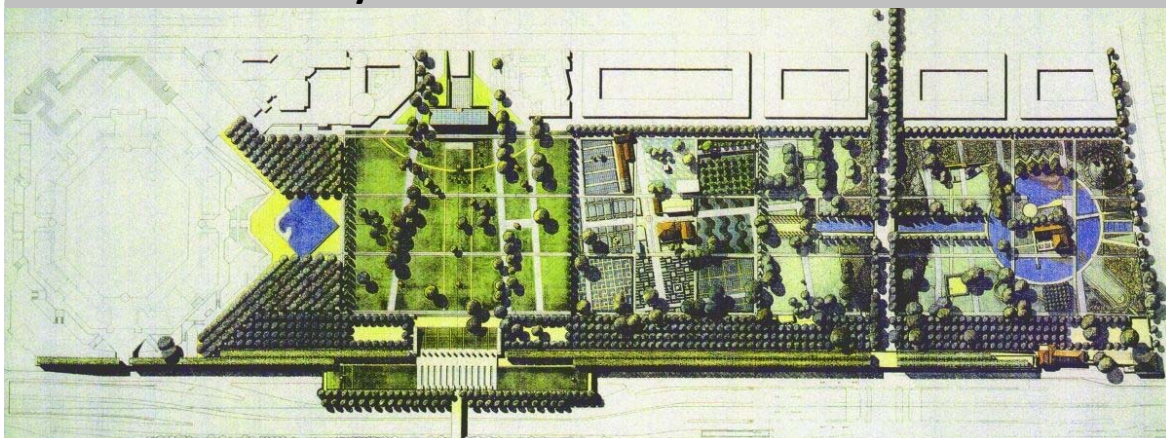

Obrázek nahoře 326: Situace parku Citroën.²¹¹

Obrázky dole 327 a 328: Klidné zákoutí parku a slunný volný parter parku Citroën.²¹²

²¹¹ ETAB. *Le parc Andre Citroen*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.etab.ac-caen.fr/lyceevalognes/site%20jardin/jardins%20particuliers/jardin%20citroen.html>](http://www.etab.ac-caen.fr/lyceevalognes/site%20jardin/jardins%20particuliers/jardin%20citroen.html)

²¹² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Obrázek 329: Situace parku de Bercy.²¹³

Parc de Bercy se nachází rovněž v Paříži. Tento park byl otevřený veřejnosti v roce 1995. Nachází se v místech areálu bývalých vinic a vinařského závodu na břehu Seiny. Po předchozím využití plochy zde zůstaly zachovány stoleté stromy, dlážděné pásy, užívané pro dopravu vína od řeky k vinařskému závodu a čtyři stavby: Pavilón Bercy, zahradnický a jezerní domek a oranžérie, které jsou dnes využívány jako dějiště různých výstav a osvětových akcí. Celková koncepce parku zahrnuje tři části, které jsou různě tematicky zaměřené. Nachází se zde například růžová zahrada, labyrint, zahrada vůní, zahrada filozofů. Třetina parku je pojednána jako rozlehlý palouk, který je otevřeným prostranstvím a stává se místem pro hry a odpočinek.

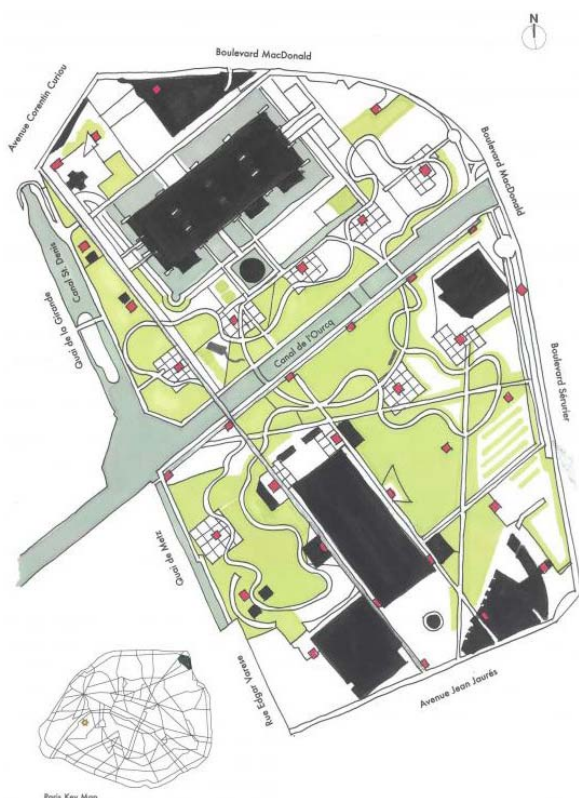

Obrázky 330-332: Interiéry parku de Bercy.²¹⁴

²¹³ SUN TRAP. *Bercy ...le parc*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://fponsolle.wordpress.com/2011/11/08/bercy-le-parc/>](http://fponsolle.wordpress.com/2011/11/08/bercy-le-parc/)

²¹⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Parc la Villette vznikl na konci 20. století v místě bývalých jatek, která se zde nacházela od roku 1867.²¹⁵ Jedná se o rozlehlý park, který je tematicky členěn. Byla zde vytvořena například zahrada hudby, zahrada zrcadel, italská zahrada, bambusová zahrada, zajímavé jsou obří dětské herní prvky, které současně vytváří umělecké artefakty parku. Najdeme zde například obří dětské jízdní kolo, které je opticky z poloviny zanořené do terénu.

Obrázek vlevo dole 333: Situace parku la Villette.²¹⁶

Obrázky 334-337: Interiéry parku la Villette.²¹⁷

²¹⁵ DAMEC, Jiří. *Komentovaná osnova exkurze do Francie*. Brno: MZLU, 2004

²¹⁶ THEDESIGNATEDSKETCHER. *Parc de la Villette*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette>](http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette)

²¹⁷ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Paříž*. Vlastní fotoarchiv, 2004

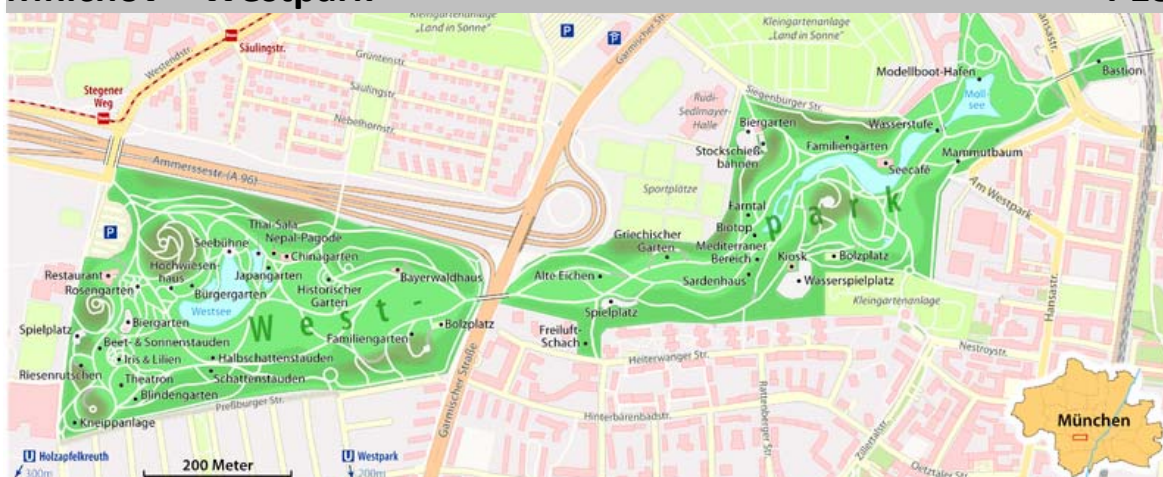
Nové parky mohou vznikat i u příležitosti sportovních Olympiád, kdy je často upraveno prostranství, které nemá vhodné využití a které posléze slouží jako veřejný park. Jako příklad lze uvést Olympiapark v Mnichově. Park byl vybudován v roce 1972 jako zázemí pro 20. letní olympijské hry, jejichž motto bylo *"Olympijské hry v přírodním prostředí, s krátkými vazbami; festival múz a sportu"*. Dodnes slouží park i jako místo pro uctívání kulturních, sociálních, náboženských událostí zvláště z důvodu incidentu, který se v době konání Olympijských her stal, kdy fanatičtí Palestinci napadli sportovce izraelského družstva. Jako memento slouží park i z dalších důvodů. Před válkou byla plocha původně využívána jako letiště, které však bylo následně kvůli výstavbě letiště v městské části Riem zrušeno. Po druhé světové válce zde byla skládka stavební suti ze zničeného města. Jelikož se v Mnichově konaly již druhé olympijské hry, chtěli pořadatelé napravit dojem z první olympiády, která bohužel sloužila k propagaci hrůzné válečné ideologie, a vytvořit něco mimořádného. Realizací byl pověřen Günter Behnisch, jehož projekt se stal symbolem transformačních procesů v Západním Německu v 60. letech 20. století.²¹⁸ Z kompozičního hlediska se jedná o prostranství parku, sportovního stadionu a dalších přilehlých hal, které propojuje netradiční zastřešení stanovými konstrukcemi ve stylu Otto Freie. Terén je zvlněný a předjímá tvarosloví architektury zastřešení. Kopce byly uměle vybudovány navršením ze stavební suti, která zde byla po skončení druhé světové války navezena. Původní Nymfemburský kanál byl prohlouben a rozšířen do podoby jezera.

Obrázky 338 a 339: Interiéry Olympiaparku.²¹⁹

²¹⁸ KRATOCHVÍL, Jan. *Olympijský komplex*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=138>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=138)

²¹⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mnichov*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Obrázek 340: Situace Westparku.²²⁰

Westpark byl založen v letech 1978-1983 u příležitosti mezinárodní zahradní výstavy IGA (International Garden Show).²²¹ Celková koncepce je založená na lineárním abstraktním tvarosloví s použitím netradičních rostlin. Na několika místech je park tematicky členěn asijskými zahradami - najdeme zde konkrétně čínskou část, japonskou, thajskou se sochou Buddhy a nepálskou pagodu. Čínská zahrada je zahradou vůní a krásy a symbolizuje čínskou filozofii, kde lidský život je podřízen přírodě a následuje čtyři roční období. Park provozně rozděluje na dvě části komunikace. Východní a západní část propojuje "zelený most" vedoucí nad komunikací a předěl symbolicky rámuje oblouková brána.

Obrázky 341 - 344: Interiéry Westparku.²²²

²²⁰ WIKIPEDIA. *Westpark (Munich)*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-ville>](http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-ville)

²²¹ GARDENVISIT. *Ostasien Ensemble, Westpark (Asian Ensemble)*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gardenvisit.com/garden/ostasien_ensemble_westpark>](http://www.gardenvisit.com/garden/ostasien_ensemble_westpark)

²²² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mnichov*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Cílem mezinárodní zahradní výstavy (IGA) v roce 1993 bylo propojení šesti parků ve městě Stuttgart, které se rozprostírají na celkové délce asi osmi kilometrů. Vytváří tak zelený prstenec ve tvaru písmene U. Zelený koridor parkově upravené veřejné městské zeleně obsahuje množství zábavních možností, které lákají obyvatele města k jejich návštěvě, hram a odpočinku.

Obrázek 345: Situace Das Güne U.²²³

Obrázky 346 a 347: Interiéry zeleného pásu Das Grüne U ve Stuttgartu.²²⁴

²²³ KESSEL. *Das Grüne U*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://kessel.tv/das-grune-u/>](http://kessel.tv/das-grune-u/)

²²⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Stuttgart*. Vlastní fotoarchiv, 2004

Rozlehlý park Volkspark Postdam byl vytvořený v roce 2001 u příležitosti národní zahradní výstavy - Bundesgartenschau (BUGA) na území bývalého vojenského prostoru. Park zahrnuje velké množství aktivit pro všechny věkové kategorie návštěvníků. Konají se zde různé sezónní kulturní akce, nachází se zde hřiště pro nejmenší i pro teenagery, odpočinková zákoutí, naučné stezky nabádající k přírodovědnému poznání. Zajímavé jsou trvalkové kreace, vytvořené proslulou trvalkovou školkou Karla Foerstra.²²⁵

Obrázky 348 - 351: Interiéry Volksparku.²²⁶

²²⁵ SCOOPWEB. *Buga (barangay) News*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.scoopweb.com/Buga_%28barangay%29>](http://www.scoopweb.com/Buga_%28barangay%29)

²²⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Berlín*. Vlastní fotoarchiv, 2004

V roce 2006 byla uspořádána mezinárodní krajinná výstava ve spolupráci sousedních měst Cheb - Marktredwitz. Stěžejním cílem konání výstavy byla revitalizace zpustlého území v okolí bývalé textilní továrny. Byl zde vytvořen výstavní park s řadou

Obrázek 352: Situace parku v Marktredwitz.²²⁷

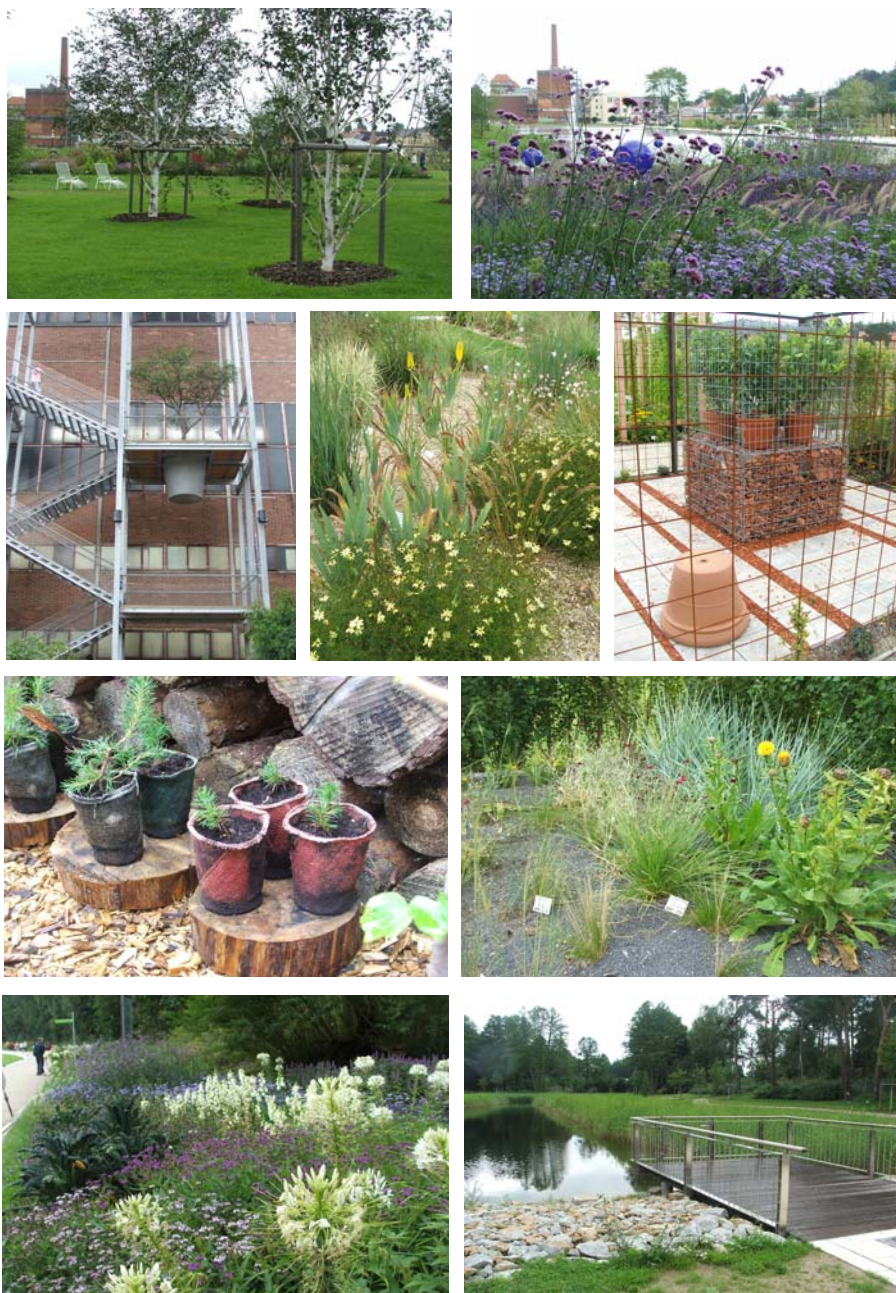
naučných a výchovných funkcí,

který respektuje přilehlý vodní tok a poskytuje rekreaci formou přírodního koupaliště. Mottem krajinné výstavy byla prezentace ekologických technologií (KČOV, využití solární a vodní energie, ekologické pěstování rostlin) a upozornění na existující ekologické problémy.²²⁸ Nový park zastává mnoho funkcí - *exhibiční* - jsou zde prezentovány jednotlivé státy s jejich charakteristickými rysy, dále funkci *tematickou* - rostliny jsou prezentovány pro různé styly použití. V interiéru továrny se nachází výstavní prostory. Další funkce je *naučná* - s výrazně převládajícími ekologickými tématy, kde si najdou své místo formou her i nejmenší. Naučná jsou například tiskátka ve tvaru zvířecích stop do písku, anebo si děti mohou zasadit vlastní sazeničku borovice. Starší si mohou vyzkoušet speciální interaktivní panely, které prokazují fyzikální přírodní jevy v praxi. *Rekreační* funkce se prolíná celým parkem. Najdeme zde na několika místech jen tak "odložená" mobilní lehátka, dřevěný vor přes vodní plochu na ruční pohon pomocí napnutého lana pro toho, kdo se chce převést na druhou stranu, anebo interaktivní vodní stříky po stranách nábřeží, které může návštěvník dle libosti směřovat. V samostatné části parku bylo vytvořeno přírodní koupaliště s kořenovou čistírnou, které má veškeré zázemí - skokanský můstek, plavecké dráhy přesně vymezené na jedné straně a na druhé mělčinu

²²⁷ MHARCHITEKTEN. *Dokumentation wettbewerb Marktredwitz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mharchitekten.de/dokumentation/dokumentation-wettbewerb-marktredwitz.htm>](http://www.mharchitekten.de/dokumentation/dokumentation-wettbewerb-marktredwitz.htm)

²²⁸ DELPHA PLUS. *Průzkum v oblasti bio-architektury*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://ebookbrowse.com/1283249407-cz-reserse-bioarchitektura-final-cz-pdf-d285972597>](http://ebookbrowse.com/1283249407-cz-reserse-bioarchitektura-final-cz-pdf-d285972597)

přecházející v písčnou pláž s lehátky. Městská zeleň se tu dále uplatňuje také svým barevným působením. Z hlediska kompozice je zvláště důležité využití barevného kontrastu ať už u dřevin, ale zvláště pak u květinových výsadeb s využitím „jarního efektu“ efemér, dále využitím letniček, dvouletek a také trvalkových výsadeb. Zajímavým prvkem parku je i zahrádkářská osada, kterou město vede jednu trasu, jako lidovou ukázkou rozkvetlých zahrádek místních obyvatel, kteří tak přispívají k ozelenění tohoto dříve zašlého koutu města.

Obrázky 353 - 361: Interiéry parku u bývalé textilní továrny v Marktrechwitz.²²⁹

²²⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Marktrechwitz. Vlastní fotoarchiv, 2006

Obrázky 362 a 363: Letecký pohled na původní stav a novou urbánní strukturu Riemu.²³⁰

Mnichov je městem s vyspělou společenskou úrovní podloženou příznivým ekonomickým zázemím. Na pozadí programového dokumentu Agendy 21 schváleného na mezinárodní konferenci OSN v Rio de Janeiru v roce 1992 byla v Mnichově reurbanizována městská část Riem v místě bývalého letiště. Byl zde kladen prioritní důraz na ekologické plánování, které vede k udržitelnému rozvoji měst. Plánování bylo rozděleno na šest konceptů – zeleň a volná prostranství, doprava, vodní hospodářství, energetika, očištění staré zátěže prostředí v důsledku původního využití území a nakládání s odpady.²³¹ Při procesu plánování zde bylo hlavní prioritou vytvoření „KOMPAKTNÍ MĚSTSKÉ ZELENĚ“. Důraz byl kladen zvláště na utváření volných prostranství - "open space". Ústřední myšlenkou koncepce plánování zde byla intenzivní integrace bydlení, práce a vybavenosti s přírodou a rekreací. Zeleň se tak prolíná se všemi ostatními složkami území.

Koncepce ekologického plánování jsou zde založeny zejména v duchu následujících zásad:

- Posouzení přírodních faktorů
- Hospodárné a efektivní využití stávajících zdrojů
- Smíšené použití, vícenásobné použití a flexibilita
- Kompaktní = prostorově úsporná hustota zastavění a vysoká kvalita života

²³⁰ MESSESTADT RIEM. *Planungsgeschichte*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/>](http://www.messestadt-riem.info/)

²³¹ LANDESHAUPTSTADT MÜNCHEN PLANUNGSREFERAT. *Messestadt Riem: Ökologische Bausteine Teil I Stadplanung*. [online] B. m. n.: 1995. [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/img/Oekologische_Bausteine_komplett.pdf>](http://www.messestadt-riem.info/img/Oekologische_Bausteine_komplett.pdf)

- Promyšlený systém provětrávání prostranství – zajištění přísunu čerstvého vzduchu
- Krátké dostupné vzdálenosti - zeleň a otevřená prostranství umístěna v blízkosti domova a hřišť
- Jednoduché finančně nenáročné úpravy, šetrné k životnímu prostředí
- Uživatelsky příjemné prostředí
- Úsporné hospodaření s odpadní vodou, vybudování rozsáhlého záchytného přírodního jezera na dešťovou vodu s kořenovou čistírnou
- Důsledné třídění odpadů, používání šetrných čisticích prostředků v domácnostech

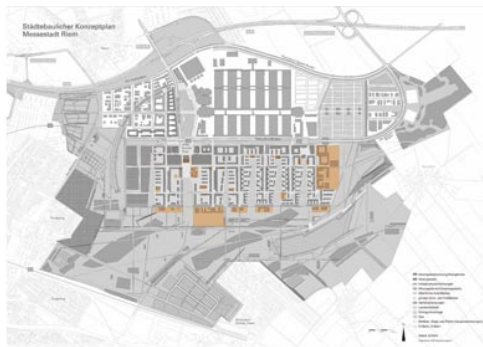
Koncepce počítala se záměrem, aby v procesu plánování byl dodržen takzvaný třetinový systém, který určuje komplexní rozdělení území v poměru : třetina ploch věnována bydlení : třetina obchodu a pracovním příležitostem : třetina ploch určena pro zeleň. Spolu s rozlehlým parkem nakonec zeleň tvoří 49% území. Jedná se zde o příklad „pozitivní suburbanizace“ jež nemá charakter zabírání zemědělských ploch v důsledku zástavby, ale pouze k vytvoření rozlehlého parku. Bylo zde přetvořeno celé území v městskou čtvrť s nově vytvořenou technickou infrastrukturou, bydlením, vybaveností, rekreací a rozlehlým výstavištěm, které poskytuje řadu nových pracovních příležitostí. Obytná zóna se prolíná s veřejnými prostranstvími, centrálním náměstím a s nákupní zónou. Celá městská část je vybudovaná na ekologických principech provozu s důrazem

na mezo a mikroklima, zejména na provětrávání sídelního a krajinného celku. Přísun čerstvého vzduchu koridorem směrem k centru městské části zajišťuje nový přilehlý park, který je dále s obytnou částí propojen několika „zelenými klíny“.

Obrázky 364: Celkový koncept Riemu.²³²

²³² MESSESTADT RIEM. *Planungskonzept*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:< http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html)

Obrázek 365: Riem - koncept veřejné infrastruktury - nákupní centrum a náměstí.²³³

Obrázky 366 - 369: Interiéry náměstí Platz der Menschenrechte a nákupního centra.²³⁴

Obrázek 370: Riem - koncept pracovních příležitostí.²³⁵

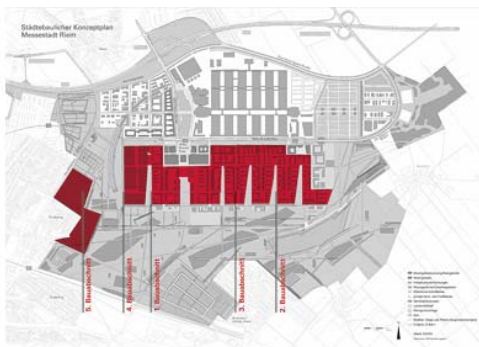
Obrázky 371 - 373: Interiéry reprezentativního předprostoru výstaviště.²³⁶

²³³ MESSESTADT RIEM. *Planungskonzept*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html)

²³⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

²³⁵ MESSESTADT RIEM. *Arbeit*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/arbeit/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/arbeit/index.html)

²³⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 374: Riem - koncept bydlení.²³⁷

Obrázky 375 - 381: Riem - obytná zóna se zelenými "klíny", které ji provětrávají a spojují s Riemparkem.²³⁸

²³⁷ MESSESTADT RIEM. *Wohnen*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:< http://www.messestadt-riem.info/wohnen/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/wohnen/index.html)

²³⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 382:
Riem - koncept parku.²³⁹

Obrázky 383 - 390: Riempark s rozlehlým přírodním koupalištěm a volnými travnatými plochami, členěnými boskety listnatých stromů.²⁴⁰

²³⁹ MESSESTADT RIEM. *Landschaftsplanerisches Gesamtkonzept* [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/freiraum/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/freiraum/index.html)

²⁴⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

U příležitosti konání národní zahradní výstavy (BUGA) byl vytvořen rozsáhlý krajinný park v místě bývalého uranového dolu s krajinnou úpravou zeleně. Vstup do parku uvádí monumentální dřevěná lávka, která se vlní poměrně vysoko nad údolím parku. Dále lze v parku nalézt řadu vyhlídek do volné krajiny, sportovních a dětských herních prvků, tematických zahrad a také různé naučně - vzdělávací aktivity - jako například bioklimatickou naučnou stezku, horolezecké úchyty umístěné na těžební věži, dětské hřiště s vyhlídkou do krajiny, botanickou zahradu a rozárium se sbírkou leknínů. Park koncepčně přechází do volné krajiny formou nekonečných řad alejí listnatých stromů.

Obrázky 391- 394: Ronnenburg Bugapark. ²⁴¹

²⁴¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

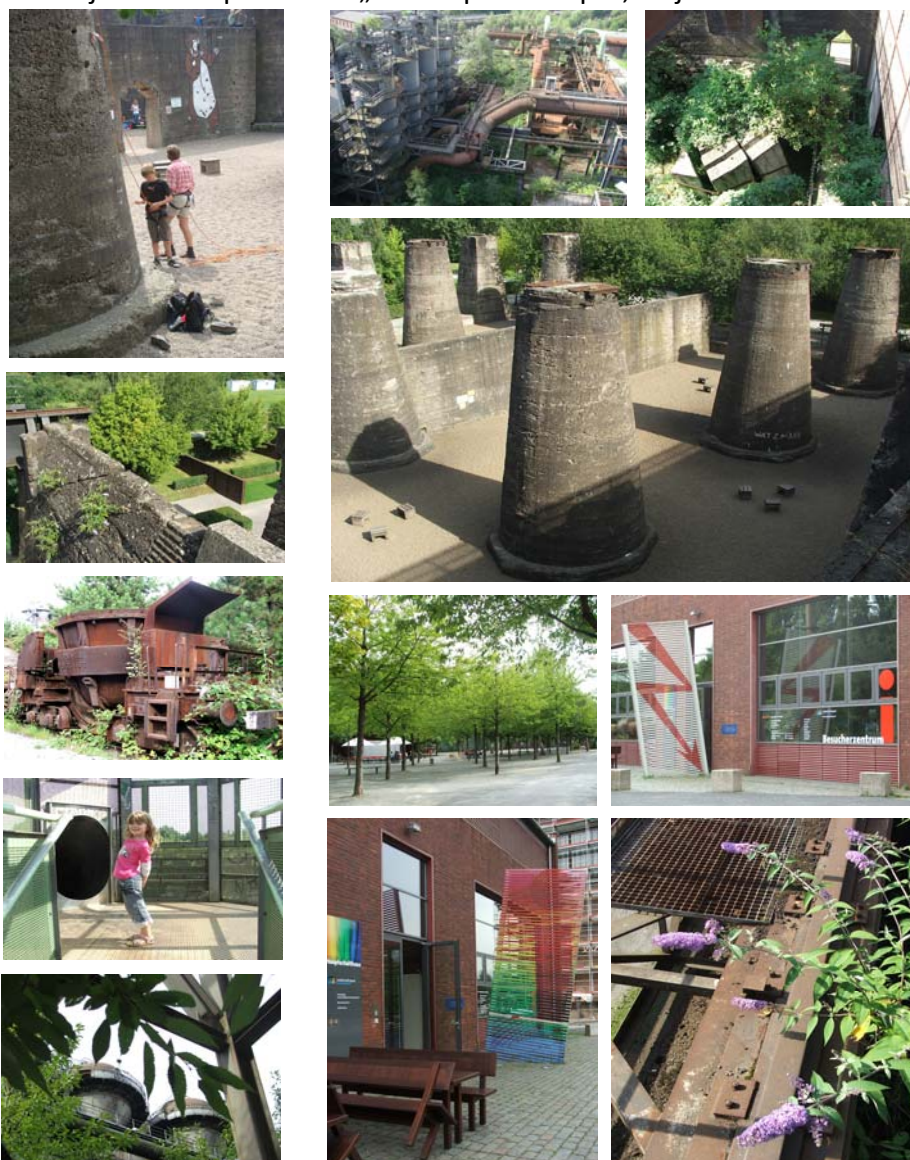
Landschaftspark ve městě Duisburg je městským parkem vybudovaným v rozlehlém komplexu opuštěné továrny Meiderich na zpracování železné rudy, která byla založena koncem 19. století. Jedná se o velmi neobvyklý příklad rekreační plochy, která vznikla v místě těžkého průmyslu v rámci konání mezinárodní výstavy IBA (International Building Exhibition). Technické artefakty poskytují zázemí různým aktivitám, které lze v parku provozovat. Lze zde nalézt řadu kaváren, kino, divadelní scénu, pořádá se tu množství různých kulturních a společenských akcí. Vedle těchto aktivit

Obrázky 395 - 397: Landschaftspark Duisburg Nord.²⁴²

má park i naučnou náplň – byla zde vytvořena naučná stezka, která vede útrobím „železného monstra“ továrny s množstvím vyhlídek na celý park. Tato naučná stezka názorně ukazuje na způsob výroby železa. Naučné tabule jsou také věnovány otázce sukcese, kde je názorně vysvětlena podstata ozelenění celého parku, které se nese v duchu nenáročných úprav, které jsou místy vystřídány intenzivními úpravami lokalizovanými v místech předpokládané vyšší kumulace návštěvníků v centrální poloze parku. Vedle společenské a naučné náplně zastává park také funkci sportovní. Na stávajících stěnách zásobníků na uhlí jsou dnes vytvořeny úchyty pro lezecké aktivity a v bývalém plynojemu je potápěčský bazén s tělocvičnou. Intenzivněji je také upraveno okolí dětských hřišť, kde lze nalézt řadu zajímavých dětských herních prvků. Z hlediska druhového složení provází návštěvníka takřka celým parkem listnatý keř komule - /*Buddleia*/, která zde ve velké míře zplanila a vyskytuje se i na zcela nepřístupných

²⁴² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Fotodatabáze projektu FRVŠ. Vlastní fotoarchiv, 2008

místech – v puklinách příkrých betonových stěn zásobníků na uhlí. Tento její četný výskyt připomíná svou strategií dobu šíření bezu černého. Hlavní idea návrhu parku tak spočívá v ekologickém přístupu. Rostliny, šířící se samovolně v tomto znečištěném území bez přítomnosti člověka, vzaly svou očištnou roli do svých spárů. Daly tak zelený předpoklad, který přispěl ke vzniku nového parku. Jelikož ekologická náprava opuštěného území bývalé továrny by byla velmi nákladná, bylo zde využito potenciálu samovolné sukcese a tento areál, který zcela samovolně zarostl zelení, byl přeměněn v park. Naskytla se tak jedinečná příležitost „vrátit“ přírodě zpět, co jí člověk svou činností vzal.²⁴³

Obrázky 398 - 409: Landschaftspark Duisburg Nord.²⁴⁴

²⁴³ ŠAMŠULOVA HRUBANOVÁ, Denisa. Zeleň veřejných prostranství z pohledu reurbanizace. In *Zahrada – Park – Krajina*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2/2010. s. 24-29. ISSN 1211-1678

²⁴⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Obrázek 410: Park Schloss Dyck.²⁴⁵

Park u zámku Schloss Dyck je příjezdovou komunikací členěn na dvě samostatné části - historický park a nový park. Část historického parku byla rovněž obnovena v moderním duchu, lze zde nalézt mnoho upravených zákoutí sledujících prezentaci prací studentů. Byl zde modernizován moderně pojatý renesanční parter, který je jednoduše členěný rastrem čtvercových záhonů oddělených cestičkami dlážděnými z kamenných desek.

Obrázky 411 - 416: Interiér parku Schloss Dyck.²⁴⁶

Za hranicemi historického parku dále vznikla zajímavě řešená rozsáhlá plocha v místě bývalého kukuřičného pole. Moderní zahrada leží uprostřed zemědělsky obdělávané

²⁴⁵ SCHLOSS DYCK LAUF. *Situation*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.schloss-dyck-lauf.de/>](http://www.schloss-dyck-lauf.de/)

²⁴⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

krajiny. Své návštěvníky si i tak najde. Kolemjdoucí vtáhne do svého rozlehlého labyrintu vytvořeného pouze z přes dva metry vysoké z okrasné trávy */Miscanthus giganteus/*, která svým habitem připomíná tvar rostliny kukuřice, avšak na rozdíl od jednoleté kukuřice, která by se musela každoročně obnovovat, je miskantus rostlinou vytrvalou. Rozlehlé výsadby miskantu, který se jemně vlní ve větru, dávají

Obrázek 417: Letecký pohled na moderní část parku Schloss Dyck.²⁴⁷

prostor pro různá tematická zákoutí, která rovněž prezentují moderní trendy zahradně architektonické tvorby. Návštěvník je tak doslova "donucen" projít celým parkem. Uprostřed jej čeká volné prostranství - "náměstí" s kompozicí kamenných kubatur seskupených v optickém klamu - jakoby tvořily nádoby vzrostlým stromům rostoucím v pozadí. Centrální plocha trávníku je současně pojednána jako relaxační plocha s nepravidelně rozmístěnými umně tvarovanými kamennými lehátky. Nová část parku reflektuje barokní pojetí krajiny a je zvýrazněním pohledových a krajinných os "husí nohy - *patte d'oie*" v paprskovém charakteru vycházejících z jednoho směru ústící na výchozí bod historické části zámku.

Obrázky 418 - 425:
Interiér nové části parku
Schloss Dyck.²⁴⁸

²⁴⁷ LENZEN, Stephan. *Parkanlage Dycker Feld aus der Luft*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na <http://www.baukunst-nrw.de/objekte/Parkanlagen-Schloss-Dyck--308.htm>

²⁴⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Park Grüne Bogen Paunsdorf – je největším projektem zabývajícím se rozvojem volných ploch v severovýchodní části Lipska, který přispívá k zatraktivnění tohoto území. Jedná se o rozsáhlý extenzivně řešený krajinářský park. Velkou atrakcí parku je například přítomnost živých zvířat - jsou zde chováni buvoli a divocí koně.

*Obrázky 426- 429: Interiér parku Grüne Bogen Paunsdorf.*²⁴⁹

²⁴⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Specifický způsob uplatnění zeleně nachází městský interiér v lázeňských městech, kde morfologie krajiny de facto prostupuje vlastním prostředím městského organismu. Charakteristickým znakem je významný podíl zeleně, která je často doprovodným jevem vodních toků a utváří celkový vjem daného města. Vodní toky a vodní prvky jsou nedílnou součástí lázeňských měst a jsou jedinečnými nositeli znaků lázeňství a rekreace spojenými s celkovou procedurou. Vedle léčebných procedur jsou lázně místem společenského a kulturního života návštěvníků a mají osobitý charakter. Každý lázeňský prostor by měl současně ctít daný krajinný ráz, architekturu a urbanistickou skladbu. Z geomorfologického hlediska jsou lázně, nacházející se podél vodního toku, zpravidla položeny v údolích. Často jsou obklopené výraznými svahovými polohami. Terénní konfigurace tak ovlivňuje vzdušné proudění a vznikají inverzní situace. Z mikro a mezoklimatického hlediska je proto nutné navrhovat zeleň takovým způsobem, aby nedocházelo k zabraňování provětrávání prostoru údolních poloh. Kompozicí zeleně lze také usměrňovat vzdušné proudění a s tím související vlhkost a teplotu ovzduší.²⁵⁰

Znázorněné fotografie představují komponovaný jarní aspekt v Karlových Varech. Navržené meandry jarních cibulovin evokují přirozené řečiště vodního toku a rovněž imitují funkci podrostu lužního lesa rostoucího podél vodního toku. Popínavé rostliny představují "vodu" padající volně z opěrné zídky. Současně spolu se stálezelenými dřevinami oživují šedivý městský interiér v předjarním období, kdy ještě nejsou narašeny opadavé listnaté dřeviny.

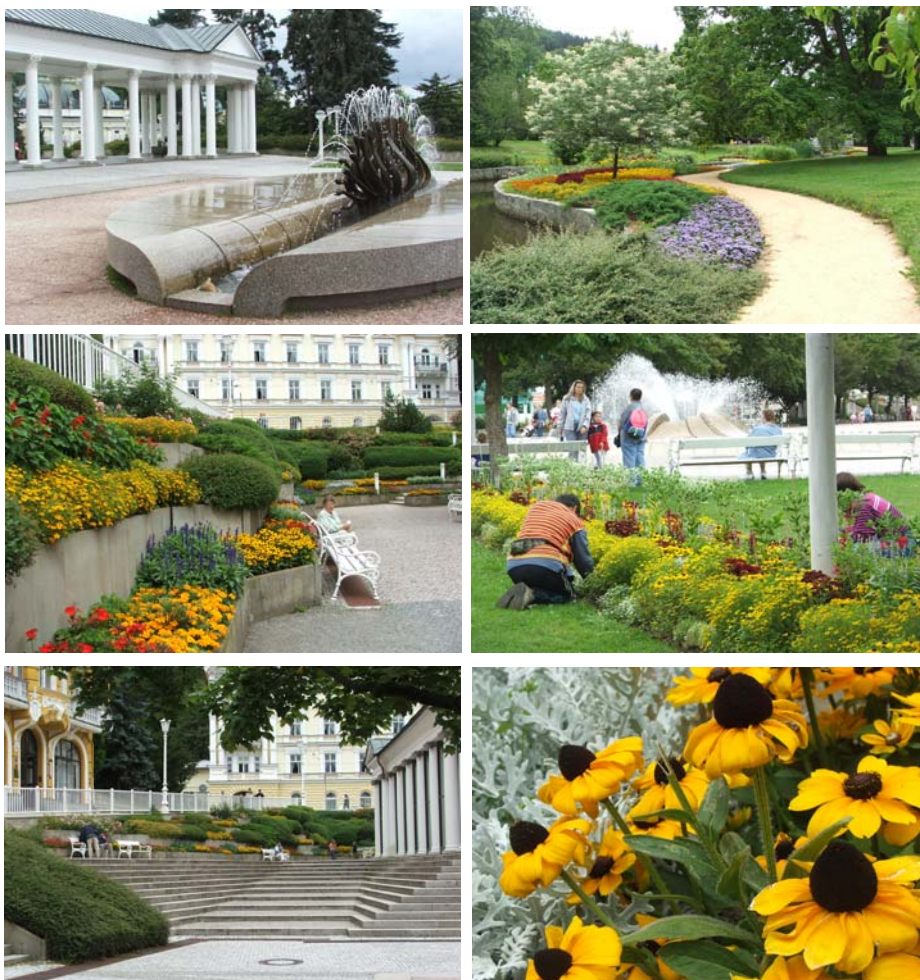
Obrázky 430- 432: *Komponovaný jarní aspekt v interiéru lázeňského města.*²⁵¹

²⁵⁰ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

²⁵¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Karlovy Vary*. Vlastní fotoarchiv, 2007

Mariánské lázně jsou příkladem vazby lázeňského místa na krajinné prostředí. Na konci 18. století vznikla nová urbanistická koncepce, na jejímž řešení se podílel i krajinářský architekt Josef Skalník. Seskupení objektů lázní bylo podřízeno stávající krajině, jejím prvkům, které Skalník dále velkoryse rozvíjel.²⁵²

Městský interiér tohoto lázeňského prostředí vyžaduje vysokou úroveň a četnost údržby. Vyznačuje se proto často výsadbami nákladných letniček, které spolu s vodními prvky působí osvěžujícím dojmem a významně se podílí na atmosféře místa. Svou barevností působí i na psychický vjem kolemjdoucích. Vodní střík stylizovaný do tvarosloví tyčinek květu leknínu poblíž kolonády evokuje rekreační lázeňskou atmosféru.

Obrázky 433- 438: Vnesení barevného kontrastu do městského interiéru Mariánských lázní uplatněním letničkových výsadeb.²⁵³

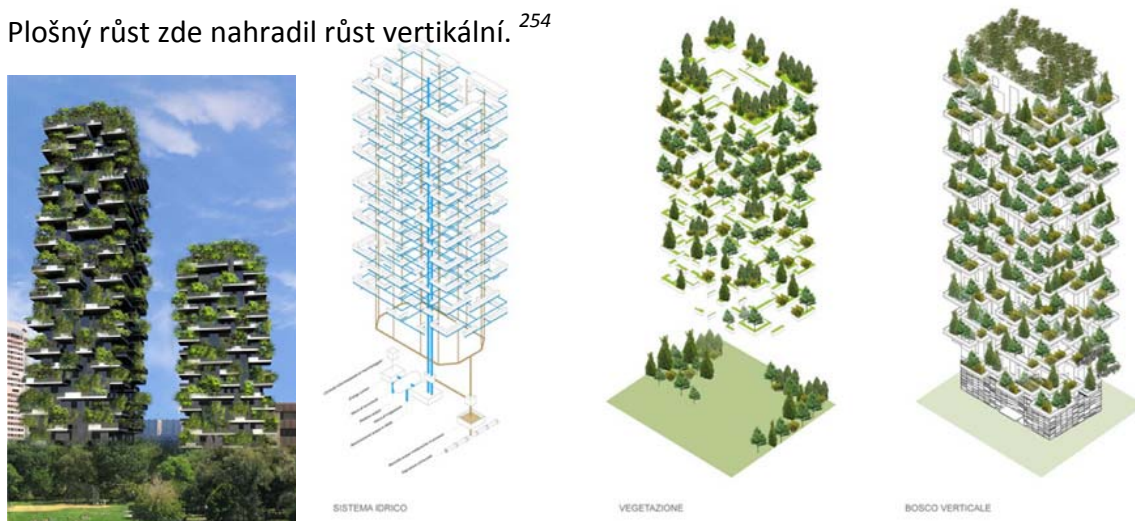
²⁵² OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

²⁵³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Mariánské lázně*. Vlastní fotoarchiv, 2006

5.2.4 VERTIKÁLNÍ PRVKY

Vertikální formace zaujímají v urbánním prostředí novou dimenzi. Jedná se nejčastěji o opatření vertikálních objektů zelení, která může mít formu popínavých rostlin, nebo půdopokryvných rostlin zasazených do kolmé stěny a nebo ve formě vyvýšených záhonů, které poskytují podmínky pro výsadbu rostlin v dílčích úrovních pater. V celkovém vjemu se jedná o zelená "pouzdra" budov, mostů a jiných konstrukcí, které člení prostor ve výškovém směru. Z mikroklimatického hlediska mají v městském organismu nezastupitelnou funkci a mohou být zelenými „**kabáty**“ s vlastním systémem života a odlišnými vlastnostmi uvnitř městského interiéru. Vyvýšené formace ve svém horizontálním uplatnění se rovněž uplatňují jako formy střešních zahrad. Pro přehlednost jsou značeny zkratkou V a číselným označením dle stanoveného řešeného pořadí.

Projekt Bosco verticale je inovativním projektem, který je založen na principu metropolitního ozelenění – tzv. *reforestace*, která vytváří podmínky pro integraci krajiny na platformě městské zástavby. Podklad svislým výsadbám tvoří rezidenční budovy o výšce 76 a 110 metrů. Jedna z dalších navržených staveb má představovat přírodní ekvivalent hektarového lesa přímo v centrální poloze Milána. Tento princip zalesňování - naturalizace přispívá k zahušťování velkých měst, který spojuje krajinu s městským životem. Hlavním záměrem tohoto projektu je obnova přírodní krajiny a podpora městské biodiverzity. Kumulace bydlení s výsadbou stromů zde vytváří velmi pozitivní aspekt. Architektonický návrh vznikl jako reakce na dodržení základních požadavků na limitní růst městských částí, které zamezují vytváření urban sprawlu v okrajových částech Milána. Plošný růst zde nahradil růst vertikální.²⁵⁴

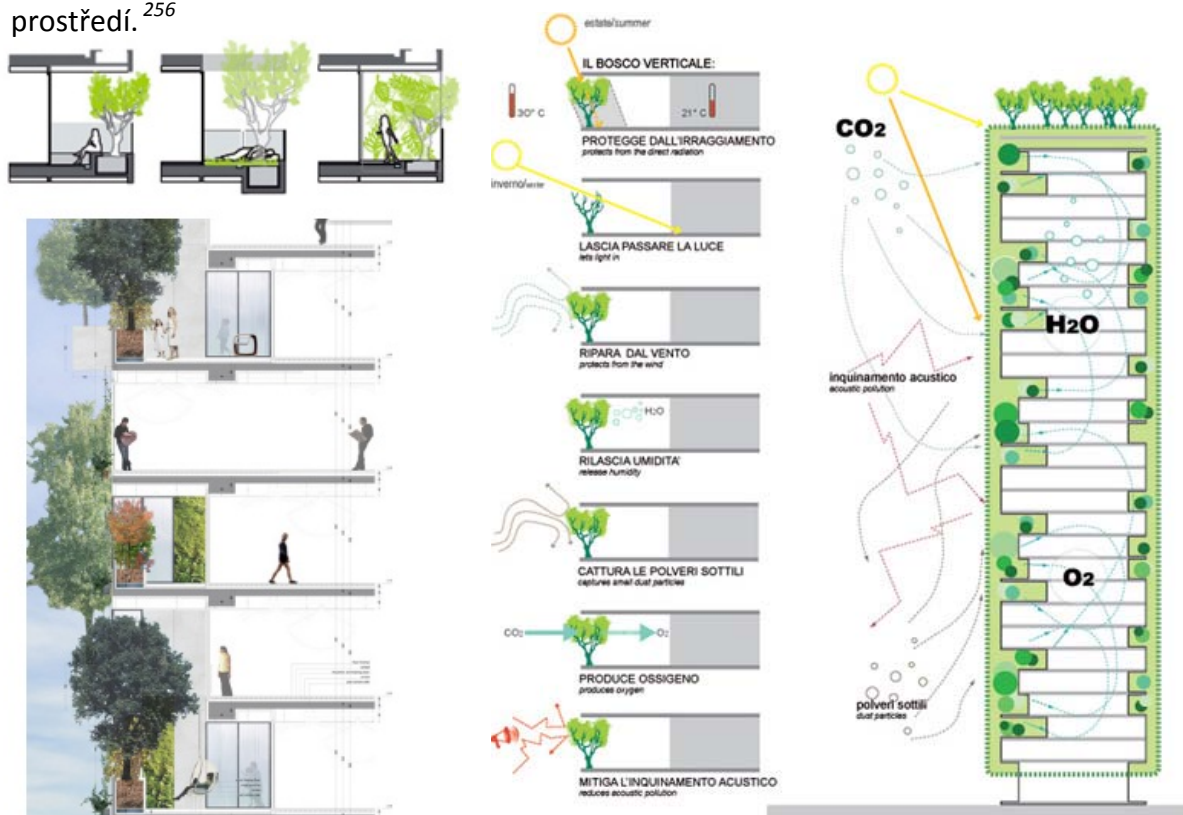
Obrázky 439 a 440: Vertikální les.²⁵⁵

V koncepčním detailu se jedná o ozeleněné terasy a balkony, které mají dimenzované záhony pro výsadbu stromů, které dosahují v dospělosti výšky tří až devíti metrů. Zeleň zde zastává funkci mikroklimatickou. V letním období bude poskytovat zastínění a ochlazování budovy a v zimním období bude působit naopak jako přirozená izolace. Tyto aspekty následně vylepšují hospodaření budov s energií. Dřeviny a jejich výsadbové

²⁵⁴ DOHNAL, Radomír. *Bosco verticale - Když stromy rostou rychle*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/8588-bosco-verticale-kdyz-stromy-rostou-rychle>](http://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/8588-bosco-verticale-kdyz-stromy-rostou-rychle)

²⁵⁵ INHABITAT. *Bosco Verticale in Milan will be the world's first vertical forest*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/>](http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/)

záhony navíc přispívají k zachycování dešťových srážek a ke snížení jejich odtoku. Budovy jsou navrženy jako energetický systém, který vykazuje schopnost produkce a rekuperace energie, recyklaci dešťové a odpadní vody a její užití při zálivce stromových mís. Díky zapracování systémů alternativní (větrné, sluneční) produkce energie se budova stává téměř energeticky nezávislou. Důležitou roli zastává také jako prvek ve struktuře městského prostředí, který absorbuje prachové částice, vytváří přirozenou hlukovou bariéru, přispívá k vytváření vzdušné vlhkosti, výrobě kyslíku a pohlcování oxidu uhličitého. Vertikální les tak vytváří v městském prostředí mikroklima podobné lesnímu prostředí.²⁵⁶

Obrázky 441 a 442: Vertikální les - řezopohled a schéma mikroklimatického působení.²⁵⁷

Myšlenka zelených kapes je často rovněž aplikována u obytných domů v podmínkách České republiky i v zahraničí, jejichž stavby utváří systém odskočených teras, které mají po svém obvodu stabilní záhony určené k výsadbě keřů a drobných dřevin. Zde se ale jedná o výsadby mnohem nižšího vzrůstu.

²⁵⁶ INHABITAT. *Bosco Verticale in Milan will be the world's first vertical forest*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/>](http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/)

²⁵⁷ tamtéž

Touha člověka vlastnit kousek zahrady stála za myšlenkou vytvořit vertikální ozelenění obytného domu instalací rostlin do samozavlažovacích květináčů početně rozmístěných po obvodových balkonech. Tyto rostliny jsou nejen estetické, ale působí jako filtr městského prostředí a napomáhají obyvatelům k úniku z ruchu velkoměsta. Tato myšlenka nabízí obyvatelům v rušné městské části iluzi, že žijí v bambusovém háji.²⁵⁸

Obrázky 443 a 446: Tower Flower - ozelenění fasády a detail samozavlažování.²⁵⁹

²⁵⁸ ŠMÍDEK, Petr. *Tower Flower*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351)

²⁵⁹ ARCHIWEB. *Tower Flower*. [online] 2007. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351)

Elsterpark je tvořen komplexem etážových budov bývalé textilní továrny vybudovaných v letech 1888-1906 u Heineho kanálu v Lipsku a patří mezi nejrozsáhlejší městskou průmyslovou památku v Německu. Budovy jsou postupně od roku 1992 konvertovány na loftové byty a kanceláře. Veřejné prostory jsou zde intenzivně upraveny a poskytují svým obyvatelům a návštěvníkům příjemné prostředí pro život. V otevřeném atriu se jako zajímavý artefakt uplatňují zavěšené květináče s výsadbou ovíjivých rostlin, které symbolizují interiér a vytváří tak zelený pokoj s „venkovními“ podmínkami uzavřeného atria, které vertikálně ozeleňují.

Obrázky 447 a 448: Elsterpark.²⁶⁰

²⁶⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

Terénní konfigurace návrší pro soukromé rezidenční bydlení Villa Park Strahov svou výjimečnou polohou vymezuje soukromý a veřejný prostor v lokalitě přimykající k zahradě Kinských. Striktně vymezený soukromý prostor s recepcí poskytuje obyvatelům rezidence kvalitativní požitky z parkové zeleně, která svou těsnou blízkostí vizuálně spojuje předsazené prosklené arkýře soukromého obytného celku a vytváří tak dojem, jakoby celý park byl jednou velkou zahradou jednotlivých bytů. Návrh vychází z atelieru A69, který se umístil ve vyzvané anonymní soutěži, kterou vypsal v roce 1999 soukromý investor.²⁶¹ Jedná se o komplex samostatných viladomů, které jsou funkčně propojeny podzemními garážemi, které jsou společné pro všechny domy.

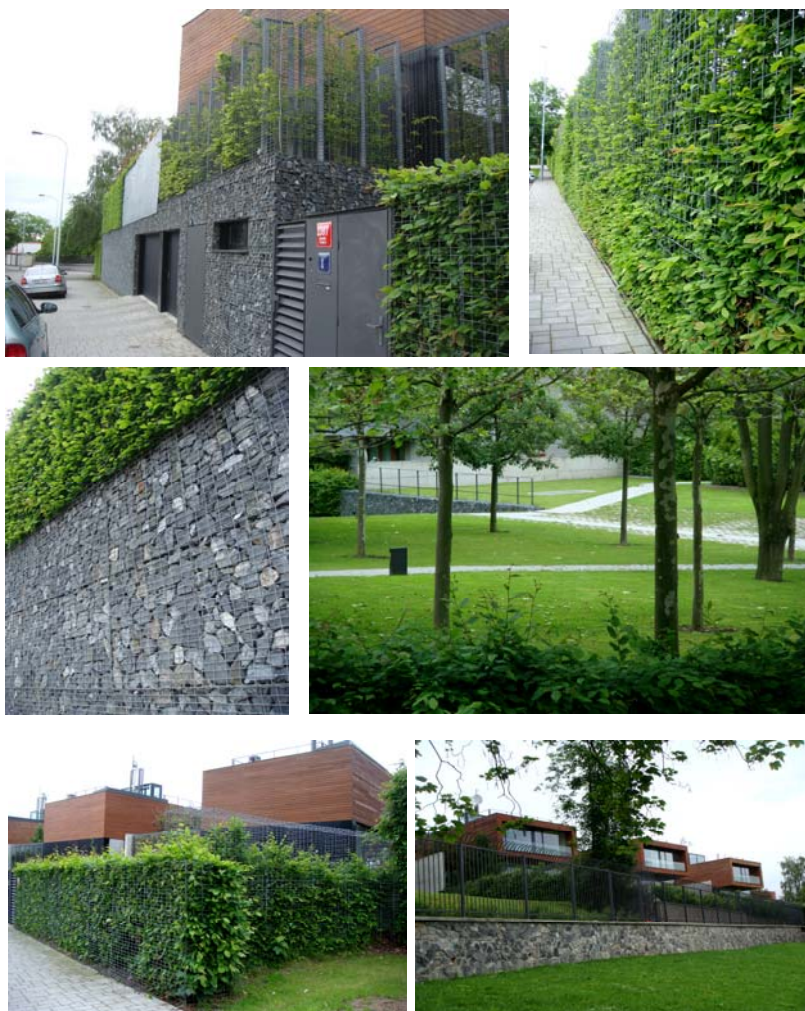

Obrázky 449 -452: Prvky v interiéru obytného souboru Villa Park Strahov v Praze.²⁶²

²⁶¹ GEBRIAN, Adam. *Villa Park Strahov: Zlom v kariéře atelieru A69*. [online] Lidové noviny 2012. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.lidovky.cz/villa-park-strahov-v-praze-d0d-/design.aspx?c=A120212_172322_In-bydleni_sk>](http://www.lidovky.cz/villa-park-strahov-v-praze-d0d-/design.aspx?c=A120212_172322_In-bydleni_sk)

²⁶² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2010

Netradiční je myšlenka vymezení soukromého a veřejného prostoru pomocí gabionových zdí, které jsou jednak vyplněny pohledovým lomovým kamenem, ale také jsou aplikovány jen čistě samostatně, jako průhledné "drátokoše". Třetí variantou jsou zelené stěny, kdy uvnitř drátěných kvádrů jsou vysazeny dřeviny určené k tvarování v tomto vymezeném prostoru a vytváří tak zelenou neprostupnou stěnu. Tyto zelené stěny jsou zvláště efektní, jsou-li vysazeny nad kamennými gabiony, které díky terénnímu výškovému rozdílu tvoří z uliční strany ve výšce 3 m zelenou korunu zídky. Centrální parkově upravená plocha uvnitř prostoru poskytuje klid a zázemí pro relaxaci. Byla zde navržena kolonáda z drátěné konstrukce, které jsou využité jako podpěra pro popínavé rostliny, které samovolně kopírují jejich kubický tvar.

Obrázky 453-458: Prvky v interiéru obytného souboru Villa Park Strahov v Praze.²⁶³

²⁶³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Praha*. Vlastní fotoarchiv, 2010

Tyto živé stěny, které byly inspirovány visutými zahradami v Babylonu, vznikly z potřeby umístit zahradu při absenci prostoru uvnitř městského prostředí. Vertikální ozelenění stěn utváří rostliny nízkého trsnatého vzrůstu s vyrovnanou texturou, které vytváří strukturované "tapetové" obrazy - zelené fasády. Jedná se o poměrně technologicky náročné výsadby z hlediska strmého sklonu stěny a zvolených druhů rostlin náročnějších na závlahu. Princip ozelenění těchto stěn²⁶⁴ je založen na vytvoření propojeného ekosystému mezi rostlinami a mikroby. I přes svůj neobvyklý až nepřírozený vzhled tyto prvky poutají pozornost a přispívají k mikroklimatickým pochodům daného objektu a jeho přilehlého okolí.

Obrázek 459 a 460: Most Max Juvénal ve městě Aix-en-Provence ve Francii²⁶⁵ a Trh Les Halles v Avignonu.²⁶⁶

Obrázek 461 a 462: Živá stěna muzea, CaixaForum, Madrid a trh v Avignonu.²⁶⁷

²⁶⁴ BLUESTEM NURSERY. *Living Walls or Vertical Gardens*. [online] 2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html >](http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html)

²⁶⁵ tamtéž

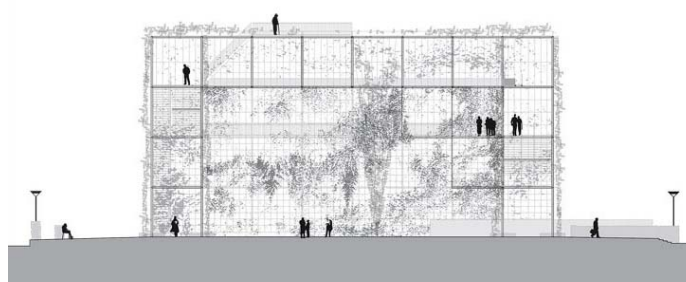
²⁶⁶ THECHICECOLOGIST. *Green Living Walls, Vertical Gardens, Urban Rainforests, oh my!*. [online] 2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.thechicecologist.com/2008/11/green-living-walls-vertical-gardens-urban-rainforests-oh-my/>](http://www.thechicecologist.com/2008/11/green-living-walls-vertical-gardens-urban-rainforests-oh-my/)

²⁶⁷ BLUESTEM NURSERY. *Living Walls or Vertical Gardens*. [online] 2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html >](http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html)

Netradiční park městské čtvrti Oerlikon byl vytvořen v areálu bývalé továrny na motory. V rámci revitalizace nevyužitého průmyslového areálu bylo využito stávajících ploch k vybudování nového obytného, administrativního a obchodního centra. Zvláštností parku je vnesení vertikality do celkové koncepce. Geometrický tvar budov vychází z průmyslového charakteru budov a vytváří rozměrný ze tří stran uzavřený „altán“, který nahrazuje v urbánní struktuře jeden blok domů. Ocelová konstrukce je opatřena lany, které slouží jako opora pro vysazené popínavé rostliny, které postupně celou stavbu pokryjí.²⁶⁸ Popínavé rostliny vytváří tak vysoké zelené sloupce připomínající stromy, které jsou vysazené v místech, kde by nebylo možné takto vzrůstné stromy kvůli absenci mocnosti výsadbového substrátu vysadit. Tyto rostliny jsou během roku proměnlivé svou barevností a texturou, které tak mění celkovou atmosféru a vzhled celého prostoru během roku.

Obrázek 463 - 467: Zelené stěny popnuté ovíjivým liánami.²⁶⁹

²⁶⁸ STACHOVÁ, Klára. *MFO Park*. [online] 2012. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=3229>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=3229)

²⁶⁹ tamtéž

Netradiční úprava obchodního a zábavního centra v Jihlavě uplatňuje princip ozelenění fasády ve vertikálním směru popínavými rostlinami a ve vyvýšeném horizontálním směru vytváří ozelenění extenzivní nenáročné prvky střešní zahrady, které se střídají se zpevněnými kortenovými pásy. Tato forma přispívá k retenci městské krajiny, ale rovněž k "nenápadnému" začlenění této stavby do různorodého prostředí města.

Obrázky 468-473: Vertikální ozelenění fasády a horizontální prvky střešní zahrady v Jihlavě.²⁷⁰

²⁷⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Jihlava*. Vlastní fotoarchiv, 2009

5.3 VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH PROSTRANSTVÍ

Zeleň ve veřejných prostranstvích městského interiéru nachází v současné době mnoho nových možností k uplatnění. Jednotlivé typy veřejných prostorů jsou výsledkem historického vývoje městských struktur a nových urbanistických záměrů, souvisejících s reurbanizací nebo s rozšiřováním městských částí.

Ze souhrnných průzkumů vyplývá u bodových prvků převážně kompoziční náplň, která naplňuje městský interiér především vlastnostmi estetickými. Ty zajišťují zejména prostorotvorné prvky, které udávají charakteristický rys veřejnému prostranství. Působí v detailu a napomáhají tak ke specifickému zapamatování si daného místa a naplňují ho jedinečností. Solitérní prvky zeleně zastávají rovněž důležitou mikroklimatickou funkci, poskytující zvláště zastínění.

Liniové prvky se nejčastěji podílí na prostupnosti území. Mají stěžejní vliv na umožnění průchodu obyvatel městskou strukturou a také zajišťují migraci rostlin a živočichů. Vyskytují se v uplatnění od liniových prvků až po plošné pásy, které často utváří liniové parky a promenády. Podílí se na spojitosti městského systému zeleně, která se stává ve větší míře dostupná v kratších vzdálenostech. Tyto formy rovněž mají významný vliv na městské mikroklimatické a mezoklimatické podmínky. Umožňují provětrávání a přísun čerstvého vzduchu formou zelených klínů do ostatních složek městského území.

Plošné prvky vytváří zcela odlišné mikroklima a poskytují útočiště uživatelům k rekreaci, která nabízí různé formy uplatnění. Sportovně laděné parky využívají cestní síť k různým aktivitám a promenádám. Často jsou parky využívány i k výchovné aktivitě nenápadnou formou s využitím například fyzikálních jevů v praxi. Herní mobiliář je určen nejen pro děti, ale vybízí k aktivnímu posilování i dospělí. Zvláště přínosné jsou tyto prvky například pro seniory, kteří zde naleznou i možnost sociálních kontaktů a navazování přátelství. K relaxaci jsou v parcích utvářeny dílčí formy, které vytváří samostatné zahrady s rozličnou náplní, která vyzdvihuje unikátní vlastnosti určité skupiny prvků - vznikají zahrady dle barev, dle smyslů - zahrady hudby, zahrady zrcadel, orientální zahrady, zahrady pro nevidomé s použitím rostlin s nápadnou texturou či strukturou, které jsou dány vlastnostmi konkrétních rostlin, které jsou zajímavé zvláště z hlediska hmatových vjemů.

Vertikální prvky vnášejí do struktury městského interiéru třetí rozměr a mají zásadní vliv na intenzifikaci a polyfunkčnost prostředí a pozitivně ovlivňují mikroklimatické a estetické faktory daných objektů, které se vyznačují proměnlivostí. Často je tento třetí rozměr uplatněn také horizontální formou střešních zahrad, jež tvoří vyvýšené plochy zeleně, které přispívají k intenzifikaci urbánní struktury.

TABULKOVÁ ČÁST - METODIKA HODNOCENÍ :

V následující tabulkové části jsou zhodnoceny analyzovaná prostranství z pohledu jejich **funkčního, provozního a prostorotvorného hlediska**. Z těchto aspektů vyplynuly následující kategorie, které člení řešená prostranství na *historicky obnovená*, u kterých byl jejich původní stav zachován a často je jejich obnova řízena přísným dohledem památkové péče. Další kategorií jsou plochy *modernizované*. Zde se jedná o úpravu historicky utvořené plochy zeleně, jejíž podstatná obnova se více či méně odlišuje od původního stavu a řešené území tak reaguje na moderní rozvoj společnosti. Třetí kategorie - *přeměněná prostranství* zahrnuje veřejné prostory, jejichž funkce, provoz a nebo prostor byly zcela změněny. Čtvrtá kategorie - *kumulovaná prostranství* dále selektuje plochy, jejichž parametry získaly zcela novou dimenzi a daly vzniknout více funkcím, provozům a nebo prostorům na jednom místě. Poslední kategorie - *dočasná prostranství* si všímá ploch, které byly utvořeny jako provizorní a poskytují uživatelům prozatímní funkce.

V druhé části metodika zkoumání nahlíží na plochy také z hlediska vlastností zeleně, které se v řešených plochách vyskytují. Ze **zdravotních parametrů** si vyhodnocení tabulkové části všímá, jaký účinek zastupuje zeleň z hlediska *bioklimatického, psychologického a hygienického* a toto zastoupení je hodnoceno procentickým vyjádřením, kdy 100% poukazuje na plochu, která dané hledisko pozitivně zcela naplňuje. Z **prostorotvorných parametrů** nahlíží tabulka na řešené plochy z hlediska jejich celkové koncepce a estetického vjemu. Selektuje plochy na *komponované dle kompozičních pravidel* a na *plochy komponované na bázi přírodních a nebo přirozených zákonitostí*. Třetí **taxonomické parametry** hodnotí plochy z hlediska náročnosti a nákladnosti údržby, které jsou zvláště dány vlastnostmi použitého rostlinného materiálu dosazeného do konkrétních specifických vlastností stanovišť. Poukazuje tak na plochy *nákladné - kultivované* a na plochy *ekonomicky výhodné - přírodní*.

BODY								B
O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	
B 1	Graz – Schossbergplatz	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ, NÁSTUPNÍ PROSTRANSTVÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	UTVÁŘÍ GEOMORFOLOGIE KRAJINY, POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ UPLATNĚNÍ	PŘÍRODNÍ PŘIROZENÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 2	Graz – Karmeliterplatz	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ, SPOJUJÍCÍ PROSTRANSTVÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	ZASTÍNĚNÍ	RASTROVÉ UPLATNĚNÍ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 3	Prostějov – Smetanovy sady	PARKOVĚ UPRAVENÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ - VYMEZENÉ HRADBAMI A NÍZKÝM PLŮTKEM,	PSYCHOLOGICKÉ, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OBNOVA PŮVODNÍ HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 4	Prostějov – Vojáčkovo náměstí	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ, PARKOVĚ UPRAVENÉ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ - VYMEZENÉ NÍZKÝM PLŮTKEM,	PSYCHOLOGICKÉ, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OBNOVA PŮVODNÍ HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 5	Prostějov – náměstí T. G. Masaryka	CENTRÁLNÍ NÁMĚSTÍ, SPOJUJÍCÍ PROSTRANSTVÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	ZASTÍNĚNÍ, RETENCE SRÁŽEK, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 6	Prostějov – náměstí Spojenců	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 7	Brno – Slovanské náměstí	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 8	Brno – náměstí Svobody	CENTRÁLNÍ NÁMĚSTÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	ZASTÍNĚNÍ	SOLITÉRNÍ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
B 9	Brno – Moravské náměstí	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ PARKOVĚ UPRAVENÉ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	ZASTÍNĚNÍ	SOLITÉRNÍ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
B 10	Litomyšl – autobusové nádraží	DOPROVODNÉ PROSTRANSTVÍ, PARKOVĚ UPRAVENÉ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	ZVÝŠENÍ RETENCE, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	PLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ DOČASNÉ	
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	PŘEMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE				
B 11	Brno – smyčka Pisárky	DOPROVODNÉ PROSTRANSTVÍ, PARKOVĚ UPRAVENÉ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	RETENCE SRÁŽEK, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	

O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ
B 12 zásah	Lázně Bohdaneč – Masarykovo náměstí	CENTRÁLNÍ NÁMĚSTÍ, DOPROVODNÉ PROSTRANSTVÍ, PARKOVĚ UPRAVENÉ KUMULACE FUNKCÍ	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ ZMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	RETENCE SRÁŽEK, VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
B 13 zásah	Pardubice – okolí AFI paláce	PĚŠÍ ZÓNA, DOPROVODNÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ	KULTIVOVANÉ
B 14 zásah	Brno – okolí polikliniky MČ Starý Lískovec	PĚŠÍ ZÓNA, DOPROVODNÉ PROSTRANSTVÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ, RASTROVÉ	KULTIVOVANÉ
B 15 zásah	Brno – předprostor radnice MČ Komín	REPREZENTATIVNÍ NÁSTUPNÍ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	SOLITÉRNÍ	KULTIVOVANÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
B 16 zásah	Drážďany – Stadtmuseum- Landhaus	REPREZENTATIVNÍ NÁSTUPNÍ PROSTRANSTVÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ ZMĚNA PROVOZU	POLOUZAVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
B 17 zásah	Drážďany – Sasský Zemský sněm	REPREZENTATIVNÍ NÁSTUPNÍ PROSTRANSTVÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	RASTROVÉ	KULTIVOVANÉ
B 18 zásah	Drážďany – Postplatz	LOKÁLNÍ NÁMĚSTÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	VNITŘNÍ MIKRO- KLIMATICKÉ	RASTROVÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
B 19 zásah	Brno – předprostor Janáčkova divadla	REPREZENTATIVNÍ NÁSTUPNÍ PROSTRANSTVÍ KUMULACE FUNKCÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ KUMULACE PROVOZU	POLOOTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	ve výstavbě	ve výstavbě	ve výstavbě

Tabulka 1: Vyhodnocení bodových prvků zeleně městského interiéru.

LINIE							
O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ
L 1	Slavkov u Brna – historické aleje a park	ULICE, PARK	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	RETENČNÍ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ	KULTIVOVANÉ
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OBNOVA PŮVODNÍ HISTORICKÉ KONCEPCE			
L 2	Planá u Mariánských lázní – uliční zeleň	ULICE	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	RETENČNÍ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ DOČASNÉ
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	PROSTOR ZŮSTÁVÁ			
L 3	Mikulov – uliční zeleň	ULICE	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	RETENČNÍ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ DOČASNÉ
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	PROSTOR ZŮSTÁVÁ			
L 4	Funchal – uliční interiéry	ULICE	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE KONCEPCE			
L 5	Madrid – Madrid Rio	VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	PŘEMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE			
L 6	Madrid – Salón de Pinos	PROMENÁDA	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	KUMULACE PROVOZU	KUMULACE KONCEPCE			
L 7	Madrid – La avenida de Portugal	PROMENÁDA	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ DOPROVODNÉ, ESTETICKÉ	KULTIVOVANÉ A PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	KUMULACE PROVOZU	KUMULACE KONCEPCE			
L 8	Mnichov – Petuelpark	LINIOVÝ PARK	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	KUMULACE PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ KUMULACE KONCEPCE			
L 9	Praha – Centrální park	LINIOVÝ PARK	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	KUMULACE PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ KUMULACE KONCEPCE			
L 10	New York – High Line	PROMENÁDA	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ CELOPLOŠNÉ, ESTETICKÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	PŘEMĚNA PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA KONCEPCE			
L 11	Paříž – La Défense	PROMENÁDA	PĚŠÍ A DOPRAVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ	SOLITÉRNÍ	KULTIVOVANÉ
zásah		KUMULACE FUNKCÍ	KUMULACE PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ KUMULACE KONCEPCE			
L 12	Paříž – Promenade de Plantée	PROMENÁDA	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	SOLITÉRNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	PŘEMĚNA PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA KONCEPCE			
L 13	Berlín – Naturpark Schöneberger Südgelände	LINIOVÝ NAUČNÝ PARK	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ,	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	PŘEMĚNA PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA KONCEPCE			

O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ
L 14 zásah	Lipsko – Stadtteilpark Plagwitz	LINIOVÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ, PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
L 15 zásah	Lipsko – nábřeží Labe	NÁBŘEŽÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	RASTROVÉ	KULTIVOVANÉ
L 16 zásah	Graz – nábřeží Mur	NÁBŘEŽÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
L 17 zásah	Mnichov – Nymphenburg- Biedersteiner Kanal	NÁBŘEŽÍ PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
L 18 zásah	Mnichov – Emscher- promenade	NÁBŘEŽÍ PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ	KULTIVOVANÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
L 19 zásah	Litomyšl – nábřeží Loučné	NÁBŘEŽÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	LINIOVÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ

Tabulka 2: Vyhodnocení liniových prvků zeleně městského interiéru.

PLOCHY								P
O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	
P 1	Litomyšl – Kláštevní zahrady	PARKOVĚ UPRAVENÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP ČASOVĚ OMEZENÝ	POLOSOUKROMÉ OPLOCENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	ZMĚNA PROVOZU	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
P 2	Mikulov – Zámecká zahrada - rozárium	PARKOVĚ UPRAVENÁ NAUČNÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP ČASOVĚ OMEZENÝ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	ZMĚNA PROVOZU	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
P 3	Valtice – Přírodní Bylinková zahrada	PARKOVĚ UPRAVENÁ NAUČNÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP ČASOVĚ OMEZENÝ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	ZMĚNA PROVOZU	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
P 4	Prostějov – Ekozahrada	PARKOVĚ UPRAVENÁ NAUČNÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	ZMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE				
P 5	Graz – Burggarten	PARKOVĚ UPRAVENÁ PLOCHA	PĚŠÍ PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	ZMĚNA PROVOZU	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
P 6	Praha – Zahrada Kinských	PARK	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ VYMEZENÉ OPLOCENÍM A OHRADNÍMI ZDMI	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OBNOVA PŮVODNÍ HISTORICKÉ KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
P 7	Brno – Park Lužánky	PARK	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	ZMĚNA PROVOZU	MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
P 8	Frýdek místek – Park Pod zámkem	PARK	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
zásah		FUNKCE ZŮSTÁVÁ	MODERNIZACE PROVOZU	PROSTUPNOST ÚZEMÍ MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE				
P 9	Praha – Park pod VVN	PARK	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	ZMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE				
P 10	Nový Jičín – Zahrady Gymnázia	PARK	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	PŘEMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	
P 11	Praha 6 – vnitroblok Sportoviště Peštukova	PARKOVĚ UPRAVENÝ OBYTNÝ VNITROBLOK	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLIGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
zásah		PŘEMĚNA FUNKCE	PŘEMĚNA PROVOZU	PŘEMĚNA KONCEPCE			PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	

O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ
P 12 zásah	Lipsko – Stadtteilpark Rabet Neustadt- Neuschönefeld	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 13 zásah	Paříž – Parc Buttes Chaumont	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 14 zásah	Paříž – Parc Citroën	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 15 zásah	Paříž – Parc de Bercy	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 16 zásah	Paříž – Parc la Villette	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 17 zásah	Mnichov – Olympiapark	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 18 zásah	Mnichov – Westpark	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 19 zásah	Stuttgart – Das Grüne U	PARK FUNKCE ZŮSTÁVÁ PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 20 zásah	Berlín – Volkspark Postdam	NAUČNÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 21 zásah	Marktrechwitz – Park u textilní továrny	NAUČNÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 22 zásah	Mnichov – Riem	MĚSTSKÁ ČÁST - OBYTNÁ ZÓNA - VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ - PARK - OBCHODNÍ ZÓNA PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 23 zásah	Ronnenburg – Bugapark	NAUČNÝ KRAJINNÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ

O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ
P 24 zásah	Duisburg – Landschaftspark Duisburg Nord	NAUČNÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 25 zásah	Jüchen – Schloss Dyck	KRAJINNÝ A HISTORICKÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE HISTORICKÉ KONCEPCE PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 26 zásah	Lipsko – Park Grüne Bogen Paunsdorf	KRAJINNÝ PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PĚŠÍ, SPORTOVNÍ PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA PROVOZU	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	CELOPLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ
P 27 zásah	Karlovy Vary	VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ LÁZNÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ, PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ
P 28 zásah	Mariánské lázně	VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ LÁZNÍ FUNKCE ZŮSTÁVÁ	PĚŠÍ, PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	OTEVŘENÉ PROSTRANSTVÍ MODERNIZACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ

Tabulka 3: Vyhodnocení plošných prvků zeleně městského interiéru.

VERTIKÁLY								V
O Z N A Č E N Í	NÁZEV	FUNKCE	PROVOZ	PROSTOR	PŘEVAŽUJÍCÍ ZDRAVOTNÍ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ PROSTOROTVORNÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	PŘEVAŽUJÍCÍ TAXONOMICKÉ VLASTNOSTI ZELENĚ	
V 1	Milano – Bosco verticale	OBYTNÝ VNITROBLOK KUMULACE FUNKCÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	SOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	SOLITÉRNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
V 2 zásah	Paříž – Tower Flower	OBYTNÝ VNITROBLOK KUMULACE FUNKCÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	SOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	LINIOVÉ	KULTIVOVANÉ	
V 3 zásah	Lipsko – Elsterpark	NÁBŘEŽÍ PŘEMĚNA FUNKCE	PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ PŘEMĚNA PROVOZU	POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ PROSTUPNOST ÚZEMÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	VERTIKÁLNÍ, LINIOVÉ	KULTIVOVANÉ	
V 4 zásah	Praha – Villa Park Strahov	PARKOVĚ UPRAVENÝ OBYTNÝ VNITROBLOK KUMULACE FUNKCÍ	PĚŠÍ PŘÍSTUP OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ KUMULACE PROVOZU	SOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ, PSYCHOLOGICKÉ	VERTIKÁLNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
V 5 zásah	Živé stěny a vertikální zahrady	VEŘEJNÁ A OBYTNÁ PROSTRANSTVÍ KUMULACE FUNKCÍ	PŘÍSTUP NEOMEZENÝ, NEBO OMEZENÝ URČITÉ SKUPINĚ LIDÍ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	VEŘEJNÉ, POLOSOUKROMÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	VERTIKÁLNÍ, CELOPLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
V 6 zásah	Zürich – MFO Park	PARK PŘEMĚNA FUNKCE	PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PŘEMĚNA PROVOZU	VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ PŘEMĚNA KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	VERTIKÁLNÍ, PLOŠNÉ	KULTIVOVANÉ	
V7 zásah	Jihlava – City Park	PĚŠÍ A NÁKUPNÍ ZÓNA KUMULACE FUNKCÍ	PŘÍSTUP NEOMEZENÝ PROVOZ ZŮSTÁVÁ	VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ KUMULACE KONCEPCE	MIKRO- KLIMATICKÉ	VERTIKÁLNÍ, PLOŠNÉ	PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PŘIROZENÉ	

Tabulka 4: Vyhodnocení vertikálních prvků zeleně městského interiéru.

VÝTAH Z TABULKOVÉ ČÁSTI

:

FUNKCE - PROVOZ - PROSTOR :

OBNOVENÁ PROSTRANSTVÍ B3, B4, L1, P6

MODERNIZOVANÁ PROSTRANSTVÍ B1, B2, B5, B6, B7, B8, B9, B11, B12, B14, B16, L4, L15, L16, L19, P1, P2, P3, P5, P7, P8, P19, P25, P27, P28

PŘEMĚNĚNÁ PROSTRANSTVÍ B10, B12, B13, B15, B17, B18, L5, L10, L12, L13, L14, L17, L18, L19, P1, P2, P3, P4, P5, P7, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, P19, P20, P21, P22, P23, P24, P25, P26, V3, V6

KUMULOVANÁ PROSTRANSTVÍ B10, B12, B19, L5, L6, L7, L8, L9, L11, V1, V2, V4, V5, V7

DOČASNÁ PROSTRANSTVÍ B10, L2, L3

VLASTNOSTI VEGETAČNÍCH PRVKŮ :

Zdravotní – bioklimatické, psychologické a hygienické (účinnost zeleně 0-100%)

B1 (50%), B2 (20%), B3 (100%), B4 (90%), B5 (50%), B6 (100%), B7 (90%), B8 (15%), B9 (80%), B10 (80%), B11 (85%), B12 (80%), B13 (75%), B14 (70%), B15 (75%), B16 (65%), B17 (65%), B18 (30%), B19 (20%)

L1 (90%), L2 (20%), L3 (30%), L4 (75%), L5 (75%), L6 (75%), L7 (75%), L8 (95%), L9 (100%), L10 (70%), L11 (30%), L12 (100%), L13 (100%), L14 (85%), L15 (60%), L16 (85%), L17 (85%), L18 (90%), L19 (100%)

P1 (100%), P2 (90%), P3 (90%), P4 (90%), P5 (100%), P6 (100%), P7 (100%), P8 (100%), P9 (75%), P10 (85%), P11 (90%), P12 (85%), P13 (100%), P14 (95%), P15 (100%), P16 (100%), P17 (90%), P18 (90%), P19 (90%), P20 (85%), P21 (90%), P22 (90%), P23 (90%), P24 (90%), P25 (85%), P26 (85%), P27 (85%), P28 (85%)

V1 (90%), V2 (75%), V3 (60%), V4 (75%), V5 (100%), V6 (85%), V7 (65%)

Prostorotvorné – vlastnosti kompoziční a estetické

KOMPOZOVANÉ DLE KOMPOZIČNÍCH PRAVIDEL B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B11 (část), B12, B13, B14, B15, B17, L1, L7, L11, L12, L15, L18 (část), P1, P5 (část), P6 (část), P7 (část), P9, P10 (část), P11 (část), P14, P15, P16, P18, P19, P27, P28, V1, V2, V3, V4, V5, V6

KOMPOZOVANÉ NA BÁZI PŘÍRODNÍCH PŘÍROZENÝCH ZÁKONITOSTÍ B1, B9 (část), B10, B11 (část), B15, B16, B18, L2, L3, L4, L5, L6, L7, L8, L9, L10, L13, L14, L16, L17, L18, L19, P2, P3, P4, P5 (část), P6 (část), P7 (část), P8, P10 (část), P11 (část), P12, P13, P17, P20, P21, P22, P23, P24, P25, P26, V7

Taxonomické - taxativní vlastnosti rostlinného materiálu a jeho použití

NÁKLADNÉ - KULTIVOVANÉ B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B11 (část), B12, B13, B14, B15, B17, L1, L7, L11, L12, L15, L18 (část), P1, P5 (část), P6 (část), P7 (část), P9, P10 (část), P11 (část), P14, P15, P16, P18, P19, P27, P28, V1, V2, V3, V4, V5, V6

EKONOMICKY VÝHODNÉ - PŘÍRODNÍ B1, B9 (část), B10, B11 (část), B15, B16, B18, L2, L3, L4, L5, L6, L7, L8, L9, L10, L13, L14, L16, L17, L18, L19, P2, P3, P4, P5 (část), P6 (část), P7 (část), P8, P10 (část), P11 (část), P12, P13, P17, P20, P21, P22, P23, P24, P25, P26, V7

Z hlediska formování prvků zeleně v prostředí městského interiéru **dle jejich vegetačních vlastností** vyplynuly dva jednoznačné přístupy:

– formální – geometrické – pravidelné – ekonomicky nákladné –
VYTRVALÉ – *stabilní* – náročné – rozlehlé – velkolepé – rezistentní – kultivované

B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 (část) B12 B13 B14 B15 B17
 L1 L7 L11 L12 L15 L18 (část)
 P1 P5 (část) P6 (část) P7 (část) P9 P10 (část) P11 (část) P14 P15 P16 P18 P19 P27 P28
 V1 V2 V3 V4 V5 V6

– přírodě blízké – volné – ekonomicky výhodné – **DOČASNÉ** –
 proměnlivé – nenáročné – *zhuštěné* – **UDRŽITELNÉ** – resilientní – harmonické

B1 B9 (část) B10 B11 (část) B15 B16 B18
 L2 L3 L4 L5 L6 L7 L8 L9 L10 L13 L14 L16 L17 L18 L19
 P2 P3 P4 P5 (část) P6 (část) P7 (část) P8 P10 (část) P11 (část) P12 P13 P17 P20
 P21 P22 P23 P24 P25 P26
 V7

Tabulka 5: Přístupy formování prvků zeleně dle jejich vegetačních vlastností.

6 ZHODNOCENÍ PRINCIPŮ FORMOVÁNÍ ZELENĚ

6.1 SHRNUÍ

V městském interiéru má formování zeleně přímou spojitost s úrovní dané ekonomicko-společenské situace, která následně ovlivňuje ekologické aspekty utváření městské krajiny. Postupnou urbanizací s následným rozšiřováním hranic měst se krajinná zeleň začala vzdalovat a centrální polohy městského interiéru začaly její blízkost postrádat. Plochy zeleně byly také často vytěsňovány přednostně důležitějšími složkami - dopravou, výrobou, technickou infrastrukturou a objekty zástavby. Převládající zpevněné povrchy následně znamenaly absenci retence přirozené vlhkosti a dešťových srážek. Městské mikroklimatické podmínky se staly pro život nepřirozené. V blízkosti městských center se v procesu deurbanizačních tendencí vytvořila opuštěná prostranství - "území nikoho", která pozbyla svou stávající funkci.

Z pohledu udržitelného rozvoje se v současné době postupně začínají přesouvat priority chování a provozu městského organismu novým směrem. Už to není doprava, která překotně svým primem znevažuje městskou krajinu rozlehlými parkovišti, neprostupnými komunikacemi předělujícími celé městské části. Obyvatelé měst si stále častěji začínají uvědomovat potřebu volných prostranství, která poskytují přirozenější podmínky k pobytu v městském organismu a začínají si vážit stávajících a původních historických prostranství, které se modernizují a revitalizují. Také opuštěná nevyužitá prostranství nyní nabízí nový potenciál pro jejich uvolnění k veřejně prospěšnému využití formou ploch zeleně, které přispějí k navrácení harmonie městského centra. A proto dnes, stejně jako na počátku 19. století v období průmyslové revoluce, se na počátku 21. století v období "virtuální revoluce" opět mění podmínky a způsob a organizace života městských obyvatel a vyvstává tak znovu požadavek na upravená prostranství čerpající pozitivní vjemy z přítomné zeleně.

Z analýz prostranství vyplynuly následující přístupy k utváření zeleně v prostředí městského interiéru **dle jejich funkčně-provozně-prostorotvorných vlastností.**

6.1.1 OBNOVA PŮVODNÍCH INTENCÍ

Současné komponování zeleně v urbánním prostředí má často návaznost na historické hodnoty, které byly vytvořeny v minulých obdobích. Jejich charakter a tvarosloví tak může v moderním duchu symbolizovat předobraz minulosti. Nová prostranství zeleně vznikala především v okruhu původních hradebních pásů, zpřístupněním soukromých zahrad a parků, ale rovněž zakládáním nových městských prostranství. Tyto původní plochy zeleně znamenají v současné době velmi ceněný potenciál. Z pohledu revitalizace těchto prostranství je nejčastěji aplikován historický přístup, který vede k důsledné obnově prostranství, která se vztahuje ke konkrétnímu uměleckému období. Důsledná obnova může být někdy v kolizi se současným provozem. Často se proto přistupuje k obnově prostranství s modernizovaným nádechem, který dovoluje inovaci daného prostranství. Někdy může být historické prostranství upraveno zcela v duchu nové koncepce, zvláště pokud nejsou dochované dostatečné historické dokumentace, které by původní stav doložily. Jako tomu například bylo u obnovy Klášterních zahrad v Litomyšli, které byly natolik zanedbané, že se původní koncepce nedala věrohodně vytyšit.

Obrázek 474: Koláž obrázků - obnova původních intencí.²⁷¹

²⁷¹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

6.1.2 ZANOŘENÍ DOPRAVY DO PODZEMÍ

Doprava a zeleň patří mezi dva důležité městotvorné prvky. Jejich přítomnost v organismu města je nezbytná. Doprava sebou ale přináší negativní důsledky – znečištění ovzduší, hluk, prašnost, předěluje násilně celé městské části, tvoří neprostupnou bariéru. Jistou možností k vytvoření vhodných podmínek pro chybějící zeleň v procesu reurbanizace městského interiéru je zanoření dopravy do podzemí. Dopravu nelze zanořit zcela, ale v určitých úsecích, kde se nenachází větší množství křižovatek, to možné je. Nad dopravními tunely mohou a také vznikají nové veřejné prostory - liniové parky – „zelené bulváry“, které velmi příznivě přispívají k ozdravení městského prostředí. Jedná se zde o specifickou „víceúrovňovou“ úpravu urbánního prostředí, neboť na jednom a tomtéž místě fungují oba městotvorné prvky paralelně, aniž by byl jeden ve svém specifickém provozu omezován druhým.

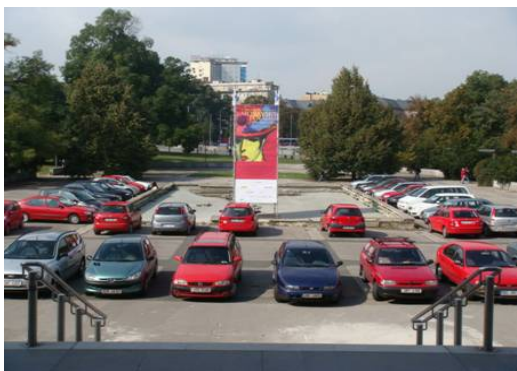
Tyto specifické úpravy lze nalézt v řadě zahraničních měst, kde je s takto strukturovanou urbanistickou úpravou veřejného prostranství pozitivně vypořádáno. Jako referenční příklady lze uvést Petuelpark v Mnichově a dále ulici La Avenida de Portugal a nebo promenádu Salón des Pinos v Madridu. Také lze zmínit pařížskou obchodní čtvrť La Défense, jejímž středem vede protáhlé náměstí Esplanade de La Défense, jako příklad úpravy veřejného prostranství, pod nímž vede tunelem dálnice a metro z centra města.

Zanoření dopravy do podzemí je významným urbanistickým počinem, který poskytuje městu vhodné podmínky v procesu reurbanizace. Zanořením dopravy se náhle uvolní nová prostranství, která mohou být například využita jako pěší promenády, či dokonce jako městský park se všemi svými aktivitami i atraktivitami. Změnou využití území se rovněž mění i podmínky prostředí, které výrazně přispívají k jeho zlepšení. Nová prostranství si tak mohou získat nové návštěvníky, kteří pozvednou svou přítomností dané město v celém svém konceptu.²⁷²

Tyto úpravy jsou velmi cenné z hlediska prostupnosti území, která je zanořením dopravy do podzemí obnovena. Významný vliv má takto upravená lokalita i na

²⁷² ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Městská dopravní tepna souběžně parkem. In *XIV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2010. s. 27-33. ISBN 978-80-214-4088-3

mikroklimatické podmínky, které zvyšují retenci městské krajiny, snižují hluk a prašnost a zvyšují vlhkost ovzduší.

Obrázek 475: Koláž obrázků - zanoření dopravy do podzemí.²⁷³

²⁷³ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

6.1.3 PŘÍRODNÍ A PŘIROZENÁ SPOLEČENSTVA

Z pohledu současného vývoje urbánního prostředí měst je zapotřebí utvářet jejich životní prostředí v souladu s principy udržitelného rozvoje, který respektuje a vytváří přirozené podmínky pro život, i pro generace další. K tomuto vývoji prospěšně přispívají přírodní a přirozené formy výsadeb zeleně uplatněné ve veřejných prostranstvích městského interiéru. V tomto případě se jedná o využití konkrétních životních podmínek, které dané území poskytuje. Uplatněním přirozených výsadeb je možné vytvořit prostředí udržitelné bez nutnosti větších nákladů a nároků na pozdější údržbu. Neboť přirozené systémy vykazují mnohem větší schopnost autoregulace a proto jsou do určité míry odolné vůči případným negativním změnám vnějšího prostředí.

Vývoj rostlinných společenstev byl nastartován v období střídání dob ledových - *glaciálu* a meziledových - *interglaciálu*. V důsledku plynulých změn teploty a srážek i v souvislosti s následnou evolucí půd se pozvolna měnilo složení vegetace. Volné plochy začaly postupně osidlovat nové rostlinné druhy. V poledové době stoupal celkový počet druhů organismů až do mladší doby kamenné - *neolitu* prakticky bez výraznějšího lidského vlivu. Důležité byly především změny hlavních dřevin lesních porostů. Vývoj rostlinných společenstev tak nastartoval proces *sukcese*, který znamená uspořádaný sled vývoje společenstva, zahrnující změny druhového složení a procesů v průběhu času. Tento vývoj se děje určitým směrem a sukcesi tak lze předvídat. Sukcese rostlinných společenstev je výsledkem změn abiotického prostředí, které jsou vyvolány samotným společenstvem. Sukcese začíná *ecesi* – uchycením v nově vytvořené půdě dosud neporostlé vegetací. Závěrečným stadiem je *klimax* – konečné ustálené společenstvo, které je z pohledu ekologické stability odolné. Opakem stability je ekologická labilita, která se vyznačuje neschopností vrátit se po působení změny do původního stavu. Obecně se rozlišují čtyři základní typy ekologické stability. Jedná se dle Míchala o *konstantnost*, *cykličnost*, *rezistenci* a *resilienci*. Konstantnost a cykličnost znamenají vlastní pochody daných společenstev. Konstantní společenstva samy od sebe nekolísají, cykličnost je znakem společenstev u kterých systém kolísá sám od sebe v pravidelných cyklech. Stav rezistence a resilience je zapříčiněn cizím vnějším faktorem, který zasahuje do vnitřní stability ekosystému. Rezistentní systém je potom odolný vůči narušení zvenčí, ale při překročení určité hranice se zcela hroutí. Resilientní systém vykazuje vlastnosti elasticity a vůči

negativním vlivům vykazuje mírné změny už při nízkém působení z vnějšku. Po odeznění rušivého vlivu se pomocí autoregulačních mechanismů navrácí k původnímu stavu, který je dán dynamickou rovnováhou živého systému - *homeostázou* a *homeorhézou*. Homeostáza je souborem principů vedoucích u živých systémů na základě získaných informací ke kompenzování odchylek vnějšího prostředí a tím k dynamické rovnováze vnitřního prostředí. Jedná se zde o samočinné udržování hodnoty dané veličiny na přibližně stejné hodnotě. Homeostáza stabilizuje ochranu daného stavu. Homeorhéza je stav ekosystému, který je v progresivním vývoji. Stabilizuje ochranu plynutí systému a schopnost udržovat svůj spontánní pohyb po určité trajektorii vedoucí k autoregulační, adaptivní, autoorganizační a inventivní dynamice.²⁷⁴ Jako příklad rezistentní plochy může sloužit zámecký park a historické aleje ve Slavkově, jejichž komponovaná výsadba odolávala po věky rušivým vlivům. Postupem stárnutí se však tyto člověkem uměle vytvořené věkově a druhově vyrovnané koncepce stability začínají rozpadat vlivem chorob a celý prvek zeleně odumírá jako celek.

V období neolitu byla většina území pokryta lesními porosty. Tehdy začal poprvé přetvářet krajinu k obrazu svému člověk. V průběhu věků tak nastala řada změn, které zcela proměnily tvář systému krajiny. Člověk postupně vytvářel v krajině obydli, která následně utvořila sídla – urbánní celky, jejichž životní podmínky postupem času zcela změnily svůj původní charakter. První kroky vedoucí k záměrnému zpětnému vytvoření přirozených společenstev rostlin je možné sledovat již u anglických krajinářských tvůrců koncem 18. století. Průkopníky ekologického myšlení tzv. "divoké zahrady" na přelomu 19. a 20. století se stali William Robinson a Gertruda Jeckyll, kteří kombinovali rostliny dle jejich přirozených nároků. V jejich výsadbových kompozicích se prosazovaly rostliny, kterým nejvíce vyhovovaly podmínky daného stanoviště. Vznikaly tak první uměle komponované "přírodní" autoregulační biotopy, které měly omezenější nároky na vnější údržbu.

Z pohledu současného vývoje urbánního prostředí lze na vybraných příkladech najít pozitivní návrat k přirozené podstatě stabilizujících ekosystémů, které tak mohou přispět k udržitelnému rozvoji měst. Například z pohledu problematiky řešení brownfields

²⁷⁴ MÍCHAL, Igor. *Ekologická stabilita*. 2. vyd. Brno: Veronica, 1994. 276 s. ISBN 80-85368-22-6

je těchto sukcesních pravidel samovolného šíření rostlin poměrně snadno využíváno. V opuštěných továrních a nebo sportovních či jiných areálech v centrálních nebo okrajových částech měst, ve kterých již lidská činnost zcela ustala, jsou patrná počáteční stadia sukcese. Volná místa osidlují ruderalní pionýrské druhy - bez černý, břízy, borovice a jiné. Nabízí se tak jedinečná možnost „navrátit“ přírodě zpět, co jí člověk svou činností vzal a s využitím několika nezbytných úprav lze vytvořit park, nebo menší plochu veřejné zeleně, bez nároků na vysoké finanční zdroje.

Základním požadavkem při utváření výsadeb ve veřejném prostranství je vysoká a dlouhodobá funkčnost s nízkými nároky na údržbu. S tím úzce souvisí i výběr vhodného druhu do specifických podmínek městského prostředí. Přirozené a přírodní výsadby tak vychází zvláště z požadavku na nízkou až téměř žádnou údržbu. Jedná se ve své podstatě o různorodá sukcesní stadia společenstev rostlin, která se na daném stanovišti postupně vyvinou a prokazují tak svou součinností autoregulační schopnost obnovy svého systému bez nutnosti vnějšího přísunu údržby. Jaká společenstva se vyvinou závisí i na mocnosti substrátu. U rostlého terénu je klimaxovým stadiem lesní porost. Pionýrská stadia tohoto typu sukcese lze možné sledovat u již zmíněných opuštěných areálů různých typů brownfields. V městském prostředí, kde není možnost zeleň rozvinout ve větší formě, se nabízí možnost uplatnění **komponovaných nenáročných společenstev** půdopokryvných rostlin dosazených například i v prostředí tloušťky substrátu do pěti centimetrů. Ponejvíce se zde jedná o výsadby trvalek a okrasných trav v kombinaci s cibulovinami, které jsou určeny do nehostinných podmínek města, a která jsou zejména odolná vůči stresovým podmínkám stanovišť extrémně suchých, slunných, exponovaných a stanovišť s půdou chudou na živiny. Jedná se o vytvoření společenství rostlin, které bude atraktivní po celý rok květem, barvou a texturou a přitom bude nenáročné na výsadbu a péči. Navržené kombinace rostlin jsou rozmanité nejen během roku, ale také v průběhu několika let. Tento typ výsadeb nachází nejčastěji uplatnění při ozelenění střešních zahrad extenzivního typu. Tyto výsadby ale mohou být například součástí uličního parteru, kdy uživatel zpravidla netuší, že se pohybuje na stropní konstrukci podzemního objektu. Těmito objekty mohou být zpravidla podzemní garážová stání, stanice metra, obchody, vybavenost a podobně. U přírodních typů ozelenění je **typická rezignace na jejich přesně definované druhové složení. Se sukcesí a s nepředvídatelnými změnami se zde počítá**

jako s principem.²⁷⁵ Například v Litomyšli bylo na extenzivních principech vytvořeno veřejné prostranství u autobusového nádraží. Jedná se zde o výsadby nenáročných trvalek a okrasných travin členěné pásy pochozích mlatových cest. V Drážďanech lze rovněž nalézt několik veřejných prostranství založených jako téměř bezúdržbové šterkové výsadby. Jako ukázka čistého sukcesního vývoje slouží Landschaftspark ve městě Duisburg anebo Naturpark Schöneberger Südgelände ve městě Berlín. Stadtteilpark Plagwitz v Lipsku rovněž těží z rozvinutých přírodních společenstev rostlin s nízkými náklady na údržbu. V těchto případech se jedná o prostředí kontaminované těžkým průmyslem a nebo provozem vlakového nádraží. Rostliny, které zde samovolně vyrostly tvoří ucelený přírodní artefakt. Park Grüne Bogen Paunsdorf v Lipsku je jedním z rozsáhlých parků založených na přírodním způsobu údržby, neboť velkou část parku tvoří kvetoucí luční porosty namísto krátce stříženého zeleného trávníku. Park u historické zahrady Schloss Dyck prezentuje různá zákoutí se specifickým rostlinným materiálem. Petuepark v Mnichově je ve své podstatě střešní zahradou. Byl zde vytvořen park nad nosnou konstrukcí tunelu. Částečná úprava se nese v duchu nenáročných úprav - zvláště v části nazvané "obývací pokoj", kde byl vytvořen pomyslný koberec ze šterkových výsadeb nenáročných, městskému prostředí odolných, rozchodníků a mateřídoušek.

Přírodní a přirozené výsadby nacházejí čím dál více uplatnění v exponovaném prostředí městského interiéru. Jedná se o nenáročné výsadby rostlin, které již dále nevyžadují nákladnou údržbu. Tyto výsadby lze navíc realizovat i na místech s velmi nízkou mocností dodaného substrátu. Mohou tak vzniknout nové zelené plochy nad zanořenými konstrukcemi podzemních garáží a jiných objektů a nebo na střešních konstrukcích a šikmých stěnách vyvýšených objektů. Tyto plochy spolu s ostatní městskou zelení mimo jiné přispívají k postupnému vsakování dešťové vody, což je velmi pozitivní oproti nepropustným zpevněným plochám, kde přívalové srážky neúměrně zatěžují kanalizaci, a proto čím dál častěji hrozí záplavy. Tyto výsadby dále pozitivně působí i na vlhkost vzduchu a teplotu prostředí. Z ekosystémového hlediska nejvíce vody zadržuje les. Oproti

²⁷⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Extenzivní výsadby z pohledu udržitelného rozvoje měst. In *XV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2011. s. 36-40. ISBN 978-80-214-4266-5

tomu luční porosty travníku kosené jen dvakrát do roka zadržují o mnoho více vody a vlhkosti, než parkový travník udržovaný na maximální osmi centimetrovou výšku, jež navíc v období letních měsíců téměř uschne a nezadrží tak přívalovou vodu téměř žádnou. Z hlediska udržitelnosti rozvoje městského prostředí tak přírodní a přirozené výsadby znamenají pro město jednoznačný pozitivní přínos.

Obrázek 476: Koláž obrázků - přírodní a přirozená společenstva.²⁷⁶

²⁷⁶ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

6.1.4 KONVERZE NEVYUŽITÝCH PROSTRANSTVÍ BROWNFIELDS

Využití přirozených společenstev nachází zvláště uplatnění při konvertování nevyužitých prostranství brownfields. Termín Udržitelné krajiny - *sustainable landscapes* je současnou problematikou dotýkající se měst v celosvětovém měřítku. Rekultivace jsou zvláště zaměřeny na rehabilitaci ekosystémů brownfieldů. Jejich principy spočívají v začlenění udržitelných materiálů a energetické účinnosti. Jedná se o přístup k utváření městské krajiny, která je citlivá k životnímu prostředí, přispívají příznivě k její regeneraci k vytvoření zdravých společenstev. Udržitelné krajiny působí na ozdravení vzduchu a vody, účinně využívají energii, obnovují přírodní stanoviště a vytvářejí tak hodnoty prostřednictvím významných ekonomických, sociálních a environmentálních přínosů. Řada příkladů z analýz poukazuje na tento nový trend - přístup - princip, který přispívá k udržitelnosti městského interiéru a přilehlé městské krajiny, která se přizpůsobuje přirozeným pochodům krajiny opravdové - krajinné. Mezi udržitelné zdroje městské krajiny patří vytvoření tzv. zelené infrastruktury, která spočívá v začlenění zelených povrchů - ozelenění střeš, hospodaření s dešťovou vodou, čištění odpadních vod.²⁷⁷

Brownfields přispívají ke špatnému vzhledu a pověsti dané lokality, negativně ovlivňují místní hospodářský rozvoj a často ohrožují životní prostředí. Ekologická náprava těchto zdevastovaných lokalit je obvykle velmi nákladná. Proto často dochází k využití potenciálu samovolné sukcese, kdy tyto areály zcela samovolně zarůstají zelení. Vznikají tak poměrně levné přírodní parky v centrálních polohách měst. Z pohledu současného vývoje urbánního prostředí lze na vybraných příkladech najít pozitivní návrat k přirozené podstatě stabilizujících systémů, které tak mohou přispět k udržitelnému rozvoji měst.

Poměrně častým fenoménem se stává úprava liniových parků, jejichž dispozice je předem dána původní funkcí transformovaného prostranství, kdy se často jedná o již nevyužívaná lokální nádraží a nebo dopravní trasy zásobující nevyužívané provozy. V Mnichově lze sledovat postupný přesun letiště, kdy je jeho původní lokalita přeměněna na tzv. open space - otevřená veřejná prostranství, které doprovází velké množství zeleně. V místě bývalého letiště tak vznikl Olympiapark a následný další přesun z městské části

²⁷⁷ SUSTAINABLELANDSCAPES. *Education*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.asla.org/sustainablelandscapes/education.html >](http://www.asla.org/sustainablelandscapes/education.html)

Riem dal vzniknout celé nové městské části, která vytvořila ucelený urbanizovaný komplex včetně rozlehlého parku, který propojuje s nově vystavěnou obytnou zónou zelené klíny, které vedou v původních trasách jako osy příletových drah letadel.

Obrázek 477: Koláž obrázků - konverze nevyužitých prostorů brownfields. ²⁷⁸

²⁷⁸ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

6.1.5 VERTIKÁLNÍ PROFILACE

Vnesení vertikálních prvků znamená možnost ozelenění intenzivních urbánních struktur v místě, kde není pro zeleň téměř žádný prostor. Jedná se o prvky, které nezabírají další prostor a kumulují více funkcí na jednom místě. Zastávají důležitou mikroklimatickou úlohu v prostředí městského interiéru. Specificky působí rovněž ozeleněné konstrukce původních dopravních tras - viaduktů, které byly transformovány na park, který levituje nad prostředím městského interiéru a vytváří tak výškově odstupňovanou městskou strukturu a urbánní prostor tímto výškově graduje. V těchto ohledech se jedná o specifické typy střešních zahrad, které obecně zastávají důležité uplatnění v urbánní struktuře jako prostorotvorný prvek, který šetří místem. Dělí se dle různé intenzity údržby v závislosti na mocnosti substrátu. Rozlišují se střešní zahrady *intenzivní* s vysokými nároky na údržbu, které umožňují výsadbu vzrostlých rostlin a dále střešní zahrady *extenzivní* s mocností substrátu již od tří centimetrů, které jsou založeny na přirozených autoregulačních pochodech a jejich osazovací plán nemusí být detailně specifikován, neboť se plošně postupně prosadí dominantní druhy rostlin. Druhové složení čítá rostliny odolné vůči suchu a nadměrnému oslunění. Střešní zahrady mohou být horizontální a nebo s různým stupněm naklonění, které podmiňuje specifické technologie pro udržení substrátu.

Obrázek 478: Koláž obrázků - vertikální profilace.²⁷⁹

²⁷⁹ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv a zdroje www uvedené u obrázků výše.

6.1.6 ZELENÉ MOSTY DO KRAJINY

Prolínání městské zeleně do krajiny je dalším možným aspektem, který oživuje systém zeleně v městském prostředí. Tyto prvky jsou jednak dány přirozenými přírodními procesy, kdy urbánní strukturou prostupují krajinné formy, jako jsou například vodní toky a plochy a zejména jejich slepá ramena, terénní geomorfologické útvary, lesní porosty a obdobně. Tyto přírodní prvky jsou často z pohledu ekologického, geomorfologického a nebo estetického zařazeny mezi VKP - významné krajinné prvky a mají vymezený režim ochrany, neboť jsou významnou hodnotou částí krajiny. Tyto prvky také součástí "zeleného systému" ÚSES, který umožňuje migraci rostlin a živočichů a zajišťuje tak prostupnost urbanizovaného území.

Propojení může být často i komponované. Tato propojení jsou člověkem vytvořená a to nejen pro rostliny a živočichy, ale také čistě pro vytvoření přirozeného propojení s krajinou, které zajišťuje pro obyvatele měst formu krátkodobé rekreace. Význam těchto navazujících krajinných prostranství je rovněž důležitý z hlediska utváření příznivých mezoklimatických podmínek. Člověk si tak vytváří obrazně řečeno "zelené mosty" směřující z měst do krajiny.

Nové plochy městské zeleně mohou také vznikat u příležitostí různých výročních mezinárodních výstav, kdy je často upravena zpustnutá neudržovaná volná plocha, která posléze slouží jako veřejný park. Tyto parky často přechází do volné krajiny a tvoří tak "zelený most" pro obyvatele přilehlých měst. Z četných realizací lze například uvést Ronnenburg. Park koncepčně přechází do volné krajiny formou nekonečných řad alejí stromů. Dalším příkladem je park, který vznikl na rozsáhlé ploše původního kukuřičného pole za hranicemi historického parku u zámku Schloss Dyck. Příkladem prolínání krajinného prostředí do suburbie města Lipska je Park Grüne Bogen Paunsdorf a významné krajinné propojení znamená také Riempark v Mnichově.

Obrázek 479: Koláž obrázků - "zelené mosty" směřující do krajiny.²⁸⁰

²⁸⁰ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

7 ZÁVĚREČNÉ VYHODNOCENÍ PRINCIPŮ FORMOVÁNÍ ZELENĚ

Přírodní krajinné struktury vnáší městskému interiéru jedinečnost a jsou nositeli městské identity, která prezentuje obraz daného města.

Z historického pohledu se jedná nejčastěji o princip formování prostranství plnících stávající funkci zeleně a jejich rekonstrukce spěje k modernizaci a revitalizaci stávajícího území, které přispívá ke zatraktivnění užívání prostranství při zachování původního genia loci. S využitím historických platforem existují či jsou revitalizovány historické zahrady u klášterů a paláců, které jsou zpřístupněny k užívání veřejnosti. Dalšími prostranstvími jsou prostory bývalých hradebních pásů, které byly často ponechány pro parkové účely.

Z hlediska současných urbanizačních tendencí lze vymezit nový vývoj a stanovit nový směr, kterým se veřejná prostranství mohou formovat. Z pohledu postupných změn urbanizačních forem vznikají nová prostranství **rušením původních funkcí** a často dochází k diametrálním **prostorovým a provozním změnám** původní koncepce území, které často pozitivně nově přispívají k prostupnosti území, která byla vlivem postupné urbanizace narušena.

Často jsou nová veřejná prostranství utvářena ve vztahu k **dopravě**. Tato vysoce neudržitelná složka je v tomto procesu katalizována zelení, která způsobuje změnu urbánní struktury ve vertikálně-horizontálním směru. V kontaktu s **technickou infrastrukturou** jsou využívána prostranství i v místech, která byla doposud díky

přítomnosti technických prvků jinak nevyužitá. Například uplatnění volné plochy pod vysokým napětím přeměnou na park. Nadzemní vedení horkovodů je využíváno jako artefakt - technická socha, která doprovází promenádu podél železniční trati.

Obrázek 480: "Žížala" - studentský návrh začlenění prvku technické infrastruktury u transformované promenády podél železniční trati v Brně.²⁸¹

²⁸¹ OLIVÍKOVÁ, Barbora. Studentská práce z cvičení předmětu Tvorba urbánního prostředí. 2013

Potenciál otevřených prostranství skýtá rovněž nevyužitá ramena železničních nádraží, jejichž stávající kolejnice jsou využívány jako obruby nových cest, které nyní slouží pěším uživatelům. **Nová prostranství, která plní funkci zeleně jako dočasný stav**, poskytují prozatímní využití prostoru, které by jinak zelo prázdnotou. Například dosud nevyužitý potenciál volné plochy zeleně poskytuje areál rozlehlého bývalého zahradnictví v Brně Komárově, které se dočasně pronajímá pro různé velkoformátové akce - majálesy, koncerty a cirkusová představení.

Nová prostranství mohou také **vznikat na konstrukcích** - ať už střešních, které mohou být i konstrukcemi zanořenými a uživatel daného prostranství ani nemusí vnímat, že se pohybuje nad zanořenou zcela jinou funkcí. Jedno a totéž území tak může zastávat i několik charakteristicky odlišných funkcí, které daný prostor naplňují. Tento přístup přispívá k intenzivní zástavbě města, která nemá charakter zbytečně rozlehlého zabírání území města pouze na jedné horizontální úrovni.

Specifické řešení, které zmírňuje nehostinné městské mikroklima, může utvářet i **vertikální ozelenění stěn budov** formou popínavých rostlin a nebo vertikálních výsadeb. Vznikají tak **stavby „v zeleném kožichu“**.

Z pohledu udržitelného rozvoje znamenají také **přírodní a přirozená společenstva** zásadní význam pro formování zeleně v městském interiéru. Přirozené společenství rostlin je takové, které se vytvoří za určitých podmínek, které jsou pro dané území specifické. Tato společenství dospívají postupem času a vývoje ve stabilní systém, který je více méně odolný vůči nepříznivým výkyvům odchylujícím se od přirozených vlastností. Jejich uplatnění může vést k vytvoření městské krajiny jako autoregulačního systému, který může navázat na homeostázu přilehlé krajiny.

7.1 PROMĚNY ZELENĚ V MĚSTSKÉM INTERIÉRU

Z průzkumů a analýz řešených prostranství vyplynuly výsledné principy, které přispívají k inovovanému formování městské zeleně:

Stabilizace

funkce - provoz - prostor se zachovává

Prostranství si zachovává svou formu, která se rekonstruuje dle původního stavu, nejčastěji se jedná o obnovu původních intencí, které jsou historicky dané. Forma se zachovává ve vztahu k vybranému historickému období - relativní konzervace.

Modifikace

stávající funkce - provoz - prostor se "modernizuje"

Prostranství je reminiscencí - připomínkou původní funkce, nejčastěji se jedná o revitalizaci původních prostranství.

Transformace

funkce - provoz - prostor se mění

Prostranství se zcela přeměňuje, nejčastěji se jedná o konverzi opuštěných prostranství brownfields a nebo nevyužívaných původních veřejných ploch městského interiéru.

Intenzifikace

funkce - provoz - prostor zahušťující městskou strukturu

Vzniká kumulace funkcí na jednom místě a nebo vzniká více úrovňová struktura, nejčastěji se jedná o kombinaci nových prostranství v souvislosti s dopravní složkou ve smyslu redukce její přehnané dimenze, a nebo jejím zanořením do podzemí. Významnou roli v tomto ohledu zastávají vyvýšené střešní zahrady a vertikální ozelenění fasád.

Protenzifikace

„časově dočasná“ funkce - provoz - prostor

Plocha zeleně dočasně vyplňuje stávající nerozhodný stav a

může se poměrně levně změnit v jiné prostranství. (Potenciál nevyužitých prostranství poskytují například zahrádkářské kolonie a nebo plochy původní zahradní výroby - plochy možné rezervy pro zeleň rekreační městskou).

Z pohledu uplatnění principů ozelenění sukcesními stadii se jedná o dočasná společenstva, která se spojitě mění v průběhu osidlování rostlinných druhů nehostinných stanovišť.

Termín *stabilizace* je odvozen od principu utvoření homeostázy dané plochy, která je neměnná.

Termín *modifikace* vychází z procesu obnovy původních vlastností plochy, které se modernizují. Ve svém slovním významu se jedná o obměnu, úpravu, přizpůsobení a změnu takto vzniklou.²⁸² Dle latinské terminologie vychází ze slova *modus* - míra, způsob a *facere* - dělat a znamená obecně změnu, úpravu nebo variantu.²⁸³

Význam termínu *transformace* (přeměna, přetvoření) vychází z principu přeměny původních intencí. Vychází z latinského termínu *trans-formatio*²⁸⁴ - pře-tvoření a používá se ve více významech, obvykle však znamená podstatnou změnu, proměnu. Dle sociologicko-geografické terminologie je pojem transformace zmiňován z hlediska transformace současných měst v kontextu postsocialistických přeměn, integrující se Evropy a globalizujícího se světa s důrazem na transformace struktur, procesy proměny vnitřní organizace měst a měnících lokalit ve smyslu reorganizace, revitalizace, komercializace, regenerace a gentrifikace čtvrtí vnitřního města, suburbanizace v zázemí měst a utváření nových sociálně prostorových formací ve smyslu sociálně vyloučených lokalit. Zabývá se otázkami ekonomické konkurenceschopnosti, sociální soudržnosti a environmentální udržitelnosti.²⁸⁵

²⁸² SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem modifikace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modifikace >](http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modifikace)

²⁸³ WIKIPEDIA. *Modifikace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Modifikace>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Modifikace)

²⁸⁴ WIKIPEDIA. *Transformace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Transformace>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Transformace)

²⁸⁵ SÝKORA, Luděk. *Transformace současných měst*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://web.natur.cuni.cz/~sykora/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=65>](http://web.natur.cuni.cz/~sykora/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=65)

Termín *intenzifikace* je odvozen od užívaného urbanistického termínu, který znamená zhuštění urbánní struktury, zde ve smyslu kumulace jednotlivých složek v jednom místě.

Termín *protenzifikace* je odvozen od fyzikálního smyslu vnímání, které nahlíží na podstatu a vztah veličin v procesu časové změny.²⁸⁶ Čas je veličina protenzivní, je tedy veličinou, jež se trvale a spojitě mění a kterou nelze zpětně reprodukovat. Pro časové intervaly nebo difference se také používá termín doba (například doba trvání určitého děje).²⁸⁷ Jedná se tedy o proměnlivost a nebo dočasnou provizornost prostranství v čase. Prezentuje nenáročné výsadby s výraznou ekosystémovou autoregulací.

7.2 PRINCIPY UPLATNĚNÍ PRVKŮ ZELENĚ V INTERIÉRU MĚSTA

V urbánním prostředí zaujímají přírodní složky mnoho příznivých uplatnění, která se řadí do následujících kategorií. Jedná se především **v globálním měřítku** o uplatnění:

zdravotní - bioklimatické, hygienické, psychologické, sociální

Uplatnění prvků zeleně při zajištění těchto hledisek dle následujících zásad:

Zeleň jako prostředek pro **DOSTUPNOST** VOLNÝCH PROSTRANSTVÍ - vytvoření propojených systémů zeleně - propojení veřejných prostranství a parků.

Zeleň jako prostředek pro **PROSTUPNOST** ÚZEMÍ - zeleň a veřejná prostranství jako prvek spojující městské části, vytvářející propojení s krajinou - zelené mosty, využití územních systémů ekologické stability.

Zeleň jako prostředek pro **POLYCENTRIČNOST** při UTVÁŘENÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ.

Zeleň jako prostředek pro **POLYFUNKČNOST** MĚSTSKÉHO INTERIÉRU.

²⁸⁶ MALAWIKIPEDIE. *Fyzika*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.malawikipedie.estranky.cz/clanky/fyzika.html>](http://www.malawikipedie.estranky.cz/clanky/fyzika.html)

²⁸⁷ PŘEVOD. *Přehled jednotek času*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.prevod.cz/popis.php?str=110&parent=y>](http://www.prevod.cz/popis.php?str=110&parent=y)

Zeleň jako prostředek pro **PROPUSTNOST** ÚZEMÍ

- k vytvoření "porézní" městské krajiny pro zachytávání vlhkosti a dešťových srážek při eliminaci zpevněných povrchů nepropustných pro vodu.

prostorotvorné - funkční, provozní, kompoziční a estetické,

STABILIZACE

MODIFIKACE

TRANSFORMACE

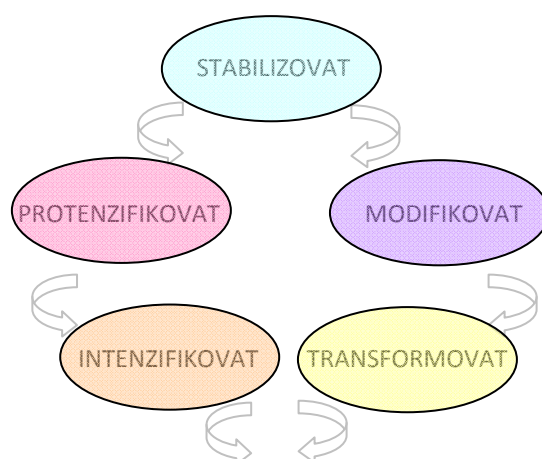
INTENZIFIKACE

PROTENZIFIKACE

uvedené principy mohou utvářet cyklický systém formací

Jakým způsobem je možné prostranství s uplatněním zeleně formovat

Tabulka 6: Funkčně-provozně-prostorotvorné principy formování zeleně.

Stabilizované, modifikované, transformované, intenzifikované, protenzifikované body, linie, plochy a vertikály vytváří ucelený systém stability městské zeleně. Tyto principy naplňují následující vlastnosti vegetačních prvků:

taxonomické - *botanicko dendrologické*.

Uplatnění nachází tři přístupy:

1. PŘÍRODĚ BLÍZKÉ – PŘÍROZENÉ - RESILIENTNÍ
2. FORMÁLNÍ - UMĚLÉ – PRAVIDELNÉ - REZISTENTNÍ
3. JEJICH KOMBINACE

Z taxonomického hlediska lze podpořit následující zásady:

zeleň jako prostředek pro ochranu území (ochrana stávajících hodnotných volných prostranství - "OPEN SPACE" včetně zachování veřejné zeleně)

zeleň jako prostředek pro ochranu ekologické

diverzity a stability "krajiny městského interiéru"

zeleň jako prostředek pro ekonomickou prosperitu města - z pohledu snižování nákladů údržby volných prostranství, využití samovolných sukcesních stadií

7.2.1 UPLATNĚNÍ ZDRAVOTNÍ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU

Ze zdravotního hlediska nachází zezeň uplatnění v rámci **bioklimatických, hygienických, psychologických a sociologických kvalit**. Účinek zeleně je z těchto pohledů nepopíratelný. Z bioklimatického pohledu vyrovnává extrémní teploty, upravuje vzdušnou vlhkost prostředí a usměrňuje vzdušné proudění a může působit jako izolační bariéra. Nezastupitelnou funkci zastává i z pohledu retence dešťových srážek v urbanizovaném území, kdy může výrazně působit jako prevence před přívalovými srážkami a může tak zamezit lokálním povodním v území. Koncepce zeleně může být využita také k recyklaci šedých odpadních vod, které mohou sloužit k zavlažování vegetačních forem. Přínosné je využití rostlin jako hlavního komponentu kořenových čistíren odpadních vod. Zezeň také přispívá ke zpevnění svahů a působí jako ochrana před erozí svahů. Z pohledu hygienického je zezeň zdrojem kyslíku. Dále její účinek spočívá v zachytávání prachu, tlumení hluku a poskytnutí stínu. V současném vysoce urbanizovaném a často technickém

prostředí, které působí neosobním jednotvárným dojmem je velmi důležité psychologické uplatnění zeleně. Zeleň působí osvěžujícím dojmem a zvyšuje pocit duševní pohody. V lázeňském prostředí je dokonce procházka zelení součástí předepsaných procedur. Důležité postavení zaujímá v tomto směru také sociologický aspekt, neboť člověk je tvor společenský a proto vyhledává místa, která utváří příznivé podmínky setkávání.

7.2.2 UPLATNĚNÍ PROSTOROTVORNÉ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU

Z pohledu prostorotvorného jsou využívány v detailním pohledu kvality **kompoziční** a **estetické** které zeleň nabízí. Uplatnění kompozičních principů zeleně při utváření městských prostranství hraje velmi důležitou roli. Zeleň respektující geografické podmínky, přírodní útvary a vodní toky se jako skladebný prvek urbánního prostředí podílí na místní danosti prostředí a jedinečném vzhledu jednotlivých měst. Zeleň také patří neodmyslitelně k architektuře. Dotváří městské prostory a vytváří vhodný přechodový článek mezi starou a novou zástavbou. Působí jako neutrální pozadí budov, uměleckých děl, fontán ale také naopak v dominantním postavení, jako barevné solitéry, anebo jako běžný doprovod architektury a technických děl. Význam je také při působení zeleně jako clony negativních pohledů anebo soustředění pozornosti žádoucím směrem. Ve spojení s vodou působí osvěžujícím dojmem. Vzrostlá zeleň tak působí jako jeden z funkčně kompozičních prvků. Podporuje prostorovou orientaci a dává architektuře měřítko. Současně také působí pozitivně na atraktivitu veřejných prostorů a tímto působí kladně na celkovou humanizaci prostředí. Esteticky zeleň působí jak v celku, tak v detailu.²⁸⁸

Prostorové působení zeleně v detailním úhlu pohledu může být různé. *Bod*, jako solitérní význam zeleně, vytváří akcent – dominantu v daném prostoru. Solitérní zeleň se v městském prostředí uplatňuje kompozičními principy proporcionality, kontrastu a nuance, symetrie a asymetrie. Dominantní solitéry se využívají jako akcenty pohledů – *point de vue* a průhledů - mohou být součástí pohledových os. *Linie*, jako další prvek zeleně, uplatňuje kompoziční principy metrické řady a rytmu, rovnováhy, gradace apod. Linie vytváří aleje - jednořadé, dvouřadé, víceřadé, jednostranné, dvoustranné,

²⁸⁸ KONVIČKA, Miloslav. *Tvorba urbánního a krajinného prostředí*. Komentovaná osnova předmětu – pracovní materiál. VUT v Brně, Fakulta architektury 2007

kombinované, dále pak živé ploty a další „zelené stuhy“, které se ve formě porostů vinou například podél nábreží, pěších zón apod. Tento typ zeleně se nejčastěji podílí na utváření průhledů a je také vhodným spojovacím článkem mezi ostatními parkovými plochami, náměstími a také okolní krajinou. Z provozního významu tvoří tyto linie doprovodný prvek pro pěší procházky a také okružní a výpadové komunikace. *Plocha* zeleně pak působí svým celkovým dojmem jako hmotný prvek v daném prostoru a má zvláště rekreační význam. Uplatnění *vertikály* je určitou možností segregace prostoru ve výškové struktuře. Jedná se nejčastěji o popínavé rostliny, které ve spojení s adekvátní oporou graduji prostor. Mezi důležité komponenty patří také svislé ozelenění stěn a budov a nebo osazení vyvýšených teras a střešních zahrad, které se rozlišují dle mocnosti substrátu a následné údržby na intenzivně založené, které se vyznačují vysokými nároky na údržbu a na extenzivně založené, které se vyznačují schopností vlastní autoregulace bez nutnosti přidané údržby.

7.2.3 UPLATNĚNÍ TAXONOMICKÉ V DETAILNÍM MĚŘÍTKU

Taxonomické uplatnění se projevuje na základě vlastností rostlinného materiálu a jeho použití v konkrétních případech.

Základním předpokladem vysoké a dlouhodobé funkčnosti zeleně je *výběr vhodného druhu* a kultivaru do určitých podmínek prostředí daných zvláště svou polohou a nadmořskou výškou. Je třeba brát v úvahu nelehké stresové podmínky, které město pro zeleň skýtá. Druhy by měly být odolné vůči nadměrnému oslunění, či naopak zastínění, suchu, měly by být mrazuvzdorné a také odolné vůči imisím a zasolení. Těmto těžkým podmínkám bohužel často spíše vyhovují cizí druhy než domácí. V tomto smyslu je ovšem nutné vyvarovat se užití cizích expanzivních druhů, které mají svým reprodukčním potenciálem tendenci vytlačovat druhy původní a domácí.

Dalším kritériem volby správného druhu v daném návrhu je představa o *estetických a funkčních záměrech*:²⁸⁹

- = jednotlivých scénériích a kompozicích
- = situování skupin dřevin a solitérních jedinců

²⁸⁹ HURYCH, Václav. *Okrasné dřeviny pro zahrady a parky*. 2. vyd. Praha: KVĚT, 2003. 204 s. ISBN 80-85362-46-5

- = potřebě vysokých x nízkých kulis, průhledů
- = tvarových a barevných požadavcích
- = potřebě kvetoucích prvků – doba, barva a nápadnost kvetení
- = rychlosti dorůstání jednotlivých skupin
- = potřebě stálezelených porostů apod.

Stromy, keře, trvalky, okrasné trávy jsou dílčími reprezentativními jednotkami zeleně. Mohou být ve své podstatě také architektonickým prvkem, který působí jako kterýkoli jiný výtvarný element. Jsou to prvky živé, proměnlivé jak v krátkodobém časovém horizontu, tak i dlouhodobě. Žádný jiný architektem ztvárňovaný materiál nemění svůj tvar, velikost, barvu, a to víceméně zcela samovolně svojí podstatou života.²⁹⁰ Rostliny se mění během jednoho roku ale souběžně i v celém svém růstovém období života. *Zaujímají také hrou různých textur a struktur a rovněž svým habitem.* Plnění úlohy vegetačních ploch závisí kromě celkové biologické kvality a prostorové koncepce také na jejich vztahu k základním městským prvkům. Také různorodost podmínek prostředí a požadavků na funkci ploch zeleně vyvolává rozmanitost v nárocích, zvláště na jejich biologickou strukturu, územní a prostorovou koncepci.

Městská zeleň se dále uplatňuje také svým barevným působením. Z hlediska kompozice je zvláště důležité využití barevného kontrastu a nebo harmonie ať už u dřevin, ale zvláště pak u květinových výsadeb s využitím „jarního efektu“ efemér, dále využitím letniček, dvouletek a také trvalkových výsadeb.

Značnou výhodou užití rostlin v kompozici je jejich různorodost, vyznačující se také různými vlastnostmi a kvalitami, jako jsou rychlost růstu, dlouhověkost a podobně. Při uplatnění hmotové skladby dřevin v kompozici je tak možné docílit rychlého nástupu funkčnosti daného vegetačního prvku uplatněním dřevin výplňových, které se vyznačují rychlým růstem a vyššími nároky na světlo, avšak jsou poměrně krátkověké. Výplňové dřeviny je pak možné podsadit již dřevinami kosterními, které obvykle snesou v mládí zastínění dřevin výplňových, jsou pomaleji rostoucí, ale zato dlouhověké. Kombinací

²⁹⁰ OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

těchto druhů je pak možné docílit rychlého nástupu požadované hmoty zeleně s poměrně dlouhodobou účinností.²⁹¹

Dílčí jednotky zeleně - kompoziční vegetační prvky:

Dřeviny jsou taxony, které se od ostatních odlišují tím, že vytváří dřevnaté stonky. Tyto dřevnaté stonky mají obnovovací pupeny, které v nepříznivých ročních obdobích (mráz, sucho) neodumírají.²⁹² Vytvářejí kompozice vytrvalé, které se vyznačují proměnlivostí velikosti růstu. V návrzích se mohou uplatnit dle všech výše uvedených kompozičních pravidel. V rámci použití dřevin do různých typů urbánních prostorů je zapotřebí zohlednit také negativní účinky některých dřevin. Jejich nevhodným umístěním mohou způsobit nežádoucí stínění budov a nebo vozovky, což má za následek pomalé osychání a tání námrazy. Pokud je pak dřevina umístěna příliš blízko komunikace, může způsobit nedostatečnou podjezdnou a podchodnou výšku pod korunou. Z hlediska vztahu k umístění k prvkům technické infrastruktury je nutné dodržovat stanovená ochranná pásma týkající se bezpečné vzdálenosti od těchto technických děl. Neboť dřeviny svým negativním působením mohou způsobit pronikání kořenů do inženýrských sítí, sklepů, základů domů, nadzvedání dlaždic chodníků, poškozování fasád a střech pohybujícími se větvemi, opad listů a plodů může způsobovat kluzký povrch komunikací a zvýšený pohyb bodavého hmyzu. Nezanedbatelné jsou také alergenní účinky pylu. Zeleně může také znamenat subjektivní pocit hrozícího nebezpečí z přepadení a nebo možné ohrožení zdraví a majetku dřevinami. V tomto ohledu je třeba stanovit potřebné množství zeleně, aby tak působila maximálním dojmem, ale souběžně nezahlušovala celkovou koncepci řešení daných prostorů.

Popínavé rostliny (jedná se o dřeviny i byliny) jsou důležitým vegetačním prvkem, který je možno užít při nedostatku prostorových parametrů a nebo v místech kde uložení inženýrských sítí anebo nízká vrstva substrátu nedovolí výsadbu vzrostlých dřevin. Podobné uplatnění nachází užití i ostatních prvků zeleně v mobilních nádobách. Popínavé rostliny lze použít vertikálně, kdy potřebují ke svému růstu oporu – svislou konstrukci. Při

²⁹¹ PEJCHAL, Miloš. *Použití rostlin*. Komentovaná osnova předmětu – pracovní materiál. Brno: MZLU, 2004

²⁹² HURYCH, Václav. *Okrasné dřeviny pro zahrady a parky*. 2. vyd. Praha: KVĚT, 2003. 204 s. ISBN 80-85362-46-5

absenci opěrné konstrukce tyto rostliny kopírují terén a stávají se tak půdopokryvným prvkem, který může působit i jako náhrada trávníku v místech, kde by byla jeho údržba velmi náročná.

Popínavé rostliny se dělí dle charakteru růstu:²⁹³

- vzpěrné, které potřebují ke svému vertikálnímu růstu horizontální oporu
- ovíjivé, které potřebují svislou oporu
- kořenující, které potřebují plnou zeď, ke které se přichytávají svými příčepivými kořínky

Půdopokryvné rostliny (jedná se o dřeviny i byliny) mají v kompozici nezastupitelný výtvarný význam. Svým nízkým zapojeným charakterem růstu, který kopíruje terén jsou vnímány jako harmonický celek. Působí jednotně svou plošnou texturou. Slouží jako náhrada trávníku v prostředí, kde je jeho údržba nemožná (svah, zastíněná, vlhká stanoviště), nebo příliš nákladná (nepřístupná stanoviště, velikostně příliš malá).

Plochy trávníků tvoří nezanedbatelnou součást všech ploch veřejné zeleně. Jejich kvalitní založení podpořené adekvátní intenzitou údržby má důležitou odezvu ve vnímání celého veřejného prostranství. Trávníky jsou jednotícím prvkem jednotlivých úprav veřejné zeleně. Dávají plně vyniknout tvaru a barvě květin, keřů, stromů, plastikám a drobné architektuře. Esteticky jsou velmi působivé.

Dle intenzity údržby se plochy trávníků obecně člení na:

- parterové trávníky - vyžadují nejintenzivnější údržbu
- parkové trávníky - jsou nejběžněji užívaným typem ve veřejných prostranstvích
- luční trávníky - mají přírodě blízký charakter a vyznačují se extenzivním způsobem údržby
- hřiškové trávníky - liší se složením travních druhů odolných vůči sešlapávání.

Obrázek 481: Koláž obrázků - Kombinace lučních porostů a intenzivně kosených travnatých ploch snižuje náklady na údržbu.²⁹⁴

²⁹³ PEJCHAL, Miloš. *Použití rostlin*. Komentovaná osnova předmětu – pracovní materiál. Brno: MZLU, 2004

²⁹⁴ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

Obrázek 482: Koláž obrázků - Střídání propustných a polopropustných zpevněných povrchů, zajišťujících retenční schopnost urbánní krajiny - možnosti uplatnění povrchů travnatých, mlatových (MZK), distančních dlážděných a zatravňovací dlažby.²⁹⁵

Květinové výsadby představují esteticky vysoce výrazný prvek. Rozlišují se dle intervalů obnovy jednotlivých vegetačních prvků:

Cibulnaté a hlíznaté rostliny zaujímají velmi efektivní postavení v předjaří. Oživují městská prostranství v období, kdy ještě nejsou narašené žádné dřeviny. Zajímavé je například použití těchto rostlin jako efektní výsadbu do trávníku, nebo do podrostu stromů.

Letničky a dvouletky jsou nejnáročnější skupinou květin, která vyžaduje každoroční obnovu. Vyznačují se bohatou záplavou květů, které vydrží na rostlině téměř po celou dobu vegetačního období. Květy se vyjímají jasnými, čistými a příjemně působícími barvami, kvetou bezprostředně po výsadbě, jsou vzrůstově vyrovnané. Užití této skupiny rostlin je kvůli své každoroční nutnosti obnovy velmi ekonomicky nákladné.

Trvalky a okrasné trávy jsou méně náročné, neboť nemusí být každoročně vysazovány a vytrvávají na stanovišti několik let. Nejčastěji jsou umísťovány před kulisy keřů nebo do záhonů.

Specifickou skupinou jsou vodní a vlhkomilné rostliny, které jsou využívány k osazení retenčních vodních ploch, které začínají být stále častěji uplatňovány jako součást nových veřejných a obytných ploch v rámci zásad ekologického plánování. Tyto rostliny se zde podílejí vedle estetické funkce také na údržbě - jsou hlavním komponentem kořenových čistíren odpadních vod, retenčních nádrží a přírodních koupacích biotopů.

²⁹⁵ ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. vlastní fotoarchiv

Současným trendem v použití květinových záhonů je užití nenáročných druhů výše uvedených skupin s výraznou autoregulací, které spočívají v *extenzifikaci jejich údržby*.²⁹⁶ Jedná se o výsadby nenáročných rostlin, které jsou určeny do extrémních podmínek města a to zejména na stanoviště extrémně suchá, slunná, exponovaná a s půdou chudou na živiny. Jedná se o snahu o vytvoření společenství rostlin, které bude atraktivní po celý rok květem, barvou a texturou a přitom bude nenáročné na výsadbu a péči. Navržená kombinace rostlin je rozmanitá nejen během roku, ale také v průběhu několika let.

7.3 ZÁVĚR A PŘÍNOS PRÁCE

Předložená práce se zabývá problematikou formování zeleně v prostředí městského interiéru, který na počátku 3. tisíciletí zaznamenává změny podmínek v souvislosti s procesy suburbanizace a deurbanizace. Dizertační práce vychází z analýzy pozitivních příkladů ze zahraničí i z prostředí podmínek České republiky přispívajících k udržitelnosti městského prostředí a jejich srovnáním se současným nepříznivým stavem. Analýza katalogovou formou prezentuje vybraná prostranství městského interiéru z pohledu formování zeleně, její koncepce a prvků, které ji utváří. Práce si klade za cíl vyzdvihnout význam zeleně v prostředí městského interiéru, který vychází ze vztahu k přírodním krajinným dispozicím, kulturnímu dědictví, a souběžně reaguje na současné podmínky urbánního rozvoje. Všímá si vztahu utváření zelených prostranství ve spojitosti s ostatními složkami městského prostředí, zvláště v kombinaci s dopravou – železniční, automobilovou, leteckou a městskou hromadnou dopravou, jejíž formy zanechávají v městské krajině zdánlivě nevratné stopy. Její konverze a nebo zanoření je jistou možností pro následné využití jako prostranství pro pěší uživatele. Zeleně v kombinaci technickou infrastrukturou vedenou v ochranných pásmech nadzemních vedení poskytuje volná a nevyužitá prostranství, která mohou být konvertována na parkově upravené plochy nebo promenády a prvky technické infrastruktury mohou být pozdviženy jako socha - artefakt. Plochy zeleně v kombinaci s výrobou a průmyslem využívají opuštěných prostranství celých areálů továren, revitalizací vodních náhonů vznikají nábrežní promenády. Plochy

²⁹⁶ PEJCHAL, Miloš. *Použití rostlin*. Komentovaná osnova předmětu – pracovní materiál. Brno: MZLU, 2004

zeleně v kombinaci s bydlením oživují tuto složku a poskytují možnost krátkodobé rekreace, utváří spojitost s krajinnou zelení a vytváří zpětnou vazbu formou provětrávání a přísunu čerstvého vzduchu do těchto prostranství.

Zobecnění výsledků dizertační práce

Zvolená metodika zkoumání z pohledu utváření zeleně v prostředí městského interiéru poskytla náhled na řešení celkové urbánní struktury a rovněž jejího detailního kompozičního řešení, které se podílí jednak na vzhledu jednotlivých ploch, ale i ve svém důsledku na vnímání celého urbánního prostředí města. Pozitivní vjemy mohou vést ke zvýšení atraktivnosti města z hlediska pobytu místních obyvatel, ale také jeho příležitostných návštěvníků. Tito uživatelé jsou potenciální nákupní silou, která následně přispívá k růstu ekonomiky městského rozpočtu, který může v důsledku své prostředky vynaložit na další zlepšování úrovně těchto prostranství v kooperaci s městskou infrastrukturou. Hodnota realizací závisí na finanční úrovni, která je přímo úměrná také celkové ekonomice daného státu. Mohou se však uplatňovat a v současné době nachází stále více častěji uplatnění i úpravy nenáročné přírodě blízké, které nemají vysoké nároky na finanční potenciál a následnou údržbu. Utváření městského prostředí s uplatněním vysoké míry přirozených přírodních prvků přispívá k vytvoření plně funkčních a stabilních podmínek, jejichž pozitivním důsledkem je rovněž finanční nenáročnost údržby oproti úpravám, které jsou pro dané prostředí nepřirozené.

Průzkumy a rozborů vybraných detailních prostranství a urbánních celků vymezují v rámci celkového systému urbánního prostředí:

BODY – OSTROVY

LINIE – STUHY

PLOCHY – OÁZY

VERTIKÁLY – KABÁTY

Na budování koncepce městské struktury z pohledu utváření veřejné zeleně se podílí **body**, které jsou určitými solitérními ostrovy, které poskytují zázemí uživatelům městského prostranství. Jedná se nejčastěji o náměstí, parková náměstí a parkově upravené plochy. Dále se na budování koncepce podílí **linie**, které vytváří přirozené hranice a koridory. Jedná se nejčastěji o uliční prostranství, nábrežní prostranství s

doprovodnou zelení a stromořadí. V urbánní struktuře působí jako zelené stuhý. Stěžejní úlohu zaujímají **plochy**, které výrazně působí na utváření celkového mikroklimatu městského organismu a utváří oázy se zcela odlišnými vlastnostmi svého vnitřního prostředí. Také **vertikály** znamenají v jistém smyslu oživení struktury městského interiéru. Utváří ochranná pouzdra - kabáty stavbám, střešním a zanořeným konstrukcím. Systém bodů, linií, ploch a vertikál veřejné zeleně se rovněž výrazně podílí na urbánní scéně městského interiéru.

Z pohledu utváření nových prostranství zeleně zhodnocuje dizertační práce **principy formování zeleně**. Z průzkumů a analýz prostranství městského interiéru vyplynulo několik přístupů:

obnova původních intencí

zanoření dopravy do podzemí

uplatnění přírodních pochodů přirozených společenstev

konverze nevyužitých prostranství brownfields

vertikální profilace

zelené mosty do krajiny

*Tyto přístupy nabízí z pohledu **zdravotního** - bioklimatického, hygienického, psychologického a sociálního uplatnění následujících **zásad**:*

*Zeleň jako prostředek pro **DOSTUPNOST***

*Zeleň jako prostředek pro **PROSTUPNOST***

*Zeleň jako prostředek pro **POLYCENTRIČNOST***

*Zeleň jako prostředek pro **POLYFUNKČNOST***

*Zeleň jako prostředek pro **PROPUSTNOST***

Uvedené zásady naplňují následující **funkčně-provozně-prostorotvorné principy** formování zeleně v prostředí městského interiéru:

princip **STABILIZACE**

princip **MODIFIKACE**

princip **TRANSFORMACE**

princip **INTENZIFIKACE**

princip **PROTENZIFIKACE**

Stabilizované, modifikované, transformované, intenzifikované a protenzifikované body, linie, plochy a vertikály vytváří ucelený systém stability městské zeleně. Tyto principy naplňují následující **taxonomické vlastnosti** vegetačních prvků.

Uplatnění nachází tři **přístupy** utváření zeleně:

■ **PŘÍRODĚ BLÍZKÉ** – PŘIROZENÉ – RESILIENTNÍ – DOČASNÉ – EKONOMICKY VÝHODNÉ – NENÁROČNÉ – PROMĚNLIVÉ - VOLNÉ - ZHUŠTĚNÉ - UDRŽITELNÉ - HARMONICKÉ

■ **FORMÁLNÍ** – UMĚLÉ – PRAVIDELNÉ – REZISTENTNÍ – NÁKLADNÉ – NÁROČNÉ – VYTRVALÉ – STABILNÍ - VELKOLEPÉ - KULTIVOVANÉ - ROZLEHLÉ

■ **JEJICH KOMBINACE**

Ze současných koncepčních řešení veřejných prostranství vyplynuly odlišné přístupy k tvorbě zeleně v prostředí městského interiéru. Formální úpravy se vyznačují téměř sterilními nároky na údržbu a založení vegetačních prvků. Jedná se často o vysoce moderní úpravy, ale častěji také o úpravy dané historickými koncepcemi. Jejich čistota a uklizenost je však vyvážena vysokými nároky na finanční prostředky, které přináší časté intervaly údržby a obnovy k zajištění stability těchto prvků. Formální úpravy působí často až nedotknutelně, avšak při absenci údržby je atraktivita těchto prostranství silně narušena. V současné době růstu měst se mění podmínky veřejných prostorů a nároky na jejich skladbu. S tím úzce souvisí také podmínky pro zakládání, údržbu a provoz městské zeleně. Požadavky investorů jsou často spojeny s efektivností koncepce, která má být co nejméně náročná na finanční prostředky. Jednoznačným trendem současné doby je proto zjednodušování a zefektivňování utváření urbánních prostorů měst, které uplatňují přírodní a přírodě blízké prvky. Tyto prvky se vyznačují nízkými náklady na založení a následnou údržbu. Výsledné výsadby jsou nejen esteticky efektní a oživují prostranství netradičním vzhledem, ale také přispívají k řešení ekologických náprav opuštěných a nebo zdevastovaných lokalit brownfields.

Z taxonomického hlediska tyto přístupy podporují následující zásady:

Zeleň jako prostředek pro ochranu území, ochranu ekologické diverzity a stability "krajiny městského interiéru" a rovněž jako prostředek pro ekonomickou prosperitu města.

Přínos práce ve vztahu k územnímu plánování

Výsledkem dizertační práce jsou koncepční přístupy, principy a zásady k tvorbě městského interiéru, které mohou posloužit jako teoretická předloha v procesu územního plánování. Územní plán stanovuje z pohledu základního členění území plochy a koridory zastavěného a zastavitelného území. V rámci územního plánování městského prostředí je nutné, aby byly v souladu plochy s rozdílným způsobem využití a aby územní rozvoj nerozšiřoval své hranice na úkor krajinné složky. Nové plochy veřejné zeleně a veřejných prostranství s doprovodnou funkcí zeleně mohou být stanoveny v rámci přestavby již nevyužívané nebo nevhodným způsobem využívané stávající funkce. Do budoucna mohou být předjednány i v podobě územní rezervy. U ploch přestaveb je rovněž vhodné stanovit v rámci územního plánu jejich prověření územní studií, která řeší územně technické, urbanistické a architektonické podmínky využití území. Studie využití území podrobněji specifikuje a utvoří vhodný náhled na uspořádání tohoto území v bližším kontextu. Při tvorbě územních studií tak mohou tyto výsledky dizertační práce posloužit jako vodítko v podrobnějším kontextu užití ploch veřejné zeleně. Nové plochy přestaveb a budoucích rezerv, mohou být stanoveny metodou stabilizace, modifikace, transformace, intenzifikace a protenzifikace.

Přínos práce ve vztahu k výuce studentů – potenciálních tvůrců prostranství městského interiéru.

Cílem práce je rovněž pozdvihnout význam zeleně, jako prvku na který se často nahlíží jako na zbytečný element. Důležitá je osvěta zvláště u studentů, která vede k větší informovanosti a k následnému uvědomění si důležitosti a nezbytnosti uplatnění zeleně ve veřejných prostorech. Neboť právě studenti jsou potenciálními budoucími tvůrci, kteří budou tyto veřejné prostory utvářet. Závisí tedy i na nich, jestli tyto prostory získají zpět důvěru lidí, kteří je přestanou pouze míjet, ale začnou je naopak cíleně vyhledávat. Veřejné prostory městského interiéru se tak stanou prostředím pro život – ohnisky městského života, kde se odehrávají veškeré funkce charakterizující město – občanské setkávání, odpočinek, veřejný život, kultura, politika, obchod a doprava.

8 SEZNAM VLASTNÍCH PRACÍ A AKTIVIT

Publikace příspěvků

WITTMANN, Maxmilián – ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa – KOUTNÝ, Jan – HORKÁ, Julie – LÖW, Jiří – DOKOUPÍLOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802-1.

WITTMANN, Maxmilián – ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa – HAVLIŠ, Karel – SOCHOREC, Miroslav. *Řeka a město. Vodní prvek v současných městech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 101 s. ISBN: 978-80-7204-814-4.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa – WITTMANN, Maxmilián – LHOTÁKOVÁ, Zdenka. *Katalog ekologických řešení v urbanismu - příkladné realizace*. 2011. ISBN: 978-80-214-4375-4.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Uplatnění zeleně z pohledu udržitelného rozvoje měst. In FOJTŮ, Kateřina (ed.). *Udržitelná sídla, sborník příspěvků z mezinárodního workshopu, Hostětín*. 2011. s. 32-39. ISBN: 978-80-87308-16-5. <<http://hostetin.veronica.cz/publikace>>

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa – KOUTNÝ, Jan – PETŘÍČKOVÁ, Monika – URBÁŠKOVÁ, Hana – WITTMANN, Maxmilián. *Manuál inovace*. Projekt OPVK. Projekt OPVK. 2011. 211 s. ISBN: 978-80-214-4384-6.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Extenzivní výsadby z pohledu udržitelného rozvoje měst. In *XV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2011. s. 36-40. ISBN 978-80-214-4266-5

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Zeleň veřejných prostranství z pohledu reurbanizace. In *Zahrada – Park – Krajina*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2/2010. s. 24-29. ISSN 1211-1678

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Městská dopravní tepna souběžně parkem. In *XIV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2010. s. 27-33. ISBN 978-80-214-4088-3

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Zeleň městského interiéru. In *XIII. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2009. s. 25-29. ISBN 978-80-214-3878-1.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Nové trendy utváření zeleně v prostředí městského interiéru. In *Ročenka doktorandských akcí DAFA 2008*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2009. ISBN 978-80-214-3877-4.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Formování zeleně v interiéru městského prostředí. In *XII. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2008. s. 30-34. ISBN 978-80-214-3656-5.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Zeleň, jako důležitá součást rozvoje prostředí veřejných prostorů města. In *Systémový pohled na problémy rozvoje současných měst a jejich reflexe ve výuce urbanismu: Sborník z mezinárodní konference Brno – Slévárna*

Vaňkovka. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2007. s. 20-25. ISBN 978-80-214-3478-3.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Obrazové vybavení. In OTRUBA, Ivar. *Krásy anglických zahrad*. 1. vyd. Brno: ERA, 2005. 160 s. ISBN 80-7366-030

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Krajinářská úprava starého lomu ve Křtinách (pro účely výuky)*. Diplomová práce, Lednice: MZLU v Brně, 2005, formát A3, 63 s.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Vodní toky a plochy v krajině, jejich význam a vliv na krajinné prostředí*. Bakalářská práce, Lednice: MZLU v Brně, 2003, 99 s.

Další odborné aktivity

Spolupráce na dílčích výstupech grantového projektu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) s názvem CZ.1.07/ 2.2.00/15.0485 "Inovace magisterského a bakalářského studijního programu Architektura a urbanismus Fakulty architektury VUT v Brně - implementace principů trvale udržitelného rozvoje do výuky" (krátký název "Trvale udržitelná sídla") zahájení: 1. 10. 2010, ukončení: 31. 1. 2013

Účast na workshopu a exkurzi "Trvale udržitelná sídla - Winery Burgenland" 12. - 13. dubna 2012, Rakousko, Prušánky

Účast na mezinárodním workshopu "Udržitelná sídla / Sustainable Settlement", 18. - 19. října 2011, Hostětín, Bílé Karpaty

Řešitel grantového projektu FRVŠ číslo 586/2008, TO/spec: G2, Název projektu: Objektivizace potřeby městské zeleně z pohledu ekonomicko-sociálních dopadů současné doby. zahájení: 01. 01. 2008, ukončení: 31. 12. 2008

Člen organizačního výboru XII. Vědecké konference doktorandů - spolupráce při redakci sborníku a moderování konference, 05/2008, Místo konání: Fa VUT v Brně

Vytvoření struktivního modelu funkcionalistické vily Jaroslava Klimeše v Opavě pro ústav Teorie a vývoj architektury v rámci připravované knihy Slavné vily Moravskoslezského kraje, 2007

Moderování mezinárodní konference Problémy rozvoje současných měst a jejich reflexe ve výuce urbanismu, 05/2007, Místo konání: Slévárna – Galerie Vaňkova

Člen organizačního výboru XI. Vědecké konference doktorandů, 05/2007, Místo konání: Slévárna – Galerie Vaňkovka

Účast na odborné exkurzi do Berlína pořádané ústavem Biotechniky zeleně, MZLU v Brně, 9. - 12. října 2004

Účast na odborné exkurzi do Francie pořádané ústavem Zahradní a krajinářské architektury, MZLU v Brně, 16. - 30. května 2004

Účast na odborné exkurzi do Itálie pořádané ústavem Zahradní a krajinářské architektury, MZLU v Brně, 18. května - 1. června 2003

Účast na odborné exkurzi do Anglie pořádané ústavem Zahradní a krajinářské architektury, MZLU v Brně, 18. - 31. května 2002

Výuka

Přednášky pro předmět Tvorba urbánního a krajinného prostředí 3. roč.:

- Vliv historického vývoje zahradního umění na současnou tvorbu (prezentace v programu PowerPoint)
- Možnosti uplatnění městské zeleně z pohledu současného vývoje urbánního prostředí (prezentace v programu PowerPoint)

Inovované přednášky pro předmět Tvorba urbánního a krajinného prostředí 3. roč.:

- Historický vývoj zahradního umění (prezentace v programu PowerPoint)
- Uplatnění přírodních složek v sídlech (prezentace v programu PowerPoint)

Přednášky pro předmět Landscape architecture 3. roč. - zahraniční studenti:

- The development of landscape architecture and garden art (prezentace v programu PowerPoint)
- The present-day landscape design creation (prezentace v programu PowerPoint)
- Processes of urbanization and their interaction on landscape design creation (prezentace v programu PowerPoint)
- Detail in the present-day landscape design creation (prezentace v programu PowerPoint)
- Land art (prezentace v programu PowerPoint)

Přednášky a studijní materiály pro volitelný předmět 3. roč. - Zahradní architektura:

- Základy dendrologie (prezentace v programu PowerPoint)
- Jehličnany (prezentace v programu PowerPoint)

Vedení cvičení a vybrané přednášky v rámci předmětů:

Zahradní architektura

– volitelný předmět, 3. roč., školní rok 2006 - 2008

Landscape architecture

– volitelný předmět, 3. roč., školní rok 2006 - dosud

Tvorba urbánního a krajinného prostředí 3. roč., školní rok 2006 - dosud

Asistence při konání talentových a přijímacích zkoušek, státních zkoušek BSP a MSP.

Projekční praxe

Zahradní a krajinářská tvorba s r. o., projekční atelier Brno, 2005 - dosud

9 SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

- APPELBAUM, Alec. *High line backs down*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3772>](http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3772)
- ARCHIWEB. *Tower Flower*. [online] 2007. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351)
- ASLA. *Sustainable landscapes*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.asla.org/sustainablelandscapes/highline.html>](http://www.asla.org/sustainablelandscapes/highline.html)
- BAUMEISTER, Nicolette. *New landscape architecture: Germany-Austria-Switzerland*. 1. vyd. Berlin: Verlagshaus Braun, 2006. 448 s. ISBN 3-935455-90-9.
- BERTRAM, Jühling. *Petuelpark*. [online] B. m. n.: 2004. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://www.petuelpark.de/fset-vorge.htm>](http://www.petuelpark.de/fset-vorge.htm)
- BLUESTEM NURSERY. *Living Walls or Vertical Gardens*. [online] 2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html>](http://bluestemnursery.blogspot.cz/2011/01/living-walls-or-vertical-gardens.html)
- BMHD. *Fotogalerie Město Brno, ulice Slovanské náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://foto.bmhd.cz/list.php?mesto=Brno&ulice=Slovansk%C3%A9%20n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD>](http://foto.bmhd.cz/list.php?mesto=Brno&ulice=Slovansk%C3%A9%20n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD)
- BRATH, Josef. *Pešie zóny v meste*. 1. vyd. Bratislava: Alfa, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, 1987. 240 s.
- CABÁK, Josef. *Fotoarchiv Zahrady Gymnázia*, 2011
- CARPENTER, Aaron. *A Highline for London Design Competition*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://landarchs.com/highline-london-design-competition/>](http://landarchs.com/highline-london-design-competition/)
- CECCHINI, Domenico. *Corso di Urbanistica. Formazione delle aree urbane e metropolitane XX secolo fino agli anni '70*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.cittasostenibili.it/urbana/urbana_Scheda_8.htm>](http://www.cittasostenibili.it/urbana/urbana_Scheda_8.htm)
- COMPETITIONLINE. *Stadtteilpark Plagwitz für die EXPO 2000*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.competitiononline.com/de/wettbewerbe/5665>](http://www.competitiononline.com/de/wettbewerbe/5665)
- COURSES. *Beginnings of Modernism - 19th-20th Century*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<https://courses.cit.cornell.edu/lanar5240/ModBeginsFranceSpain.html>](https://courses.cit.cornell.edu/lanar5240/ModBeginsFranceSpain.html)
- CRIL SEGURA. *Projectos de traçado, alternativas*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.cril-segura.com/espanha.html>](http://www.cril-segura.com/espanha.html)
- ČERMÁKOVÁ, Markéta. *High Line Park*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=24&action=show&id=3194>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=24&action=show&id=3194)
- DAMEC, Jiří. *Komentovaná osnova exkurze do Francie*. Brno: MZLU, 2004
- DAMEC, Jiří. *Teorie a vývoj zahradní architektury*. Brno: MZLU - ústní sdělení z přednášek, 2002
- DELPHA PLUS. *Průzkum v oblasti bio-architektury*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://ebookbrowse.com/1283249407-cz-reserse-bioarchitektura-final-cz-pdf-d285972597>](http://ebookbrowse.com/1283249407-cz-reserse-bioarchitektura-final-cz-pdf-d285972597)
- DOČKALOVÁ, Pavla. *Smetanovy sady jsou za plotem, park projde razantní proměnou*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.itydenik.cz/obsah/smetanovy-sady-jsou-za-plotem-park-projde-razantni-promenou>](http://www.itydenik.cz/obsah/smetanovy-sady-jsou-za-plotem-park-projde-razantni-promenou)

DOHNAL, Radomír. *Bosco verticale - Když stromy rostou rychle*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/8588-bosco-verticale-kdyz-stromy-rostou-rychle>](http://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/8588-bosco-verticale-kdyz-stromy-rostou-rychle)

ELEARNING, Ústav Teorie FA VUT Brno. *Zadání cvičení Urbanismus IV. - Tvorba urbánního a krajinného prostředí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<https://www.vutbr.cz/elearning/>](https://www.vutbr.cz/elearning/)

ENCYKLOPEDIE BRNA. *Park na Slovanském náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=479>](http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=479)

ESMADRID. *Madrid Río*. [online] B. m. n.: 2013. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.esmadrid.com/en/madridrio>](http://www.esmadrid.com/en/madridrio)

ES POR MADRID. *Tratamiento paisajístico en la avenida de Portugal*. [online] B. m. n.: 2007. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:<http://www.espormadrid.es/2007/03/tnel-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html>](http://www.espormadrid.es/2007/03/tnel-de-la-avenida-de-portugal-sentido_1087.html).

ETAB. *Le parc Andre Citroen*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.etab.ac-caen.fr/lyceevalognes/site%20jardin/jardins%20particuliers/jardin%20citroen.html>](http://www.etab.ac-caen.fr/lyceevalognes/site%20jardin/jardins%20particuliers/jardin%20citroen.html)

GARDENVISIT. *Ostasien Ensemble, Westpark (Asian Ensemble)*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gardenvisit.com/garden/ostasien_ensemble_westpark>](http://www.gardenvisit.com/garden/ostasien_ensemble_westpark)

GARTENARCHITEKTIN. *Burggarten Graz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gartenarchitektin.at/index.php?m=2&s=3&i=38&contentid=66>](http://www.gartenarchitektin.at/index.php?m=2&s=3&i=38&contentid=66)

GEBRIAN, Adam. *Litomyšl má nádraží jako artefakt a jediný hezký supermarket v ČR*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=ln-bydleni&c=A130128_194710_ln-bydleni_ter&foto=TER48db7b_situace.jpg>](http://www.lidovky.cz/foto.aspx?r=ln-bydleni&c=A130128_194710_ln-bydleni_ter&foto=TER48db7b_situace.jpg)

GEBRIAN, Adam. *Villa Park Strahov: Zlom v kariéře ateliéru A69*. [online] Lidové noviny 2012. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.lidovky.cz/villa-park-strahov-v-prazed0d-/design.aspx?c=A120212_172322_ln-bydleni_sk>](http://www.lidovky.cz/villa-park-strahov-v-prazed0d-/design.aspx?c=A120212_172322_ln-bydleni_sk)

GOOGLEMAPS. *Centrální poloha zahradního města Letchworth*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?q=Letchworth+garden+city&biw=1044&bih=630&bv=on.2,or.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&sa=X&ei=WT9uUbviHcO8PemvgfAP&ved=0CAgQ_AUoAg>](http://maps.google.cz/maps?q=Letchworth+garden+city&biw=1044&bih=630&bv=on.2,or.r_qf.&um=1&ie=UTF-8&sa=X&ei=WT9uUbviHcO8PemvgfAP&ved=0CAgQ_AUoAg)

GOOGLEMAPS. *Náměstí T. G. Masaryka*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl>](http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl)

GOOGLEMAPS. *Nové Sady*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl>](http://maps.google.cz/maps?hl=cs&tab=wl)

GOTHEREGUIDE. *La Defense information and pictures*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.gothereguide.com/la+defense+paris-place/>](http://www.gothereguide.com/la+defense+paris-place/)

GRŮZOVÁ, Ludmila – MAREK, Pavel. *Prostějov v proměnách staletí*. 1. vyd. Prostějov: Městský úřad v Prostějově, Muzeum Prostějovska v Prostějově, Státní okresní archiv v Prostějově, 1994. 161 s. ISBN 80-900106-4-4.

HRACHOVINA, Jiří. *Osvětlení Klášterních zahrad v Litomyšli*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=22907>](http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=22907)

- HRŮŽA, Jiří. – ZAJÍC, Josef. *Vývoj urbanismu II.*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. 182 s. ISBN 80-01-01549-1.
- HURNÍKOVÁ, Jana - VESELÝ, Robert. Udržitelný rozvoj území ve stavebním zákoně č. 183/2006 Sb. a vyhlášce č. 500/2006 Sb. Přednáška powerpoint. In Workshop Udržitelná sídla / Sustainable Settlement, Brno: Fa VUT, 2011.
- HURYCH, Václav. *Okrasné dřeviny pro zahrady a parky*. 2. vyd. Praha: KVĚT, 2003. 204 s. ISBN 80-85362-46-5
- INHABITAT. *Bosco Verticale in Milan will be the world's first vertical forest*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/>](http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/_bosco-verticale-exploded/)
- JANÍKOVÁ, Jana a kol. *Pasport města Boskovice – aktualizace 2008*. Brno: Zahradní a krajinářská tvorba s. r. o., 2008.
- JAREŠ, V. Krajinná ekologie. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.uake.cz/frvs1269/kapitola9.html>](http://www.uake.cz/frvs1269/kapitola9.html)
- JAREŠ, V. *Krajinná ekologie*. [online]. 2007. [cit. 2010-01-10]. Dostupné na [www:<http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>](http://www.uake.cz/frvs1269/index.html). In SOBKOVÁ, Veronika. Krajinný plán jako nástroj územního plánování. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. [online] Brno, 2010 [cit. 2013]. Dostupné na [www: < http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf>](http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf)
- JELÍNKOVÁ, Marie a kol. *Generely zeleně*. Průhonice: 1982. 103 s.
- KARINLYNN. *Parc des Buttes-Chaumont*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.flickr.com/photos/karinlynn/4130607449/sizes/m/in/photostream/>](http://www.flickr.com/photos/karinlynn/4130607449/sizes/m/in/photostream/)
- KAVKA, Bohumil. *Krajinářské sadovnictví*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970. 580 s.
- KONVIČKA, Miloslav. *Česká architektura a urbanismus v nové situaci. B. 4 Urbánní prostředí*. Výzkumný záměr. Brno: FA VUT, 2007.
- KONVIČKA, Miloslav. Náměstí – tvorba, pojetí a výraz parteru. In. *Náměstí – protorový fenomén městské struktury: sborník příspěvků z konference*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, 2006, s. 96 - 106. ISBN 80-227-23-65-7.
- KONVIČKA, Miloslav. *Tvorba městského interiéru*. Urbanismus a územní rozvoj, 2005, roč. VIII, č. 1, s 11-16. ISSN 1212-0855.
- KOUTNÝ, Jan. *Moderní urbanistické koncepce. (Vývoj urbanistických koncepcí)*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 6/2004. [cit. 2013]. Dostupné na [www: < http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2004/2004-06/30_koncepce.pdf>](http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2004/2004-06/30_koncepce.pdf)
- KOUTNÝ, Jan. Význam a vývoj veřejných prostorů. In Šilhánková, Vladimíra (edit.) *Veřejné prostory a život města Sborník*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav Teorie urbanismu, 2003. 64 s. ISBN 80-214-2339-0. Kapitola 2, s. 6-12.
- KOUTNÝ, Jan - WITTMANN, Maximilian - PETŘÍČKOVÁ, Monika - URBÁŠKOVÁ, Hana - ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Manuál inovace*. Projekt OPVK. 2011. 211 s. ISBN: 978-80-214-4384- 6.
- KESSEL. *Das Grüne U*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://kessel.tv/das-grune-u/>](http://kessel.tv/das-grune-u/)

KRATOCHVÍL, Jan. *Olympijský komplex*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=138>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=city&action=show&id=138)

KUPKA, Jiří. *Zeleň v historii města*. ČVUT v Praze. 1. vyd. 2006. 146. s. ISBN 80-01- 03443-7

KYSELKA, I. Boj o krajinný plán. Krajinné a územní plánování - společně nebo zvlášť? Zahrada - park - krajina. 2003, č. 3, s. 2 - 8. In SOBKOVÁ, Veronika. *Krajinný plán jako nástroj územního plánování*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. [online] Brno, 2010 [cit. 2013]. Dostupné na [www: < http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf>](http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf)

LANDESHAUPTSTADT MÜNCHEN PLANUNGSREFERAT. *Messestadt Riem: Ökologische Bausteine Teil I Stadplanung*. [online] B. m. n.: 1995. [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/img/Oekologische_Bausteine_komplett.pdf>](http://www.messestadt-riem.info/img/Oekologische_Bausteine_komplett.pdf)

LANDESHAUPTSTADT MÜNCHEN REFERAT FÜR STADTPLANUNG UND BAUORDNUNG (HRSG.). *Mittlerer Ring: Stadt - und freiraumplanerische Studie*. [online] München: B. n. 2000. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné na [www:< http://de.wikipedia.org/wiki/Petuel_tunnel>](http://de.wikipedia.org/wiki/Petuel_tunnel)

LBV-MUENCHEN. *Münchner Biotope: Biedersteiner Kanal*. [online] 2012. [cit. 21. 3. 2012] Dostupné na [www:< http://www.lbv-muenchen.de >](http://www.lbv-muenchen.de)

LEHMANN, Marek. Zahradní města. [online] B. m.: Životní prostor, 2002. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archinet.cz/index.php?mode=article&art=10641&sec=10019>](http://www.archinet.cz/index.php?mode=article&art=10641&sec=10019)

LEIPZIG. *Das Gelände des zukünftigen Stadtteilparks Plagwitz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.leipzig.de/de/buerger/stadtentw/stadtern/ausgleichsbetraege/>](http://www.leipzig.de/de/buerger/stadtentw/stadtern/ausgleichsbetraege/)

LEIPZIGER OSTEN. *Der neue Stadtteilpark Rabet: Grüne Oase im Leipziger Osten*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.leipziger-osten.de/content/stadtumbau/stadtteilpark-rabet/>](http://www.leipziger-osten.de/content/stadtumbau/stadtteilpark-rabet/)

LENZEN, Stephan. *Parkanlage Dycker Feld aus der Luft*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [http://www.baukunst-nrw.de/objekte/Parkanlagen-Schloss-Dyck--308.htm>](http://www.baukunst-nrw.de/objekte/Parkanlagen-Schloss-Dyck--308.htm)

LÖW, Jiří a spol. *Generel města Prostějov*. 2001.

MALAWIKIPEDIE. *Fyzika*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.malawikipedie.estranky.cz/clanky/fyzika.html>](http://www.malawikipedie.estranky.cz/clanky/fyzika.html)

MAPY.CZ. *Lázně Bohdaneč*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=15.681301&y=50.076143&z=16&t=s&l=8&c=2-8-3-15-H&q=Pardubice&qp=15.677521_50.074650_15.683816_50.077536_16>](http://www.mapy.cz/#x=15.681301&y=50.076143&z=16&t=s&l=8&c=2-8-3-15-H&q=Pardubice&qp=15.677521_50.074650_15.683816_50.077536_16)

MAPY.CZ. *Litomyšl autobusové nádraží*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=16.312766&y=49.866728&z=16&l=9&d=muni_2810_1&t=s&q=litomysl&qp=-4.801655_39.538536_26.419335_52.917598_4 >](http://www.mapy.cz/#x=16.312766&y=49.866728&z=16&l=9&d=muni_2810_1&t=s&q=litomysl&qp=-4.801655_39.538536_26.419335_52.917598_4)

MAPY.CZ. *Náměstí Spojenců*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [http://www.mapy.cz/#x=17.120795&y=49.475137&z=16&d=stre_126345_1&t=s&q=n%25C3%25A1m%25C4%259Bst%25C3%25AD%2520spojenc%25C5%25AF%2520prost%25C4%259Bjov&qp=10.911721_47.953277_17.282783_51.586660_6&l=9\)\) >](http://www.mapy.cz/#x=17.120795&y=49.475137&z=16&d=stre_126345_1&t=s&q=n%25C3%25A1m%25C4%259Bst%25C3%25AD%2520spojenc%25C5%25AF%2520prost%25C4%259Bjov&qp=10.911721_47.953277_17.282783_51.586660_6&l=9)))

MAPY.CZ. *Pardubice*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mapy.cz/#x=15.769953&y=50.037544&z=16&t=s&l=9&c=2-8-3-15-25-H-F&q=Pardubice&qp=15.712200_50.008547_15.812903_50.054655_12>](http://www.mapy.cz/#x=15.769953&y=50.037544&z=16&t=s&l=9&c=2-8-3-15-25-H-F&q=Pardubice&qp=15.712200_50.008547_15.812903_50.054655_12)

MAX LEY. *Naturpark*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.max-ley.de/zoos/zoo_51.htm>](http://www.max-ley.de/zoos/zoo_51.htm)

MESSESTADT RIEM. *Arbeit*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/arbeit/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/arbeit/index.html)

MESSESTADT RIEM. *Landschaftsplanerisches Gesamtkonzept* [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/freiraum/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/freiraum/index.html)

MESSESTADT RIEM. *Planungsgeschichte*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/>](http://www.messestadt-riem.info/)

MESSESTADT RIEM. *Planungskonzept*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/staedtebau/index.html)

MESSESTADT RIEM. *Wohnen*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:< http://www.messestadt-riem.info/wohnen/index.html>](http://www.messestadt-riem.info/wohnen/index.html)

MĚSTO LITOMYŠL. *Bělidla (autobusové nádraží)*. [online] B. m. n.: 2011. [cit. 2011]. Dostupné na [www:< http://www.litomysl.cz/?co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836683152>](http://www.litomysl.cz/?co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836683152)

MĚSTO LITOMYŠL. *Kláštevní zahrady*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:< http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318589766183>](http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318589766183)

MĚSTO LITOMYŠL. *Nábřeží řeky Loučné*. [online] 2012. [cit. 21. 3. 2012] Dostupné na [www:< http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836402229>](http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=zrealizovane_projekty&akce=detail&id=1318836402229)

MĚSTSKÝ ÚŘAD PROSTĚJOV. *Územní plán sídelního útvaru Prostějov*. Propagační sborník, leden 2003, vydal Městský úřad v Prostějově, odbor koncepce a rozvoje.

MHARCHITEKTEN. *Dokumentation wettbewerb Marktrechwitz*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.mharchitekten.de/dokumentation/dokumentation-wettbewerb-marktrechwitz.htm>](http://www.mharchitekten.de/dokumentation/dokumentation-wettbewerb-marktrechwitz.htm)

MÍČHAL, Igor. *Ekologická stabilita*. 2. vyd. Brno: Veronica, 1994. 276 s. ISBN 80-85368-22-6

MIXX21. *Park na Slovanském náměstí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://mixx21.blog.cz/0707/park-na-slovanskem-namesti>](http://mixx21.blog.cz/0707/park-na-slovanskem-namesti)

MLADÁ, Zdeňka. *Zahrada Kinských*. [online] Národní památkový ústav. [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.npu.cz/novostavby/zive-mesto/vypis/detail/62/>](http://www.npu.cz/novostavby/zive-mesto/vypis/detail/62/)

NYC-ARCHITECTURE. *Highline*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://nyc-architecture.com/?attachment_id=2186>](http://nyc-architecture.com/?attachment_id=2186)

OLIVÍKOVÁ, Barbora. Studentská práce z cvičení předmětu Tvorba urbánního prostředí. 2013

OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN 80-86517-28-4

PACÁKOVÁ HOŠŤÁKOVÁ, Božena – PETRŮ, Jaroslav – RIEDL, Dušan – SVOBODA, Antonín Marián: *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Libri, Praha 1999. 528 s. ISBN 80-85983-55-9

PARKY ROKU 2011. Revitalizace bývalých zahrad gymnázia v Novém Jičíně. In *Inspirace*. Brno: Svaz zakládání a údržby zeleně, 4/2011. s. 18-19 [online] [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-4_2011-k2.pdf>](http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-4_2011-k2.pdf).

PARKY ROKU 2012. Využitá šance: Obnova zámeckého parku a Nový park Jižní svahy, Frýdek-Místek. In *Inspirace*. Brno: Svaz zakládání a údržby zeleně, 3/2012. s. 20-21 [online] [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-3_2012.pdf/>](http://www.szuz.cz/UserFiles/File/inspirace-3_2012.pdf).

PEJCHAL, Miloš. *Použití rostlin*. Komentovaná osnova předmětu – pracovní materiál. Brno: MZLU, 2004

PPU. *Rekonstrukce Masarykova náměstí*. Referenční list stavby. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://ppusro.cz/Reference/Referencni%20list%20stavby%20-%20Lazne%20Bohdanec.pdf >](http://ppusro.cz/Reference/Referencni%20list%20stavby%20-%20Lazne%20Bohdanec.pdf)

PRAGUECITYLINE. *Zahrada Kinských - doporučená trasa*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.praguecityline.cz/tipy-na-vylety-praha-a-okoli/zahrada-kinskych-doporucena-trasa>](http://www.praguecityline.cz/tipy-na-vylety-praha-a-okoli/zahrada-kinskych-doporucena-trasa)

PRAHA11. *Centrální park*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<www.praha11.cz/filemanager/files/file.php?file=2126>](http://www.praha11.cz/filemanager/files/file.php?file=2126)

PŘEVOD. *Přehled jednotek času*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://www.prevod.cz/popis.php?str=110&parent=y>](http://www.prevod.cz/popis.php?str=110&parent=y)

SCOOPWEB. *Buga (barangay) News*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.scoopweb.com/Buga_%28barangay%29>](http://www.scoopweb.com/Buga_%28barangay%29)

SCHLOSS DYCK LAUF. *Situation*. [online], [cit. 2011]. Dostupné na [www:<http://www.schloss-dyck-lauf.de/>](http://www.schloss-dyck-lauf.de/)

SCHMEIDLER, Karel - JIŘÍČKOVÁ, Hana - ZÁMEČNÍK, Petr. *Výzva shrinking cities u nás, v Evropě i ve světě*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, časopis Urbanismus a územní rozvoj, ročník XIV č. 6/2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www: < http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-06/05_vyzva.pdf>](http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-06/05_vyzva.pdf)

SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. 2. vyd. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem modifikace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modifikace >](http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modifikace)

STACHOVÁ, Klára. *MFO Park*. [online] 2012. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=3229>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=3229)

SUN TRAP. *Bercy ...le parc*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:< http://fponsolle.wordpress.com/2011/11/08/bercy-le-parc/>](http://fponsolle.wordpress.com/2011/11/08/bercy-le-parc/)

SUSTAINABLELANDSCAPES. *Education*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.asla.org/sustainablelandscapes/education.html >](http://www.asla.org/sustainablelandscapes/education.html)

SÝKORA, Luděk. *Transformace současných měst*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://web.natur.cuni.cz/~sykora/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=65>](http://web.natur.cuni.cz/~sykora/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=65)

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Extenzivní výsadby z pohledu udržitelného rozvoje měst. In *XV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2011. s. 36-40. ISBN 978-80-214-4266-5

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Fotodatabáze projektu FRVŠ*. Vlastní fotoarchiv, 2008

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa – WITTMANN, Maxmilián – LHOTÁKOVÁ, Zdenka. *Katalog ekologických řešení v urbanismu - příkladné realizace*. 2011. ISBN: 978-80-214-4375- 4.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Městská dopravní tepna souběžně parkem. In *XIV. Vědecká konference doktorandů*. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2010. s. 27-33. ISBN 978-80-214-4088-3

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov a jeho architektonicky význačné stavby první poloviny 20. století*. Seminární práce z předmětu Teorie a vývoj architektury. Brno: Fakulta architektury VUT v Brně, 2007.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Prostějov*. Rodinný fotoarchiv, kolem roku 1925

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. *Studie ekozahrady u ZŠ. E. Valenty v Prostějově*. Projektová dokumentace, 2011.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Historický vývoj zahradního umění. In WITTMANN, Maxmilian; ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa; KOUTNÝ, Jan; HORKÁ, Julie; LÖW, Jiří; DOKOUPILOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802- 1. Kapitola 5, s. 50-65.

ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv, 2002-2013

ŠAMŠULOVA HRUBANOVÁ, Denisa. Zeleň veřejných prostranství z pohledu reurbanizace. In *Zahrada – Park – Krajina*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2/2010. s. 24-29. ISSN 1211-1678

ŠMÍDEK, Petr. *Tower Flower*. [online] 2009. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351>](http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=33&action=show&id=1351)

ŠTENCEL, Václav – SOUČEK, Vladimír – ŠONSKÝ, Drahošlav. *Architektonické úpravy veřejných prostranství*. 1. vyd. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1983. 172 s. 04-726-83

THEDESIGNATEDSKETCHER. *Parc de la Villette*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette>](http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette)

THECHICECOLOGIST. *Green Living Walls, Vertical Gardens, Urban Rainforests, oh my!*. [online] 2011. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.thechicecologist.com/2008/11/green-living-walls-vertical-gardens-urban-rainforests-oh-my/>](http://www.thechicecologist.com/2008/11/green-living-walls-vertical-gardens-urban-rainforests-oh-my/)

TS.BARRIEREFREI. Naturpark-Schöneberger-Südgelände. [online] B. m. n.: 2013. [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://ts.barrierefrei-mobil-berlin.de/index.php?menuid=18&reporeid=190>](http://ts.barrierefrei-mobil-berlin.de/index.php?menuid=18&reporeid=190)

TUGENDHAT. Situační plán města Brna z roku 1890, výřez s parkem Lužánky a přilehlým svahem Černých Polí. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.tugendhat.eu/dum/lokalita.html>](http://www.tugendhat.eu/dum/lokalita.html)

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Slovník*. [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. [cit. 2011]. Dostupné na [www:<www.uur.cz>](http://www.uur.cz)

VISIT PARIS. *La promenade plantée*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.tovisitparis.com/2011/08/la-promenade-plantee.html>](http://www.tovisitparis.com/2011/08/la-promenade-plantee.html)

VOREL, Ivan. *Zahradní a krajinářská tvorba, otázky ke zkoušce - ZS 2005/2006* [cit. 2011] Dostupné na: <http://www.c14.cz/zkousky/zahradni-a-krajinarska-tvorba/03/07/2007/>

Vyhláška č. 10/1994 Sb., O zeleni v městě Brně.

WAGNER, Bohdan. *Sadovnická tvorba*. 1. vyd. 2. díl. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 328 s. ISBN 80-209-0032-2.

WEST8. *Madrid Rio*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.west8.nl/projects/madrid_rio>](http://www.west8.nl/projects/madrid_rio)

WIKIPEDIA: *André Le Nôtre*. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://en.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Le_N%C3%B4tre>](http://en.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Le_N%C3%B4tre)

WIKIPEDIA: *Landschaftsprogramm*. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://de.wikipedia.org/wiki/Landschaftsprogramm>](http://de.wikipedia.org/wiki/Landschaftsprogramm)

WIKIPEDIA. *Modifikace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Modifikace>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Modifikace)

WIKIPEDIA. *Murinsel*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Murinsel>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Murinsel)

WIKIPEDIA. *Promenade plantée*. [online], [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Promenade_plant%C3%A9e>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Promenade_plant%C3%A9e)

WIKIPEDIA. *Transformace*. [online] 2013. [cit. 2013] Dostupné na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Transformace>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Transformace)

WIKIPEDIA. *Westpark (Munich)*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette>](http://thedesignatedsketcher.com/finished/parc-de-la-villette)

WITTMANN, Maxmilian. Urbanistická struktura a její uspořádání. Ulice. In WITTMANN, Maxmilian; ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa; KOUTNÝ, Jan; HORKÁ, Julie; LÖW, Jiří; DOKOUPILOVÁ PAZDERKOVÁ, Kateřina. *Urbánní prostředí v souvislostech. Utváření udržitelného města a jeho přírodního zázemí v souvisejících tématech*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012. 107 s. ISBN: 978-80-7204-802- 1. Kapitola 3.1.1, s. 22.

ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Návrh úprav polikliniky ve Starém Lískovci*. Projektová dokumentace, Brno, 2010

ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Návrh úprav prostoru u staré radnice v Brně Komíně*. Projektová dokumentace, Brno, 2009

ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park pod VVN v Praze*. Projektová dokumentace, 2007

ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park pod zámekem*. Projektová dokumentace, 2007

ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA. *Park Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně*. Projektová dokumentace, 2010

Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

ZÁMEK VALTICE. *Bylinková zahrada Tíře Chmelar*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<http://www.zamek-valtice.cz/historie-1/bylinkova-zahrada-tiree-chmelar/>](http://www.zamek-valtice.cz/historie-1/bylinkova-zahrada-tiree-chmelar/)

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

str. 4

Obrázek 1: Městský interiér (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 28

Obrázek 2: Letchworth (GOOGLEMAPS. [online])

Obrázek 3: Welwyn (CECCHINI, Domenico. [online])

Obrázek 4: R. Unwin - schéma (CECCHINI, Domenico. [online])

str. 45

Obrázek 5 a 6: Interiér uličního prostranství v Praze a v Mnichově (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 46

Obrázek 7 a 8: Interiér historického jádra v Prostějově a reprezentativní předprostor Janáčkova divadla v Brně (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 9 a 10: Interiér nástupního prostranství Eden v Praze a náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 47

Obrázek 11 a 12: Pohledová osa směřující z obytné zóny k zámku v Mikulově. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 13 a 14: Nevhodně tvarované koruny stromů v obytné zóně v Mikulově a přirozený habitus solitérní Paulownie v centrální poloze městského interiéru Mikulova. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 48

Obrázek 15 a 16: Uliční prostranství v Novém Jičíně a zeleň dotvářející historický vodní prvek ve Vimperku. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 49

Obrázek 17 a 18: Reprezentativní předprostor městského soudu v Brně a reprezentativní nástupní předprostor muzea v Drážďanech.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 19 a 20: Třída Kapitána Jaroše v Brně a Uliční interiér města Funchal.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 50

Obrázek 21 a 22: Platanová alej při Rejskově ulici v Prostějově a platanová alej ulice Estrada Monumental ve městě Funchal.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 23 a 24: Liniové výsadby při ulici Otakara Kubína v Boskovicích.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 51

Obrázek 25 a 26: Absence zeleně v uličním interiéru v Praze 10 a zatravněný zrušený tramvajový ostrůvek na Nových Sadech v Brně.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 27 a 28: Polosoukromý prostor obytného bloku v Praze a upravený polosoukromý prostor obytného vnitrobloku v Mnichově.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 53

Obrázek 29-33: Interiér náměstí Schlossbergplatz v Grazu.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 54

Obrázek 34-39: Interiér náměstí Karmeliterplatz v Grazu.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 55

Obrázek 40: Situace revitalizace Smetanových sadů v Prostějově.

(DOČKALOVÁ, Pavla. [online])

Obrázek 41: Situace historického jádra Prostějova s hradebním opevněním v roce 1833

(MĚSTSKÝ ÚŘAD PROSTĚJOV, Propagační sborník)

Obrázek 42: Dnešní Smetanovy sady v Prostějově se zbytkem hradebního opevnění

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 56

Obrázek 43: Situace návrhu úprav Vojáčkova náměstí v Prostějově.

(OTRUBA, Ivar. Zahradní architektura)

Obrázek 44 a 45: Parkově upravená plocha na Vojáckově náměstí v Prostějově založená Okrašlovacím spolkem. (GRŮZOVÁ, Ludmila – MAREK, Pavel. Prostějov v proměnách staletí)

str. 57

Obrázek 46 - 53: Parkově upravená plocha na Vojáckově náměstí v Prostějově obnovená dle historických podkladů. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 58

Obrázek 54: Současná úprava náměstí T. G. Masaryka v Prostějově.

(GOOGLEMAPS. [online])

Obrázek 55: Úprava náměstí T. G. Masaryka v Prostějově dle návrhu Jindřicha Kumpošta

(GRŮZOVÁ, Ludmila – MAREK, Pavel. Prostějov v proměnách staletí)

str. 59

Obrázek 56: Pohled na soudobou úpravu náměstí Spojenců těsně po dokončení.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Rodinný fotoarchiv)

Obrázek 57: Současná úprava náměstí Spojenců v Prostějově. (MAPY.CZ, [online])

str. 60

Obrázek 58: Situace návrhu renovovaných úprav Slovanského náměstí. (MIXX21, [online])

Obrázek 59 a 60: Původní průjezd MHD přetínající parkově upravenou plochu na Slovanském náměstí v Brně. (BMHD, [online])

str. 61

Obrázek 61-68: Současné úpravy Slovanského náměstí v Brně.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 62

Obrázek 69 a 70: Současné úpravy náměstí Svobody v Brně.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 63

Obrázek 71-73: Dosadby nenáročných trvalek na Moravském náměstí v Brně.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 64

Obrázek 74: Situační zákres autobusového nádraží v Litomyšli. (GEBRIAN, Adam, [online])

str. 65

Obrázek 75 a 76: Vegetační úpravy ve veřejném prostranství při autobusovém nádraží v Litomyšli. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 66

Obrázek 77: Letecký snímek z roku 2006 znázorňuje původní stav předimenzovaného autobusového nádraží. (MAPY.CZ, [online])

Obrázek 78-80: Dočasné nenáročné výsadby v prostoru původně předimenzovaných stanovišť autobusů v Litomyšli. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 67

Obrázek 81-85: Nákladné a méně nákladné výsadby v prostoru tramvajové smyčky Pisárky v Brně. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 68

Obrázek 86: Původní situace náměstí v Lázních Bohdaneč. (MAPY.CZ, [online])

Obrázek 87: Nová koncepce úprav na náměstí v Lázních Bohdaneč. (PPU, [online])

str. 69

Obrázek 88-95: Úpravy náměstí v Lázních Bohdaneč.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 70

Nahoře obrázek 96: Původní předimenzované parkoviště u hotelu Labe v Pardubicích.
(MAPY.CZ, [online])

Obrázek 97-100: Nové úpravy pěší zóny před AFI palácem v Pardubicích.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 71

Obrázek 101: Situace návrhu úprav v okolí polikliniky ve Starém Lískovci.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

str. 72

Obrázek 102: Situace návrhu úprav v okolí polikliniky ve Starém Lískovci.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

Obrázek 103 a 104: Reprezentativní úpravy předprostoru radnice MČ Brno – Komín.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 73

Obrázek 105 a 106: Reprezentativní úpravy předprostoru muzea v Drážďanech.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 74

Obrázek 107 - 109: Reprezentativní úpravy předprostoru zemského sněmu v Drážďanech. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 75

Obrázek 110 - 112: Nenáročné úpravy na náměstí Postplatz v Drážďanech.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 76

Obrázek 113 - 116: Neutěšený reprezentativní předprostor Janáčkova divadla v Brně.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 78

Obrázek 117 - 119: Historické aleje v zámeckém parku ve Slavkově u Brna.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 79

Obrázek 120 - 122: Doprovodné vegetační pásy při ulici v Plané u Mariánských lázní.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 80

Obrázek 123 - 128: Prolínání uličního interiéru s krajinou v Mikulově.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 81

Obrázek 129 - 133: Uliční interiér města Funchal.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 82

Obrázek 134 - 137: Mobiliář v uličním parteru města Funchal.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 83

Obrázek 138 a 139: Plataforma del Rey a Huerta de la Partida a Cascara Bridges.
(ESMADRID, [online])

str. 84

Obrázek 140 - 143: Salón de Pinos. (WEST8, [online])

str. 85

Obrázek 144 a 145: La avenida de Portugal – původní stav a současné úpravy La avenida de Portugal – posedový mobiliář. (CRILSEGURA a WEST8, [online])

str. 86

Obrázek 146 a 147: La avenida de Portugal – dláždění a výsadby v tvarosloví květu třešně plnokvěté. (WEST8, [online])

Obrázek 148 a 149: La avenida de Portugal – řez strukturou ulice a její rozvržení při pohledu z ptáčích perspektiv. (ES POR MADRID, [online])

str. 87

Obrázek 150: Mittlerer Ring - vnitřní okruh Mnichova s lokalizací tří míst zanoření dopravy do podzemí. (LANDESHAUPTSTADT MÜNCHEN REFERAT FÜR STADTPLANUNG UND BAUORDNUNG, [online])

Obrázek 151 a 152: Petuelpark v Mnichově - původní stav - rušná komunikace předěluje dvě městské části a navrhovaný stav - nový park v místě zanořené komunikace.

(BERTRAM, Jühling. [online])

str. 88

Obrázek 153-156: Interiér Petuelparku v Mnichově.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 89

Obrázek 157-164: Uplatnění forem rekreace v interiéru Petuelparku v Mnichově.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 90

Obrázek 165: Centrální park v Praze 11 - celková situace.(PRAHA11, [online])

Obrázek 166-169: Volná prostranství v Centrálním parku v Praze 11.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 91

Obrázek 170-175: Terénní modelace v Centrálním parku v Praze.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 92

Nahoře obrázek 176-178: Liniová situace parku High Line v New Yorku, Náletová vegetace nefunkční dráhy v New Yorku a Původní železniční dráha.

(ČERMÁKOVÁ, Markéta. [online], NYC-ARCHITECTURE. [online], ASLA. [online])

Dole obrázek 179-181: Současný stav parku High Line v New Yorku Pohled na konstrukci vyvýšené železniční dráhy v New Yorku a Cesty zpevněné betonovými pražci v parku High line v New Yorku.

(ASLA. [online], APPELBAUM, Alec. [online], CARPENTER, Aaron. [online])

str. 93

Obrázek 182: Nekonečná urbánní osa La Défense v Paříži.

(GOTHEREGUIDE. [online])

Obrázek 183 a 184: Místo zanoření dráhy metra a pohledové cíle La Défense v Paříži.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 94

Obrázek nahoře 185: Celková situace Promenade de Plantée v Paříži. (WIKIPEDIA. [online])

Obrázek dole 186-189: Interiéry Promenade de Plantée v Paříži.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 95

Obrázek nahoře 190: Celková situace Naturparku v Berlíně. (TS.BARRIEREFREI. [online])

Obrázky dole 191 - 193: Železniční artefakty v Naturparku v Berlíně.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 96

Obrázek 194: Celková situace parku Stadtteilpark Plagwitz. (COMPETITIONLINE. [online])

Obrázky 195-198: Původní dispozice parku Stadtteilpark Plagwitz a železniční artefakty parku Stadtteilpark Plagwitz. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 97

Obrázky 199-206: Interiéry parku Stadtteilpark Plagwitz.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 98

Obrázky 207-210: Interiér nábřeží Labe v Drážďanech.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 99

Obrázky 211-218: Interiér nábřeží řeky Mur v Grazu.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 100

Obrázky 219-222: Revitalizovaný Nymphenburg-Biedersteiner Kanal a netradiční vodní prvky ve vlastním interiéru Petuelparku.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 101

Obrázky 223-232: Interiér Emscherpromenade v Duisburgu.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 102

Obrázky 233-235: Interiér nábřeží řeky Loučné v Litomyšli.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 103

Obrázek 236: Celková situace návrhu Klášterních zahrad v Litomyšli.

(HRACHOVINA, Jiří. [online])

str. 104

Obrázky 237-240: Interiér Klášterních zahrad v Litomyšli.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 105

Obrázky 241-246: Prostranství Klášterních zahrad v Litomyšli.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 106

Obrázek 247: Celková situace návrhu rozária v zámecké zahradě v Mikulově.

(OTRUBA, Ivar. Zahradní architektura)

Obrázky 248-251: Kompoziční prvky zámeckého rozária v Mikulově.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 107

Obrázky 252-257: Nenáročné vegetační prvky v areálu zámeckého parku v Mikulově.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 108

Obrázek 258: Celková situace návrhu přírodní bylinkové zahrady ve Valticích.
(ZÁMEK VALTICE. [online])

str. 109

Obrázky 259-266: Uplatnění přírodních prvků v zámecké bylinkové zahradě ve Valticích.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 110

Obrázek 267: Návrh ekozahrady u základní školy v Prostějově.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Studie)

str. 111

Obrázek 268: Celková situace návrhu zámecké zahrady Burggarten v Grazu.
(GARTENARCHITEKTIN. [online])

str. 112

Obrázky 269-276: Vegetační prvky v interiéru zámecké zahrady Burggarten v Grazu.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 113

Obrázek 277: Celková situace Zahrady Kinských v Praze.(PRAGUECITYLINE. [online])

str. 114

Obrázky 278-285: Prvky v interiéru Zahrady Kinských v Praze.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 115

Obrázky 286: Celková situace parku Lužánky. (TUGENDHAT. [online])

str. 116

Obrázky 287-292: Prvky v interiéru parku Lužánky v Brně.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 117

Obrázek 293: Návrh situace parku Pod zámek ve Frýdku-Místku.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

str. 118

Obrázky 294 a 295: Původní výchozí stav parku Pod zámek ve Frýdku-Místku.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

Obrázky 296 a 297: Obnovená cestní síť, vyhlídkový altán a probírky porostů od náletových dřevin v parku Pod zámek ve Frýdku-Místku.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 119

Obrázek 298: Návrh situace parku Pod VVN v Praze.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)
Obrázky 299-302: Prostorotvorné prvky v Parku pod VVN v Praze.
(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 120

Obrázek 303: Návrh situace parku Zahrady Gymnázia.
(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

str. 121

Obrázky 304 - 306: Původní výchozí stav parku Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně.

(ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ TVORBA, projektová dokumentace)

Obrázky 307 - 312: Navržený stav parku Zahrady Gymnázia v Novém Jičíně.

(CABÁK, Josef. Fotoarchiv)

str. 122

Obrázky 313-315: Situace a sportovní prvky vnitrobloku Peštukova v Praze.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 123

Obrázky 316 a 317: Situace a letecký pohled parku Rabet v Neustadt-Neuschönfeld.

(LEIPZIGER OSTEN. [online])

Obrázky 318 - 321: Sportovně laděné prvky v parku městské části Neustadt-Neuschönfeld

v Lipsku. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 124

Obrázky 322 a 323: Celková situace parku Buttes Chaumont v Paříži a pohled na park.

(KARINLYNN. [online] a COURSES. [online])

Obrázky 324 a 325: Vyhlídkový pahorek v parku Buttes Chaumont v Paříži.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 125

Obrázek nahoře 326: Situace parku Citroën. (ETAB. [online])

Obrázky dole 327 a 328: Klidné zákoutí parku a slunný volný parter parku Citroën.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 126

Obrázek 329: Situace parku de Bercy. (SUN TRAP. [online])

Obrázky 330-332: Interiéry parku de Bercy.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 127

Obrázek vlevo dole 333: Situace parku la Villette. (THEDESIGNATEDSKETCHER. [online])

Obrázky 334-337: Interiéry parku la Villette.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 128

Obrázky 338 a 339: Interiéry Olympiaparku.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 129

Obrázek 340: Situace Westparku. (WIKIPEDIA. [online])

Obrázky 341 - 344: Interiéry Westparku.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 130

Obrázek 345: Situace Das Grüne U. (KESSEL. [online])

Obrázky 346 a 347: Interiéry zeleného pásu Das Grüne U ve Stuttgartu.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 131

Obrázky 348 - 351: Interiéry Volksparku.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 132

Obrázek 352: Situace parku v Marktedwitz. (MHARCHITEKTEN. [online])

str. 133

Obrázky 353 - 361: Interiéry parku u bývalé textilní továrny v Marktedwitz.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 134

Obrázky 362 a 363: Letecký pohled na původní stav a novou urbánní strukturu Riemu.

(MESSESTADT RIEM. [online])

str. 135

Obrázky 364: Celkový koncept Riemu. (MESSESTADT RIEM. [online])

str. 136

Obrázek 365: Riem - koncept veřejné infrastruktury -

nákupní centrum a náměstí. (MESSESTADT RIEM. [online])

Obrázky 366 - 369: Interiéry náměstí Platz der Menschenrechte a nákupního centra.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

Obrázek 370: Riem - koncept pracovních příležitostí. (MESSESTADT RIEM. [online])

Obrázky 371 - 373: Interiéry reprezentativního předprostoru výstaviště.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 137

Obrázek 374: Riem - koncept bydlení. (MESSESTADT RIEM. [online])

Obrázky 375 - 381: Riem - obytná zóna se zelenými "klíny", které ji provětrávají a spojují s

Riemparkem. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 138

Obrázek 382: Riem - koncept parku. (MESSESTADT RIEM. [online])

Obrázky 383 - 390: Riempark s rozlehlým přírodním koupalištěm a volnými travnatými plochami, členěnými boskety listnatých stromů.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 139

Obrázky 391- 394: Ronnenburg Bugapark.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 140

Obrázky 395 - 397: Landschaftspark Duisburg Nord.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 141

Obrázky 398 - 409: Landschaftspark Duisburg Nord.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 142

Obrázek 410: Park Schloss Dyck. (SCHLOSS DYCK LAUF. [online])

Obrázky 411 - 416: Interiér parku Schloss Dyck.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 143

Obrázek 417: Letecký pohled na moderní část parku Schloss Dyck.

(LENZEN, Stephan. [online])

Obrázky 418 - 425: Interiér nové části parku Schloss Dyck.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 144

Obrázky 426- 429: Interiér parku Grüne Bogen Paunsdorf.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 145

Obrázky 430- 432: Komponovaný jarní aspekt v interiéru lázeňského města.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 146

Obrázky 433- 438: Vnesení barevného kontrastu do městského interiéru Mariánských lázní uplatněním letničkových výsadeb. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 148

Obrázky 439 a 440: Vertikální les. (INHABITAT. [online])

str. 149

Obrázky 441 a 442: Vertikální les - řezopohled a schéma mikroklimatického působení.

(INHABITAT. [online])

str. 150

Obrázky 443 a 446: Tower Flower - ozelenění fasády a detail samozavlažování.

(ARCHIWEB. [online])

str. 151

Obrázky 447 a 448: Elsterpark. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 152

Obrázky 449 -452: Prvky v interiéru obytného souboru Villa Park Strahov v Praze.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 153

Obrázky 453-458: Prvky v interiéru obytného souboru Villa Park Strahov v Praze.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 154

Obrázek 459 a 460: Most Max Juvénal ve městě Aix-en-Provence ve Francii a Trh Les Halles v Avignonu. (BLUESTEM NURSERY. [online], THECHICECOLOGIST. [online])

Obrázek 461 a 462: Živá stěna muzea, CaixaForum, Madrid a trh v Avignonu.

(BLUESTEM NURSERY. [online])

str. 155

Obrázek 463 - 467: Zelené stěny popnuté ovíjivým liánami. (STACHOVÁ, Klára. [online])

str. 156

Obrázky 468-473: Vertikální ozelenění fasády a horizontální prvky střešní zahrady v Jihlavě. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 170

Obrázek 474: Koláž obrázků - obnova původních intencí.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 172

Obrázek 475: Koláž obrázků - zanoření dopravy do podzemí.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 177

Obrázek 476: Koláž obrázků - přírodní a přirozená společenstva.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 179

Obrázek 477: Koláž obrázků - konverze nevyužitých prostranství brownfields.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 180

Obrázek 478: Koláž obrázků - vertikální profilace.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv a [online])

str. 182

Obrázek 479: Koláž obrázků - "zelené mosty" směřující do krajiny.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 183

Obrázek 480: "Žízala" - studentský návrh začlenění prvku technické infrastruktury u transformované promenády podél železniční trati v Brně.

(OLIVÍKOVÁ, Barbora. Studentská práce)

str. 194

Obrázek 481: Koláž obrázků - Kombinace lučních porostů a intenzivně kosených travnatých ploch snižuje náklady na údržbu. (ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

str. 195

Obrázek 482: Koláž obrázků - Střídání propustných a polopropustných zpevněných povrchů, zajišťujících retenční schopnost urbánní krajiny - možnosti uplatnění povrchů travnatých, mlatových (MZK), distančních dlážděných a zatravněvací dlažby.

(ŠAMŠULOVÁ HRUBANOVÁ, Denisa. Vlastní fotoarchiv)

SEZNAM TABULEK

str. 159-160

Tabulka 1: Vyhodnocení bodových prvků zeleně městského interiéru.

str. 161-162

Tabulka 2: Vyhodnocení liniových prvků zeleně městského interiéru.

str. 163-165

Tabulka 3: Vyhodnocení plošných prvků zeleně městského interiéru.

str. 165

Tabulka 4: Vyhodnocení vertikálních prvků zeleně městského interiéru.

str. 168

Tabulka 5: Přístupy formování prvků zeleně dle jejich vegetačních vlastností.

str. 188

Tabulka 6: Funkčně-provozně-prostorotvorné principy formování zeleně.

11 SEZNAM ZKRATEK

BSP - bakalářský studijní program

BUGA - národní zahradní výstava - Bundesgartenschau

EIA - Environmental Impact Assessment - vyhodnocení vlivů na životní prostředí

EXPO 2000 - světová výstava pořádaná v Hannoveru

FRVŠ - fond rozvoje vysokých škol

IGA - mezinárodní zahradní výstava

KASCENTRUM - kulturní a společenské centrum

KČOV – kořenová čistírna odpadních vod

LANDEP - Landscape ecological planning - krajinné ekologické plánování

MČ – městská část

MSP - magisterský studijní program

MZK - minerálně zpevněné kamenivo, synonymum - povrch z minerálního betonu

NDR - Německá demokratická republika

OP VK - Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OSN - organizace spojených národů

ÚSES - územní systém ekologické stability

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

VVN - velmi vysoké napětí

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Zadání cvičení a ukázka studentských prací z předmětu Tvorba urbánního a krajinného prostředí pro 3. ročník BSP

13 PŘÍLOHA 1 - ZADÁNÍ CVIČENÍ A UKÁZKA STUDENTSKÝCH PRACÍ

Ústav teorie FA VUT Brno

Urbanismus IV. – Tvorba urbánního a krajinného prostředí

Zadání cvičení – 2. část - „zeleň“, III. ročník BSP²⁹⁷

letní semestr

CÍLE:

- ▶ v rámci cvičení prokázat samostatnou schopnost navrhování veřejných prostranství měst s uplatněním jednotlivých prvků zeleně
- ▶ základním kritériem výběru řešeného území – nutnost změny ve prospěch udržitelného rozvoje měst.
- ▶ důraz návrhu je kladen na zvýšení kvality urbánního prostředí, kterou nejvíce podporuje veřejná zeleň, která se může odehrávat od plošných rozměrů parků, přes liniový charakter uliční zástavby až po solitérní umístění detailních prvků zeleně na náměstí.

A. Průzkumy a rozbor

- ▶ Prvním krokem realizace cvičení je výběr vhodné plochy (park, parkově upravená plocha, ulice, náměstí apod.). Je zde předpoklad, že vybrané území má v rámci urbánního celku jistý funkční potenciál, který pravděpodobně neplní na 100%.
- ▶ Proto je důležité provést terénní průzkum vybrané lokality a zvláště se zaměřit na negativní faktory, které mohou mít vliv na to, proč dané místo nefunguje tak jak by mohlo.
 - Je zapotřebí analyzovat provozní vztahy a vazby na blízké okolí, spádovost území a věkovou strukturu lidí, kteří ponejvíce řešený prostor užívají.
 - Vedle negativních faktorů je rovněž důležité vyzdvihnout pozitiva daného místa jako jsou například důležité průhledy a výhledy do okolí a nebo významné dominanty v území, a ty posléze v návrhu zdůraznit a vyzdvihnout. Podpořit tak genius loci daného místa.
- ▶ Poznatky zaznamenat do mapového podkladu a provést fotodokumentaci.
 - provést pasportizaci a zhodnocení stávajících prvků - přítomnost mobiliáře, členění pochozích povrchů a jejich materiálového složení

²⁹⁷ ELEARNING, Ústav Teorie FA VUT Brno. *Zadání cvičení Urbanismus IV. - Tvorba urbánního a krajinného prostředí*. [online], [cit. 2013]. Dostupné na [www:<https://www.vutbr.cz/elearning/>](https://www.vutbr.cz/elearning/)

- zdokumentovat stávající zeleň – lokalizovat jednotlivé prvky zeleně solitérní stromy listnaté/jehličnaté, solitérní keře listnaté/jehličnaté – volně rostlé, tvarované, živé ploty stříhané/volně rostlé – listnaté, jehličnaté, smíšené skupiny stromů/keřů – listnaté, jehličnaté, smíšené, výsadby letniček/trvalek/cibulnatých a hlíznatých rostlin plochy trávníku – parterový, parkový, hřišťový, luční, posoudit jejich stav a perspektivu na daném stanovišti a do mapového výstupu graficky vyznačit stávající ponechané prvky zeleně a prvky navržené k odstranění.

B. Návrhová část

Uplatnění zeleně jako prostorotvorného – kompozičního a estetického prvku

- při návrhu navázat na stávající stav – respektovat ponechané vegetační prvky.
- v návrhu uplatnit kompoziční principy se zapojením barvy, textury, struktury (harmonie, kontrast, měřítko, gradace, metrum, apod.)
- respektovat pravidla uplatnění zeleně ve veřejném prostranství:
 - zeleň jako skladebný prvek urbánního prostředí se podílí na místní danosti prostředí a jedinečném vzhledu jednotlivých navržených prostranství
 - zeleň respektuje geografické podmínky, přírodní útvary, vodní toky apod.
 - zeleň patří neodmyslitelně k architektuře - dotváří městské prostory a vytváří vhodný přechodový článek mezi starou a novou zástavbou
 - působí jako neutrální pozadí budov, uměleckých děl, fontán, anebo jako běžný doprovod architektury a technických děl
 - naopak působí v dominantním postavení, jako barevné solitéry
 - význam je také při působení zeleně jako clony negativních pohledů anebo soustředění pozornosti žádoucím směrem
 - ve spojení s vodou působí osvěžujícím dojmem
 - vzrostlá zeleň působí jako jeden z funkčně kompozičních prvků - podporuje prostorovou orientaci a dává architektuře měřítko, současně také působí pozitivně na atraktivitu veřejných prostorů a tímto působí kladně na celkovou humanizaci a estetizaci prostředí

SHRNUTÍ VÝSTUPŮ:

2 postery – formát A2

1. Analýza současného stavu se zaměřením na zeleň
 - obsahuje situaci řešeného území opatřenou legendou, severkou
 - fotodokumentace s popisem jednotlivých fotografií
 - stručné slovní zhodnocení současného stavu
2. Navrhovaný stav
 - obsahuje situaci návrhu řešeného území opatřenou legendou, severkou

- perspektivní pohledy/ zákresy do fotografií/ skici/ příklady použitého typového mobiliáře, zpevněných povrchů, zeleň specifikovat v úrovni jejího vizuálního působení (např. solitérní strom/keř, alej kvetoucích stromů, okrasné trávy, půdopokryvné rostliny, popínavé rostliny, luční trávník, stálezelený živý plot, mobilní nádoby, záhony letniček s převahou bílé barvy apod. – není třeba dosazovat konkrétní taxonomické druhy)
- slovní zhodnocení navrhovaného stavu – hlavní idea – nosná myšlenka návrhu

Podklady:

katastrální mapa, technická mapa, letecký snímek, doporučená měřítko 1:500/1:200/1:100 dle rozlohy řešeného území.

Doporučená literatura:

- BAUMEISTER, Nicolette. *New landscape architecture: Germany-Austria-Switzerland*. 1. vyd. Berlin: Verlagshaus Braun, 2006. 448 s. ISBN 3-935455-90-9
- DAY, Christopher: *Duch a místo*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004. 314 s. ISBN 80-86517-95-0.
- GEHL, Jan - GEMZØE, Lars. *Nové městské prostory*. 1. vyd. Brno: ERA, 2002. 264 s. ISBN 87-7407- 235-8
- JELLICOE, Geoffrey – JELLICOE, Susan. *The landscape of man: shaping the environment from prehistory to the present day*. 3. vyd. London: Thames and Hudson, 2000. 408 s. ISBN 0-500-27819-9
- KRIER, Léon. *Architektura - volba nebo osud*. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0012-7
- LYNCH, Kevin. *Obraz města/The Image of the City*. Praha: Bova Polygon, 2004. 224 s. ISBN 80-7273-094-0
- MÍČHAL, Igor. *Ekologická stabilita*. 2. vyd. Brno: Veronica, 1994. 276 s. ISBN 80-85368-22-6.
- OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura*. Brno: ERA. 1. vyd. 2002. 357 s. ISBN: ISBN 80-86517-28-4
- UFFELEN, Chris van. *Collection: Krajinná architektura*. Praha: Slovart, 2010. 456 s. ISBN 978-80-7391-219-2

Hodnocení cvičení:

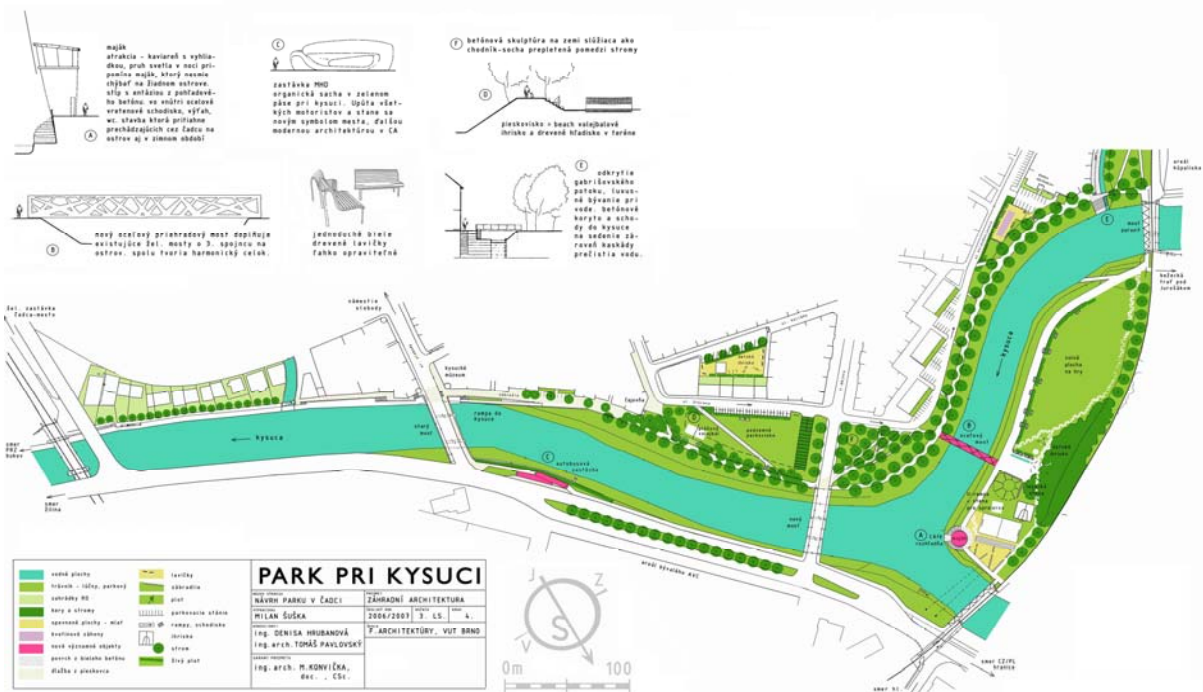
Cvičení lze hodnotit max. 25 body. Termín odevzdání - nejpozději týden před konáním zkoušky.

Vypracovala:

Ing. Denisa Šamšulová Hrubanová

dostupné na <https://www.vutbr.cz/elearning/>

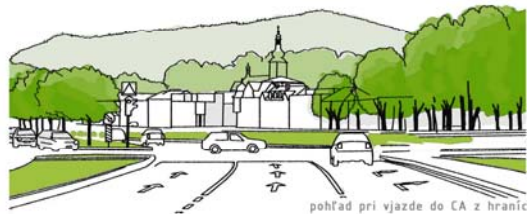
C. Ukázka studentských prací

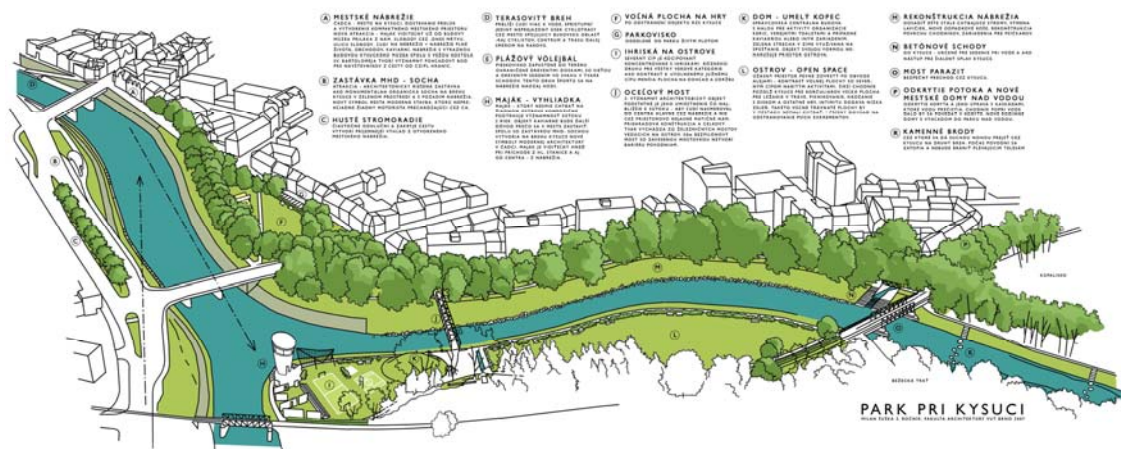
Popis návrhu riešenia:

Park je komplexným riešením rekreačno-oddychovej zóny mesta okolo
 Kysucké s respektovaním širších vzťahov (pokračovanie a návaznosť na
 ďalšie trasy). V I. fáze je najpodstatnejšie vysadiť stromy v
 miestach medzier a sceliť aleje. Kvôli veku stávajúcich stromov a
 ich veľkosti započítame do výpočtu výsadby aj stromy, ktoré
 spoločne so stávajúcimi stredne stávkami lipami. Alternatívne je
 možno vysadiť vzrastlé jedince javorov (nie je potrebné, aby sa do
 výpočtu započítali, pretože budú už budúcnosť musieť pýtať
 s radikálnou obnovou parku. Dôležitý nielen pre nábrežie, ale pre
 celé mesto (Čadca má len 1 ucelený mestský priestor – Palárikova
 ulica) je zastavenie zbytočných stávok. Zastavenie stavby vo
 vnútri mesta (a možne aj naprieč medzery) medzi budovami. Len v
 riešenom území je vyše 60 priekup (nezastavaných medzier medzi
 domami) a potenciálnych stávok priecí. Funkcie domov: najmä
 obmedzenie výšky budov, ktoré by mohli byť v budúcnosti tak
 aby prihliali ľudí z mesta na nábrežie. Nábrežie tak dostane
 kompaktný tvar, zredukuje sa plocha parku a zelené nevyužitú plochy.
 Tým sa znížia nároky na údržbu. Plochy parku, ktoré sa ocitnú vo
 výsadbovom biele, budú v budúcnosti využívané ako zelené
 zariadenia. Be budú pravidelne udržiavané. V zamýšľaných častiach budú
 vykopané odvodňovacie studne. Večerné osvetlenie je najlepším
 opatrením proti vandalizmu: Nie priviesť bulvár pod reflektormi
 a osvetliť ho, ale osvetliť ho zhora, aby sa osvetľovali aj svietniky
 a pritom jasne osvetlený chodník. Divadlo tieňov v noci. Žlté
 svetelné pásy na trávníku – grafika. Nasvietené dominanty. Večerné
 svetlo by malo ísť zhora (v noci je to prirodzené) alebo horné
 svetlo zhora, ktoré by bolo v pravom uhle ožien jasným svetlom
 zeme dodáva príjemnú atmosféru.

Úsek A: Zeleňáci vybudujú most do Žiliny na starý most. Terasovitým spevnením brehu a prepojením jednotlivých terás konzolovými význožnými oceľovými rampami kolennými do steny riečnej nadväznice, vznikne atraktívna spojinka parku a Bukovejskej mestskej rekreačnej oblasti. Na úseku bude zriadená aj chodba pre peších a bicyklistov. Pozitívnym je blízky kontakt návštevníkov s riekou. Bude to nová cyklotrasa a vychádzková promenáda tesne popri Kysuci. Trasa pre bicyklistov nadväzuje na Bukov I. zväzok, ktorý vedú k Ošadnickému náhonu. V tomto úseku sa nachádza aj najvyššia terasa popri Kysuci smerom na Rakovu. V časti, kde sú súkromé záhrady RD sa do poručuje vysadiť stenu z ovocných stromov a zjednotenie plotov (najlepšie živými plotmi z rúbce egreše maliiny...) prípadne steny z kamienkov. Pod touto terasou budú vybudované nové schody popod Zeleňácku most. Spodná terasa môže byť v období výdatných dažďoch, hlavne na jar zaplavovaná. Predpokladá sa sezónne využívanie spodnej terasy (leto, jeseň, slnečné dni kedy sa uvažuje o vybudovaní novej cyklotrasy). Pod touto terasou sa vytvorí úzia 2. terasa - možnosť voľby, atraktívna premenná prostredia. 2. terasa bude pred ňou miestom vyúsťená na Pribinovu ulicu - návratnosť na zastávku ZSR Čadca mesto. Prechod cez koľaje s bicyklom nebude možný, pretože by bolo potrebné prerušovať cestu. (Viz. spomalenie). Pod cestou je parkoviisko pre autobusy. Treťou najvyššia terasa je navrhnutá len v úseku od stareho mostu po mostík nad výtokom potoku Rieka. Bude slúžiť najmä peším - predtým mestské parkovanie, ktoré bolo v súčasnosti nelegálnym odchodom parterom. Záhradník je graficky pojatý v červenej farbe.

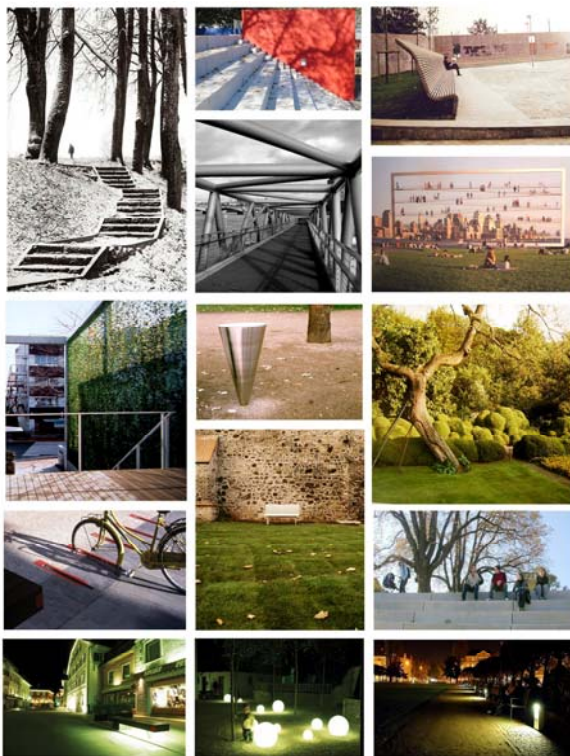
Příklad 1: Ukázka studentské práce - návrhová část, autor Milan Šuška

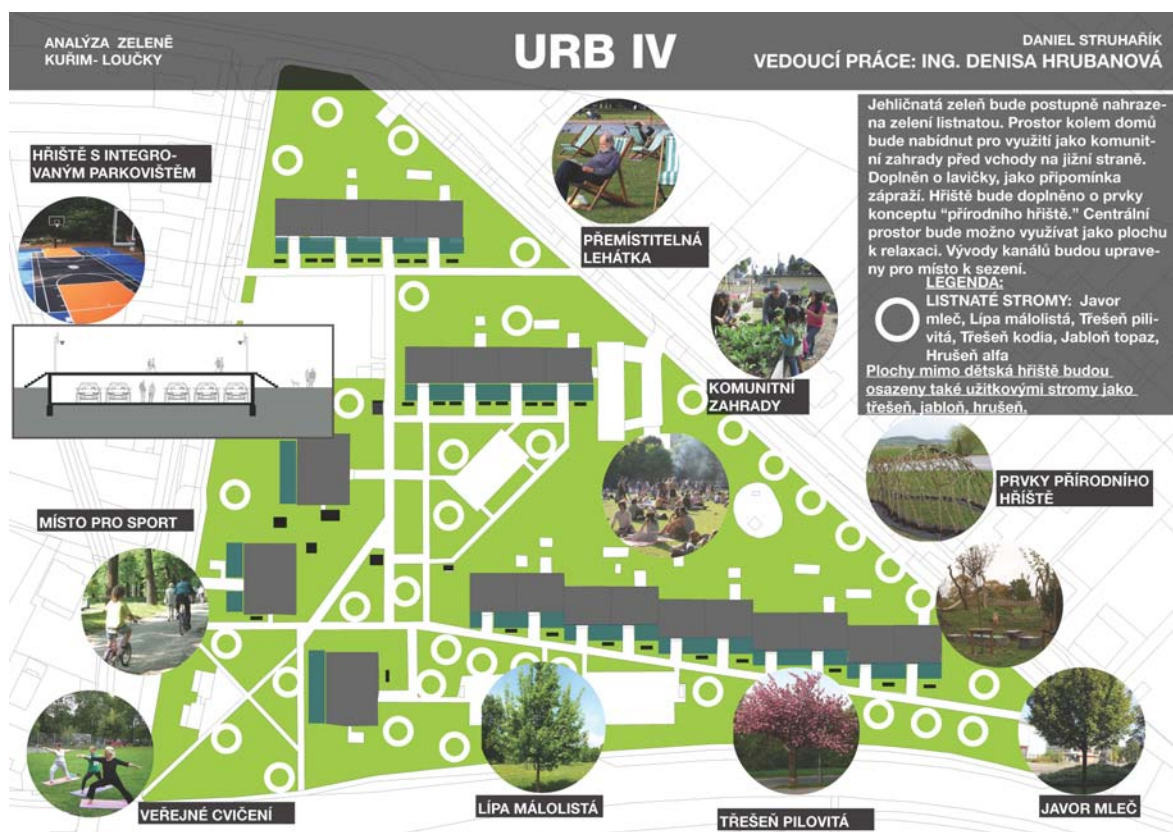
Úsek C : pravý breh Kysuce, nový most - železničný most na Makov. V úseku je potrebné dosadiť chýbajúce stromy. Úplná výmena inventáru. Súčasne lavičky splyývajú s prostredím a stali sa terčom vandalizmu. Nové lavičky budú drevené, bielej farby - ľahko opraviteľné. Zelené prostredie podtrhne figúru bielych lavičiek. Park bude vybavený odpadkovými košími a zariadeniami pre psíčkarov čierneho, alebo kovového vzhľadu - tieto technické zariadenia sa v aleji budú vizuálne potláčať (tak ako je to dnes, ale nesprávne s existujúcimi lavičkami). Bude obnovený tmavý asfaltový povrch, v miestach, kde korene poškodzujú chodník sa asfalt vynechá a použije sa tmavý mät. Pešie výstupy v mieste skupiny stromov - pri moste budú chodníky graficky upravené do podoby 3 poperehbaných pásov - z bieleho betónu s dilatáciami. Na 2. konci sa predpokladá s odkrytím Gabrišovského potoka. Tento vodný prvok (súčasným trendom v mestách je dostať vodu do centier) vytvorí nové malé nábrežie. Betónové koryto bude upravené tak, aby sa v ňom - popri vode - dalo chodiť. Voda sa prežijí vodnými kaskádami. Bude zrekonštruovaný mostík taktiež z betónu - vytvorí jednoliaty celok s korytom. Pri zaistení do Kysuce budú betónové schody, ktoré sa budú využívať na sedenie a ako nástupná rampa pre Sielený splav Kysuce. Pri odkrytí Gabrišovského potoka sa naskytne príležitosť pre mestské bývanie nad vodou s výhľadom do parku. Zmizne blúdisko garáží v podzemnom parkovaní - exkluzívne bývanie v centre pri vode a s výhľadom do parku medzi potokom a železnicou. Trať je málo frekventovaná a nenarušuje hlučnú pohodu priestoru. Domov dôchodcov by sa mohol podieľať na skrášľovaní parku - letníkové záhony - v mieste kde teraz stojí dotasná stavba autopravovne s ktorou sa v kompozícii parku už nepočíta. Vytvorí sa tak príjemná kvetinová záhrada s posedením - pitítkom-fontánkou. Kvôli vandalom bude na noc uzamykateľná - plot bude z vertikálnych hliníkových trubiek bez priečiť do výšky 1,6m aby pôsobil čo najsubtilnejšie. V mieste pokojného toku Kysuce je možné vytvoriť kamenné brady - sprístupnenie náplavky. Brady budú navrhnuté tak, aby pri zvýšenej hladine (povodniach) ich prekryla voda a nezachycovali sa na nich plávajúce predmety. Bude tak možné prejsť cez riekku suchou nohou - aj napríklad na ostrovčeky, ktoré sa tu vytvárajú.

Úsek D : ľavý breh Kysuce - Ostrov. Keďže pôvodný návrh mal viacere nedostatky, štúdio Parku pri Kysuci ideovo rieši nové usporiadanie rekreačno-oddychovej „zóny“ mesta Čadca.

Mesto by malo poskytovať čo najviac rozmanitých priestorov. Preto je koncept založený na kontraste voľnej plochy na južnom cípe a aktivitami nabitým, severným cípom. Nový oceťový most, ktorý sprístupňuje ostrov, je situovaný čo najbližšie k sútoku Kysuce s Černankou, aby nasmeroval pešákov cez nábrežie na dnes mŕtvu ulicu Slobody a ďalej Námestie Slobody. (Najkrásou cestou do centra tak bude trasa : nábrežie, Kysucké múzeum, Ulica Slobody, Nám. Slobody, čo prispieje k oživeniu mestského nábrežia. Potom sa môže mesto pyšiť prezývku Čadca - mesto na Kysuci). Most - lávka pre peších, formou vychádza z 2 železničných oceťových mostov, ktoré do územia už vstupujú. S ňou priehradový bezpečnostný most so zavesenou mostovkou na priehradách nebude brániť povodňam. Zo psychologického hľadiska je lepšie nechať Ostrov prístupný. Prerastie do systému mesta - nebude izolovanou zónou. Postavením mostov parazitov sa zabezpečí už dnes využívaná skratka na hl. stanicu - ostrov sa tak nestane oplotenou prekážkou. To prispieje aj k zvýšeniu návštevnosti a bezpečnosti : viac ľudí = väčší dohľad. Rozsah pohybu po Ostrove je vďaka 3 vstupom maximálny. Nevznikajú žiadne tmavé kúty. Spevnené chodníky sú navrhnuté logicky okolo brehu Kysuce - ako paralela chodníka na druhej strane s výhľadom na vodnú hladinu. Tvoria 2 spojené (bežecké) okruhy v tvare 8-čky. Široký chodník na korzovanie, korčuľovanie a ostatné aktivity s lavičkami a mobiliárom. Južnú časť bude ponechaná v minimálnej forme - chodník, malé skupiny lavičiek, buxusové, alebo

Příklad 2: Ukázka studentské práce - návrhová část 2, autor Milan Šuška

Příklad 3: Ukázka studentské práce - analytická a návrhová část, autor Daniel Struhařík

